

ΣΥΝΘΕΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ

ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΣΥΜΦΩΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Υπό

ΙΩ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΟΥ

πρώην τρηματάρχον τῆς μέσης καὶ ἀριστέρας ἐκπαιδεύσεως

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΔΕΙΑ, ΤΥΠΟΓΡ. ΡΑΦΤΑΝΗ-ΠΑΝΑΓΕΩΦΡΙΟΥ

1900

ΣΥΝΘΕΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ

ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Υπό

ΙΩ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΟΥ

πρώην τμηματάρχον τῆς μίσης καὶ ἀγωτέρας ἐκπαιδεύσεως

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛ. ΤΥΠΟΓΡ. ΡΑΦΤΑΝΗ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

1900

17297

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ Διάταγμα περὶ κανονισμοῦ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων τοῦ 1336 δρίζει καὶ συνθέσεις εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

‘Ο ὑπουργός Χ. Χριστόπουλος ἔξεδωκε τὴν 14 Αὐγούστου 1867 τὴν ὑπ’ ἀριθμὸν 4987 ἐγκύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας συνίστα «ἴνα τοῦ λοιποῦ οἱ διδάσκαλοι τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἀσκῶσιν ἐπιμελῶς τοὺς ἑαυτῶν μαθητὰς διὰ γραφικῶν γυμνασμάτων εἰς τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν τῆς βαθμοδὸν προοδευούσης τῶν λογίων ἥμῶν γλώσσης».

‘Ο ὑπουργός Δ. Σ. Μαυροκορδάτος διὰ τῆς ὑπ’ ἀριθ. 7079 ἐγκυκλίου τῆς 17 Αὐγούστου 1872 συνίστα, ὅπως ἐκ τῶν ὠρισμένων 12 καθ’ ἑβδομάδα ώρῶν εἰς διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς ἀφορίσωσιν οἱ διδάσκαλοι καὶ καθηγηταὶ τὰς 4 εἰς τὰς συνθετικὰς ἀσκήσεις.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ 1884 καὶ τὸ τοῦ 1886 γενικῶς ἀνέγραφον ἐκθέσεις ἵδεσν.

‘Αλλὰ τὸ διάταγμα τῆς 23 Αὐγούστου 1896, τὸ ὁποῖον ἔξεδόθη, ὅτε ἥμην τυπωματάρχης

τῆς μέσις καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ἐκανόνισε, νομίζω, προσφοράτεον τὰ περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου μαθήματος δόγισαν τὴν ὑλην τὴν διδακτέαν ἐν ἐκάστῃ τάξι καὶ δύο ὥρας καθ' ἔβδομάδα. Ἐν δὲ ταῖς ὁδηγίαις, τὰς ὅποιας ἐγὼ συνέταξα περὶ τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας τῶν διαθέρων μαθημάτων, ἐδίδοντο ὁδηγίαι σαφεῖς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου. Ἀλλὰ τὸ διάταγμα τοῦτο ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1897, τὸ δποῖον ἐτροποποίησε καὶ τὴν ὑλην τῶν συνθέσεων καὶ τὸ ποσὸν τῶν ὥρων ἡλάτωσε.

Ημεῖς πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθοῦντες τὸ ἴσχυόν πρόγραμμα συνελέξαμεν ὑλην συνθετικῶν ἀσκήσεων περιέχουσαν μύθους, διηγήματα, περιγραφὰς πραγμάτων καθ' ὑμέραν ὑποπτόντων εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν μαθητῶν, γεγονότων τοῦ βίου, φυσικῶν φαινομένων καὶ φυσικῶν ἀντικειμένων κτλ. ἐπιστολὰς καὶ περιγραφὰς ἔξ εἰκόνων, μικρὰς διατριβάς, γνωμικά, παροιμίας καὶ ἀποφθέγματα. Ήερὶ ἐκάστου εἴδους τῶν συνθέσεων τούτων παρέχομεν γενικάς τινας ὁδηγίας ἀναγκαιοτάτας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ συνθέσεις τῶν ιδεῶν εἴτε ἡ κορωνὶς τῶν διαροητικῶν ἐγρασιῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, διότι διὰ τούτων ὅχι μόνον μοριμοποιοῦμεν τοὺς γραμματικοὺς καὶ συντακτικοὺς καρόρας καὶ ἀνθμικούς τὸ γραφικὸν ὑφος τοῦ μαθητοῦ ἀλλὰ καὶ ἔξεγειρομεν καὶ ἀρυπτικούς τὴν κρίσιν, τὴν παραστασίαν καὶ τὴν αἰσθητικότηταν αὐτοῦ. Διὰ τῶν συνθετικῶν ἀσκήσεων ἀποκτῶσιν οἱ μαθηταὶ ιδέας, μαρτάρουσιν δὲ ἐκθέτωσι ταῦτας, ταξιρομοῦσι καὶ ἐκφράζονται ταῦτας μετὰ σαρηγρείας. Ἡ θεωρία ἀρεν πράξεως καὶ ἀσκήσεως οὐδὲν σχεδὸν ἴχνος ἐγκαταλείπεται διντάμεις τῆς γνωγῆς ως αἱ τοῦ σώματος δὲν κερδίζονται τι, ἀρ δὲν ἀσκηθῶσιν. "Οσα καὶ ἀρ μάθη τις περὶ γνηματικῆς ἡ κοινωνητικῆς, οὐδὲν δρελος εἴτε, ἀρ δὲν γνηματικῆς, ἀρ δὲν κοινωνητικῆς. Καὶ τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ αἱ γράψεις οὐδὲμιαν ἀξιαν ἔχουσιν ἀρεν συνεχοῦς ἀσκήσεως.

'Αλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ εἴτε ἀδιάφορος ἡ ὕλη τῶν συνθετικῶν ἀσκήσεων. Ἡ ὕλη πρέπει νὰ συγκομιζηται ἐκ τῶν ιδεῶν καὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐν τῇ πόλει, ἐν τῇ φύσει, ἐν τῷ μαθητικῷ βίῳ, νὰ εἴτε δὲ προσιτή εἰς τὴν ἀμεσον ἀρτιληψίαν τοῦ μαθητοῦ καὶ οὐχὶ ἀρωτέρα τῶν πτερυματικῶν αὐτοῦ διντάμεων. Ἐπειδὴ δὲ σκοπὸς τῶν συνθετικῶν ἀσκήσεων δὲν εἴτε μόνον νὰ

διδάξωμεν τοὺς μαθητὰς· καὶ σκέπτωται καὶ ῥὰ γράφωσιν ὄρθως ἀ.Ι.λ.ὶ καὶ ῥὰ ἐμπρενόσωμεν εἰς αὐτὸὺς τὴν ἀγάπην τῆς ἀρετῆς, ἔξε.λέξαμεν μύθους, διηγήματα, ἐπιστο.λάς, περιγραφάς, εἰκόνας, παροιμίας, γνωμικά, ἀποφθέγματα οὕτως, ὅστε ῥὰ ἀγαπήσωσι τὴν ἀρετὴν, ῥὰ ἀποστραφῶσι δὲ τὴν κακιαῖ.

A. ΜΥΘΟΙ

Ο Π.λάτων εὐχετᾷ, ἵνα τὰ τέκνα θηλάζωσι μύθους μετὰ τοῦ γάλακτος· συνιστᾶ δὲ εἰς τὰς τροφοὺς ῥὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα μύθους, διότι οὕτως ἐνωρίτεροι δύνανται ῥὰ ἔξοικειωται πρὸς τὴν ἀρετὴν.

Οι μῦθοι πιστενόμενοι διὰ τὴν ἡδύτητα καὶ τὴν πιθαρότητα εἴτε μέσον πολύτιμον πρὸς ηθικὴν διάπλασιν τοῦ παιδός.

Ο μῦθος εἴτε διήγησις γραταστικῆς πρόδειξεως εἰς ὑποστήριξιν ηθικῆς ἀ.ηθείας· ή ἀ.ηθεία διὰ τὰ ἐπιτέχη καὶ τὰ ἀκονσθῆ. λαμβάνει συχράκις τὸ ἔρδυμα τοῦ μύθου.

Πρὸς τοῦτο ἔξε.λέξαμεν 48 μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων 27 ἐκτίθενται ἐπ' ἐμοῦ ἀρτίοι καὶ π.λήρεις, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 21 συγκεκομμένοι. Καὶ τοὺς μὲν ἀρτίοντας καὶ π.λήρεις μύθους πρέπει ὁ μαθητὴς τὰ διεξέ.λθῃ μετὰ τοῦ διδασκάλου ἀγαλλιόντος καὶ ἔξηγοντος ἔκαστον ἐξ αὐτῶν· ἀφοῦ δὲ ὁ μαθητὴς καταροήσῃ κα.λῶς ἔκαστον μύθον, δέοντας ῥὰ ὑποχρεωθῇ αὐτὸς τοῦτο τὸ ἐργμηνεύθεντα τὰ ἐκθέση γραπτῶς, μετὰ τοῦτο δὲ ῥὰ πλάσῃ καὶ αὐτὸς ὅμοιον. Μετὰ τοὺς ἀρτίοντας ὅμιως καὶ π.λήρεις τούτοντας μύθους προσθέτομεν καὶ μύθους δώσατες μόνον τὸ σκελετὸν τούτων· διὰ τῶν παρα-

τηρήσεων ὅμως τῷρ ἀραγεγγραμμέρων ὑπὸ ἔκαστον τούτων τῷρ σκελετώδῶν μέθων διαλευκαιρομέρ τὰ σκοτεινὰ μέρη καὶ δίδομεν ἀφορμὴν εἰς τὸν μαθητὴν βοηθοῦμενον ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ωντὸν ἐξενόη μόρος καὶ ωντὸν συμπληρωμάτων τὸν μέθον καὶ ωντὸν περισαρκώση οὕτως εἰπεῖν τοῦτον. Διὰ τῷρ παρατηρήσεων τούτων ὑποβοηθοῦμεν τὸν μαθητὴν ωντὸν ἐξαγάγη ἐκ τοῦ ιδίου βάθους τῷρ διαρομάτων τὰς γράσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι εἴρε τοποθετημέναι ἐν τῷ ρῷ ἄρεν τάξεως καὶ ἄρεν συνειδήσεως. Οὕτως ὁδηγοῦμεν τὸν μαθητὴν ἀντὸς οὗτος ωντὸν περισαρκώση τὸν σκελετὸν τοῦ μέθον διὰ τῷρ καταλλήλων σαρκῶν, τεύρων καὶ μυώρων καὶ ωντὸν ἀποτελέση ὁπτιον καὶ ὄγαρικόν. Αἱ παρατηρήσεις αὕται διενκολύονται πολὺ τὸν μαθητὴν, παρακαλέονται αὐτὸν ωντὸν ἀποτελεσθῆναι καὶ ωντὸν ἀφεθῆναι λεύθερος εἰς τὴν ἀκαρδιστον ἔτι κρίσιν καὶ παρτασιαν αὐτοῦ καὶ ὁδηγοῦσι καταλλήλων εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσφορωτέρου. Λοιπὸν πρέπει ὁ διδάσκαλος ωντὸν προπαρασκευάση τὸν μαθητὴν εἰς τὸ ωντὸν καταροήση σαρῶς καὶ τὸ σχέδιον καὶ τὰς παρατηρήσεις καὶ ωντὸν μὴ ἀρήσῃ αὐτὸν ἄρεν ὁδηγοῦν καὶ πηδαλίουν. Ὁ μαθητὴς ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ διδασκάλου περὶ ἔκάστης παρατηρήσεως θὰ ἀποκρίνηται μετὰ περισσοτέρας ἡ μηχροτέρας ἀκριβείας. Ἐκ τῷρ ἀπαντήσεων δὲ τούτων θὰ λαμβάνη ἀφορμὴν ὁ διδάσκαλος ωντὸν διενθύνη τὸν μαθητὴν, διορθώων τὰ χριτικὰ σφράγια, τὰς ἐκφράσεις, τοὺς ἀκαταλλήλους ὄρους, τὰς κακοξηλους φράσεις. Ἀφοῦ γίνεται τοιαύτη πρότερον προεξεργασία καὶ τοῦ σχέδιον τῆς συνθέσεως καὶ τῷρ παρατηρήσεων, ὁ μαθητὴς

συλλέγωρ ἐκ τῆς γορίμον ταῦτης ἀράθισεως τὰ ἀραγ-
καῖα στοιχεῖα συνθέτει τὴν σύνθεσιν. Οὗτως ὁ μαθητὴς
εὐχαριστημένος, διότι μόρος ἦ καὶ μετὰ τοῦ διδα-
σκάλου εὑρε τόσα πράγματα, διέλνεται τὰς ἀπορίας
αὐτοῦ, ἐπιλούτισε τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ δι’ ἐκλεκτοτέρων
ροάσεων καὶ λέξεων, εἰςχαριστως θὺ πεπιθῆται εἰς τὴν
σύνθεσιν τῆς συνθέσεως. Θὺ ναΐσῃ δέ, διότι μόρος κατ’
ἰδιαρ θὰ καταρτίσῃ ίδιαρ σύνθεσιν καὶ θὰ ἀγαπήσῃ
ταῦτην ὡς ίδιαρ πρεγματικὴν ἐργασιαν, θὺ φιλοτι-
μῆται δὲ τὰ συνθέτη ἀ.λ.λας συνθέσεις ἀρτιωτέρας.
Μετὰ τὰς παρατηρήσεις προσθέτομεν καὶ σημειώσεις
ὑπὸ ἔκαστον σχεδὸν μῦθορ ἐποβοηθοῦτες τὸν μα-
θητὴν αὐτὸς μόρος τὰ πλάση ὅμοιορ μῦθορ, ἵνα ἐξε-
γιρωμεν τὴν αὐτερέργειαν αὐτοῦ. Οἱ πλήρεις καὶ
ἀρτιοι μῦθοι εἴτε πρωρισμένοι διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς
Ἀπε τάξεως, οἱ δὲ συγκεκομμένοι καὶ σκελετώδεις διὰ
τοὺς τῶν ἀρωτέρων τάξεων.

B. ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Διηγησις εἴτε ἡ ἔκθεσις συμβάντος ἢ ἀ.ληθοῦς ἢ
πλαστοῦ. Πρέπει διηγούμενοι τι ἡ γράφοντες διήγημά
τι τὰ μὴ παραλειτωμένα οὐδεμιαν λεπτομέρειαν ἀραγ-
καῖαν εἰς τὸ τὰ κατασταθῆ τοῦτο γρωστόν. Ως ὁ
διηγούμενός τι πρέπει τὰ ἐλκη τὸ ἀραγρώστην ἀρεν
κόπον καὶ στεροχωρίας, οὐτω καὶ ὁ γράφων διήγημά
τι. Διηγούμενοι ἡ γράφοντες διήγημά τι πρέπει τὰ
ἀποφεύγωμεν τὴν ξηρότητα καὶ τὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν
ζωηρότητα. Ό τρόπος τῆς διηγήσεως πρέπει τὰ ποι-
κιλλη κατὰ τὴν φύσιν τοῦ διηγήματος, ἀ.λ.λοτε τὰ εἴτε

ζωηρός, ἀ.ι.λοτε βραδύς, ἀ.ι.λοτε βαρύς, ἀ.ι.λοτε Να-
ροίσις, ἀ.ι.λοτε συνεσφιγμέρος, ἀ.ι.λοτε περιοδικός. Πρέ-
πει διηγούμενοι τι ἡ γράμφοτες διηγήμα τι ρὰ ἐμψέ-
ρωμεν περισσότερο περὶ ἐκεῖρο, τὸ ὄποιορ θε.ιομεν
ρὰ ἐξάρωμεν, τὰ δὲ ἀ.ι.λα ταχέως ρὰ παρεργάμεθα.

Ημεῖς συμμορφούμενοι πρὸς τὸ πρόγραμμα κατε-
γράψαμεν 135 διηγήματα. Ἐκ τούτων παραθίτομεν
π.ιηρη καὶ ἄρτια δέκα, τὰ δὲ ὑπόλοιπα σκε.ιετώδη,
ἀ.ι.λα συγκεκομένα, ἀ.ι.λωρ μόνορ τὰ κίρια σημεῖα
διδούμεν. Καὶ τὰ μὲρ π.ιηρη καὶ ἄρτια εἴρε διὰ τοὺς
μαθητὰς τῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ ἐ.ι.ιηρικοῦ σχο-
λείου, ἐκ δὲ τῶν σκε.ιετώδων ἀ.ι.λα μὲρ διὰ τοὺς μα-
θητὰς αὐτῶν τούτων τῶν ιδιων τάξεων, ἀ.ι.λα δὲ διὰ
τοὺς μαθητὰς τῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου. Καὶ ἐν τοῖς
διηγήμασι ἀκολουθοῦμεν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἐν
τοῖς μύθοις. Εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ καθηγητὰς
ἀφίεται ρὰ ἐκλεξωτι τὰ κατά.λη.λα διηγήματα δι'
ἐκάστην τάξιν.

Γ' ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ

Περιγραφὴ εἴρε ἡ παράστασις ἀρτικειμέρον τινός·
ό μὲρ ζωγράφος διὰ τῶν χρωμάτων εὐχαριστεῖ τὸν
ὄφθαλμούς, ο δὲ περιγράφων τι διὰ τῶν λέξεων εὐ-
χαριστεῖ τὰ ὥτα.

Αἱ συνθετικαὶ αὐταὶ ἀσκήσεις, αἱ περιγραφικαὶ δη.λ.
ζώων, φυτῶν, φυσικῶν φαινομένων, εἰκόνων κτ.λ.
ἀραγκάζονται τὴν μαθητὴν ρὰ παρατηρῆ τὸ περι-
γραφόμενορ, ρὰ ἀραλύη αὐτὸν εἰς τὰ μέρη, ρὰ ἐξε-
τάζη αὐτὸν καὶ ρὰ συγχρίνῃ πρὸς ἀ.ι.λα ὅμοια ἀκο-

νικονοι πολὺ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ καθιστῶσι τοῦτον παρατηρητικὸν καὶ προσεκτικὸν τοῦ τε ἐρτὸς καὶ ἔκτὸς κόσμου, ὡθοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸ ρὰ ἐμβαθύρη αὐτὸς οὗτος εἰς τὴν γρύσεων.

Ἐρ τῇ περιγραφῇ ἀρτικειμέρουν τινὸς πρέπει ρὰ ἀπαριθμῶμεν τὰ κυριώτερα, τὰ ὄποια χαρακτηρίζονται τὸ πρὸς περιγραφὴν ἀρτικειμερον· ἀλλὰ πρὶν ἢ περιγράψωμεν τοῦτο, πρέπει ρὰ παρατηρήσωμεν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἐρ τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, ἔπειτα τὰ μέρη αὐτοῦ μὴ προσέχοντες πολὺ εἰς τὰς λεπτομερείας, αἰτιες εἴτε ἀρσενικὲς ἐρδιαφέροντος.

Ἡ περιγραφὴ πρέπει οὕτω πως ρὰ ἥπει συντεθεῖ μένη ὥστε ρὰ παραγάγῃ εἰς τὸν ἀραγρώστην ἐκείνην τὴν ἐρτύπωσιν, τὴν ὄποιαν θὺ παρῆγε τὸ πραγματικόν. Κατὰ τὴν περιγραφὴν πρέπει ρὰ ἐκλεγῶμεν ἐκείρονται τὸν χαρακτῆρας, οἵτινες ἔχονται ἀξιαρ πραγματικὴν εἰς τὴν γρῶσιν τοῦ ἀρτικειμέρουν. Πρέπει τὰ μέρη, αἱ ἐρδιαφέρονται λεπτομέρειαι ρὰ διατάσσονται οὕτως ὥστε ρὰ καθιστῶσι τὸ ὄλον τοῦ περιγραφομέρουν μᾶλλον ἐρδιαφέροντα.

Ἐρ τῇ περιγραφῇ ἀρτικειμέρουν τινὸς λαμβάρομεν κυρίως ὑπὸ ὅδίν τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὄποιας εἴτε κατεσκενασμέρον, τὴν χρησιμότητα, τὸ βάρος, τὰς διαφόρους ἴδιότητας ἢ ποιότητας, τὰ μέρη ἐκ τῶν ὄποιων συνισταται κτλ.

Περιγραφαι κατὰ τὸ πρόγραμμα ὁρίζονται καὶ ἐρ τῷ ἐλληνικῷ σχολείῳ καὶ ἐρ τῷ Γυμνασίῳ. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν 108 περιγραφὰς πραγμάτων καθ' ἡμέραν ὑποτιπτόντων εἰς τὴν ἀρτιληψίν τῶν μαθητῶν

καὶ περιγραφὰς φυσικῶν φαινομένων, ἀρτικειμένων
καὶ γεγονότων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου κ.τ.λ.

Ἐπειδὴ ὁ μαθητὴς αἰσθάνεται ἀβεβαιότητά τινα
εἰς τὴν κατύστρωσιν τοῦ σχεδίου τῆς περιγραφῆς ἀρ-
τικειμένου τυρός, δεικνύομεν εἰς αὐτὸν διὰ τῶν παρα-
τηρήσεων τὴν σειράν, τὴν ὄποιαν πρέπει νὰ ἀκο-
λουθησῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ περιγραφομένου.

Δ' ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐπιστολὴ εἶνε γεγραμμένη ὅμιλια, εἶνε συγκά-
στροφὴ διὰ γραφῆς. Διὰ ταύτης ἀραχοιοῦμεν πρὸς
τοὺς ἀπότας γορεῖς, ἀδελφούς, συγγενεῖς, κτ.λ. πᾶν
ὅτι ἐνδιαφέρει ἡ αὐτὸν νὰ μάθωσιν ἡ ἡμᾶς νὰ εἴ-
πωμεν. Λοιπὸν πρέπει ἡ ἐπιστολὴ, διὰ τῆς ὄποιας
ταῦτα ἀραχοιοῦμεν, νὰ εἴη ἡ σαφεστάτη ἔκφρασις
τῶν διαρογμάτων ἡμῶν καὶ αἰσθημάτων, ὁρθῶς καὶ
καθαρῶς γεγραμμένη, ἐναράγρωστος, ἀνεν διορθώ-
σεων καὶ ἀνεν συγκεκομμένων λέξεων.

Αἱ ἐπιστολαὶ εἶνε διάφοροι, διότι διάφοροι εἶνε καὶ
αἱ σχέσεις τοῦ γράφοντος πρὸς ὃν ἀπενθύρεται ἡ ἐπι-
στολὴ. Λοιπὸν διάφοροι ἔχονται καὶ τὸ ὑδρος· ἡ ἐπι-
στολὴ πρέπει νὰ ἦται ἀπλῆ, φυσική, γεγραμμένη εἰς
καθαρεύοντας γλῶσσας, ἀνεν ὅμως ἴδιαιτέρου καὶ ἐξε-
ζητημένου λεκτικοῦ κδσμον. Εἰς τὰς ἐπιστολὰς πρὸς
τοὺς οἰκείους ἐκφράζονται ποικιλόταται σχέσεις τῶν
οἰκείων πρὸς ἀλλήλους, φυλία, ἀγάπη, πάθη αἱ
πρὸς τοὺς οἰκείους ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ θερμαίρωσι
τὴν καρδιὰν τοῦ δεχομένου αὐτὴν διὰ τυρὸς ἐγκαρδίου
εὐθύμιας ἡ διὰ τυρὸς ἀπλοῦ, τυχαίου καὶ ἐξαιρετικοῦ

rà τέριγ καὶ rù διασκεδάση. Οἱ γορεῖς, οἱ φιλοι, οἱ οἰκεῖοι δὲν κονράζονται ἐκ τῶν λεπτομερειῶν ἀλλὰ καὶ αἱ λεπτομέρειαι αὗται πρέπει rà ἔχωσι μέτρον.

Αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιστολαὶ πρέπει rà εἴτε ἀπλαῖ, καθαραῖ, σαφεῖς, βραχεῖαι, ἀλλως δύνανται rù προκαλέσωσι μακροὺς δίκαστικοὺς ἀγῶνας.

Πρέπει rù θέτωμεν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιστολῆς τὸν τόπον, ὅποθεν γράφομεν, καὶ τὴν ιμερομηνιαν δηλοῦντας τὸν χρόνον, καὶ τὸν ἀράλογον. τῆς σχέσεως ίμων πρὸς ὃν γράφομεν. Μετὰ ταῦτα ἔπειται ή κυρίως ἐπιστολῇ καὶ μετὰ ταῦτην ὁ ἐπιλογος.

Συνήθεις προσφωρήσεις εἰς τὰς ἐπιστολὰς εἴτε αἱ ἐπόμεναι.

Πρὸς τοὺς γονεῖς.

Σεβαστέ μοι πάτερ. Σεβαστή μου μῆτερ. Σεβαστοὶ μου γορεῖς. Φιλτατοὶ μου γορεῖς. Φιλοστογόνοτατοὶ μου γορεῖς.

Πρὸς ἀδελφὸν ἢ ἀδελφήν.

Ἄγαπητέ μον ἀδελφέ. Ἅγαπητή μου ἀδελφή. Φιλτατέ μοι ἀδελφέ. Ποθητέ μον ἀδελφὲ ἢ ἀδελφή.

Πρὸς θεῖον ἢ θείαν.

Σεβαστέ μοι θεῖε. Σεβαστή μου θεία.

Πρὸς φίλον.

Φίλε. Φιλτατέ μοι. Ἅγαπητέ μου φίλε. Προσφιλέστατέ μοι φίλε. Καληστέ μου φίλε.

Πρὸς πρόσωπον μὴ δυνδεόμενον μεθ' ήμῶν συγγενικῶς ἢ φιλικῶς.

Ἄξιότιμε κύριε. Εὐγενέστατε κύριε. Κύριε. Ἐρτιμε κύριε. Ἐρτιμότατε κύριε.

Συνάθετις ἐπίδογοι ἐπιστολῶν.

Πεποιθὼς ὅτι ταχέως θὰ λύθω ἀπάρτησις σου, διατελῶ ὅλως ἴμετερος.

Διατελῶ ἐγκαρδίως ἀγαπῶν σε.

"Οπως τις ἀποχαιρετῶν φίλοις ἢ ξένοις χαιρετίζει
ἢ ἀσπάζεται αὐτόρ, τὸ αὐτὸν πρέπει καὶ πρᾶξη διά-
τιος φιλόρροος τέπον ἀραλόγου πρὸς ἐκεῖνον, πρὸς
τὸν ὄποιον γράφει. π. Χ. Σέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν
τοῦ σεβασμοῦ μου. Ἀσπάζομαι ἴμᾶς ἐξ ὅλης καρδίας.

Τημαίνετε. Χαιρετε. κτλ.

"Ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς πρέπει καὶ θέσωμεν τύπον
τιρά, ὑπὸ τὸν ὄποιον θὰ εἴτε ἡ ἐπογραφὴ ἡμῶν. Ὁ
τύπος οὗτος ποικιλλεῖ κατὰ τὴν σχέσιν, τὴν ὁπολαρ
ἐχομένη πρὸς ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὄποιον γράφομεν «ὁ
πρόθυμος φίλος, ὁ ἀγαπητὸς νιός, ὁ ἔξαδελφος, ὁ
ἀδελφός, ὁ εὐπειθής νιός, ὁ ταπειρὸς θεράπων, ὁ εὐ-
γράμμων» κτλ.

"Ημεῖς παραθέτομεν πρὸς τοῦτο ἐπιστολῆς 82, τῷ
ὄποιων ὄριζομεν μόρον τὸ γερικὸν σχέδιον ἀφίροντες
τὸν μαθητὴν μόρον ἢ καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ διδα-
σκάλου καὶ τῷ ὑπὸ ἐκάστην σχεδὸν ἐπιστολῆρ τε-
θειμένων παρατηρήσεων καὶ διατυπώσην αὐτῆρ.

Ε' ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΙΚΟΝΩΝ

Παραθέτομεν σποράδῃ ἐρ τῷ κειμένῳ 77 εἰκόνας
παριστώσας γρωστὰ ἀρτικείμενα εἰς τοὺς μαθητάς.
Ο τρόπος, κατὰ τὸν ὄποιον ὁ μαθητὴς θὰ περιγράψῃ
εἰκόνα τιρά, εἴτε ὁ αὐτὸς σχεδὸν πρὸς τὸν ἐρ τῇ
περιγραφῇ τῷ πραγματικῷ ἀρτικείμενων. Ο μαθη-

τὴς ὁδηγούμενος ἵππο τοῦ διδασκάλου πρέπει νὰ περιγράψῃ ἔκαστον τῷ εἰκονιζομένων ἀρτικευμένων, ἐπειτα δὲ νὰ ἐξηγήσῃ τι ἐκφράζει ὅλη ἡ εἰκόνη.

ΣΤΡΑΤΙΚΟΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

Ἐγενέτο τούτῳ περιελάβομεν θέματα διάφορα, τῷ ὥποιων μόνον ἐωτήσεις τινὰς θετομεν, ἵνα ἀπλῶς ἐξεργάσωμεν τὴν προσοχὴν καὶ αὐτερέγειαν τοῦ μαθητοῦ, τὸ δὲ ὄλον τῆς συνθέσεως ἀγίεται εἰς τοῦτο.

Ζ' ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ, ΓΝΩΜΙΚΑ, ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ωσαντώς παραθέτομεν ἐν τῷ κεγαλαῖῳ τούτῳ παροιμίας τρίτις, γραμμικὰ καὶ ἀποθέγματα καὶ γενικὰς τινὰς ἐρροίας ἐλλήνων συγγραφέων ἀπλῶς ἐποδηλοῦντες τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως, αὐτὴν δὲ τὴν σύνθεσιν ἀγίεμεν εἰς τὸν μαθητὴν, ἵνα μόνος ἐκ τῶν παραπορήσων ὁδηγούμενος συνθέσῃ.

Η' ΓΛΩΣΣΑ

Ποιαρ γλῶσσαν πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα γράφοντες τὰς συνθετικὰς ἀσκήσεις; Ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι πρέπει νὰ γράφωμεν τὴν καθαρούνσαν καὶ οὐχὶ τὴν λαλούμενην, διότι πτωχοτάτη οὖσα αὕτη εἴνε ἀνεπαρκής εἰς πᾶσαν παράστασιν τῷ διαφόρῳ καὶ ποικίλῳ αἰσθημάτων καὶ διαρημάτων ἡμῶν. Άλλ' ἐπειδὴ οἱ μαθηταὶ τῷ κατωτέρῳ ιδίᾳ τάξεων τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου συχρότατα θὰ περιπιπτωσιν εἰς βαθύβαρισμοὺς καὶ σολοικισμούς, ὁ διδάσκαλος δὲν πρέπει νὰ ἀποδυσπετήῃ οὐδὲ νὰ ἀποθαρρήῃ τὸν μαθητὰς ἀλλὰ νὰ ἀγήσῃ αὐτοὺς νὰ μεταχειρίζωνται τὰς

λέξεις ἐκείνας, τὰς ὁποίας γρωρίζουσιν, εἴτα ὅμως καὶ
ὑποδεικνύη τὰς ἔστρας καὶ ἀδοκίμους λέξεις καὶ καὶ καὶ
συριστὴ τὴν ἀρτικατάστασιν τούτων διὰ τῶν ἐλλη-
νικῶν. Καὶ τοὺς μὲν βαρβαρισμοὺς εὐκόλως δύ-
ραται ὁ διδάσκαλος καὶ ὁδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς καὶ
ἀποφεύγωσι, διότι τὸ τυπικὸν τῆς γραμματικῆς ὥδη
ἔχουσι καταμάθει οἱ μαθηταὶ τῆς α'. καὶ β'. τάξεως
τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου. Ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὄποῖον θὰ
προσκόψωσιν οἱ μαθηταὶ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων,
εἴτε οἱ σολοικισμοὶ ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲ εἴτε δύσκο-
λον διὰ εὐστόχου διδασκαλίας ἐπικαίρως γερομένης
καὶ ἐπερπηδήσῃ μέλιτος ὅτον οἱ μαθηταὶ ἐκμάθωσι τὸ
συντακτικόν.

Εἰς οιορδήποτε εἰδός ἐκθέσεων καὶ ἀντίσκηται ὁ
μαθητὴς εἴτε εἰς μύθους, εἴτε εἰς διηγήματα εἴτε εἰς
περιγραφὰς εἴτε εἰς ἐπιστολὰς κτλ. πρέπει καὶ θηρεύη
τὴν σαρῆρειαν, τὴν ὄποιην ἐξάπαρτος θὰ ἐπιτύχῃ, ἀν-
δὲν μεταγειρίζηται περιόδους μακροσκελεῖς ἀλλὰ συν-
τόμους καὶ βραχεῖας. Ἡ ὠραιότης τῆς περιόδου δὲν
συνισταται εἰς τὸ πλήθος καὶ τὴν παράταξιν κυριών
καὶ ὑποτελῶν προτάσεων ἀλλὰ εἰς τὴν συμμετρίαν τῶν
ὑποτελῶν προτάσεων πρὸς τὸ ὄλον. Ἀρ εἰς τὴν κυ-
ριαν πρότασιν ὑποτάσσωται πολλαὶ ὑποτελεῖς, τότε
διασπᾶται ἡ ἔρροια καὶ εἴτε δύσκολον καὶ ἀρετρωμέν-
τὴν σχέσιν τούτων πρὸς τὴν κυριαν καὶ οὕτως ἡ πε-
ριόδος χάρει τὴν σαρῆρειαν καὶ τὸ κάλλος. Αισπὸν
αἱ μακραὶ προτάσεις ἀπορευχτέαι, αἱ μικραὶ εἴτε σα-
ρέστεραι. Ἀρ ἡ πρότασις εἴτε μακρὰ καὶ περιτεπλεγ-
μένη, δὲν δύραται ἡ μητήρ καὶ συγχρατήσῃ αὐτήν.

Πρέπει πρὸς τούτοις ῥὰ μεταχειρίζηται ὁ μαθητὴς
τὺς καταλλήλους λέξεις πρὸς ἔγγραφον τῶν διαροή-
μάτων αἵτοι.

Πρέπει τὰ ἀπορείγη τὰς προτίσεις ἔκεινας εἰς τὰς ὄποιας ἐπάρχονται πολλά, ἃντας καὶ διότι, ὅταν, ἐπειδὴ, διὰ τὰ.

Ωσαύτως πρέπει νὰ ἀπορεύῃ καὶ τὰς πολ.λὺς
ἀρτωργίας, τὰς ἀρωφελεῖς λέξεις καὶ περιττάς, τὴν
ἐπαράληψήν τῶν αὐτῶν γράσσεων καὶ λέξεων, διότι
κακῶς ἥχονται εἰς τὰ ἔτα ήμωρ.

Πρέπει τὰ ἀποφείγη καὶ τὴν κακοῖηντας ἔχειν, καθ' ἄρτι γράποντες καθαρεύοντας γῆλόσσας μεταχειρίζομεθα λέξεις, συντάξεις, τύποις τῆς ἀττικωτάτης γῆλόσσης ἀγαμεμνονέους μετὰ καιροτάτων.

*Πρέπει ω̄ μεταχειρίζεται τοῖς τέπονς πηδῶσι,
γράφοντι καὶ οὐχὶ τοὺς συγκεκομμένους γράφοντι,
πηδοῦτι.*

Πρέπει τὰ μεταχειρίζηται τοὺς τέλτους, ἡμᾶς, ἡμᾶς
ἀρτὶ τοῦ μας, σας. Καὶ τοὺς τέλτους αἰτοῦ, αἰτῆς,
αἰτῷ, αἰτῇ, αἰτόρ, αἰτήρ, αἰτό, αἰτῶρ, αἰτοῖς,
αἰταῖς, αἰτοῖς, αἰτάς, αἰτὰ τὸν τοῦ, τῆς, τῷ,
τῇ, τόρ, τήρ, τό, τῶρ, τοῖς, ταῖς, τάς, τά.

ΜΥΘΟΙ

1. Δύο Βάτραχοι.

Δύο βάτραχοι ἔζων ἐντὸς λίμνης. Ἡ λίμνη ἐξηράνθη, οὗτοι δὲ ἔτρεζαν νὰ εῦρωσιν ἄλλην κατοικίαν.

Εὗρον μεγάλην δεξαμενήν· λέγει δὲ ὁ εἰς βάτραχος πρὸς τὸν ἄλλον «ἐνταῦθα, φίλε, εἶνε φρόνιμον νὰ κατέλθωμεν, θὺ ζήσωμεν ποιὸν εὐτυχεῖς». Ο ἄλλος βάτραχος, ὁ ὅποιος ἦτο φρονιμώτερος, εἶπεν «ἐνόσφι ἡ δεξαμενὴ ἔχει ψεύτη, εὐτυχεῖς θὺ εἴμεθα, σταν ὅμως τὸ ψεύτη ἀφαιρεθῆ, πότε πῶς θὺ σωθῶμεν; θὺ μείνωμεν ἐντὸς τῆς δεξαμενῆς καὶ θὺ ἀποθάνωμεν». Ο πρῶτος βάτραχος δὲν ἤκουσε τὴν συμβουλὴν τοῦ συντρόφου αὐτοῦ, κατέβη εἰς τὴν δεξαμενήν καὶ ἔζη ἐπὶ ὄλιγας ήμέρας. Ἡ δεξαμενὴ ὅμως ἐκενώθη, ὁ δὲ βάτραχος ἀπέθανε. Αποθνήσκων δὲ ἔλεγεν, «πόσον ἀνόητος ἦμην, διότι δὲν ἐπείσθην εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ φίλου μου»!

ΣΗΜ. Τι δηλοῖ ὁ μῦθος;

2. Μύριμηξ καὶ πέρισσες.

Μύριμηξ διψήσας ἦλθεν εἰς ποταμὸν διὰ νὰ πέη ψεύτη· οὗτος παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, ὀλίγον δὲ ἔλειψε νὰ πνιγῇ. Περιστερὰ ἴδοισα

τὸν μύρυηκα νὰ κινδυνεύῃ ἔκοψε κλάδου δένδρου, τὸν δποῖον ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμόν· ὁ μύρυηξ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ κλάδου καὶ ἐσώθη. Μετ' ὅλιγον κυνηγὸς κρατῶν ὄπλων ἦτο ἔτοιμος νὰ φυνεύσῃ τὴν περιστεράν· ὁ μύρυηξ ἐνθυμηθεὶς τὴν γάριν δαγκάνει τὸν πόδα τοῦ κυνηγοῦ. Ο κυνηγὸς ἐκ τοῦ πόνου ἀφῆκε τὸ ὄπλον κατὰ γῆς, ἢ δὲ περιστερὰ φυγοῦσα ἐσώθη.

ΣΗΜ. Πλάσον ὅμοιον μῦθον, ἐκ τοῦ δποίου διδασκόμεθα, διε πρέπει νὰ εὐγνωμονῶμεν πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν.

3. ΙΑΚΩΡΑΞ καὶ ἀλώπηξ.

*Kόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδον ἐκάθητο ἐλαιας
μέλαιναν εἰχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ φάμφος εἰχε κρέας.*

*Εἰς τὰ χαμόκλαδα κορτὰ
ἀλώπηξ ἴστατο δολία
τοὺς φώθωρας αὐτῆς κερτᾶ
τοῦ κρέατος ἢ εἰνωδία.*

*Τρέχει, προφθάνει... περιττὸς
ὁ κόπτος μάτηρ ἢ σπουδῇ της!
Τι ἕγος! κ' εἶνε πτερωτὸς
ὁ εὐτυχῆς ἰδιοκτήτης.*

*Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾶ
εἰς τὰ νερά της ρὰ τὸν φέρη
βλέπει ἐπάρω χαιρετᾶ
καὶ ταῦτα εὐγερῶς προσέρει.*

»Καλῶς μᾶς ὥρισες ἐδῶ
»ἀέρα φίλτατε, τὰ πάρης
»τρελλαιρομαὶ ὅταρ σ' ἐδῶ !
»πόση κομψότης, πόση χάρις !

»Τις ἔχει τόσην καλλονή ;
»τις πτέρυγας ποικιλωτέρας ;
»τι κρῆμα ἄρ εἰχες καὶ φωνὴν
»εθὺν ἵστο τῷ πτηνῷ τὸ τέφας»

*Kai π. latūς λύρης ἀροιγεῖς,
δύο τραχέα κρά ! εἴργαζει
καὶ πάφ ! τὸ κρέας κατὰ γῆς
καὶ χάπ ! ή πονηρὰ τ' ἀρπάζει.*

*· Ακόμη τρέχει στὸ βουρδό^ν
καὶ ἀφοῦ ἔχαιψε τὸ κρέας,
γελῶντα λέγει στὸ πτηνόν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταῖας.*

»Μάθε, ὁ φίλτατος πουλί,
»μάθε, ὁ ἄρθος τῷ ποράκῳ,
»πῶς τῷ εὐπίστωρ ἡ φυλή^ν
»τρέφει τὸ γέρος τῷ κολάκῳ».

*ΣΗΜ. Μεταγραπτέον τὸ ποίημα εἰς πεζὸν λόγοι. Πλάσον
μὲνθος δύοισι, ἵνα ἀποδείξῃς, δι τοι λαπτομέθα πειθόμε-
νοι εἰς κόλακας.*

4. Κολοεὸς καὶ Ταώς.

Κολοεὸς τις ἦθελησε νὰ φανῇ εἰς τοὺς ὄλλους, ὅτι
εἶνε ὕραιότερος· λοιπὸν συνέλεξε πτερὰ ταῶν, διὰ

τῶν ὄποιων ἐστόλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὁ κολοιὸς ἐσεμνύνετο διὰ τὰ ὥραια πτερὰ καὶ ὅτεν κατεδέχετο νὰ συναναστρέψῃται μετὰ τῶν ὄμοιών. Ἡμέραν τινὰ εἶδεν ὁ κολοιὸς ἀγέλην ταῖν καὶ συναναστρέψῃ μετὰ τούτων. Οἱ ταῦθα ἀναγνωρίσαντες ὅτι τὰ πτερὰ τοῦ κολοιοῦ ἦσαν ζένα, διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτῶν ἀφήρεσαν ταῦτα καὶ ἐξεδίωξαν τὸν κολοιὸν ἀπὸ τὴν ἀγέλην αὐτῶν. Εἴς δὲ ἐκ τῶν ταῖν ἐξύθρισεν αὐτὸν καὶ εἰπεν «μάθε, κολοιέ, ὅτι πρέπει νὰ εἶσαι εὐγενιστημένος, εἰς ὅτι σοὶ ἔδωκεν ἡ φύσις καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ φάγησαι ὥραιαύτερος; διὰ ζένων πτερῶν; »

ΣΗΜ. Πλάστων ὄμοιον μῆθον ἔχων πρὸ ὀφελιμῶν κολοιὸν καὶ πριστεράν.

5. Λαγωὸς καὶ πέρδιξ.

Εὕ; τι λειθάδιον λαγωὸς καὶ πέρδιξ ὄμοιον συνέζων. Κύνες τινὲς κατεδίωξαν τούτους· ὁ λαγωὸς τρέχει καὶ κρύπτεται εἰς τὴν φωλεὰν αὐτοῦ. Κύων παρακολουθεῖ αὐτόν, συλλαμβάνει καὶ ἑτοιμάζεται νὰ φάγῃ αὐτόν.

Ἡ πέρδιξ ἔργεται καὶ περιπατᾷ αὐτὸν λέγουσα «Σύ ἐκαυγῆσο διὰ τὴν ταχύτητά σου· παῦ εἶνε σὶ ταχεῖς πόδες σου; ». Ἐνῷ δὲ ἡ πέρδιξ περιέπατε τὸν λαγωόν, ἵέρας συλλαμβάνει αὐτὸν καὶ τρώγει.

Νὰ περιγελᾶς δέρ πρέπει, τέκτον μον, τοὺς δεστυγεῖς Τίς σὲ βεβαιώνει πάρτα, πῶς θὰ εἶσαι εὐτύχης;

Σημ. Πλάστων μῆθον πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τιμωρούμεθα περιπατοῦντες τοὺς δυστυχεῖς.

6. Κύρων διὰ ποταμοῦ φέρων κρέας.

Κύρων τις ἦρπασεν ἀπό τινος κρεοπώλείου τεμάχιον κρέατος καὶ ἤργετο εἰς τὸ χωρίον αὐτοῦ. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ διαβῆ ποταμόν τινα. Ἐνῷ διέβαινε τὸν ποταμὸν κρατῶν τὸ κρέας εἰς τὸ στόμα, εἶδεν ἐντὸς τοῦ βάθους τὴν ιδίαν σκιάν. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισεν, ὅτι ἡ σκιὰ ἦτο ἄλλος κύρων κρατῶν ἄλλο τεμάχιον κρέατος, ἀφήσας τὸ ίδιον ἐθυμίσθη ἐντὸς τοῦ βάθους διὰ νὰ ἀρπάσῃ τὸ τεμάχιον τοῦτο· τὸ δέ τοῦ ποταμοῦ παρέσυρε καὶ τὸ ίδιον τεμάχιον. Ο κύρων παραπονούμενος ἔλεγε: «Πόσον ἀνόητος ἥμην, διότι δὲν ηύχαριστούμην εἰς ἐκεῖνο, τὸ δποῖον ἐκράτουν ἄλλὰ ἥθιζον τὸ περισσότερον.»

ΣΗΜ. "Δις ἀποδειγμῇ καὶ δι' ὄλλου μύθου, ὅτι ἡ πλεονεξία τιμωρεῖται..

7. "Φρες καὶ γεωργός.

Ἡμέραν τινὰ γιονώδη γεωργὸς ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ἀγροῦ εἰς τὴν οἰκίαν. Καθ' ὁδὸν βλέπει ὅριν μέγιν παγωμένον ἐκ τοῦ ψύχους καὶ ἐτοιμαζόντον· ὃ εὔσπλαγχνος χωρικὸς λαμβάνει αὐτὸν καὶ φέρει εἰς τὴν οἰκίαν καὶ θέσας ἔμπροσθεν τῆς πυρᾶς προσεπάθει· γὰρ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωήν. Ο δρις ἐκ τῶν περιποιήσεων συγέρχεται, ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἐγείρει τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπει μετὰ περιεργείας πέριξ τὴν πυράν, τὸν εὑεργέτην καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ εὐεργέτου. Ο δρις δύως ἀντὶ νὰ εὐγνωμονήσῃ, κινεῖ τὸ σῶμα καὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ καὶ

δρυμαθείς ήτοι μάζετο νὰ πλήξῃ τὸν εὐεργέτην. Ὁ γωρικός, πρὶν προλάβῃ ὁ ὄφις, λαμβάνει πέλεκυν, κτυπᾷ τὸν ὄφιν καὶ φονεύει. Ὁ γωρικός ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν ὄφιν, λέγει πρὸς τὰ τέκνα αὐτοῦ: «καλὸν, εἶνε, τέκνα μου, ἡ εὐσπλαγχνία, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔξεται γῆπε, πρὸς ποῖον πρέπει νὰ εἰσθε εὐσπλαγχνίκοι».

ΣΗΜ. Δι: ὅμοιου ἀς ἀποδειγμῆ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ εὐεργετῶμεν τοὺς κακούς.

8. Μάνιος καὶ νέον πρόσθατον.

Πρόσθατα ἔζων ἀσφυχῶς ἐν τοινι αὐλῇ· σί κύνες ἐκοιμῶντο καὶ ὁ ποιμὴν ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλου δένδρου ἔπαιζε τὸν αὐλὸν μετ' ἄλλων γειτόνων ποιμένων· λύκος τις πειναλέος ἔρχεται, βλέπει τὰ πρόσθατα. «Ἐν ἐκ τούτων νέον ἄνευ πείρας, τὸ ὄποιον οὐδέποτε εἴγε ἴδει λύκον, ἔρχεται εἰς συνοικίαν μετ' αὐτοῦ λέγον, «Τί ζητεῖτε ἐνταῦθα;» «γλόγην τρυφερὰν καὶ ὀροσεράν, ἀπαντᾷ ὁ λύκος. Γνωρίζετε, ὅτι οὐδέποτε εἴνε ἡδύτερον τοῦ νὰ βόσκῃ τις εἰς λειμῶνα γλοσσερόν, πράσινον, ἐστρεψμένον μετ' ἀνθέων διὰ νὰ καταπαύσῃ τὴν πενναν καὶ νὰ σέβσῃ τὴν δίψαν εἰς ῥυάκιον καθαρόν. Εὔρον ἐνταῦθα ἀμφότερα. Τί θέλω περισσότερον; ἀγαπῶ τὴν φιλοσοφίαν, ητις διατάσσει νὰ ἀρκῆται τις εἰς τὸ ὄλιγον». Τὸ πρόσθατον ἡρώτησε «εἶνε ἀληθέες, ὅτι ὑμεῖς οὐδέποτε τρώγετε σάρκας ζῷων καὶ ὅτι ἀρκεῖσθε εἰς ὄλιγην γλόγην; ἂν τοῦτο εἴνε ἀληθέες, ἀς ζήσωμεν ὄμοιν καὶ ἀς βόσκωμεν ὄμοιν». 'Αμέσως τὸ

πρόσθιαν ἔξηγοθεν ἐκ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν λειψῶνα
ἀλλ' ὁ λύκος κατέφραγεν αὐτό.

ΣΗΜ. Δυσπιστεῖτε εἰς τοὺς ὀρφαίους λόγους τῶν ἀνθρώπων, οἵτι-
νες καυχῶνται, ὅτι εἴναι ἐνάρετοι. Κρίνετε αὐτοὺς ἐκ τῶν ἔργων καὶ
ὅχι ἐκ τῶν λόγων.

9. Οἱ δύο συναδοιπόροι.

Δύο τινὲς ἐπαξείδευον ὡς φίλοι καὶ ὑπέσχοντο, ὅτι
ὅ εἰς θὰ ὑποστηρίζῃ τὸν ἔτερον εἰς ὃ, τι καὶ ἂν τύχῃ
καὶ θὰ εἴνε γνήσιοι ἀδελφοί καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν
καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Αἴροντες ὅμως ἄρκτος ἀ-
γρία ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀμέσως ὁ εἰς ἐκ τούτων ἐλη-
σμόντες τοὺς ὄφους καὶ τὰς ὑποσχέσεις καὶ ἀνέθη εἴς
τις ἐένδρον διὰ νὰ σωθῇ, μηδὲλως φροντίσας περὶ τοῦ
συναδοιπόρου νὰ ἴσῃ, τι γίνεται· ὁ ἄλλος ἀπολει-
φθεὶς μόνος ἀνευ βοηθείας καὶ οὐδαμόθεν περιμένων
σωτηρίαν, ἐνθυμηθεὶς δὲ ὅτι ἡ ἄρκτος δὲν τρώγει σώ-
ματα νεκρά, ἐξηγπλάθη κατὰ γῆς, ἔκλεισε τοὺς δύθιαλ-
μοὺς καὶ κρατῶν τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ προσεποιήθη τὸν
νεκρόν. Πληριάζει ἡ ἄρκτος, δισφράγνεται αὐτόν, ψηλα-
φεὶ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ πιστεύσασα ὅτι ἦτο νεκρός,
φεύγει μηδὲλως βλάψασα αὐτόν. Ἐκεῖνος, διστις ἦτο
ἐπὶ τοῦ ἐένδρου, ἀροῦ ἔρυγεν ἡ ἄρκτος, κατέβη καὶ
ἡρώτησε τὸν συναδοιπόρον, τι ἄρά γε ἡ ἄρκτος εἶπεν
εἰς τὸ σῆς αὐτοῦ ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη «ἡ ἄρκτος μοὶ
εἶπεν, τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ συγάπτω φίλίαν μετ' ἀνθρώ-
πων, οἵτινες κατὰ τοὺς κινδύνους ἐγκαταλείπουσι
τοὺς φίλους αὐτῶν».

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς ἄρκτου θὲς ληστὴν καὶ πλάστην δμοιον μῆθον.

10. Μέλισσα καὶ μύρμηξ.

Νηστικός, παγωμένος ἡμέραν τινὰ ὁ μύρμηξ πληγῶν κυψέλης καὶ λίας κεκλεισμένης περιεπλανᾶτο περίφροντις. Μέλισσα ἀγρυπνοῦσσα βλέπει τοῦτον καὶ παρουσιάζεται καὶ λέγει: «τι! ζητεῖς ἐδῶ;» Ὁ μύρμηξ διηγεῖται ὅτι ὁ φασιανὸς ἐγέρθεις ὃν κατέστρεψε τὴν μυρμηκιάν, καὶ οἱ γογεῖς αὐτοῦ κατεστράφησαν ἐκ τοῦ ψύχους, πείνης καὶ ἀθλιότητος. Καὶ ἐγὼ θὰ κατε-

Παῖς ὁδηγεῖ ὄρον.

Ο παῖς ἐπ' ὄρου.

Εἰκ. 1 πρὸς περιγραφήν.

Εἰκ. 2 πρὸς περιγραφήν.

στρεφόμην ἀλλὰ ἵεών τὸ ἀνάκτορὸν σου ἐθάρρησα.
Ἐγνώριζον, ὅτι τοῦτο εἶνε καὶ λίας ἐφωδιασμένον διώραίου μέλιτος. Εἴπον δὲ κατ' ἐμούστον, ἡ ἀδελφή μου
ἡ μέλισσα εἶνε κόρη φιλόπονος καὶ πλουσία καὶ γενναία,
αὕτη θὰ θεραπεύσῃ τὴν δυστυχίαν μου, πᾶσαν
ἐλπίς μου ἐπικάθηται ἐπὶ τῆς ἀγαθότητός σου, ζητῶ
ὅλιγον τι, πεινῶ, κρυσσῶ, ἀδελφή μου»· ἀπήντησεν ἡ
μέλισσα· «ὦ θαυμαστὲ λέγεις· ἀλλὰ σὺ περὶ τὸ τέ-

λος του θέρους, ἀπέρριψας ὅμοίαν αἰτησιν, ώς μὴ εἴ—
πειν ὁ τέτταιξ. "Αν μιμηθῶ καὶ ἐγὼ σέ, πρέπει· νὰ
σὸν εἴπω, δο, τι εἴπεις εἰς τὸν τέτταιγα, ἀλλὰ εἴσελθε
εἰς τὴν κυψέλην, φάγε, λάθε, δούν θέλεις καὶ μάθε,
ὅτι πρέπει νὰ βοηθῇς τὸν δυστυχεῖτον".

ΣΗΜ. Διὰ δύο ἀνθρώπων ἀπόδεξον τὸ αὐτό.

11. Οὐρὰ καὶ μέλη οὐρεώς.

Οὐρὰ οὐρεώς φιλονικοῦσα πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀπήτει
αὐτὴν νὰ προπορεύηται καὶ νὰ προσθαδίζῃ. Τὰ λοιπὰ

'Ο παῖς πίπτει ἐξ ἵπου.

'Ο παῖς κλαίει.

Εἰκ. 3. πρὸς περιγραφήν.

Εἰκ. 4 πρὸς περιγραφήν.

μέλη τοῦ σώματος ἔλεγον πρὸς αὐτὴν «πῶς ὄντει ὁμ—
μάτων δύνασαι σὺ νὰ δῆγης ἡμᾶς ἀσφαλῶς;» ἀλλ᾽
ἡ οὐρὰ δὲν ἐπείθετο εἰς τὰς δικαίας ταύτας καὶ ὅρθας
γνώμας τῶν μελῶν τοῦ σώματος· ὑπερνικήσασα δὲ ἦρ—
χισεν, ἄν καὶ ἥτο τυφλή, νὰ σύρῃ τὰ μέλη καὶ νὰ προ—
πορεύηται. 'Αλλὰ μὴ βλέπουσα ἐνέπεσεν εἰς βάραθρον
βαθὺ καὶ συνέτριψεν ἔαυτὴν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη. Μέλ—
λουσα δὲ νὰ ἀποθέξῃ ἐφώνησε πρὸς τὴν κεφαλὴν «Ἄ.

Δέσποινα, σῶσον ἡμᾶς· ἀνεκτώς ἐζήτησα ἡγεμονίαν,
ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς σὲ μᾶλλον τὴν εἰς ἐμέ!»

ΣΗΜ. Τί δηλοῖ ὁ μῦθος; Πλάσον δύοιν λαμβάνων ὑπ' ὅψιν φρόνιμον ἄνθρωπον καὶ ἀνοήτους.

12. Θεοεπόροι.

Δύο φίλοι γεωργοὶ¹
κίνησαν αὐγὴν αὐγὴν
γιὰ νὰ πάγουν καὶ οἱ δυὸ
'ς ἔνα μακρούνδι χωριό.
Δύο ἥσαν, δχι τρεῖς,
ὁ Στρατῆς καὶ ὁ Πετρῆς.
Ἐν τῷ πάγαιναν μαζὶ
καὶ οἱ δύο των πεζοί,
τραγουδῶντας δυνατὰ
καὶ μὲ χίλια χωρατά,
ὁ Στρατάκης μας ἴδοὺ
εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ
τὸ τραγοῦδι παρατεῖ,
σκύβει, πιάνει κάτι τι,
τὸ κυττάζει μιὰ φορὰ
καὶ τὸ δείχνει μὲ χαρὰ
εἰς τὸν Πέτρον... Ἡτο δὲ
ἔξ ἐπτὰ φλούσια... «Γιὰ 'δέ,
εἰπ' ὁ Πέτρος, γιὰ 'δὲ σὺ
ποία τύχη μας χρυσῆ,
ποὺ ταύρηκαμεν αὔτα...
Πόσον εἶνε γυαλιστά!...»

— Τί! τοῦ λέγει ὁ Στρατῆς,
 μήπως μερτικὸς ζυτεῖς
 καὶ μου λές ταύφήκαιμε;
 Ποῦ σὲ ἐπετίχαμε! . . .
 Τοῦτον δὰ τὸν θισσινδὸς
 μόνος μου θὰ τὸν χαρῶ,
 ἀφ' οὗ δὰ καὶ μοναχὸς
 τὸν εὔρηκα. . .

(Δυστυχῶς
 δέν τον χάρηκε πιλὺ
 ή κακή του κεφαλή! . . .)
 "Ἐφθασαν τὸ δειλινὸν
 'ς ἔνα δάσος σκοτεινόν,
 κ' ἔπρεπεν ἀπὸ ἐκεῖ
 νὰ οισθοῦν (δουλειὰ κακή!).
 Μετ' ὀλίγα βίηματα
 ἥκουσάν πατήματα,
 καὶ οἱ δυὸς ἐστάθησαν
 κ' ἔντρου ' ἥκροάσθησαν. . .
 Τρεῖς λησταὶ ἐξαίφνης νὰ
 ἔξαδελφοι τοῦ Σατανᾶ
 μὲ φορέματα λερά
 καὶ μὲ μοῦτρα φοβερά,
 πρόβαλαν ἀπὸ μακριὰ
 εἰς τοῦ δάσους τὴν μεριά. . .
 Οἱ καϊμένοι γεωργοὶ
 ἔκαρφώθηκαν 'ς τὴν γῆ. . .

"Ἐτρεμαν τὰ στόματα,
ἔτρεμαν τὰ γόνατα,
καὶ ποδὸς πάντων τοῦ Στρατῆ,
κ' ἐννοεῖτε διατί. . .

'Ο πτωχὸς νά τρελλαθῆ
κόντεψε... — καὶ « Ἐχαθή...! »
μὲ κουμένην καὶ βραχνήν
ἀνεφώνησε φωνήν,
'ἘχαθήκαΜΕΝ! . . . --- Τί; τί;
εἰπ' ὁ Πετρος, τί, Στρατῆ; . . .

Τὸ εύρηΚΑ πρῶτον μέν,
φίλε μου, δὲν εἶχε ΜΕΝ
τί το θὲς λοιπὸν αὐτὸ
τὸ ΜΕΝ; . . . Εἶνε περιττό...
Τὸ ἔχαθηΚΑ θαρρῶ
εἶνε πλέον καθαρό...»
Καὶ ἀμέσως ὁ Πετρος
Πιδᾶ μία. . δύο. . τρεῖς,
τὸν Στρατῆν μας χαιρετᾷ
καί. . . ιδέτε τον. . πετᾶ! . .

'Ο Στρατῆς μας ὁ πτωχὸς
ἀπομείνας μοναχός,
νά το κόψῃ προσπαθεῖ,
ἄλλὰ ποῦ νά κινηθῇ!
Τότε τότε εἰς ἐκ τῶν
τῶν τριῶν αὐτῶν κλεπτῶν,

τοὺς δύο ἄλλους παραιτεῖ
καὶ ὁδῷ πρὸς τὸν Στρατῆ,
κλέπτικα τὸν χαιρετᾶ
καὶ «τί ἔχεις;» τὸν ὁρτᾶ . . .

Εἰς τοῦ κλέπτου τὴν φωνὴν
ὁ Στρατῆς σὰν μηχανὴ
ἔχωσε τὸ χέρι του
μέσα τὸ κευέρι του
κ' ἔβγαλε, μὲ τί καρδιά! . . .
τὴν χρυσᾶ του τὰ φλουριά. . .
Τὰ ἀρπάζει ὁ ληστῆς
σὰν χαμένος διανειστῆς,
καὶ τὰ κρύα παραιτεῖ
τῶν φλουριῶν τὸν εὔρετιν. . .

ΣΗΜ. Μεταγραπτέον εἰς πεζὸν λόγου.

13. Δέσμοι μάρτιου

Μῆς τις τοῦ ἀγροῦ συνήψε φιλίαν πρὸς τινα μῆν τῆς πόλεως ἀμφότεροι ἦσαν στενότατα συνδεδεμένοι· ὁ μῆς τοῦ ἀγροῦ προσεκάλεσεν ἡμέραν τινὰ εἰς γεῦμα τὸν μῆν τῆς πόλεως καὶ παρέθηκεν εἰς αὐτὸν φαγητὰ λιτά, καρπούς, σῦκα, κάρυα καὶ τεμάχιαν τυροῦ. Ἀμφότεροι ἔφαγον μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἐν τῷ ἀγρῷ ἡσύχως καὶ ἀμερίμνως οὐδενὸς διαταράξαντος τὴν γαρὰν αὐτῶν. Οἱ μῆς τῆς πόλεως φιλοτιμούμενος καὶ οὗτος προσεκάλεσε τὸν μῆν τοῦ ἀγροῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν, ἵνα συγγενυματίσωσιν. Ἄφοις ἥλθοι εἰς

τὴν οἰκίαν πλουσίου τινός, ἐνταῦθα παρέθηκεν εἰς αὐτὸν φρυγητὰ ποικίλα ἐντὸς πολυτελῶν σκευῶν. Ἀλλὰ μόλις ἤρχισαν νὰ τεῷγωσιν, διεκόπησαν ὅπό τῶν θορύβων τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ο μὲν τοῦ ἀγροῦ ἡγανάκτει καὶ ἐστενοχωρεῖτο διὰ τοῦτο. Ἀναγωρήσας δὲ εἶπεν εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ «φίλε μου, προτιμότερος εἶναι ὁ ἐμὸς βίος ἐν τοῖς ἀγροῖς, ὁ λιτός, ἥσυχος καὶ ἀμέριμνος ή ὁ σὸς ἐν τῇ πόλει».

ΣΗΜ. Ακμοδάνων ὑπ' ὅψιν δύο ἀνθρώπους, ὃν ὁ μὲν εἶναι ἀγρότης, ὁ δὲ ἀστής, ἀπόδειξον τὴν ἀλλήλειαν καὶ διθύρητα τοῦ μέμνου. Διὰ δύο περιστερῶν, διὰ δύο προσδικτῶν, διὰ δύο αἰγῶν, δι᾽ ἀγρίου καὶ ἥμέρου ὅνου ἀπόδειξον τὸ αὐτό.

14. Γαστήρ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη.

Τὰ μέλη τοῦ ἡθιωπίνου σώματος ἐφιλονίκουν πρὸς τὴν γαστέρα, ἔκαστον δὲ ἔλεγε παράπονα κατ' αὐτῆς. Οἱ μὲν πόδες παρεπονοῦντο, διὰ αὐτοὺς βαστάζουσι τὸ σῶμα καὶ κινοῦνται πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, αἱ γενερεῖς, διὰ αὐτὰς ἐκτελοῦσι πάσας τὰς ἐργασίας, αὐταὶ προμηθεύουσι τὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὸ ζῆν ἐργαζόμεναι, αὐταὶ μάγνυται κατὰ τῶν ἐγθύῶν καὶ παρέχουσιν ὀφελείας πολλάς. Οἱ ωμοὶ ἔλεγον, διὰ τὰ βάρη αὐτοὺς βαστάζουσι, τὰ στόμα, διὰ ὄμιλον, ἡ κεφαλή, διὰ ἔγκει τὸν μυελὸν καὶ ὅλας τὰς αἰσθήσεις, οἱ ὀφθαλμοί, διὰ βλέπουσι, τὰ ωτα, διὰ ἀκούουσιν. Σὺ δέ, διὰ γαστήρ, τὸν τούτων πράττεις; ή ποία εἶναι ἡ ὀφέλειά σου; Ποία εἶναι ἡ γέρον σου; Σὺ δέ για μάνιον δὲν πράττεις τὸ χρήσιμον ἀλλὰ καὶ ἀντιπράττεις καὶ ἐνοχλεῖς καὶ

εἰσαι ἀφόρητος ἀναγκαζούσα κήμας νὰ ἐργαζώμεθα πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐπιθυμῶν σου. Λοιπὸν ἂς ἀφήσωμεν τὰς ἐνοχλήσεις, τὰς ὄποιας πάσχομεν χάριν σου. Ἡ γαστὴρ πρὸς ταῦτα εἶπεν «ἐγὼ τοέφομαι μὲν ὑψόν, ὑμῶν, ἀλλὰ τρέφω ἅπαν τὸ σῶμα, σώζομαι μὲν ὑψόν, ὑμῶν, ἀλλὰ σώζω ὑμᾶς».

ΣΗΜ. Τί δηλοῖ ὁ μῦθος;

15. Βάτραχος καὶ βοῦς.

Βάτραχός τις ἔξηλθεν ἀπὸ τὴν λίμνην καὶ εἶδεν βοῦν καὶ θιαύμασεν αὐτὸν διὰ τὸ μέγα σῶμα, τὸ ὄποιον εἶχε. Ἀμέσως ἐπειθύμησε καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ παχὺς τόσον, ὃσον ἡτο ὁ βοῦς· λοιπὸν ἦρχισε γὰρ πίνη μὲρῳ περισσότερον· ὃσον ὑδωρ ἔπινεν, τόσον περισσότερον ἔξαγκοῦτο καὶ ἔχαιρε, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι τοιούτοις ῥόπαις θὰ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς μέγα σῶμα. Ήμέραν τινὰ ὅμως ὁ βάτραχος ἔπιε πολὺ ὑδωρ, ἔξαγκά κάθη καὶ ἔσκασεν· ὁ βοῦς τότε ἐστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν: «αὐτὰ πάσχουσιν οἱ μικροί, οἱ ὄποιοι θέλουσι· γὰρ ἔξομοι· ωθῶσι πρὸς τοὺς μεγάλους».

ΣΗΜ. Καὶ ἄλλως ἂς ἀποδειχθῆ ἡ ἀλήθεια τοῦ μύθου.

16. Ἐλαφός τοξευθεῖσα.

Ἐλαφός τις τοξευθεῖσα ὑπὸ κυνηγῶν ἀπώλεσε τὸν ἔπερον ὀφθαλμὸν· φεύγουσα δὲ ἔντρομος φθάνει κεκηρυκοῦται εἰς τινὰ ποταμόν. Ἐνταῦθα ἀναπαυθεῖσα ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῶν πόνων τῆς πληγῆς καὶ εύροισα τρυφερὰν βοσκὴν καὶ ἐκτὸς κινδύνου οὖσα ἤρχισε γὰ

τρώγη ἀπλήστως· ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς κινδύ-
νου μήπως πάθη ὑπὸ ἄλλου κυνῆγος τὸ αὐτὸ πάθημα
καὶ γάστη καὶ τὸν ἔπερον δρθαλμὸν, τὸν μὲν ὑγιῆ
δρθαλμὸν ἔστρεψε πρὸς τὴν γῆν, τὸν δὲ βλαβέντα πρὸς
τὸν ποταμόν, ὁποθεν δὲν ἐφοθεῖτο κινδυνόν τινα· ἀλλ᾽
ἐνῷ ἔθεσκεν ἡσύχως καὶ ἐν ἅκρᾳ ἀσφαλείᾳ, ὡς ἐνδυῖζεν,
ὅστε υγῆς παραπλέοντές τινες παρὰ τὸν ποταμὸν βλέ-
πουσι τὴν ἔλασθον ἀμερίμνως βόσκουσαν καὶ τοξεύουσιν
αὐτὴν καιρίως. Θυγατερούσα δὲ τὴν δυστυγῆς ἔλεγεν «πό-
σον τὴν σκέψις μου ἦτο ἐπισφαλῆς. Τὴν ξηράν, ἐφ' ἣς
ἐπαθη τὴν τύφλωσιν, ἐνδυῖζον ἐγθύὲν καὶ πρὸς αὐτὴν
ἔστρεψε τὸν ὑγιῆ δρθαλμόν, προσέστρεψε δὲ παρὰ τὸν
ποταμόν, ὁπόθεν οὐδὲν ἐφοθεύμην. 'Ἄλλ,' ιέσον ἀντὶ^τ
δρθαλμοῦ, στερεῶμαι ἥδη καὶ αὐτὴν μου τὴν ζωήν».

17. Κόραξ μεμονευόσας ἀετόν.

Κόραξ εἶδεν ἀετὸν γὰρ ἀρπάζῃ ἀρνίον καὶ γὰρ τρώγη
αὐτὸν ἐν ἅκρᾳ ἡσυχίᾳ. Ο κόραξ ἐζήλευσε καὶ εἴπε
καὶ) ἔκυπτόν : «Διατί καὶ ἐγὼ γὰρ μὴ μιηθῶ τὸν ἀε-
τόν; Δὲν ἐγὼ καὶ ἐγὼ ὅνυμχας; Δὲν ἐγὼ καὶ ἐγὼ
ἥριφος καὶ πτερός; Διατί γὰρ τρώγω πάντοτε νεκρά,
καὶ βρωμερὰ πτώματα;» Λοιπὸν ἅμα εἶδε ποίμνιον,
ἥλιος καὶ ἐνέπνεε τοὺς ὅνυμχας αὐτοῦ εἰς κρίσιν δασύ-
μαλλον· ὁ κόραξ ματαιώς προσπαθεῖ γὰρ σηκώσῃ ὑψηλὰ
τὸν κρίσιν, ἀνοίγει τὰς πτέρυγας ἀλλὰ δὲν δύναται.
Λυπεῖται καὶ στενοχωρεῖται, διότι οἱ ὅνυμχες καὶ οἱ
πόδες εἶνε περιπεπλεγμένοι εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κρίσι.

Μετ' ὀλίγον ἔρχεται ὁ ποιμήν, συλλαμβάνει αὐτόν,

·δένει σφιγκτὰ διὰ σχοινίου καὶ παραδίδει εἰς παῖδα διὰ νὰ παιξῃ. Ἀλώπηξ ἥλθε πλησίον καὶ περιέπαιζεν αὐτὸν λέγουσα: «πρῶτον ἐπρεπε νὰ μετρήσῃς, φίλε μου, τὰς δυνάμεις σου καὶ ἔπειτα νὰ θελήσῃς νὰ ἀρπάσῃς τὸν κριόν. Δίκαια τώρα πάσχεις.»

18. Γεωργός καὶ παῖδες.

Γεωργός τις μέλλων νὰ ἀποθάνῃ καὶ θέλων γὰρ δώσῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπόδειξιν τελευταίαν τῆς στοργῆς πρὸς αὐτὰ προσεκάλεσε παρὰ τὴν κλίνην καὶ εἶπεν: «τέκνα μου, μετὰ τὸν θάνατόν μου θὰ ἔχητε ὑμεῖς τὸν ἀγρόν, τὸν ὄποιον ἐκληρονόμησα ἐκ τοῦ πατρός μου. Οὗτος ἔχρησίμευσε νὰ ἀναθρέψω ὑμᾶς. Ζητήσατε μετ' ἐπιμελείας ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ καὶ θὰ εὑρητε θησαυρόν, τὸν ὄποιον ἔγω κρύψει». Τὰ τέκνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός ἀνέσκαψαν τὸν ἀγρὸν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἀλλὰ δὲν εὗρον τὸν θησαυρόν. ή γῆ ὅμως σκαρφεῖσα ἐπιμελῶς, γεωργηθεῖσα ἐπιμελῶς παρήγαγεν ἄφθονον σῖτον. Οὕτω δὲ τὰ τέκνα ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ πατρός, ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε ὁ κάλλιστος καὶ ἀσφαλέστατος θησαυρός.

ΣΗΜ. "Ἄς ἀποδειγμῇ καὶ δι' ἄλλου μέσου ή ἀξία τῆς ἐργασίας.

19. Μαῖς καὶ Κάστανον.

Παῖς ἔθεσεν ὑπὸ τὴν σποδὸν κάστανον διὰ νὰ ψηθῇ. Τὸ κάστανον ἀπὸ τὴν θερμότητα ἔκαψεν ἥχον θερμοδη. Ό παῖς δίπτει ἐπὶ τῆς σποδοῦ ἀνθρακας ἀνημμένους. Τὸ κάστανον ἀγέστως θερμανθεὶς πολὺ θραύεται,

σκάζει. Τὸ κάσταγον ἔξηλθε βιαίως ἀπὸ τὴν σπεδόν
καὶ μετ' αὐτοῦ ἔξηλθον καὶ ἄνθρακες, οἱ ὅποιοι
ἐπλήγωσαν τὸν παῖδα εἰς τοὺς δρυπαλμούς. Οἱ παιᾶς
ἀλίγον ἐλειψε νὰ χάσῃ τοὺς δρυπαλμούς αὐτοῦ ἀπὸ τὸν
ἄνθρακα. Τοιουτοτρόπως ἔμαθεν ὁ παῖς, ὅτι δὲν πρέ-
πει νὰ ἐνοχλῇ πολὺ τὸν ἔχθρον.

ΣΗΜ. Διαμβάνων ὑπ' ὅψιν παιδία καὶ γαλῆν πλάσσον μῆθον, δι'
οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἐρεθίζωμεν πολὺ τὸν ἔχθρον.

20. Θ εὔσυνες θητος χωρικός.

Χωρικός τις ἔκοπτε ξύλα πλασίου ποταμοῦ· ὁ πέ-
λεκυς τοῦ χωρικοῦ ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ· ὁ χω-
ρικὸς ἀπελπίζεται, θρηγεῖ καὶ ἐπικαλεῖται τὸν Θεόν·
ὁ χωρικὸς δὲν εἴχε γρήματα νὰ ἀγοράσῃ ἄλλον πέλε-
κυν διὰ νὰ κόπτῃ ξύλα. Οἱ Θεός εὔσπλαχνίσθη τὸν
γέροντα καὶ πέμπει τὸν ἄγγελον αὐτοῦ· ὁ ἄγγελος βυ-
θίζεται ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ καὶ ἔξάγει χρυσούν πέλε-
κυν, ἔπειτα ἀργυροῦν. Οἱ γέρων λέγει πρὸς τὸν ἄγ-
γελον «Οὔτε ὁ χρυσοῦς οὔτε ὁ ἀργυροῦς πέλεκυς εἶνε
ἰδικός μου». Βυθίζεται πάλιν ὁ ἄγγελος καὶ ἔξάγει
πέλεκυν εύτελη. «Ιδού ὁ ιδικός μου, λέγει ὁ γέρων».

Τότε ὁ ἄγγελος ἐπήγεισε τὸν γέροντα διὰ τὴν εὐ-
συνειδησίαν, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς τρεῖς πε-
λέκεις καὶ εἶπεν: «Τοιωῦτος οὐκ εἶσαι πάντοτε, καλὸς
ἄνθρωπε, καὶ ὁ Θεός θὰ σὲ προστατεύῃ καὶ θὰ σὲ
βοηθῇ».

ΣΗΜ. Ἀπόδειξον καὶ διὰ ἄλλου μέθου, ὅτι ἡ εἰδικρίνεια ἀνταμει-
θεται.

21. Μυεῖσαι.

Μυῖαι εύροῦσαι μέλι χυθὲν ἐκ τινος ἀσκοῦ προσελθοῦσαι ἔτρωγον ἀπλήστως· ἀλλ' οἱ πόδες αὐτῶν κολληθεῖσαι εἰς τὸ μέλι ἐκώλυσον αὐτὰς νὰ πετάξωσιν. Μέλιουσαι δὲ νὰ ἀποπνιγῶσιν ἀνέκραξαν: «πόσον ἀνόητοι εἴμεθι ήμεῖς, διότι ηθελήσαμεν νὰ καταστρέψωμεν τὸν βίον ήμῶν χάριν ὀλιγης τροφῆς».

ΣΗΜ. Πλάστον μῆθον ὅμοιον ἀποδεικνύων, δις ἡ λαιμαργία τιμωρεῖται.

Γέρων ἐπαιτης.

(Εἰκὼν 5 πρὸς περιγραφήν)

22. Λύκος καὶ γέρανος.

Λύκος ἥρπασε μίσχον καὶ κατέτρωγεν αὐτόν· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀπλησίαν ἐνεπήγθη ὀστοῦν γέντος τοῦ λάρυγγος. Οἱ λύκος ἐλαύειν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἐζήτει βοήθειαν. Ειπεὶν τὴν στιγμὴν διήρχετο γέ-

ρανος. Ὁ λύκος λέγει πρὸς τὸν γέρανον· «φίλε γέρανε,
σὺ παρακαλῶ, ἐλθὲ νὰ μὲ σώσῃς, νὰ μὲ ἔξαγάγῃς τὸ
δυτοῦν ἀπὸ τὸν λάρυγγα. Θὰ σὸ δύσω ἐν μέγα δῶρον,
ἄν μὲ σώσῃς». Ὁ γέρανος εὐσπλαγχνίζεται τὸν λύκον,
εἰσάγει τὸ δάμφιος εἰς τὸν λάρυγγα καὶ ἔξαγει τὸ
δυτοῦν. Τοισυτετράποιντος ὁ λύκος ἐσώθη. Ὁ γέρανος
ἔζητησε τὸ δῶρον ἀλλὰ ὁ λύκος εἶπεν, «πρέπει νὰ εἴ-
σαι εὐχαριστημένος, διότι δὲν σὲ ἔωραγον». Τότε ὁ γέ-
ρανος λέγει, «δὲν πταιέις σύ, πταιώ ἐγώ, ὁ ὄποιος
ἐπίστευσε εἰς σέ, τὸ κάκιστον ζῆσιν».

ΣΗΜ. Πλάσσον μῆνον, δι’ αὐτὸν ἀποδεικνύεται, ὅτι βλάπτεται ὁ εὐερ-
γετῶν τοὺς κακούς.

23. Γεωργὸς καὶ ἀλώπηκτος.

Γεωργὸς μοχθηρὸς ἔδεσεν ἀνημμένον δρόσιον εἰς τὴν
εὐρὰν ἀλώπεκος καὶ ὀδήγησε ταύτην εἰς τὰ σπαρτὰ τοῦ
γείτονος. Ἡ ἀλώπηκτος ἔκαυσε τὰ σπαρτὰ τοῦ μοχθη-
ροῦ γεωργοῦ.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν μοχθηρίαν τοῦ γεωργοῦ καὶ τὴν
αἰτίαν ταύτης, τὴν ἐπίνοιαν καὶ τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ διὰ τὴν μο-
χθηρίαν. Ο μῆνος τι ὅηλος;

ΣΗΜ. Πλάσσον ἄλλον μῆνον πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτοὶ πάσχουσι
κακά, ὅσοι κατ’ ἄλλων τοιαῦτα σκέπτονται.

24. Κάμηλος καὶ βοῦς.

Κάμηλος ἔταξειδευε μετὰ βοῦς. Ὁ καμηλάτης ἔθε-
σεν ὅλον τὸ φορτίον ἐπὶ τοῦ βοῦς· ὁ βοῦς ἐκ τοῦ βάρους
τοῦ πολλοῦ δυσκόλως ἐθάδιζεν· ἔξαντληθεὶς δὲ ἐκ τῆς

όδοις πορίας καὶ τοῦ βάρους λέγει πρὸς τὴν κάμηλον : «Σὲ παρακαλῶ, βοήθησόν με. Λάθε καὶ σὺ ὀλίγον βάρος ἀπὸ τὸ ἴδιον μου». ἡ κάμηλος ὅμως ἔζηκο-λούθει γὰρ βαδίζῃ περιφρονοῦσα τὴν παράκλησιν τοῦ βοὸς. Ὁ βοῦς πάλιν παρεκάλει αὐτὴν. «Μὴ εἴσαι τόσῳ ἀπάνθρωπος, φίλε μου· ἀγαπούφισόν με ὀλίγον». ἡ κάμηλος δὲν ἐπείσθη. Ὁ βοῦς ἐκ τοῦ βάρους ἀπέ-θηκε. Ὁ καμηλάτης ἔθεσε τότε ὅλον τὸ βάρος καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα τοῦ βοὸς ἐπὶ τῆς ράγεως τῆς καμῆλου. Ἡ κάμηλος τότε μετεγόρησε, διότι ἐγκαίρως δὲν ἐβοή-θησε τὸν βοῦν.

ΣΗΜ. Πλάσον ὅμοιον μῦθον ἔχων κατὰ νοῦν δύο δῖνος ἢ ὅνον καὶ ἕππον.

25. Χελώνη καὶ ἀετός.

Χελώνη παρεκάλει ἀετὸν νὰ μάθῃ αὐτὴν νὰ πετᾷ, ὡς αὐτός. Ὁ ἀετός λέγει, «πῶς θὰ μάθῃς, φί-λη μου, σὺ γὰρ πετᾶς; Πτερὸν δὲν ἔχεις». Ἡ χελώνη ὅμως ἡ ἀνόητος ἐπέμενεν· ὁ ἀετός λαμβάνει αὐτὴν διὰ τῶν πτερύγων καὶ ἀγαθιζάζει εἰς ὄψος· ὁ ἀετός ἐκουράσθη καὶ ἀφῆκε τὴν χελώνην νὰ πετάξῃ μόγη. Ἡ χελώνη δὲν ἤδην κατο νὰ πετάξῃ, ἔπεισεν ἐπὶ τῶν πτερῶν καὶ συνετρίβη. Τότε ὁ ἀετός ἔλεγε πρὸς αὐτὴν: «Βλέπεις, μωρά, τι ἔπαθες; ἐγὼ δὲν σοὶ ἔλεγον, δτι δὲν εἶνε φυσικὸν σὺ γὰρ πετᾶς; Ὁ Θεός δὲν σοὶ ἔδωκε πτέρυγας.»

ΣΗΜ. Ὁ μῦθος τι δηλοῖ;

26. Μέλισσα καὶ χρυσαλίς.

Χρυσαλίς θευμάζει τὸ κάλλος τῶν πτερύγων αὐτῆς καὶ νομίζει, ὅτι οὐδεὶς κατὰ τοῦτο δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτήν. Ιδοῦτα δὲ μέλισσαν πετῶσαν εἶπεν: «὾! Τί τέρας εἶνε τοῦτο, τὸ ὄποιον πληγείζει;» Η μέλισσα βοηθεῖ πτωχόρ.

(Εἰκὼν 6 πρὸς περιγραφὴν).

λισσα ἐπληγίασε καὶ μετὰ φωνῆς γλυκείας λέγει, «Ἐλα νὰ σοὶ δεῖξω τὴν κατοικίαν μου». Φθάσασα δὲ εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῆς ἐπιδεικνύει τὴν τάξιν, τὴν καθαριότητα, τὰς ζωστροφάς, τὴν φιλεργίαν καὶ οἰκονομίαν. Εἴτα δὲ στραφεῖσα πρὸς αὐτὴν λέγει μετὰ προσέτητος καὶ συμ-

θουλεύει αὐτὴν νὰ μὴ ἐπαίρηται διὰ τὰ κάλλη τοῦ σώματος ἀλλὰ διὰ τὰς ἀρετάς.

27. Ἀλώπηξ καὶ τράγος.

Ἄλωπηξ ἔπεσεν ἐντὸς φρέατος, ὅπόθεν δὲν ἤδυνατο γὰρ ἔξελθη. Ἐστενοχωρεῖτο. Βλέπει ἐπὶ τοῦ φρέατος

Παῖς παρὰ τὸν τάφον τοῦ πατρός.

(Εἰκὼν 7 πρὸς περιτραφήν.)

τράγον· ὁ τράγος διψῶν παρετήρει τὸ θέωρο. Ἐρωτᾷ τὴν ἀλώπεκα «εἴνε τὸ θέωρο καλόν;» ἀπαντᾷ ἡ ἀλώπηξ... ὁ τράγος πεισθεὶς κατῆλθεν εἰς τὸ φρέαρ, ἔπιεν θέωρο, εὐχαριστήθη, ἐλυπεῖτο ὅμως μὴ δυνάμενος γὰρ ἀνέλθη· ἡ ἀλώπηξ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, δι' οὗ δύ-

ναται πρωτον αυτη να ἀνέλθῃ, εῖτα να ἀγασύρῃ και αὐτόν. Ὁ τράγος πείθεται· ή ἀλώπηξ ἀνέρχεται· ὁ τράγος παραμένει ἐντὸς τοῦ φρέατος, στενοχωρεῖται, παραπονεῖται κατὰ τὴν ἀλώπεκος. Ἡ ἀλώπηξ κατηγοροῦσα αὐτὸν διὰ τὴν μωρίαν αὐτοῦ λέγει...

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν στενοχωρίαν τῆς ἀλώπεκος μὴ δυναμένης να ἀνέλθῃ ἐκ τοῦ φρέατος. Τί ἀπήντησεν ἡ ἀλώπηξ ἡ πονηρὰ εἰς τὸν τράγον ἐρωτήσαντα, ἂν τὸ φρέαρ ἔχῃ ὕδωρ; Περίγραψον τοὺς πονηροὺς λόγους τῆς ἀλώπεκος. Περίγραψον τὴν χαρὰν τοῦ τράγου πιόντος ὕδωρ καὶ τὴν στενοχωρίαν καὶ λύπην μὴ δυναμένου να ἀνέλθῃ. Τίνα τρόπον ὑποδεικνύει ἡ ἀλώπηξ εἰς τὸν τράγον διὰ να ἀνέλθῃ; Περίγραψον τὴν στενοχωρίαν τοῦ τράγου μόνου μενταντος ἐντὸς τοῦ φρέατος καὶ εἰπέ, τίνας δύειδεςτικοὺς λόγους οἱ ἔλεγε κατὰ τῆς ἀπιστίας τῆς ἀλώπεκος. Ἡ πονηρὰ ἀλώπηξ διατί κατηγόρει τοῦτον καὶ τι εἴπε;

ΣΗΜ. "Ομοιον πλάσσον μῦθον.

28. Πρόσθιτα καὶ κύων.

Τὸ πρόσθιτον παραπονεῖται κατὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, διότι περιποιεῖται τὸν κύνα περισσότερον· τὸ πρόσθιτον ἀπαριθμεῖ τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια παρέχει· ὁ κύριος ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ κυνός καὶ ἀπαριθμῶν τὰ ἀγαθά, ἀποδεικνύει, διὰ δικαίως περιποιεῖται τὸν κύνα.

Παρατηρήσεις. "Δεες τὸ πρόσθιτον να ἀπαριθμήσῃ τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια παρέχει εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ. Γράψον, πῶς ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ κυνός ὁ κύριος καὶ ἀπαριθμησον τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια οἱ ἀπηρίθμει οὖτος, ὅσα ἀπολαύει παρὰ τοῦ κυνός.

ΣΗΜ. Πλάσσον ὅμοιον μῦθον ὃντις τοῦ προβάτου εἰσάγων τὸν βοῦν· ἡ τὸν ἵππον παραπονούμενον καὶ ἀπαριθμοῦντα τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια παρέχει.

29. ΜΙΑΖΣ ΤΕΜΑΘΡΗΘΕΙΣ.

Πληγσίον δεξαμενής ήτο δένδρον. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς
ἥσαν φωλεὰ καὶ μικροὶ νεοσσοί. Παις παρὰ τὴν συμβού-
ληγ τῆς μητρὸς ἀνέρχεται καὶ λαμβάνει τὴν φωλεάν.
Θραυσθέντος δὲ τοῦ κλάδου πίπτει ἐντὸς τῆς δεξα-
μενῆς, μωλωπίζεται, βρέχεται, προσέρχεται πρὸς τὴν
μητέρα, ἐπιπλήσσεται ὑπ' αὐτῇ.

Παρατηρήσεις. Πλατύτερος ἔστω ὁ μῦθος οὗτος. Ηερίγραψον τὴν
δεξαμενήν, τὸ δένδρον, τὴν φωλεάν, τοὺς μικροὺς νεοσσούς, τὴν
χαρὰν τοῦ παιδὸς λαβόντος τὴν φωλεάν καὶ τοὺς νεοσσούς. Περίγρα-
ψον τοὺς μώλωπας, τὴν λύπην, τὴν ὄποιαν ἡσθάνθη καὶ τὸν τρόπον,
μετὰ τοῦ ὄποιου προσῆλθε πρὸς τὴν μητέρα· ἡ μήτηρ ὄποιας συμβου-
λὰς δίδει εἰς αὐτὸν; Ἐκ τούτου τί διδασκόμεθα;

ΣΗΜ. Πλάσσον ἄλλον μῦθον, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι τιμωροῦν-
ται οἱ μὴ πειθόμενοι εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν πρεσβυτέρων. Μήτηρ
καὶ ἀρνίον. Ὁρνις καὶ νεοσσοί. Ὅνος καὶ ὄνάριον. Ἰππος καὶ πῶ-
λος κτλ.

30. ΠΛΑΤΑΝΟΣ καὶ ΚΙΣΣΟΣ.

Κισσός εἶρπε περὶ τὴν ρίζαν πλατάνου ὑψηλῆς
τείνων πρὸς τὰ ἄνω. Πλάτανος περιφρόνει τὸν κισσὸν
ἀλλ' ὁ κισσός μετὰ τινα χρόνον ἀνέρχεται μέχρι τῆς
κορυφῆς τῆς πλατάνου, διακλαδίζεται πανταχοῦ, ἀπο-
πνίγει, ἀποξηραίνει αὐτήν.

Παρατηρήσεις. Ηερίγραψον τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς πλατάνου καὶ
τοὺς πρὸς τὸν κισσὸν περιφρονητικοὺς αὔτης λόγους, τὴν ταπεινο-
φροσύνην τοῦ κισσοῦ, εἴτα δὲ τὴν καταστροφὴν τῆς πλατάνου. Ο-
μῆθος τί δηλοῖ;

ΣΗΜ. Πλάσσον ὄμοιον μῦθον πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ ὑψῶν ἔαυτὸν
ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἔαυτὸν ὑψωθήσεται.

31. Αἴξ καὶ λάχανα.

Ἔλθεν αἵξ εἰς λαχανόκηπον. Βλέπει λάχανα, ἐπιθυμεῖ ταῦτα. Φράκτης ἐμποδίζει ταύτην. Ἐπιγειρεῖ ἀλλ᾽ ἀποτυγχάνει. Ἀγέλη βιοῖν βλέπει τοῦτον. Περιπατίζει ταύτην. Αὐτὴν προσεποιήθη, δτι δὲν θέλει τὰ λάχανα. Εἶπε δὲ «ἡ γεῦσις αὐτῶν εἶνε πικρά».

Παρατηρήσεις. Περιγραψον τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αἰγὸς καὶ ὅρισον τὰ διάφορα λαχανικὰ τὰ ἐν τῷ λαχανοκήπῳ. Οἱ φράκτης ὄποιος τις ἦτο; "Ορισον τὰς ἐπανειλημμένας ἀποπείρας τῆς αἰγός, τοὺς περιπαιγμοὺς τῆς ἀγέλης καὶ τὴν προσποιήσιν τῆς αἰγός. Τί συμπεριλαμβάνει τούτου;

ΣΗΜ. Ἔχων πρὸ διθαλμῶν τὴν ἀλώπεκα καὶ τὰς σταφυλάς, παῖδα καὶ μηλέαν, κτλ. πλασον μῆνον πρὸς ἀπόδειξιν, δτι ὁ πανούργος προσποιεῖται, δτι καταφρονεῖ πᾶν δ, τι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ.

32. Άνοι ἀλέκτορες.

Δύο ἀλέκτορες πεισματωδῶς ἐμόγοντο πρὸς ἀλλήλους. Ἡ πάλη αὐτῶν διήρκεσεν ἀπὸ πρωΐας μέχρις τῆς δεῖλης. Τέλος ὁ εἰς ἐνίκησεν κτυπήσας τὸν ἔτερον εἰς τὴν κεφαλήν. Οἱ νικηθεῖς ταπεινός καὶ κατηργυμμένος εἰσῆλθε καὶ ἐκρύβη εἰς τὸν ὄρνιθῶνα· ὁ ἀλέκτωρ, ὁ ὄποιος ἐνίκησε, ἀναβαίνει εἰς τὴν στέγην τῆς οἰκίας, ὑψόνει τὰς πτέρυγάς, ὀρθοῦται ἀγερώχως, μεγαλοφώνως διαλαλεῖ τὴν γίνην, ἀλλὰ ἡ ὑπεριγράνια αὐτοῦ ἐπιμωρήθη ἀμέσως· ἵεραξ τις ἀρπακτικὸς ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος κατέρρευται ἐκ τοῦ ὄψους, δρυμᾷ, συλλαμβάνει διὰ τῶν πτερύγων τὸν ἀλέκτορα καὶ κατατρώγει αὐτόν· ὁ ἀλέκτωρ, ὁ ὄποιος ἐνίκηθη, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν ὄρνιθῶνα καὶ ἐδι-

σίλευεν αὐτὸς τοῦ λοιποῦ μεταξὺ τῶν ὄργιθων μὴ
ἔχων ἀντίζηλον.

Παρατηρήσεις. Πλατύτερον διηγήθητι τοῦτο καὶ ξωηρότερον περί-
γραψον τὴν ἀλαζονίαν τοῦ ἀλέκτορος. Πρόσθιες καὶ τί ἐκ τούτου δι-
δασκόμεθα. Τὸ συμπέρασμα τοῦ μύθου τούτου πίστωσον καὶ δι' ἀλ-
λου μύθου.

'Αγελάδες-χωρικός.

(Εἰκὼν 8 πρὸς περιγραφήν).

'Αγελάς-χωρικός-παῖς.

(Εἰκὼν 9 πρὸς περιγραφήν).

33. "Οὖος καὶ ἔπιπος."

Ο ὄνος ἐμακάριζε τὸν ἕππον διὰ τὰς περιποιήσεις,
τὰς ὅποίας πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐπεδαψίλευε, ἐκακο-
τύχιζε δὲ ἔκυτόν, διότι ἐβασινίζετο· ἔγεινέ ποτε πό-
λεμος. Ο κύριος ἕπευσε τὸν ἕππον, μετέβη εἰς τὸν
πόλεμον, ἐφονεύθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἕππος· οἱ ὄνοι
ἔχαιρε τότε καὶ ἐμακάριζεν ἔκυτόν.

Παρατηρήσεις. Πρόσθιες, διατί τάχα ο ὄνος ἐμακάριζε τὸν ἕππον

καὶ ἀφίγμασσον τὰς πρὸς τὸν ἕπον περιποίησες τοῦ κυρίου. Περίγραψον κατ' ἀντίθεσιν, ποῦκα δεινὰ ὑστεράστο ὁ ὄνος καὶ ζωγράφισσον τὴν γαρέν, τὴν ὁποῖαν ἡρθάνη ἐννοήσας, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζηλεύῃ τοὺς εὐτυχεῖς καὶ παισίους.

ΣΗΜ. "Οὐαὶ μῆνιν πλέον.

34. Ἀλώπηξ ἢ αλέπτρια.

Ἀλώπηξ ἢ λίθος πρὸ δρυνθῶνος. Ἔπινξε πολλὰ δρυνθιαὶ ὁ σίκοδεσπότης τὴν ἐπιστῆσαν εἰδὲ ταῦτα πνιγμένα, ἔλυπήθη, ἡγάρασε παγίδα, ἔστησε πρὸ τοῦ δρυνθῶνος. Ή ἀλώπηξ ἔργεται, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῆς παγίδος, προσπαθεῖ νὰ φύγῃ, προσέργεται ὁ σίκοδεσπότης, τιμωρεῖ αὐτήν.

Παρατηρήσεις. Πρέπει νὰ καταδειχθῇ ἡ πονηρὰ τὰς ἀλώπεκος, μετὰ τῆς ὁποίας ισταρίνη πρὸ τοῦ δρυνθῶνος προσπαθεῖ νὰ πνίξῃ τὸ δρυνθιαῖ. Ωστάποι οὐδὲ δηλωθῇ ἡ λύπη τοῦ σίκοδεσπότου, ἡ ἀγωνία τῆς ἀλώπεκος τοῦ νὰ ἀπελλαγῇ τῆς παγίδος. Ήδες ἐπιμάρτησεν ὁ σίκοδεσπότης τὴν ἀλώπεκα; Τί ἐν τούτῳ διδασκόμενα;

ΣΗΜ. "Οὐαὶ μῆνος ἢ τὸ πλευτῆρον πρὸς ἀπόδειξιν, διὰ ὃ κιέπτης τιμωρεῖσαι.

35. Κάλλαρος καὶ δρῦς.

Ἐπινευσεις σροδρὸς ἀνεμος. Ἐκ τοῦ δάσους ἐξερριζώθη μεγίστη δρῦς καὶ παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ἡεύματος τοῦ ποταμοῦ. Καθ' ὃδὸν βλέπει ἐπὶ τῶν ὄγκων καλάμους θαυμάζει, διατί ἐξερριζώθησαν. Ἐξωτερικούς. Οὗτοι ἀπεκρίθησαν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν σροδρότητα τοῦ ἀνέμου καὶ τὸν θαυμασμὸν τῆς δρύος βλεπούσης ὀσταλεύστους τοὺς καλάμους. Ιδοῦσα ἡ δρῦς τούτους τί ἐρωτᾷ αὐτοὺς; τί αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν;

36. "Ονος ἀλαζών.

Ο πάρεδρος τοῦ χωρίου ἡμέραν τινὰ ἐπὶ ὅντος καθήσας μετέβαινεν εἰς τὴν πόλιν. Καθ' ὅδον ὅσοι συνήτων αὐτὸν, ἐγκαρέτιζον, αὐτὸς ἀντεγκαρέτιζε· ὁ ὅνος ἐνόμιζεν, ὅτι αἱ τιμαιὲ ἀπευθύνονται πρὸς αὐτὸν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν πάρεδρον. Οὐδὲ τοῦτο ἐσεμνύνετο καὶ περιεφρόνει τοὺς ἄλλους ὅντος, τοὺς ὁποίους συνήγντα καθ' ὅδον. Αὕτη ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν, ὁ πάρεδρος ἔδεσε τὸν ὅντον ἐκ τινος δένδρου, πληγίον τοῦ ὁποίου ἦσαν καὶ ἄλλοι ὅντοι. Τότε ὁ ὅνος ἐγγόνησεν, ὅτι...

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τοὺς χωρικοὺς γαιρετισμοὺς τῶν χωριῶν πρὸς τὸν πάρεδρον καὶ τοὺς ἀλαζονικοὺς τρόπους τοῦ ὕνου, καὶ τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν συνγενάνθη ὁ ὅνος προσδεθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων ὕνων. Συμπλήρωσον δέ, τι ἐννόησεν ὁ ὅνος.

Καὶ διὰ ἄλλου μέθου παράστησον τὴν ἀλαζονίαν.

37. Βορρᾶς καὶ Ἡλιος.

Ο Βορρᾶς καὶ ὁ Ἡλιος ἐφιλογίκουν, τὶς εἶνε ἴσχυρότερος. Απεφάσισαν, ὅτι ἐκεῖνος θά ἀνακηρυχθῇ ἴσχυρότερος, ὅστις κῆθελεν ἀφαιρέσει ἐκ τινος διεργούένου ὅδοιπόρου τὸν ἐπενδύτην. Πρῶτος ὁ Βορρᾶς ἐπεγείρησε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ ἔνδυμα ἀλλ' εἰς μάτην, δεύτερος ὁ Ἡλιος ὁ Ἡλιος ἐπέτυχεν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον, τίνα τρόπον μετεκειρίσθη ὁ βορρᾶς διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ ἔνδυμα τοῦ ὁδοιπόρου καὶ τίνα ὁ Ἡλιος. Πρόσθετος, τι συμπεραίνομεν ἐκ τούτου. Τὴν ἀλήθειαν τοῦ μέθου τούτου ἀπόδειξον καὶ διὰ ἄλλου μέθου.

38. Δέος ογκός.

Δύο αιγείς συνηντήθησαν εί τωνος ξυλίνης γερύ-
ρικες ποταμώσι άγνιθέπως ἐρχόμεναι. Ἐριδονίκησαν τις
θύκι διαβήτη πρώτη. Οὐδετέρα ωργάρει. Συνεπλάκησαν
διὰ τῶν κεράτων. Ἐτραυματίσθησαν. Η γέρυρα κα-
τέπεσεν. Αὕτω ἐπιμωρήθησαν.

Παρατηρήσεις Περιγραφών τὴν ανικίνη τῶν αἰγῶν, ποιους
λόγους ἔκπλειρα προέτεινεν ὑπὲρ ἔκυτη Περιγραφών τὴν συμπλοκὴν
διὰ τῶν κεράτων καὶ τὰ πραύματα. Εἴτε ποικίλην τιμωρίαν ὑπέστησαν,
ἄροι ή γέρυρα κατέπεσεν.

ΣΗΜ. Τὰ κακὰ τῆς ἔρδος ἀπόδειξι καὶ διαλογού μέθοιο.

39. "ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ θματοοσύνης.

Τρεῖς νεοσσοί ἀνεζήτουν ασφήν. Είδον ἀράγγην
κρεμαμένην ἐκ τοῦ ὄπρου τοῦ νήπικτος αὐτῆς. Δὲν
ἔδισκήθει ὁ εἶς τὸν ὄπλον διὰ νὰ κέιτωσιν αὐτήν, ἐφιλο-
νίκησαν· η ἀράγην ἀνηγένεν εἰδέσθε, ἔρυγε· αὐτοὶ δὲ
ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ.

Παρατηρήσεις. Ποῦ οι νεοσσοί ἦσαν; οἱ ἔκαρποι; Ιδόντες τὴν
ἀράγην τί ἰσπείθησαν; οἱ ἀπεργάσισαι φίλοντες καὶ ἔρις αὐτῶν.
'Αποπέλεσμα τῆς ἔρδος Συμπέρασμα.

ΣΗΜ. Πλάστων θμοίον.

40. Τὰ ἐπαναστατώσαντα σύνθη.

Τὰ ἄνθη ἐπαναστατώσαντα σύνθη τοῦ κηπουροῦ, διέτι
δὲν ἀρίνει αὐτὰ μόνα νὰ ἀναπτυγθῶσιν ἀλλὰ...

'Ο κηπουρὸς δικαιοίσκογειται ἐρων, ὅτι...

Τὰ ἄνθη δὲν πεθανται, εἰς τὰ λέγει ὁ κηπουρός.

Ο κηπουρός ἀφίνει αὐτὰ ἐλεύθερα, ἄνευ ἐπιμελείας: τινός. Τάχιθη μόνα μείναντα ἄνευ ἐπιτηρήσεως...

Παρατηρήσεις. Ἀριθμησον ἄνθη τινὰ ἐπαναστατήσαντα: ὅρισον ἀκριβῶς, τίνα παράπονα ἐίσφρασαν κατὰ τοῦ κηπουροῦ συμπληρῶν τὰ κενὰ. Συμπλήρωσον, τί εἴπεν ὁ κηπουρός δικαιολογούμενος καὶ πρόθις, τί ἔπαθον τὰ ἄνθη ἀφεθέντα ἐλεύθερα καὶ ἄνευ τῆς φροντίδος τοῦ κηπουροῦ.

ΣΗΜ. Πλάσον ὅμοιον μῆθον λαμβάνον ὑπ' ὅψιν μικροὺς παῖδας, μικρὰ ἀρνία, μικροὺς νεοσσούς, μικρὰ δένδρα, κτλ. καὶ ἀπόδειξον, διε τὰ μικρὰ ἄνευ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς φροντίδος τῶν ἀνωτέρων καταστρέφονται.

41. "Ελαφος-

"Ελαφος βλέπει ἔχυτὴν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Θυμαζει καὶ ἐπαινεῖ... Λυπεῖται καὶ ψέγει... Κυνηγὸς βλέπει αὐτὴν, καταδιώκει. Η ἐλαφος φοβεῖται, τρέχει, σώζεται ὑπὸ τῶν... Σωθεῖσα δὲ εἶπε...

Παρατηρήσεις. Πλατύτερος ἔστω ὁ μῆνος. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ προσθέτων τίνα τῶν μελῶν τοῦ σώματος αὐτῆς θυμαζει: καὶ ἐπαινεῖ καὶ διατί, τίνα δὲ ψέγε. καὶ λυπεῖται καὶ διατί; Πρόσθις ὑπὸ τίνων μελῶν τοῦ σώματος αὐτῆς ἐσώθη; Τί δὲ εἶπε σωθεῖσα;

42. Βάλανος καὶ κολοκύνθη.

Γεωργὸς ἐκάθητο ὑπὸ δρῦν. Εἶδε κολοκύνθην ἔχουσαν κολοκύνθικς. Παρεξενεύθη, διότι ἡ δρῦς ἔχει βαλάνους μικρούς, ἡ δὲ κολοκύνθη μεγάλας κολοκύνθικς. "Ἐπνευσεν ἄγεμος. Κητέπεισε: βάλανος ἐπὶ τῆς ῥινός· ὁ γεωργὸς ἐξεππάσθη, ἡγέρθη, ἐπήγεισε τὸ ἔργον τοῦ δημιουργοῦ.

Παρατηρήσεις Πλατύτερος ἔστω ὁ μῆνος: ἀς περιγραφηθῆ ζωηρό-

τερον ἡ ἀπορία καὶ ὁ θαυμασμὸς τοῦ γεωργοῦ, ἡ αἰφνιδία ἐξέγερσις τοῦ ἀνέμου, ὁ φόβος τοῦ γεωργοῦ ἐκ τῆς καταπτώσεως τῆς βαλάνου. Τίνας ἐπαινετικούς λόγους εἶπε περὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ;

ΣΗΜ. Πλάσσον ὅμοιον μῦθον λαμβάνων ὑπ' ὅψιν ὁδοιπόρου καὶ μυῖαν. Οἱ ὁδοιπόροις παραπονεῖται κατὰ τῶν μυιῶν, ἀλλὰ σώζεται ὑπ' αὐτῶν. Πῶς;

43. Λύσιο μύθοις.

Μύρμηξ καταλείπει τὴν μυρμηκιάν. Βαρύνεται γὰρ συζῆ μετὰ τῶν ἄλλων. Θέλει γὰρ ζήση μόνος καὶ ἀνεξάρτητος. Ἀπέρχεται, κτίζει μυρμηκιάν. Μετά τινας ἡμέρας στενοχωρεῖται, στερεῖται προφῆτες, ἀσθενεῖ. "Ἐτερος μύρμηξ φίλος τούτου ἔργεται εἰς τὴν ἐρημίαν, εύρισκει τοῦτον καὶ πείθει γὰρ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κοινὴν μυρμηκιάν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν χαρὰν τοῦ μύρμηκος ζῶντος μόνου, εἴτα τὴν λύπην καὶ στενοχωρίαν αὐτοῦ. Τί λέγει ὁ ἔτερος μύρμηξ καὶ πειθεῖ αὐτόν; Τί συμπεραίνομεν ἐκ τούτου;

ΣΗΜ. Πλάσσον ὅμοιον μῦθον λαμβάνων ὑπ' ὅψει ἀνθρώπου ἐγωστὴν θελήσαντα γὰρ ζήση μακρὰν τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων.

44. Λύκος καὶ κουνάθεον.

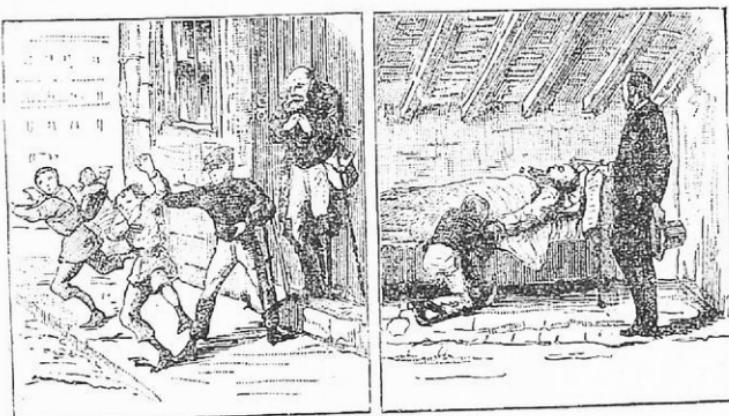
Κουνάθεοις ἦτο ἐπὶ τινος δένδρου. Ἐπήδα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδουν. Ἐξ ἀπροσεξίας κατέπεσεν ἐκ τοῦ δένδρου. Λύκος κοιμώμενος ὑπὸ τὸ δένδρον συγέλκειν αὐτὸν καὶ ἦτο ἔτοιμος γὰρ φάγη αὐτό. Τὸ κουνάθεον παρεκάλει τὸν λύκον... Ὁ λύκος ἀφῆκεν αὐτό. Τὸ κουνάθεον ἀνέβη ἐπὶ δένδρου καὶ ἐπήδα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδουν γαῖρον, ὃ λύκος ἐρωτᾷ «Διατί οὐκεῖς τὰ κουνάθεα πάντατε γαῖρετε καὶ πηδᾶτε, ἐγὼ δὲ εἴμαι οὐσιούμενος;»

Τὸ κουνάδιον ἀποκρίνεται· «ἡμεῖς ἔχομεν ἀγαθὴν καρδίαν, σὺ δὲ εἶσαι σκληρὸς τὴν καρδίαν».

Παρατηρήσεις. Πλατύτερος ἔστω ὁ μῦθος· περίγραψον ζωηρότερον τὸ χοροπήδημα τοῦ κουναδίου ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον. Ἀφες τὸ κουνάδιον μὲ παράκλητικὸν ὕδος νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν λύκον τὴν παράκλησιν αὐτοῦ. Ποίαν παράκλησιν ἔκαμε τὸ κουνάδιον; Πλάτυν τὴν τὴν ἐρώτησιν τοῦ λύκου καὶ τὴν τοῦ κουναδίου ἀπόκρισιν.

ΣΗΜ. Πλάσον ὅμοιον μῦθον λαμβάνων ὑπ' ὅψιν ἀθώον τινα ἀγροτηγ καὶ πλούσιόν τινα ἀλλ' ἀδεκον ἀστέν.

Παῖδες—ἀστυφύλαξ.—γέρων—ὁ γέρων ἀποθηκευτὴς—Ιατρός.

(Εἰκὼν 10 πρὸς περιγραφήν).

45. Μύρμηκες καὶ ἀμελῆς μαθητὴς.

Αμελῆς μαθητὴς ἔρυγεν ἐκ τοῦ σχολείου καὶ μετέβη εἰς τοὺς ἀγροὺς γάριν διασκεδάσεως. Καθ' ὅδὸν βλέπει μύρμηκας πολλοὺς πολὺ σπεύδοντας καὶ μεταφέροντας ὄλικὰ καὶ τροφάς. Ἐξεπλάγη ὁ μαθητὴς, ἡρώτησε τινα μύρμηκα. Οἱ μύρμηκες ἀποκρίνεται, «ἡ ωλεὰ γῆ μαθητὴν κατεστράφη ὑπό τινων μαχθηρῶν ἀνθρώ-

πων, αἱ τροφαὶ κατεστράφησαν, σπεύδομεν νὰ ἀνοι-
κοδομήσωμεν τὴν φωλεὰν καὶ νὰ πληρώσωμεν τὰς
ἀποθήκας σίτου». Ό μαθητὴς ἀκούσας ταῦτα ἔξε-
πλάγη, μετενόησε καὶ...

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν τῶν
μυρμήκων, οἵτινες μετέφερον ὑλικὰ διὰ νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὴν μυρ-
μηκιὰν καὶ σῆτον διὰ νὰ γεμίσωσι τὰς ἀποθήκας, Πλάτυνον τὴν ἀπό-
κρισιν τοῦ μύρμηκος προσδίδων εἰς αὐτὴν παρχαπονετικὸν χαρακτῆρα.
Ζωγράφουσον τὴν ἔκπληξιν τοῦ μαθητοῦ ιδόντος τὴν ἐργατικότητα τῶν
μυρμήκων καὶ πρόσθες, τί ἔπραξε μετανοήσας.

ΣΗΜ. Πλάσσον δροιον μῆδον λαμβάνων ὑπ' ὅψιν μάλισσαν καὶ
ἀμελῆ τινα.

46. Ποιμὴν καὶ λύκος.

Λύκος δὲν εὔρισκε πρόθιτον νὰ φάγῃ, διότι...
(συμπλήρωσον τὰ κενά). Ἐσκέρθη καθ' ἐκυτόν, ἐγε-
δύθη δέρμα προθάτου, συνεγελάζετο μετὰ τῶν προθά-
των, τὴν γύντα ἔτρωγεν ἐν ἔξι αὐτῶν. Ό ποιμὴν
ἔθλεπε τὸ πρωὶ τὰ αἴματα καὶ ὅτι ἔλειπεν πρόθιτον
ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζε, τί συγέραινεν. Νύκτα τινὰ ἡλ-
θούσι φίλοι εἰς τὸ μανδρίον, ὁ ποιμὴν περιποιεῖται αὐ-
τούς. "Ερχεται εἰς τὸ μανδρίον, ἀπλόνει τὰς χεῖράς
του, συλλαμβάνει τὸν λύκον μεταμορφωθέντα εἰς πρό-
θιτον, σφάζει τοῦτον, βλέπει, ὅτι ἦτο λύκος, χαλεπεῖ,
δοξάζει τὸν θεόν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν ματαίαν ταύτην προσπάθειαν τοῦ
λύκου ἀναζητοῦντος πρόθιτον καὶ εἰπὲ διατί δὲν εὔρισκε. Τί ἐσκέ-
ρθη ὁ λύκος, ποῦ εὗρε τὸ δέρμα τοῦ προθάτου. Περίγραψον τοῦ
ποιμένος τὴν ἔκπληξιν βλέποντας, ὅτι καθ' ἐκάστην ἔλειπεν ἐν πρό-

θεοτόκον καὶ εἰπὲ τίνας ἄρά γε προφυλάξεις ἐλάχισταν. Ζωγράφισον τὴν χαρέν, τὴν ὅποιαν ἡσθίουθη ὁ παιμὴν ἀναγνωρίσας ὅτι ἔσταξε τὸν λύκον. Τί συμπεραίνομεν ἐκ τούτου;

Mάγοι μετὰ δώρων.

(Εἰκὼν 11 πρὸς περιγραφήν).

47. Ἐκλογὴ βιβλιοθέως.

Ο βιβλιοθέου τῶν ζῷων ὁ λέων ἀπέθηκεν. Τὰ ζῷα συνῆλθον γὰρ ἐκλέξωσι βιβλιοθέα. "Ἐκκενών ζῷων θέλων αὐτὸν γίνηται βιβλιοθέας ἀπηρίθμετος πρωτερήματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἀρετάς. Ο ἵππος ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ ἐκλεγῇ βιβλιοθέας, διότι... Ο κύων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει αὐτὸς; νὰ ἐκλεγῇ βιβλιοθέας, διότι... Ωταύτως;

ἀπηρίθμει τὰ προτερήματα αὐτοῦ ὁ ὅνος, ή τίγρις, ο
βοῦς, ο πίθηκος. Τὰ ζῷα ἀκούσαντα ταῦτα ἔξέλεξαν
τὸν ἐλέφαντα, διότι...

Παρατηρήσεις Πλάτυνον τὸν μῦθον καὶ καταλλήλως συμπλήρω-
σον τὰ κενά.

48. Ἐκλογὴ βασιλέως.

Τὰ πτηγὰ ἔζων μεμονωμένως, ἄγει διοικήσεως καὶ
ἄγει βασιλέως. Ἡμέραν τιγὰ συνελθόντα ἀπεφάσισαν
νὰ ἐκλέξωσι βασιλέα. "Ἐκαστον δὲ πτηγὸν ἀπαρίθ-
μει τὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ προτερήματα. Ἡ ἀη-
δῶν ἔλεγεν, δῆτι... Ο κόραξ... Ἡ γελιόδων... Ἡ τρυ-
γών... Ο κόσσουφος... Ο ταύρος... Ο ἀετός... Τὰ
πτηγὰ ἔξέλεξαν τὸν ἀετόν, διότι...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον καταλλήλως τὰ κενὰ φροντίζων νὰ
ἔξεύρῃς ἐκάστου πτηγοῦ τὸ ἀληθὲς καὶ τίδιον σωματικὸν καὶ ψυχι-
κὸν προτέρημα.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

---

1. Σέριου τὸν Θεόν.

Οἱ γονεῖς παρέγουσιν εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ
ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ εἶναι πολὺ μεγίστη. Ὁ Θεὸς
ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς τοὺς γονεῖς ὑμῶν καὶ πᾶν ὅ, τι ἔχετε.
Ὀρείλετε γὰρ ἀγαπᾶτε τὸν Θεὸν περισσότερον
ἢ πάντα ἄλλου ἐν τῷ κόσμῳ. Δὲν πρέπει μηδέποτε
νὰ ἐγείρησθε τὸ πρωτό, μηδέποτε νὰ κατακλίνησθε τὸ
έσπερος, ἢν δὲν εὐχαριστήσητε τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀπειρον
ἀγαθά, τὰ ὄποια δίδει εἰς ὑμᾶς. Πρέπει γὰρ παρακα-
λῆτε τὸν Θεὸν νὰ ἐμπνεύσῃ καλὰ φρονήματα εἰς τὰς
καρδίας ὑμῶν διὰ γίνητε καλλίτεροι. Πρέπει νὰ ἐκ-
τελεῖτε πάντοτε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διστις εἶναι ὁ πα-
τὴρ ὅλων. "Ἄν δὲν ὑπακούητε εἰς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,
θὰ ὀργισθῇ ἐναντίον ὑμῶν καὶ θὰ τιμωρήσῃ ὑμᾶς. "Ἄν
πράττητε ὅμως τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἢν εἰσθε εὐσεβεῖς,
ἄν σέβησθε τοὺς γονεῖς ὑμῶν, ἢν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀδελ-
φούς ὑμῶν, ἢν ἐλεήτε τοὺς πτωχούς, ὁ Θεὸς θὰ εὐ-
λογήσῃ ὑμᾶς καὶ θὰ δώσῃ εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἀγαθά,
ὑγείαν, πλοῦτον, δόξαν καὶ τιμήν. "Οταν δὲ θὰ ἀπο-
θάνητε, ὁ Θεὸς θὰ δεχθῇ ὑμᾶς εὐχαρίστως καὶ θὰ το-
ποθετήσῃ εἰς τὸν Παράδεισον, θὰ εἰσθε μετ' αὐτοῦ,
θὰ γνωρίσητε αὐτόν.

2. Ἀγάπα τοὺς γονεῖς.

Ο μικρὸς Κωνσταντῖνος ἦτο ὑπηρέτης εἰς ἀγαθὸν τινὰ οἰκοδεσπότην. Ο οἰκοδεσπότης ἐδίδασκε τὸν Κωνσταντῖνον ψόνος γράμματα τὸ ἐσπέρας, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἦτο προθυμότατος εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. "Οταν ἐπληγίσαις τὸ Πάσχα, ὁ οἰκοδεσπότης ἔδωκεν εἰς τὸν Κωνσταντῖνον δίλιγα χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσῃ νέα

Θεριστής.

(Εἰκὼν 12 πρὸς περ.γραφήν).

ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα χάριν τῆς ἑօρτῆς. Ο Κωνσταντῖνος δὲν ἐδέχθη τὰ χρήματα ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ οἰκοδεσπότης ἐπέμενεν, ἔλαβε τὰ χρήματα, εὐχαρίστησε τὸν κύριον αὐτοῦ καὶ εἶπεν «Παρακαλῶ πολὺ τὰ χρήματα ταῦτα νὰ στείλητε πρὸς τοὺς πτωχοὺς γονεῖς μου διὰ νὰ ἀγοράσωσιν, ὅτι θέ-

λουσι: χάριν τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκην οὔτε ἐνδυμάτων οὔτε ὑποδημάτων οὔτε τροφῆς».

Λέγων ταῦτα ὁ Κωνσταντῖνος ἐδάκρυσεν ἐνθυμούμενος τοὺς ἀγαθοὺς ἀλλὰ πτωχοὺς γέροντας γονεῖς, ἐδάκρυε δὲ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ ἀγαθὸς οἰκοδεσπότης ὅχι μόνον ἔπειμψε τὰ χρήματα πρὸς τοὺς γονεῖς ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Κωνσταντῖνον ἡγάπα περισσότερον.

Θεριστρια.

(Εἰκὼν 13 πρὸς περιγραφὴν).

3. Ἡ ὑγεία.

Ο Γεώργιος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐφιλονίκουν καὶ ὁ μὲν Γεώργιος ἔλεγεν, ὅτι τὰ χρήματα εἶνε πολὺ καλά, ὅταν ἔχῃ τις χρήματα, ὅλα τὰ καλὰ ἔχει· ὁ δὲ Ἰωάννης ἔλεγεν, ὅτι ἡ ὑγεία εἶνε τὸ πολυτιμότατὸν πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ἐνῷ ἐφιλονίκουν καὶ

Δὲν ἐπείθετο ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον, ἔρχεται γέρων τις σεβαστὸς καὶ ἐρωτᾷ «Διατί φιλονικεῖτε, καλὰ παιδία; ή φιλονικία δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα». Τότε ὁ Ἰωάννης ἀπεκρίθη, «σεβαστὲ γέρον, ἡμεῖς φιλονικοῦμεν, ποιῶν εἶναι καλλίτερον η̄ ὑγεία η̄ ὁ πλοῦτος». ὁ γέρων λέγει πρὸς αὐτὰ «παιδία μου, καλὸς εἶναι ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ τί χρησιμεύει, ὅταν τις δὲν ἔχῃ ύγειαν; ή ἀσθένεια ἔχει πολλὰ κακά. Οταν ἀσθεγῶμεν, γάνωμεν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, περιορίζόμεθα ἐντὸς τῆς οἰκίας, πίνομεν φάρμακα πικρά, δὲν δυνάμεθα γὰρ τρώγωμεν, γινόμεθα παράξενοι καὶ ὄχληροι εἰς τοὺς ἄλλους, δὲν ἐργάζόμεθα, οἱ γονεῖς ἡμῶν καὶ οἱ συγγενεῖς στενογάρωσυνται καὶ ἀγρυπνοῦσι, κινδυνεύομεν δὲ γάρ ψωμεν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν». ἀμέσως ὁ Ἰωάννης διέκοψε τὸν γέροντα καὶ ἤρωτησεν. «Δὲν λέγεις, γέρον, ποιᾶ εἶναι τὰ καλὰ τῆς ύγειας»; Πολλὰ ἀγκύθι παρέχει η̄ ύγεια εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπεκρίθη ὁ γέρων. «Οταν εἴμεθα ύγιεῖς, εἴμεθα εὔθυμοι, εὐχαριστημένοι, ἐργάζόμεθα εὐχαρίστως, τρώγομεν καὶ κοιμώμεθα εὐχαρίστως, τρέχομεν ταχέως, πηδῶμεν καὶ διασκεδάζομεν. Χαίρομεν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ γονεῖς ἡμῶν ὅταν ἔχωμεν ύγειαν, δυνάμεθα γάρ ταχέως, πηδῶμεν καὶ διασκεδάζομεν καὶ γρήματα· ὅταν εἴμεθα ύγιεῖς, δυνάμεθα γὰρ πολεμήσωμεν καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ γὰρ ὑποφέρωμεν δλους τοὺς κόπους καὶ ὅλας τὰς κακουγίας. Εύτυχέστερος εἶναι ὁ πτωχὸς καὶ ύγιὴς η̄ ὁ πλούσιος καὶ ἀσθενής. «Οταν τὸ σῶμα ἡμῶν εἶναι ύγιεις, καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν εἶναι ύγιεις, ὅταν ὅμως τὸ σῶμα πάσχῃ, τότε καὶ ὁ νοῦς πά-

σχει. Διὰ τοῦτο, παιδία μου, πρέπει νὰ εὐχαριστήσετε τὸν Θεόν, διότι ἔδωκεν ὑγείαν καὶ νὰ φροντίζητε γὰρ ἔχητε πάντοτε ὑγείαν, διότι ἡ ὑγεία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα εὔτυχία».

Ψυχῆς καὶ σώματος ἡ ὑγεία
Εἶναι ἡ ἐπίγειος εὔτυχία.
Κάλλιο γερὸς παρὰ βιός.

"Elagorū.

(Εἰκὼν 14 πρὸς περιγραφήν.)

4. "Εσο τέμεος.

Ἡ Ἐλένη εἶναι θυγάτηρ πτωχῆς γυναικός, ἥτις δὲν κερδίζει πολλά, ἀλλ' εἶναι πολὺ τιμία. Ἡμέραν τινὰ ἡ Ἐλένη εῦρε παρὸ τὴν οἰκίαν ἐν καλὸν ώρᾳ. Ἔτρεξε καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν μητέρα «όπόση εὔτυχία, μῆτερ, λέγει, ἵδοι ἐν ὥραιον ώρᾳ διὰ γὰρ φάγωμεν σήμερον»· ἡ μήτηρ λέγει: «Θύγατερ, τὸ ώραν δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς· ἀνήκει εἰς τὴν γειτόνισσαν, διότι ἡ ὅρνις αὐτῆς πρὸ δὲλιγού αὐτὸ ἐγέννησεν. Πρέπει γὰρ δώσῃς εἰς

αὐτὴν τὸ φόνον». ἡ Ἐλένη ήλθε καὶ ἔφερε τὸ φόνον. Καλά, λέγει ἡ γειτόνισσα, σὺ εἶσαι μικρὰ τιμία θυγάτηρ, ἐγὼ θὰ λάβω τὸ φόνον ἀλλὰ θὰ σὲ ἀγταμείψω· ἡ καλὴ γειτόνισσα θέτει τὸ φόνον εἰς τὴν φωλεὰν δρυίθιος, ἥπεις ἐπφαζεῖν φά. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ὁραῖος νεοσσός ἔξηλθεν ἐκ τοῦ φού· ἡ γειτόνισσα προσκαλεῖ τὴν Ἐλένην καὶ λέγει: «Κράτει, σοὶ δίδω τοῦτον τὸν νεοσσόν, ἔξεκολάφθη οὗτος ἐκ τοῦ φού, τὸ δόποιον μοὶ ἔδωκες». πόσον ἔξεπλάγη καὶ κατευχαριστήθη ἡ Ἐλένη! ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὴν καλὴν γειτόνισσαν, ἔτρεξε καὶ ἔδειξε τὸν νεοσσόν εἰς τὴν μητέραν αὐτῆς. Ἐπεμελήθησαν τοῦτον ἀμφότεραι, ἐμεγάλωσεν, ἐγέννησεν φά καὶ ἔξεκόλαψε ταῦτα καὶ παρήγαγε ποιλὰ ἄλλα, τὰ δόποια ἐγέννων καθ' ἕκάστην ἐσπέρχων φά. Ταῦτα φέρει τὸ σάββατον εἰς τὴν ἀγοράν, πωλεῖ, ὠφελεῖται γρήματα καὶ διὰ τούτων ζῇ. Ἰδοὺ πῶς ἀντημείφθη ἡ μικρὰ Ἐλένη διὰ τὴν τιμιότηταν αὐτῆς.

Ἡ τιμὴ τιμὴ δὲν ἔχει
καὶ χαρά σ' τὸν ποῦ τὴν ἔχει.

5. Καθαριότης.

Γαλακτοπώλης τις εἶγε καλὸν γάλα ἀλλὰ οἱ γειτονες δὲν ἡγόραζον ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἐξ ἄλλου. Ἡμέραν τιγὰ ἐρωτᾷ τὸν γείτονα Γεώργιον, «Διατί, φίλε, ὅλοι οἱ γείτονες ἡγοράζετε γάλα ἀπὸ τὸν Δημήτριον, δῆ; δὲ καὶ ἀπὸ ἐμέ; Τὸ ἴδικόν μου γάλα εἶνε πολὺ καλλίτερον, αἱ ἀγελάδες αἱ ἴδιαι μου εἶνε ὑγιέστεραι». «Ναί, ἀπαντᾷ ὁ Γεώργιος. Τὸ γάλα σου εἶνε λευκό-

τερον, παχύτερον, αἱ ἀγελάδες σου νεώτεραι καὶ οὐγιέστεραι· ἀλλά, φίλε μου, ὁ σταῦλός σου εἶναι ἀκάθαρτος, αἱ ἀγελάδες καὶ αὐταις εἶναι ἀκάθαρται, τὰ ἀγγεῖα, εἰς τὰ ὄποια ἔχεις τὸ γάλα, εἶναι ἀκάθαρτα. Καὶ σύ, ὅταν ἀμέληγης τὰς ἀγελάδας, δὲν πλύνεσαι. Διά τοῦτο δὲν πωλεῖς σὺ τὸ γάλα σου ἀλλὰ ὁ Δημήτριος· ὁ γαλακτοπώλης ἔκποτε ἦρχισε νὰ γίνηται καθαρός, οἱ δὲ γείτονες τότε ἤγόραζον καὶ ἐξ αὐτοῦ γάλα. Τοιουτοτρόπως ἔμαθεν οὗτος, ὅτι εἰς ὅλα πρέπει νὰ εἶναι καθαρός.

"Αμαξα—ἀμαξη. λάτης.

(Εἰκὼν 15 πρὸς περιγραφὴν).

6. Μὴ αλέψῃς.

Δὲν πρέπει νὰ ἐγγίζητε ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον δὲν εἶνε κτηῆμα ὑμῶν. Δὲν πρέπει νὰ λαμβάνητε τὸ πρᾶγμα τοῦ ἄλλου ἀνευ τῆς ἀδείας τούτου. Πρέπει νὰ σέβησθε τὰ ξένα πράγματα καὶ μηδέποτε μήτε ἐν ἄνθρος μήτε ὀπώρων νὰ ἀφαιρῆτε ἀπὸ τὸν κῆπον τοῦ ἄλλου. Καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν βελόνην καὶ τὴν καρφίτσαν

. τὴν ζένην δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρῆτε. Διότι ἐκεῖνος, ὅστις συνειθίζει ἐκ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἀφαιρῇ τὰ μικρά, θὰ ἀφαιρέσῃ καὶ τὰ μεγάλα. Μή εἰπητε ποτέ, ὅτι τοῦτο εἴνε μικρόν, δὲν βλάπτει, ἂν ἀφαιρέσω αὐτό. Δὲν πρέπει νὰ φαντάζησθε, ὅτι δὲν θὰ ἀνακαλυφθῆτε, ὅταν κλέψητε τι. Πάντοτε πρέπει νὰ λέγητε, ὅτι καὶ ἂν δὲν μὲ ἴσωσι, σὶ αὐθιμάτου, θὰ μὲ ἴσῃ ὁ Θεός. "Οταν μὲ ἀνακαλύψωσι, θὰ μὲ ὀνομάζωσι, θὰ μὲ περιφρονήσωσι, θὰ μὲ ὀνομάζωσι κλέπτην καὶ δὲν θὰ μὲ ἔμπιστεύωνται. Καὶ αὐτὸς ὁ Θεός θὰ δργισθῇ ἐναπίον ἐμοῦ, διότι παρέθην τὴν ἐντολήν, η ὅποια λέγει, μὴ κλέψῃς.

7. Διώρα τοῦ μικροῦ κηπουροῦ.

Μικρός τις παῖς εἶχε μικρόν τινα κῆπον. Εἶχε μικρὸν λίσγον καὶ δικράνιον, διὰ τῶν ὅποιων εὐχαριστεῖτο νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ κήπῳ. Τὸ θέρος ἐκ τῆς καλῆς καλλιεργείας ὁ κῆπος παρήγαγε πολλὰ ἄνθη καὶ ὥρατα φραγκοστάφυλα καὶ πίσα (μ.πιζέλια). "Οταν ταῦτα ἀνεπτύγθησαν καὶ ἦσαν ἔτοιμα νὰ συλλεγῶσιν, λέγει ὁ μικρός παῖς εἰς τὴν ἀδελφήν αὐτοῦ, «Σοφία, ἐγὼ θὰ λάβω τὸ καλάθιόν, θὰ συλλέξω τὰ φραγκοστάφυλά μου καὶ τὰ πίσα μου καὶ θὰ φέρω αὐτὰ εἰς τὸν πτωχὸν γείτονα Γεώργιον, ὅστις εἶναι χωλός καὶ δὲν δύναται νὰ ἐργάζηται· ἔλαβεν ἀμέσως τὸ καλάθιον αὐτοῦ, ἐγέμισεγ αὐτὸ τὸ πίσα καὶ φραγκοστάφυλα, καὶ ἔθεσε ὥρατα ἄνθη καὶ ἔφερεν εἰς τὸν πτωχὸν γέροντα. Ο γέρων

τότε ἐκάθητο μόνος εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἑστίας. "Οταν εἶδε τὸν μικρὸν παιδία νὰ προσφέρῃ ταῦτα, ἔχάρη, ἐμειδίασε καὶ εὐχαρίστησεν αὐτόν. 'Ο παιᾶς πολὺ ἔχαιρε, διότι ἔθλεπε τὸν γέροντα περιγκαρῆ. 'Ο γέρων ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸν μικρὸν παιδία, ὑψώσε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε «Θεέ μου, βοήθει τοῦτο τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὄποιον ἐφάνη πρὸς ἐμὲ τόσῳ ἐλεῖτον».

'Αγελάς—παιδες.

(Εἰκὼν 16 πρὸς περιγραφήν).

8. Κῆποι.

Δύο ἀδελφοὶ μετέβησαν εἰς τὸν κῆπον αὐτῶν, ὃπου ὑπῆρχον ὀπωροφόρα δένδρα διὰ νὰ συλλέξωσιν ὀπώρας. Ἐκ τῶν ὀπωρῶν τὰ μῆλα ἦσαν ὥριμα καὶ ἐκρέμαντο ἐκ τῶν μηλεῶν. "Ἐλαθον τὸ καλάθιον καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ συνέλεγον τὰ ὥριμα μῆλα. 'Ο εἰς τῶν ἀδελφῶν ἀπὸ τοῦ δένδρου βλέπει ἐπὶ τῆς θύρας δύο μικρὰ καὶ πτωχὰ παιδία, τὰ ὄποια

ἥθελον γὰ τισέλθωσι καὶ νὰ λάθωσι καὶ αὐτὰ μῆλά τινα, διότι δὲν εἶχον οὔτε ἀγροὺς οὔτε κήπους· ὁ εἰς τῶν ἀδελφῶν λέγει πρὸς τὸν ἔτερον· «ἴδού, Ἰωάννη, δύο πτωγὴ παιδία· οὓς δώσωμεν εἰς αὐτὰ ὀλίγα μῆλα»· «Μάλιστα», ἀπαντᾷ, ὁ ἀδελφός· καὶ ἀμέσως ἐγέμισαν ἐν μικρὸν καλάθιον ἀπὸ μῆλα ώραῖα καὶ ὥριμα καὶ ἔσωκαν ταῦτα εἰς αὐτά· ἀμέσως τὰ μικρὰ ταῦτα παιδία ἐγέρησαν καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχαρίστησαν τοὺς δύο τούτους καλοὺς ἀδελφούς. Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν καὶ διένειμαν τὰ μῆλα μετὰ τῶν ἄλλων μικρῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν γονέων.

9. Εἰλεκρένεα.

Ἡ μήτηρ τοῦ Γεωργίου ἡμέραν τινὰ ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ περιπάτου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον διὰ νὰ ἀναπαυθῇ. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε τὸν μικρὸν αὐτῆς καθρέπτην συντετριμμένον εἰς πολλὰ συντρίμματα ὠργίσθη πολύ. Ἐνόμισεν, δτι ὁ μικρότερος οὐδὲς Δημήτριος ἔσπασεν αὐτὸν ἐξ ἀπροσεξίας· ἀμέσως ἤργισε νὰ ἐπιπλήττῃ καὶ νὰ δέρῃ αὐτόν· ἀλλὰ ὁ Γεώργιος ἀκούσας ἐκ τοῦ ἄλλου δωματίου τὸν θόρυβον εἰσέρχεται· καὶ λέγει πρὸς τὴν μητέρα· «Σεβαστή μοι μητερ, μὴ δέρῃς τὸν μικρὸν Δημήτριον, δὲν ἔσπασεν αὐτὸς τὸν καθρέπτην ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξ ἀπροσεξίας. Σὲ παρακαλῶ, μὴ δργίζεσαι, θὰ προσέγγω ἀλλοτε νὰ μὴ καταστρέψω τὰ πράγματα τῆς οἰκίας». Ἡ μήτηρ ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Γεώργιον ἐγγραφήσθη αὐτὸν καὶ κατεφίλη-

σεν, διότι οἱ γονεῖς ἀγαπῶσι τὰ εἰλικρινῆ παιδία, τὰ ὅποια ὁμολογοῦσι τὰ σφάλματα αὐτῶν καὶ ὑπόσχονται, ὅτι δὲν θὰ πράξουσι τοιαῦτα εἰς τὸ μέλλον.

10. Σεβασμὸς πρὸς τοὺς γέροντας.

Ἡμέραν τινὰ ὁ γέρων Ἰωάννης κυρτὸς ἀπὸ τὸ γῆρας, κατάλευκος τὴν κόμην μόλις ἡδύνατο νὰ βαδίζῃ. Ἐπανήρχετο ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὸ χωρίον· ἀλλὰ ἐκουράσθη καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, διότι δὲν ἡδύνατο νὰ προχωρήσῃ. Κατ’ ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχετο ὁ μικρὸς Δημήτριος, δστις ἵδην τὸν γέροντα ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ ἐθεάθει τοιαῦταν ἀπὸ τὴν χεῖρα νὰ περιπατῇ. "Οταν ἔφθισαν εἰς τὸ χωρίον, διὰ γέρων ηὔχαριστης τὸν μικρὸν παῖδα διὰ τὴν βοήθειαν, τὴν ὄποιαν ἔδωκεν. Ο πατὴρ τοῦ μικροῦ παδίου καὶ αὐτὸς ἐχάρη, ἐπίγνεσε τοῦτο καὶ εἶπε. «Εὖγε, Δημήτριε, τὰ φρόνιμα παιδία πρέπει νὰ σέβωνται τοὺς γέροντας, ἢν θέλωσιν ὁ Θεὸς νὰ ἀγαπᾷ αὐτά.»

11. Δύο ἀγαθοὶ παῖδες.

Δύο ἀγαθοὶ παῖδες ἦσαν ἀδελφοί. Τὴν πρώτην τοῦ ἔτους μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πάππου διὰ νὰ συγχαρῶσι τοῦτον διὰ τὸ γέον ἔτος. Ο πάππος περιεποιήθη πολύ. "Εδώκε διάφορα γλυκίσματα . . ." Εδώκε καὶ εἴκοσι δραχμάς. Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες ἐπανέρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τὴν πατρικήν. Καθ’ ὅδὸν σκέπτονται, τί νὰ ἀγοράσωσι, ὁ μὲν προέτεινε νὰ ἀγοράσωσι . . . ὁ δέ . . . Αἴρηντος βλέπουσι παρὰ τὴν γω-

νίαν τῆς ὁδοῦ γραῖαν ἐπαίτιδα κρατοῦσαν μικρὸν παιᾶν...

Παρατηρήσεις. "Ορίσον τὰς περιποιήσεις τοῦ πάππου πρὸς τοὺς παιῶνας. Κατέλεξον εἴδη τινὰ γλυκισμάτων. Τί προέπεινεν ἔκάτερος νὰ ἀγοράσωσιν; Περίγραψον ἐπαίτιδα γραῖαν καὶ μικρὸν παιᾶν ράκενδυτον καὶ ῥιγοῦντα. Πρόσθετε, πῶς προστηνέγκησαν οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι παιῶνες πρὸς τὴν γραῖαν.

ΣΗΜ. Πλάσον ὅμοιον διήγημα ἀποδεικνύον τὴν ἀγαθότητα ὁύο παιῶναν.

12. Η Βροχή.

"Ο μικρὸς Ἰωάννης θέλει νὰ παιᾶῃ μετὰ τῶν μικρῶν φίλων αὐτοῦ. Βρέχει πολὺ. παραπονεῖται κατὰ τῆς βροχῆς. Ἀκούσας ὁ πατὴρ συμβουλεύει τοῦτον νὰ μὴ δυσανασχετῇ κατὰ τῆς βροχῆς καὶ ἀποδεικνύει, διὰ τὴν βροχήν εἶνε ὡφέλιμος..."

Παρατηρήσεις. Περίγραψον ζωηρότερον τὰ παρόπονα τοῦ παιῶνας κατὰ τῆς βροχῆς καὶ τὴν λύπην τούτου, διότι ἐξ αὐτῆς ἡμποδίσθη νὰ παιᾶῃ. Πρόσθετε, τὰς ἀποδείξεις, διὰ τῶν ὄποιων ὁ πατὴρ ἀπέδειξε τὴν χρησιμότητα τῆς βροχῆς.

13. Τὰ ὁδάκινα.

Πατὴρ τις ἔδωκεν εἰς ἔκαστον τῶν τριῶν μικρῶν μῖσην ἀνὰ δέκα ὁδάκινα. Τὴν ἐπισῦσαν ἐξωτερικὴν ἔκαστον, πῶς διέθεσε τὸ μερίδιον αὐτοῦ. "Ο μὲν πρῶτος λαίμαργος ὃν ἀπαντᾷ, δέται... Ὁ δεύτερος φιλάργυρος ὃν ἀπαντᾷ, δέται... Ὁ τρίτος ἐλευθέριος ὃν εἰπεν, δέται... Ὁ πατὴρ ἀκούσας ταῦτα εἰπεν εἰς ἔκαστον..."

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ καταλλήλως, πῶς διέθεσε

— τὰ ροδάκινα ὁ λαίμαργος, ὁ φιλάργυρος, ὁ ἐλευθέριος ; Τίνα τούτων ἐπήγειρεν ὁ πατὴρ καὶ διεπί;

14. Δύο ἀγαπητὰ παιδέα.

Γραῖά τις μετέβαινεν ἐκ τοῦ ἀγροῦ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐκευράσθη, δὲν ἦδούντο νὰ προχωρήσῃ. Δύο ἀδελφοὶ ἰδόντες ταύτην μετέφερον εἰς τὸ χωρίον. Ἡ γραῖα συνεχάρη, τοῦχήθη.

Παρατηρήσεις. Ηλάτυνον τὸ διήγημα. Περίγραψον τὴν γραῖαν, τὸν κάματον, τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ προχωρήσῃ, τὴν στενοχωρίαν καὶ λύπην διὰ τοῦτο. Οἱ δύο ἀδελφοὶ πῶς μετέφερον ταύτην εἰς τὸ χωρίον ; Εὐχαρίστησις γραῖας. Τίνας εὐχὰς τοῦχήθη ἡ γραῖα ;

15. Τὸ ἀποπλανηθὲν παιδέον.

Οἱ μικρὸς Φ. ἡγάπα πολὺ τὰ χαμαικέρασα. Πρὸς συλλογὴν ἐπορεύθη εἰς τὸ δάσος. Ἐπληρώθη ὁ κάλαθος. Οἱ Φ. ἡθελε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἀλλὰ δὲν εὗρε τὴν ὁδόν. Ἐροθήθη, ἐκράυγαζεν ἀλλ’ οὐδεὶς ἤκουε. Τέλος ἤκουεταις ἡγεοῦντας κάθωνταις. Ἐπορεύθη ἐκεῖ, εὗρε παιμένας, οἵτινες ἐπαγέφερον αὐτὸν εἰς τοὺς περιτρόδυμους γρονεῖς ἐν Βαθείᾳ νυκτί.

Παρατηρήσεις. Ηερίγραψον τὴν γαρύν, μετὰ τῆς ὄποιας συνέλεγε τὰ χαμαικέρασα, τὸν φόδον καὶ τὴν λύπην, τὴν ὄποιαν ἥσθιάνθη ἀποπλανηθεῖς, τὴν ἐπίπεδα, τὴν ὄποιαν ἡλπισεν ἐν τῶν παιμένων, τὴν ἀγαθότητα τῶν παιμένων ὁδηγησάντων αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν.

16. Τρεῖς ἀδελφοὶ — ἄνθη.

Τρεῖς ἀδελφοὶ ἡμέραν πινάκιοιζεως περιεπάτουν εἰς ἔξοχήν. Συνέλεξαν διάφορα ἄνθη. Ἐκαστος ἐπεξίλανε τὰ ἔκατον καὶ ἐνεκωμίζει ἐκαστον αὔτων.

Σχηματισμὸς ἀνθοδέσμης. Προσφορὰ ταύτης εἰς τὸν πατέρα ἔορτάζοντα τὴν ἐπαύριον τὴν ἐπέτειον.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν ὥραταν ἡμέραν τῆς ἀνοιξεως, τὴν ὥραιότητα τῆς ἑξοχικῆς θέσεως, ὀνόμασον ἄνθη, τὰ ὅποια συγέλεξεν ἔκαστος, τοὺς δικαίους ἐπαίνους, τοὺς ὅποιους ἔλεγεν ἔκαστος ὑπὲρ τῶν ιδίων ἀνθίων, τὴν πρότασιν, τὴν ὄποιαν ἔκαμεν ὁ πρεσβύτερος περὶ ἀνθοδέσμης, τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἄλλων καὶ τὴν χαράν, τὴν ὄποιαν ἡσθάνθησαν ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ταύτη, τὴν προσφορὰν τῆς ἀνθοδέσμης, τὴν μικρὰν προσλαλιάν τῶν πατέων ἐγγειόδηντων τὴν ἀνθοδέσμην εἰς τὸν ἔορτάζοντα πατέρα, τὴν χαρὰν τῶν γονέων διὰ τοῦτο.

17. Φιλάνθρωπος καὶ χωρικός.

Φιλάνθρωπός τις συνήντησε πορευόμενος εἰς τινα ἑξοχὴν χωρικὸν ἄθυμον καὶ λυπούμενον.³ Ήρώτησεν αὐτόν, τί ἔχει. Ο χωρικὸς ἀπήντησεν, ὅτι ἔχασε τὸν βοῦν καὶ δὲν ἔχει τὰ μέσα γὰρ ἀγοράσῃ ἄλλον.

Παρατηρήσεις. Πλάτυνον τὸν λόγον τοῦ χωρικοῦ ἐκτραγῳδοῦντος τὰ κακὰ ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ βοῦς. Ο φιλάνθρωπος τι θὰ ἐπρεξεν ὅρά γε;

18. Φιλάργυρος καὶ μέλισσα.

Φιλάργυρός τις ἦτο ἀνελεήμων. Ἡμέραν τινὰ λαβὼν ἄρτον ἐπορεύθη παρά τινα πηγὴν μακρὰν τῆς πόλεως, ἐκάθησε παρὰ ταύτην καὶ ἔτρωγε. Βλέπει ἐργαζομένην ἐπανειλημμένως μέλισσαν λαμβάνουσαν ψυχία καὶ ἐκ τῆς πηγῆς ὕδωρ καὶ ἀπεργομένην. Παρηκαλούθησε ταύτην, εἶδε καθημένην ἐπὶ δένδρου δίδουσαν τροφὴν καὶ ὕδωρ εἰς στρουθίον τυφλόν. Μετενόησε καὶ ἐγένετο ἐλεήμων.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν φιλαργυρίαν καὶ ἀνελεημοσύνην τοῦ φιλαργύρου, τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὄποιαν ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἡ εὐερ-

γετεική μέλισσα, τὴν μεταμέλειαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνελεημασύνην καὶ τοὺς λόγους, τοὺς ὄποιους καθ' ἑαυτὸν εἶπε διδαχθεὶς ἐκ τῆς μελίσσης.

19. Μέδεια ἀποκληρωθεῖς.

Τίδες πλούσίου διὰ τῆς κακῆς διαγωγῆς παρώργισε τὸν πατέρα, διστις ἀποθνήσκων ἀπεκλήρωσεν αὐτόν, διφῆκε δὲ ἅπασαν τὴν περιουσίαν εἰς τὸν πρεσβύτερον. Ὁ ἀποκληρωθεὶς ἀπέρχεται εἰς ζένην γῆν εἰς ἀναζήτησιν ἐργασίας, μεταμέλεται, γίνεται ἡθικῶτερος. Ὁ πρεσβύτερος δὲ ελφὸς μαθὼν τοῦτο ἀναζητεῖ τὸν ἀδελφὸν, ἀνευρίσκει αὐτὸν μετανοήσαντα καὶ διὰ τῆς ἐργασίας ἀποζῶντα.

Παρατηρήσεις. Πλατύτερον τὸ διήγημα ἔστω. "Δει κατάδειχθῇ ἐκ τίνος διαγωγῆς παρωργίσθη ὁ πατήρ. "Δει ἔξαρθῃ ἡ μεταμέλεια τοῦ οἴου καὶ διὰ προστεθῆ, τι ἀρά γε ἐπράξειν ὁ φιλάδελφος ἀδελφὸς εὑρὼν αὐτὸν ἐν τινι ζένη πόλει ἀπλοῦν ἐργάτην.

20. Ἡ ἐλεήμων κόρη.

Πτωχὴ κόρη τυφλὴ πλέκουσα καλάθιος ἐκέρδιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν. "Εν τινι χωρίῳ σεισμοῦ γενομένου πολλοὶ ἐπένοιτο. Ὁ ἵερεὺς προτρέπει νὰ βοηθήσωσιν. Πάγτες προσέφερον χρήματα. Πτωχὴ κόρη προσέφερε περισσότερο τῶν δυνάμεων αὐτῆς· ὁ ἵερεὺς ἥργειτο νὰ δεχθῇ τὸ ποσόν, ἡ κορη ἐπέμενεν, οἱ παρόντες ἐθαύμασαν, ἀγτήμειψαν αὐτήν.

Παρατηρήσεις Περίγραψον τὴν καταστροφὴν χωρίου τινὸς ἐκ σεισμοῦ καὶ κατάδειξον τὴν ἐκ τούτου ἀπορίαν τῶν κατοίκων. Ὁ ἵερεὺς ποῦ πό-ε καὶ πῶς καὶ ὑπὲρ τίνων προεκάλεσεν ἐράνους; Περίγραψον τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς κόρης καὶ τοὺς λόγους, τοὺς ὄποιους ἔλεγεν ἐπιμένοντα νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ προσφορὰ αὐτῆς. Περίγραψον τὸν θαυμασμὸν τῶν κατοίκων καὶ πῶς ἀντίμειψαν ταῦτην.

21. Πυρποληθεὶς ναός.

Νέος τις θεοσεβής κυνηγῶν εἶδε μακρόθεν φλόγας πυρός. Προσέργεται. Μικρὸν ἐκκλησίδιον ἔκαλετο. Εἰσῆλθεν, ἔλαθε τὰ ίερὰ σκεύη καὶ τιγκὲς εἰκόνας. Διηγήθη τοῦτο εἰς τὸν πατέρα ἐπαγελθών οἴκαδε. Ὁ πατὴρ τιμῶν τὴν εὐσέβειαν ἀνωκοδόμησε τὸν ναόν. Ὁ υἱὸς ἐγκαπέθηκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ ίερὰ σκεύη καὶ τὰς εἰκόνας.

Παρατηρήσεις. Πρέπει διὰ πλατυτέρων τοῦτο νὰ γραφῇ, νὰ ἐξαρθῇ τοῦ νέου ἡ θεοσέξεια, ἡ προσπάθεια νὰ σεύσῃ τὴν πυρκαϊάν, ἡ χαρὰ, μετὰ τῆς ὁποίας ἔσωσε τὰ ίερὰ σκεύη. Ωσαύτως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ διαγωγὴ τοῦ πατρὸς, ὅστις χάριν τοῦ υἱοῦ ἀνωκοδόμησε τὸν ναόν. Εἰπὲ ὁ ἀνοικοδομηθεὶς ναός, ὁποῖος τις ἀνωκοδομήθη, ποῦ ἀνωκοδομήθη;

22. Ὁ μικρὸς Γ. καὶ ἡ γαλῆ.

Ο Γ. εἶχε γαλῆν. Περιεποιεῖτο αὐτήν. Ἀλλὰ ἥμέραν τινὰ ἐκκοποίησεν αὐτήν. Συγέλασθεν ἐν τῇσι οὐρᾶς. Ἡ γαλῆ ὠργίσθη, ἐκκοποίησεν αὐτόν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὰς περιποιήσεις τοῦ Γ. πρὸς τὴν γαλῆν, τὰς κακοποιήσεις αὐτοῦ, τὴν δργὴν τῆς γαλῆς καὶ τὸ κακόν, τὸ ὄποιον αὗτῇ ἔπραξε πρὸς τὸν Γ..

23. Ἐγαθὴ καρδία.

Ἔτος ἐσπέραχ ἔχορος. Οἱ μαθηταὶ Κοίτων καὶ Εενορῶν μετέβαινον εἰς περίπατον. Συναγεῖσι παιδαὶ λακάσιντα. Πληριαὶζουσι, ἐρωτῶσιν ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν ἡδύνατο ἐκ τῶν λυγμῶν γὰρ ἀπαντήσῃ. Μανθάνουσιν, ὅτι ἡτο δραγὸν πατρὸς καὶ πρὸ δὲλιγῶν ἡμερῶν ἀπέθανεν ἡ μή-

τηρ αύτοῦ. Συγκινοῦνται οἱ παῖδες. Τί ἔπραξεν ὁ Κρί-
των υἱὸς εὐπόρου ὥν;

Παρατηρήσεις. Πλάτυνον τὸ διήγημα καὶ πρόσθες, τί ἄρα γε
ἔπραξεν ὁ Κρίτων ὑπὲρ τοῦ ὀρφανοῦ παιδὸς καὶ κατάδειξον τὴν συμ-
πάθειαν τούτων πρὸς τὸν παῖδα. Πλάσον ὅμοιον καταδεικνύων τὴν
ἀγαθότητα τῆς καρδίας.

24. Μῆλα.

Παῖς χρυφίως ἔκοψε τὰ μῆλα ἐκ τῆς μηλέας τοῦ
γείτονος. Ο γείτων συνέλαβεν αὐτόν, ἐπιμώρησεν,
ώδηγησεν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ο ἀστυνόμος ἐπιμώρη-
σεν αὐτὸν καὶ κατήγγειλεν εἰς τὸν πατέρα. Ο πατήρ
συμβούλευει τοῦτον.

Πατατηρήσεις. Πρέπει νὰ πλατυνθῇ τὸ διήγημα, νὰ περγραφῇ ὁ
κῆπος τοῦ γείτονος, ἡ μηλέα μετὰ τῶν μῆλων, ἡ χαρὰ τοῦ παιδὸς
ἰδόντος ταῦτην, ἡ ἐγερθεῖσα ἐπιθυμία τούτου. Πρὸς τούτοις πρέπει:
νὰ ὀρισθῇ ἡ τιμωρία, τὴν ὁποίαν ἐπιμώρησεν ὁ γείτων τὸν παῖδα
καὶ ἡ τιμωρία τοῦ ἀστυνόμου. Ο πατήρ, ποιας συμβούλιος δίδει εἰς
τὸν υἱόν;

ΣΗΜ Πλάσον ὅμοιον διήγημα.

25. Ο τυφλός.

Πολλοὶ παῖδες ἔπαιζον. Διέργεται τυφλὸς γέρων.
Ἐκ τῶν παίδων ὁ μὲν κακότροπος Γεώργιος ἴδων
τὸν τυφλὸν γέροντα προτείνει.... ἀλλ' ὁ Δημήτριος
ἀγαθὸς ὥν ἀντιλέγει. Οἱ παῖδες ἀγαθοὶ ὅντες τίτιος
τὴν γνώμην ἡσπάσθησαν; Πῶς προσηγέγρησαν πρὸς
τὸν τυφλὸν γέροντα;

Παρατηρήσεις "Ορισον, τί κακὸν προέτεινε πρὸς τοὺς ἀλλούς
παῖδας νὰ πράξωσι κατὰ τοῦ γέροντος. "Ορισον, τί εἰπὼν ὁ Δημή-
τριος ἀπέτρεψε τοὺς παῖδας. "Ορισον, πῶς προσηγέγρησαν οἱ παῖδες.

26. Ζωολογικὸν μουσεῖον.

Ο διδάσκαλος συγάδεινε τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ ζωολογικὸν μουσεῖον. Ἐδίδαξεν αὐτοὺς πολλὰ περὶ ζῷων. Ἀπήγνωσε τὴν ἐπιστῆσαν νὰ συνθέσῃ ἔιαστος μαθητὴς σύνθεσιν. "Ειαστος ἐν τῇ συνθέσει ἐδήλου πρὸς τὸν διδάσκαλον, ποῖον ἐκ τῶν ζῷων ἀγαπᾷ καὶ διατί.

Παρατηρήσεις. "Ειαστος τῶν μαθητῶν ὃς ἀφεθῆ ἐλεύθερος νὰ δηλώσῃ πρὸς τὸν διδάσκαλον δι' ἐκθίσεως, ποῖον τῶν ζῷων ἀγαπᾷ περισσότερον καὶ διατί ἀπαριθμῶν τὰ σωματικὰ καὶ ψυχικά προτερήματα καὶ τὴν χρησιμότητα τούτου.

27. Γενναιοδωρέα συμμαθητοῦ.

Ο Δ. ἦτο γένος πλουσίου, ὁ Γ. πτωχῆς χήρας. Ἀμφότεροι ἐφοίτων εἰς τὸ αὐτὸν σχολεῖον, ἤσαν ἐπιμελεῖς. Ο Γ. ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σχολικοῦ ἔτους διακόπτει τὰ μαθήματα. Η μήτηρ δὲν εἶχε χρήματα. Ο Δ. παρακαλεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ γὰρ βοηθήσῃ τὸν Γ. Ο πατήρ χαίρει διὰ τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους, ἀναλαμβάνει ἴδια δαπάνη τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Γ. Ο Γ. ἔξακολουθεῖ τὰς σπουδάς, προσάγεται. Εὐγνωμονεῖ τὸν πατέρα, πρὸς τὸν γένον δὲ ἔγεινε ἐπιστήθιος φίλος.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὸν πλούσιον μαθητὴν Δημήτριον καὶ τὸν πτωχὸν Γεώργιον. Όποια τις διαφορὰ ἔλλειται; Τί κοινόν είχον πρὸς ἄλλοτες; Πῶς ὁ πλούσιος Δ. ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ πτωχοῦ Γ; Διατί ὁ Γ. διακόπτει τὰ μαθήματα αὐτοῦ; Περίγραψον τὴν λύπην. Ο Δ. ποῖα αἰσθήματα αἰσθάνεται υπὲρ τοῦ Γ; Ποίαν ἀπόφασιν λαμβάνει; Πῶς παρακαλεῖ τὸν πατέρα; Εὐγένεια τοῦ πατρός. Συγχαίρει τὸν γένον. Καταθάλλει τὰ ἔξοδα. Ἔξακολούθησε τῶν σπουδῶν. Πρόσδοτος. Εὔδοκιμησις. Εὐγνωμοσύνη καὶ εἰλικρινῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Δ.

28. Ἀγαπητὸς μαθητῆς.

Ο Ιωάννης ἦτο ἀγαπητὸς μαθητής, ἡγαπᾶτο ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ, διότι... Ἡγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, διότι... Ἡγαπᾶτο ὑπὸ πάντων τῶν γονέων, διότι... "Ετιμᾶτο δὲ ὑπὸ πάντων τῶν οἰκείων καὶ φίλων, διότι...." Οταν δὲ ἐγγηλικιώθη ἔνεκα τῶν ἀγωτέρων ἀρετῶν ἔγεινε.....

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ προσθέτων τὰς ἀρετάς, ἐκ τῶν ὅποιων ἡγαπᾶτο ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν, ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, ὑπὸ τῶν οἰκείων καὶ φίλων. Πρόσθετος, ὅποιός τις ἀνεδείχθη ἐκ τῶν ἀρετῶν τούτων.

29. Η μικρὰ ἀδελφῆ.

Μικρός τις παῖς λέγει πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ἀγαπᾷ τὴν μικράν ἀδελφήν. Ο πατὴρ ζητεῖ παρὰ τοῦ υἱοῦ, διὰ τί ἀγαπᾷ ταῦτην περισσότερον τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. Ο παῖς ἀπαριθμεῖ τὰς σωματικὰς καὶ ήθικὰς ἀρετὰς τῆς μικρᾶς ἀδελφῆς.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον, πῶς ὁ παῖς θὰ περιέγραφεν εἰς τὸν πατέρα τοὺς διφθαλμούς, τὰς παρειάς, τὰς τρίχας, τὸ στόμα, τὸ χρῶμα, τὸ παράστημα τῆς ἀδελφῆς. Τίνας δὲ ήθικὰς ἀρετὰς ἔχει ἡ ἀδελφή; Πλάσσον, ὅτι ἐπέδειξεν αὕτη ποτὲ πρὸς αὐτὸν μίαν ἐκ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς.

ΣΗΜ. Πλάσσον ὅμοιόν τι λαμβάνων ὑπ' ὅψιν τὸν πατέρα, μητέρα, ἀδελφόν, φίλον, συμμαθητήν.

30. Η ελανθεῖς ἀδελφοί.

Τρεῖς ἀδελφοὶ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ πατρὸς κατηλθούν εἰς τὸν αἜπον καὶ συνέλεξαν ἄνθη, ἐσχημάτισεν ἀνθοδέσμην ἔκαστος καὶ προσέρεζεν εἰς τὸν πα-

τέρα. Ό πατήρ ἔχάρη. Τὸ ἐσπέρας μετὰ τὸ δεῖπνον
ὁ μικρότερος ἀδελφὸς ἐκαυχήθη, ὅτι ἡ ἴδικὴ του ἀνθο-
δέσμη ἦτο ἡ καλλιτέρα, διότι... Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀντέ-
λεξαν, ἵσχυρίσθησαν δὲ ἐκάτερος, ὅτι ἡ ἴδικὴ του ἀν-
θοδέσμη εἶναι: ἡ καλλιτέρα, διότι...

Παρατηρήσεις. Πλάτυνον τοῦτο καὶ συμπλήρωσον τὰ κενὰ προσ-
θέτων τοὺς λόγους. Διὰ τοὺς ὄποιους ἐκαστος ἐπήγει: τὴν ἑαυτοῦ ἀν-
θοδέσμην.

Παιδίσκαι-παῖς-αιώρων

Παιδίσκαι-πάππος.

(Εἰκὼν 17 πρὸς περιγραφήν). (Εἰκὼν 18 πρὸς περιγραφήν).

31. Τὰ πτηνά.

Χωρίον γοητευτικόν. Κῆποι, ὅπωροφόραι δέγδραι,
φωλεαὶ πτηνῶν. Οἱ πρεσβύτεροι συγεβούλευσον τοὺς
μικροὺς παιδαῖς νὰ μὴ καταστρέψωσι τὰς φωλεάς,
διότι.... Οἱ παῖδες δὲν ὑπήκουσαν. Κατέστρεψαν
τὰς φωλεάς. Κατεστράφησαν οἱ κῆποι. Ἐζημιώθησαν
οἱ κάτοικοι.

Παρατηρήσεις. Ἡς περιγραφῇ τὸ χωρίον, ἃς καταδειχθῇ τὸ γοη-
τευτικὸν αὐτοῦ, ἡ ὥραιότης τῶν κήπων, ἡ ἀφθονία τῶν ὅπωροφόρων.

δένδρων, τῶν ἐπ' αὐτῶν φωλεῶν. Οἱ πρεσβύτεροι διατί συνεθοῦ-
λευνον τοὺς παιᾶς νὰ μὴ καταστρέψωσι τὰς φωλεάς; Τὶ συνέθη,
ὅταν οἱ παιᾶς κατέστρεψαν τὰς φωλεάς; (πολλαπλασιασμὸς ἐντό-
μων, τὰ δένδρα ἔξηράνθησαν κτλ.).

Παιδίσκη ἐπὶ τῆς αἰώρας. *Παιδίσκη ἔπεσεν ἐκ τῆς αἰώρας.*

(Εἰκὼν 19 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 20 πρὸς περιγραφήν).

Παιδίσκη-πάππος.

Παιδίσκη μεταμέλεται.

(Εἰκὼν 21 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 22 πρὸς περιγραφήν).

32. Ἀράχνη καὶ μεταξοσκώληξ.

Ἡ ἀράχνη περιπατᾷ· τὸν μεταξοσκώληκα, διότι

Βραδέως ἐργάζεται. Καυχᾶται ἡ ἀράχνη, διότι αὐτὴ ἐργάζεται ταχύτερον. Ὁ μεταξοσκώληξ ἀπαντᾷ καὶ παραβάλλει τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν τῆς ἀράχνης.

Παρατηρήσεις. Πλάτυνον τοῦτο. Κατάδειξον τὴν κενότητα τῆς ἀράχνης. Ὁ μεταξοσκώληξ πῶς ἀπαντᾷ καὶ πῶς ἔξαρτει τὸ έαυτοῦ ἔργον;

33. Ἔργεα—Πλαοῦτος.

Μήτηρ τις εἰγείς τέσσαρας υἱούς, ὃν ὁ μὲν πρεσβύτερος ἦτο ἀπλοῦς ἐργάτης, οἱ δὲ ἄλλοι παιδεῖς ἔτι. Ὁ πρεσβύτερος εἰργάζετο εἰς συντήρησιν πάντων. Καθ' Ἑνάστην ἐσπέραν ἐπανεργόμενος εἰς τὴν οἰκίαν παρεπονεῖτο κατὰ τῆς τύχης, ἥτις αὐτὸν μὲν κατεδίκασεν ἐργαζόμενος γὰρ ζῆ, ἄλλοι δὲ ἀπελάμβανον πλεῖστα ἀγαθὰ ἔχοντες πλοῦτον. Ἡ μήτηρ συγίστα εἰς αὐτὸν νὰ ἀρκῆται εἰς τὸ παρόν καὶ νὰ χαίρῃ, διότι ἔχει ἀφθονοὺς ὑγείαν. Ἐσπέραν τινὰ ἐπανήρχετο ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ. Εἶδε πρὸ μεγάλης οἰκίας ἀμαξίαν πολυτελῆ καὶ τέσσαρας καλῶς ἐνδεδυμένους ὑπηρέτας. Περίεργος ὅν ἐστάθη. Εἶδεν ὅμως οἱ ὑπηρέται νὰ ἔξαγωσιν ἐκ τῆς ἀμάξης καὶ νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπὶ τῶν χειρῶν νέον εὔπορον μὲν ἀλλὰ παραλυτικὸν μὴ δυνάμενον νὰ περιπατῇ. Ἐσπευσεν εἰς τὴν οἰκίαν, εἴπε τοῦτο εἰς τὴν μητέρα καὶ ἀνεγγάρισεν, ὅτι ἡ ὑγεία εἶνε πολυτιμοτέρα τοῦ πλούτου.

Παρατηρήσεις. Πρέπει νὰ πλατυθῇ τοῦτο, νὰ τοισθῇ ἡ ἐργασία τοῦ νέου καὶ τὰ παράπονα κατὰ τῆς τύχης, αἱ συμβουλαὶ τῆς μητρός αὐτοῦ, ἡ ἔκπληξις τούτου πρὸ τοῦ παραλυτικοῦ, ἡ εὐπορία τοῦ παραλυτικοῦ, τὸ πολυτελές τῆς ἀμάξης καὶ τῶν ὑπηρετῶν, εἴτα

ἥ χαρά, μετὰ τῆς ὁποίας ἀπῆλθεν οἰκαδέ εὐχαριστῶν τὸν Θεόν διὰ τὴν ὑγείαν.

34. Τὸ νέφος καὶ τὸ ἄνθος.

Ἡτο θέρος, ζηρασία, δένδροι, θάμνοι, ἄγθη μέλλουσι νὰ ξηρανθῶσι. Διέρχεται νέφος. "Ἄνθος παρακαλεῖ τὸ νέφος καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ σταγόνα ὕδατος. Τὸ γέφος παρέρχεται, δὲν ἔλεε, δὲν βίπτει βροχήν. Τὸ ἄνθος μαραίνεται ἐκ τῆς ξηρασίας.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον ἐποχὴν θέρους καὶ ξηρασίαν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν δένδρων, θάμνων καὶ ἀνθέων κατὰ τὴν ξηρασίαν. Ζωγράφισον νέφος ἐρχόμενον ἐν τῷ οὐρανῷ. Ησίον αἴσθημα διεγείρεται εἰς τὸ ἄνθος ἵδην τὸ νέφος; "Αφες τὸ ἄνθος νὰ ὅμιλήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ σταγόνα ὕδατος καὶ νὰ ὑποδηλώσῃ, ποῖα καλὰ θὰ προξενήσῃ, ἀν ποτισθῇ. Περίγραψον τὸν ἐγωισμὸν τοῦ νέφους. Τὸ τέλος τοῦ ἄνθους ὁποῖον ἔτο;

ΣΗΜ. Ποίας σκέψεις διεγείρει ἐν ἡμῖν τοῦτο τὸ διήγημα; Πρὸς τὶ δύναται τὸ νέφος καὶ τὸ ἄνθος νὰ παραθληθῇ;

35. Φελοπατρέα Ἀγραύλου.

Πολέμιοι ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας. Ἡ πόλις ἤπειλεῖτο. Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι ἡ πόλις θὰ σωθῇ, ἂν ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Κέκροπος βασιλέως θυσιασθῇ τις. Ἡ "Ἀγραύλος θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος θυσιάζεται ἐκουσίως καταπεσοῦσα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. Οἱ Ἀθηναῖοι τιμῶντες τὴν "Ἀγραύλον συνέστησαν ἑορτὴν Ἀγραύλεια, ἴδρυσαν γαδὸν Ἀγραύλου.

Παρατηρήσεις. Πρέπει νὰ ζωγραφισθῇ ὁ κίνδυνος τῆς πόλεως, τοῦ Κέκροπος ἡ θέσις μὴ γνωρίζοντος τὶ νὰ πράξῃ, ἡ φιλοπατρία τῆς Ἀγραύλου καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν ἡρωΐδα. Ποίας ἄλλας ἀρά γε τιμᾶς ἀπένειμαν εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν ηηδείαν;

36. Εύσεβεια.

Ο Γ. ἐπορεύθη μετ' ἄλλων εἰς ὅλσος, ἵνα κυνηγήσῃ. Φθάσας εἰς λιθάδιον εἶδεν Ἱερέα λευκόπτοιχον, κρατοῦντα τὰ ἅγια μυστήρια. Διὰ τοῦ λιθαδίου ἔρρεε χείμαρρος, ὃςτις ἡμπόδιζε τὸν Ἱερέα νὰ προχωρήσῃ θέλοντα νὰ μεταβῇ εἰς τινα ψυχορραγοῦντα. Ο Γ. ἀπεκαλύφθη καὶ ἐθοήθησε τὸν γέροντα Ἱερέα.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν πρὸς τὸν Ἱερέα εὐσέβειαν τοῦ Γ. καὶ πρόσθει, πῶς ἐθοήθησε τοῦτον διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ παρακείμενον χωρίον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καθήκοντος πρὸς τὸν ψυχορραγοῦντα.

37. Σταφυλαῖ.

Δύο παιδεῖς ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Δημήτριος ἐπανεργόμενοι ἐκ τοῦ σχολείου ἐσταμάτησαν πρὸ ἀναδεινόραծος τινός, ἡ ὥποια εἶχε πολλάς σταφυλάς... Ο Γ. προτείνει εἰς τὸν Δ. νὰ κόψωσι τὰς σταφυλάς. Ο Δ. ἀρνεῖται λέγων... Ο ἰδιοκτήτης τῆς ἀναδεινόραծος παρουσιάζεται πρὸ αὐτῶν. Συγχαίρει καὶ ἀνταμείθει τὸν Γ. διότι... Επιπλήττει καὶ συμβουλεύει τὸν Δ., διότι...

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν χαρὰν τῶν παιδῶν ἰδόντων τὰς σταφυλάς, τὴν ἀναδεινόραծα ὄριζων καὶ τὸ εἶδος τῶν σταφυλῶν. Διατί ἀρνεῖται ὁ Δ.; Ο ἰδιοκτήτης πῶς φέρεται καὶ πῶς ἀνταμείθει τὸν Γ.; Πῶς δὲ ἐπιπλήττει καὶ συμβουλεύει τὸν Δημήτριον;

38. Τὸ δύσκολον μάθημα.

Ο Κωνσταντῖνος παραπονεῖται, ὅτι δὲν δύναται νὰ μάθῃ τὸ μάθημα αὐτοῦ, διότι εἶνε πολὺ καὶ δύσκολον. Η μήτηρ παραβάλλει τὸ μάθημα πρὸς μακρὰν ὀδόν.

Συμβουλεύει τὸν Κ. νὰ μάθῃ τὸ μάθημα ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ο Κ. πειθεται καὶ ἐπιτυγχάνει. Ή μήτηρ συνιστᾷ τὴν ἐπιμονήν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν ἀποθέρρυνσιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τὴν στενοχωρίαν διὰ τὸ δύσκολον καὶ πολὺ μάθημα. Παραβολὴ τοῦ μαθήματος πρὸς ὅδον μακράν. Ο Κωνσταντῖνος πῶς ἔρχεται νὰ μανθάνῃ τὸ μάθημα; Περίγραψον τὴν χαρὰν τοῦ Κωνσταντίνου μαθόντος τὸ μάθημα. Ποῖον συμπέροσμα ἡ μήτηρ ἔντεῦθεν ἔξηγαγεν;

ΣΗΜ. "Ομοιον πλάσον πρὸς ἀπέδειξιν, δῆτι διὰ τῆς ἐπιμονῆς κατανικῶνται καὶ τὰ δυσκολώτερα.

39. Ημέρα βροχερά.

Περίγραψον ἡμέραν βροχεράν. Πῶς πίπτει ἡ βροχή; Ο ἥλιος ὑπάρχει; πῶς εἶνε ὁ ἥλιος, τὰ πτηνά, τὰ ζῷα, ἡ ἀτμόσφαιρα; Πῶς διατίθενται οἱ ἄνθρωποι; (κατήρεια). Αἱ ὁδοί, οἱ ῥύακες πῶς εἶνε; Οἱ διαβάται πῶς διατίθενται; Τέλος ἡ βροχὴ σταματᾷ περὶ τὴν μεσημβρίαν. Πῶς εἶνε τὰ πάντα μετὰ τὴν βροχήν; (ἥλιος, οὐρανός, ἀτμόσφαιρα, πτηνά, ζῷα, ὁδοί, ῥύακες, ἄνθρωποι);

40. Ημεστρότης κυνός.

"Εμπορός τις μετέβαινεν ἀπὸ γωρίου εἰς γωρίον. Εἶχεν ἵππον καὶ κύνα. Ο σάκκος μετὰ τῶν γρηγοράτων ἔπεσσεν ἐκ τοῦ ἵππου. Ο ἔμπορος δὲν ἔνόγεσε τοῦτο. Ο κύων φωνάζει (θεὶς τὸ κατάλληλον ρῆμα). Ο ἔμπορος νομίσας, δῆτι ὁ κύων κατελήφθη ὑπὸ λύσσας, πυροβολεῖ, φονεύει αὐτόν. Ο κύων συρρέεις φθάνει μέχρι ἐκεῖ, εἴθα κατέκειτο ὁ σάκκος. Ο ἔμπορος ἐπιστρέ-

φει, εύρισκει τὸν σάκκον καὶ παρ' αὐτὸν τὸν κύνα ἀπεθαμμένον. Οἱ ἔμπορος λυπεῖται.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὰς ἐπαγειλημμένας ψλακὰς, διὰ τῶν ὅποιων ὁ κύνας ζήτεις νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὸν ἔμπορον, διὰ τῆς πεσενὸς σάκκος. Περίγραψον τὴν ἔκπληξιν τοῦ ἔμπορου ἰδόντος τὸν κύνα ἀπεθαμμένον πλησίον τοῦ σάκκου, καὶ τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι ἐρήνευσε πιστότατον σύντροφον.

ΣΗΜ. "Ομοιον πλάσον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πιστότητος τοῦ κυνός.

41. Ἡ ἀπειδέα.

'Ο γείτων τοῦ Δημητρίου λέγει πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐν τῷ κήπῳ αὐτοῦ εῦρε θησαυρόν. Οἱ Δημ. ἀνοίγει βαθεῖς λάκκους εἰς διάφορα μέρη, θησαυρὸν δὲν εὑρίσκει..

'Ο γείτων δίδει δένδρα ὀπωροφόρα. Οἱ Δημ. φυτεύει ταῦτα ἐντὸς τῶν λάκκων. Τὰ δένδρα ἀγεπτύχθησαν ταχέως, παρήγαγον καρποὺς ἀφθόνους, ἐκ τῶν ὅποιών πολλὰ γρήματα ἐκέρδισεν. Οἱ Δημήτριος ἐντεῦθεν ἐδιδάχθη, ὅτι....

Παρατηρήσεις. Οἱ Δημήτριος τί ξητεῖ; τί λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ γείτων; Οἱ Δημήτριος τίνα δένδρα φυτεύει; Αγάπτυξις δένδρων. Παραγωγὴ καρπῶν. Συμπλήρωσον τὸ κενὸν ἀποδεικνύων, τί ἔμαθεν ἐκ τῆς συμβουλῆς τοῦ γείτονος ὁ Δημήτριος.

ΣΗΜ. "Ομοιον ἄς πλάσῃ ὁ μαθητὴς πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι θησαυρός.

42. Ο κύων τοῦ πτωχοῦ.

Γέρων ἐπαίτης ἐπεκαλεῖτο τὸ ἔλεος τῶν διαβατῶν. Οἱ γέρων συνωδεύετο ὑπὸ κυνός, ὅστις ἐθείλει αὐτόν, ἐκράτει τὰς ἔλειμμασύνας. Πλούσιός τις διέρχεται, σταυράτῃ πρὸ αὐτοῦ, προτείγει νὰ ἀγοράσῃ τὸν κύνα. Οἱ

γέρων εὐχαριστεῖ, ἀρνεῖται νὰ πωλήσῃ τὸν κύνα καὶ δικαιολογεῖ τὴν ἀρνησιν αὐτοῦ.

Παρατηρήσεις. "Ας ὁρισθῇ ὁ τόπος, ἐνθα ἐκάθητο ὁ γέρων καὶ ἡ ἐποχή, (χειμών.) καὶ ἂς περιγραφῇ ὁ γέρων ἐπαίτης. Πρέπει νὰ ὁρισθῇ ἡ βοήθεια, τὴν ὅποιαν παρεῖχεν εἰς τὸν γέροντα ὁ κύων. (εἴχε κάλαθον ἐκ τοῦ τραχιλού, ἤρκετο πρὸ τῶν διαθατῶν κτλ.). Ο πλούτος διατί ἐσταμάτησεν; (ἀθλιότης γέροντος, πιστότης κυνός). Πόσα προσέφερεν; Ό γέρων εὐχαριστεῖ τὸν πλούσιον, ἀρνεῖται. Πῶς δικαιολογεῖ τὴν ἀρνησιν;

43. Κατορθοεπιτελεία της γλυκύτητος ἢ ἡ βέα.

"Αμαξηλάτης μετέφερε λίθους διὰ τῆς ἀμάξης. Ο ἵππος ἐσταμάτησε. Ο ἀμαξηλάτης ἐμάστιζε τὸν ἵππον. Νέος διερχόμενος εὐσπλαγχνίσθη τὸν ἵππον, θωπεύει αὐτόν, περιποιεῖται.. Ο ἵππος προεχώργει· ὁ νέος ἐπέπληξε τὸν ἀμαξηλάτην, συνεθούλευσεν αὐτόν.

Παρατηρήσεις. Διατί ἐσταμάτησεν ὁ ἵππος; Ήσυν ἐσταμάτησε; Περίγραψον τὴν ὀργὴν τοῦ ἀμαξηλάτου καὶ τὸν τρόπον τῆς μαστιγώσεως τοῦ ἵππου. Πῶς διὰ τὰ κτυπήματα ὁ ἵππος ἐχέρετο; Ἀγωνία τοῦ ἀμαξηλάτου, ἀγωνία τοῦ ἵππου. Περίγραψον τὸν διελθόντα νέον. Τι λέγει τὸ πρῶτον πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην; Πῶς καταπραύνει τὸν ἵππον; Πῶς κατορθοῖ νὰ ἐκκινήσῃ ὁ ἵππος καὶ ἡ ἀμάξη; Ἐπιτυχία. Μετὰ τοῦτο ὁ νέος ποίας συμβούλιας ἀπέτεινε πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην;

ΣΗΜ. "Ας πλάσῃ ὅμοιον ὁ μαθητής.

44. Ο τυφλός.

"Ο Πέτρος βλέπει πτωχόν τινα τυφλόν, ὅστις ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ ἐντὸς τάφρου πλήρους θύδατος. Αὐτὸν ἡ πόσποντή τουτον ἐκεῖθεν, ὁ Πέτρος ἐγέλασε διὰ τὸ πάθημα τοῦ τυφλοῦ, διότι ἦτο πολὺ κακὸν παιδίον. Ο Δημήτριος ἐκ φύσεως ὃν εὐσπλαγχνικὸν καὶ

ορόνιμον παιδίον τρέχει, καταβαίνει εἰς τὴν τάφρον, βοηθεῖ τὸν τυφλὸν γὰρ ἐξέλθῃ τοῦ θύστος, δόηγει αὐτὸν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ τοποθετεῖ πλησίον τῆς πυρᾶς. Ἡ μήτηρ τοῦ Δημητρίου ἐθέρμανε τὰ ἐνδύματα τοῦ πτωχοῦ γέροντος, προσέφερεν εἰς αὐτὸν σῖνον θερμὸν καὶ τροφήν. Ο τυφλὸς γέρων ἀφοῦ ἀνέλαβε τὰς δύναμεις αὐτοῦ ἀνεγέρθησεν, τρύγαρίστησε δὲ τοὺς γονεῖς τοῦ ἀγαθοῦ Δημητρίου διὰ τὴν περιποίησιν καὶ τρύγκην γὰρ ὁ Θεὸς τοῦτον πάντοτε εἰς ἀγαθὸν πρόξενος.

45. **III καλὴ συγγνωμαστροφή.**

Ο Νικόλαος ἐφύτευσεν ἐν τῷ κήπῳ διάφορα ἄνθη. Ἐκ τούτων ἄλλα μὲν ἦσαν εὔοσμα..., ἄλλα δὲ ἀσμα...ἄλλα μετά τινα χρόνον ἔκοψεν ἐν ἐκ τῶν ἀσμάτων καὶ παρετήρησεν, ὅτι τοῦτο εὐωδίαζεν. Ἐξεπλάγη, ἡρώτησε τὸ ἄνθος, διατί τόσον εὐωδίαζει παρὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ. Τὸ ἄνθος ἀπεκρίθη, ὅτι ἦτο μὲν ἀσματικόν ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφύτεύθη πλησίον εὔσμων ἀνθέων ἀπέκτησε καὶ αὐτὸν εὐωδίαν. Τὸ αὐτὸν συμβαίνει, φίλε μου Νικόλαε καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. "Οστις συγγνωματρέφεται.....

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά, ἐπαρμένων τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

46. **① ταῦτα διεργάτης καὶ ἡ πλάκανος.**

Ταῦτα διεργάτης ἐξηγήσαντος βλέπει πλάκανον. Ἀναπαύεται ὑπὸ τὴν σκιάν. Ηεινῇ καὶ διψῇ. Ἐπὶ τῆς πλακάνου βλέπει κλάδους ἄνευ καρποῦ, ἀγανακτεῖ,

ὑθροίζει, καταρᾶται τὴν πλάτανον. Ἡ πλάτανος ψέγει τὴν ἀχαριστίαν καὶ διδάσκει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ τῶν ἄλλων περισσότερα ἐκείνου, τὸ ὄποιον δύνανται νὰ παρέχωσιν εἰς ἡμᾶς.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον, πόθεν ἡ ἔξαντλησις καὶ ἡ κόπωσις τοῦ ταξειδιώτου (Ἑηρασία, θερμότης, κόπωσις, ἀπελπισία, λύπη, στενοχωρία). Ζωγράφισον τὴν χαράν, τὴν ὅποιαν ἥσθιάνθη ἰδῶν τὴν πλάτανον (σκιά, δρόσος ἀνάπτωσις). Μετὰ τοῦτο περίγραψον τὴν στενοχωρίαν ἐκ τῆς πείνης καὶ διέψης, εἰτα τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ὕδριν, διότι δὲν εύρισκει ἐπί τῶν κλάδων ξαρπούς. Πρὸς ταῦτα ἡ πλάτανος ἀπαντῶσα κατακρίνει τὴν ἀχαριστίαν ἀνευ δύμως πικρίας καὶ ὑπενθυμίζει, ὅτι εἶνε ἀδικον νὰ ζητῇ τις παρ' εὐεργέτου περισσότερα.

47. Ἐλπές.

· Ἡ ἐλπὶς ὑπάρχει εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Ταύτην ἔχομεν πάντες.

·Ο παῖς ἐλπίζει, ὅτι...

Ο γέος ἐλπίζει, ὅτι...

'Ο δύνατος ελπίζει, οτι...

Ο γέρων ἐλπίζει, ὅτι...

Ο μαθητὴς ἐλπίζει, ὅτι...

Ο γεωργὸς ἐλπίζει, ὅτι...

‘Ο πτωγὸς ἐλπίζει, ὅτι...

Ο ασθενής ελπίζει, στις...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ προσθέτων, τί ἐλπίζει ἔκαστος. Θὲς καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ἄλλων ἐπαγγελμάτων καὶ δρι-
σῶν, τί τούτων ἔκαστος ἐλπίζει. Τέλος διαν φύσισμεν εἰς τὸ τέλος
τοῦ βίου, τί ἐλπίζουμεν δίκαιοι ὅντες καὶ τί ἀδίκοι ὅντες;

48. Ἐρημέτης καὶ Βασιλόπας.

Βασιλόπας τις ἦτο μάταιος διὰ τὴν ὥραιότητα, τὰ πλούτη, τὴν εὐγενῆ καταγωγήν. Ἡμέραν τινὰ ἀπεπλαγήθη, εἰσῆλθεν εἰς δάσος, εὗρεν ἐρημίτην γέροντα παρά τινι κοιμητηρίῳ κρατουντα κρανίου νεκροῦ· ὁ πρίγκηψ ἐρωτᾷ, τι παρατηρεῖ ἐπ' αὐτοῦ· ὁ ἐρημίτης λέγει· «Θέλω νὺ μάθω, εἰς τίνα ἀνήκει τοῦτο ἄλλᾳ δὲν δύναμαι». Σκέψις τοῦ βασιλόπαδος. Μεταμέλεια. Διέρθωσις ἔθους.

Παρατηρήσεις. Πλακύτερον ἔστω. Περίγραψον τὴν ματαιότητα τοῦ βασιλόπαδος, τὸν σοδαρὸν ἐρημίτην, τὴν περιέργειαν, μετὰ τῆς ὑποίας παρετήρει τὸ κρανίον, τὴν σκέψιν καὶ μεταμέλειαν καὶ διέρθωσιν τοῦ ἔθους τοῦ βασιλόπαδος.

49. ΜΗ ῥέπτετε λέθους.

Πλάσον διήγημά τι, ἵξεις οὖ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ κακὴ συνήθεια τῶν παιδών τοῦ ῥέπτειν λίθους δύναται νὰ προξενήσῃ πολλὰ κακά.

50. Θάνατος τραγικὸς φελαργύρου.

Φιλάργυρος... κατεσκεύασεν ὑπόγειον οἰκημα. Εἰσῆρχετο εἰς αὐτὸ... (πῶς εἰσῆρχετο, πότε;) ἵνα καταθέσῃ ἐκεῖ, ὅτι εἰσέπραττε. Καθ' ἐκάστην ἵξεταιζε... (τι ἵξεταιζεν εἰσερχόμενος;). Εσπέραν τινὰ ἡ λυγήνα ἐσθέσθη· ἡθέλησε γὰρ ἵξειθη, ἀλλὰ... "Ἐκλαιεγ... Οὐδεὶς ἔκουεν. Ἀπέθυνεν. Ἀγησυγία ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ἀναζήτησε. Τέλος ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ὑπογείου δωματίου ἀκούσας τοῦτο ἐδήλωσεν, ὅτι ἐν τῷ ὑπογείῳ

Θὰ εἴνε ὁ φιλάργυρος. Εἰσέρχονται, εὐρίσκουσιν αὐτὸν
νεκρὸν πλησίον...

Παραπηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά, πλάτυνον τὸ διάγραμμα ζωγραφίζων τὸν χαρακτῆρα τοῦ φιλαργύρου.

Φωτεὶα πεπονᾶ.

(Εἰκὼν 23 πρὸς περιγραφήν).

51. Καθήκοντα μαθητοῦ πρὸς συμμαχητήν.

Νέος χρηστὸς μὲν ἀρετὰς
δὲρ βλάπτει τὸν συμμαθητάς,
δὲρ τὸν μισεῖ, τὸν ἀγαπᾷ,
τὸν ὡρελεῖ, δὲρ τὸν κτυπᾷ,
ἄτιδης πον συμμαθητὰς
προθίμως τὰ τὸν χαιρετᾶς
μὴ λοιδορῆς, μὴ ἀπειλῆς,
μὴ βλαπτῆς, μὴ λιθοβολῆς.

ΣΗΜ. Σύνθετοι σύνθετοι ἐκ τῶν ποιημάτων τούτου ὁ δηγού-

μενος και ἐκ τῶν ἐπομέρων ἐρωτήσεων. Πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρησαι πρὸς τοὺς πεωχούς, πρὸς τοὺς σφάλλοντας, πρὸς τοὺς ἀμελεῖς συμμαθητάς σου;

52. Η βεβλεοθήκη.

Πλούσιός τις εἶχε πολυτελὴ βιβλιοθήκην. (όποια τις περίπου ἦτο;) Ἐντὸς τῆς βιβλιοθήκης ἔθεσε διάφορα συγγράμματα ἀρχαίων Ἑλλήνων και Ρωμαίων. ("Ορισόν τινα ἐξ αὐτῶν"). Ἐκτὸς τούτων ἤγόρασε και συγγράμματα γεωτέρων συγγραφέων. (ὅρισόν τινα). Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ εἶχε γεωγραφίας, ἴστορίας, φυσικάς, χημείας ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, Εὐαγγέλιον. Εἶχε και μυθιστορήματα. ("Ορισόν τινα"). Καθ' ἑκάστην εἰσήρχετο εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἐκάθητο ἐν τῷ γραφείῳ και ἀνεγίνωσκε μόνον μυθιστορήματα. Οἱ Ἑλληνες και Ρωμαῖοι συγγραφεῖς, ἡ γεωγραφία, ἴστορία, φυσική, χημεία, Εὐαγγέλιον, ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς δισηρεστήθησαν, διότι οὐδέποτε ἀνέγνωσε ταῦτα. Ἡμέραν τιγὰ ἔκαστον τούτων παρεπονέθη κατὰ τοῦ κυρίου, διστις μόνον μυθιστορήματα ἀνεγίνωσκεν. Ζωηρῶς παρεπονεῖτο ἔκαστος τῶν συγγραφέων. Ο "Ομηρος παραπονούμενος ἔλεγε, διατί δὲν ἀναγιγνώσκεις ἐμέ, ἀλλὰ μόνον μυθιστορήματα; ἂν ἐμελέτας ἐμέ, θὰ ἐμάνθανες... Ομοίως και οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς παραπονούμενοι ἔλεγεν ἔκαστος... Η γεωγραφία, η ἴστορία, η χημεία, η φυσικὴ τι ἔλεγεν ἐκάστη παραπονούμενη; Τὸ Εὐαγγέλιον ἔλεγεν: θὰ ἐμελέτας ἐμέ, θὰ ἐμάνθανες... και θὰ ἐγίνεσο...

Ακούσας ταῦτα τὰ παράπονα ὁ πλούσιος τὰ μὲν
μυθιστορήματα ἔπαινε νὰ μελετᾷ, διότι ἐπείσθη, ὅτι...
έμελέτα δὲ καθ' ἑκάστην... διότι ἐπείσθη, ὅτι... Μετά
τινα χρόνου εἰς τοιαύτας μελέτας καταγιγόμενος κατ-
έστη...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά.

Παῖς ἐλεεὶ πιωχῆν.

(Εἰκὼν 24 πρὸς περιγραφήν).

53. Βιβλιοθήκαι.

Σκοπὸς τῶν βιβλιοθηκῶν. Τίτιανοί καὶ δημόσιαι..
Τίς ὁ σκοπὸς καὶ ἡ χρήσις τῶν ιδιωτικῶν καὶ δημο-
σίων ; Τί γνωρίζουμεν περὶ βιβλιοθηκῶν ἐπὶ Πτολε-
μαίων, πότε, τίνες, ποῦ ἴδρυσαν βιβλιοθήκας ; Τ-
πάρχουσιν αἱ βιβλιοθήκαι αὗται ἢ κατεστράφησαν ;
Πότε, πῶς, καὶ ὑπὸ τίνος καὶ διατέθησαν ; Σήμερον ὑπάρ-
χουσιν ἐν Ἑλλάδι βιβλιοθήκαι δημόσιαι ; Ποῦ, πότε,
πῶς ἴδρυθησαν καὶ πῶς συντηροῦνται ; Χρησιμότητες τῶν

βιθλιοθηκῶν. Έν τῷ τόπῳ, ἐνθα εἶνε τὸ σχολεῖον,
ὑπάρχει βιθλιοθήκη δημοσίᾳ;

54. Καθήκοντα μαθητοῦ.

Ποῖα καθήκοντα ἔχει ὁ μαθητὴς πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς
τὸ σχολεῖον, πρὸς τὰ διδακτικὰ σκεύη, πρὸς τὰ δι-
δακτικὰ ὅργανα, πρὸς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ σχολείου;
Ποῖον κέρδος ἔχει ἐκτελῶν ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα αὐ-
τοῦ, ἐκ τῶν διδασκάλων, ἐκ τῶν συμμαθητῶν, ἐκ τῆς
πολιτείας, ἐκ τῆς κοινωνίας;

Παρατηρήσεις. Η σύνθεσις αὗτη δύναται νὰ ἡποδικιρεθῇ.

55. Καθήκοντα μαθητοῦ πρὸς διδασκαλού.

Ποῖα εἶνε τὰ καθήκοντα μαθητοῦ πρὸς τὸν διδά-
σκαλον καὶ κατὰ τὸν μαθητικὸν βίον καὶ κατὰ τὸν
μετέπειτα καὶ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ; Πῶς
πρέπει νὰ ἐκδηλώμεν τὰ καθήκοντα ταῦτα; Τίγας
μεγάλους ἄνδρας γνωρίζομεν τιμήσαντας τοὺς ἑαυτῶν
διδασκάλους; ('Αλεξανδρος ὁ μέγας κτλ.).

56. Σεβασμὸς πρὸς τοὺς γέροντας.

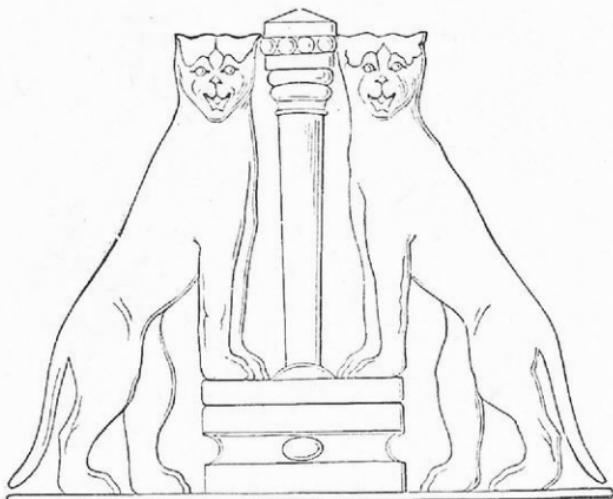
'Οφείλομεν νὰ σεβόμεθα τοὺς γέροντας καὶ διατί;
Πῶς πρέπει νὰ ἐκδηλώμεν τὸ πρὸς αὐτοὺς σέβας;
Πρὸς πάντας τοὺς γέροντας τὸ αὐτὸς σέβας πρέπει νὰ
δεικνύωμεν; Τίς ἐκ τῶν ἀρχαίων λαῶν πρὸ πάντων
ἐπέμψα τὸ γῆρας;

57. Ἐγείρεεσθε πρωΐ.

Πρέπει νὰ ἐγειρώμεθα πρωΐ; Εἶνε ὡφέλιμον τοῦτο εἰς τὴν ὑγείαν ἡμῶν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα; Αἰσθανόμεθα εὐχαρίστησιν ἐγειρόμενοι πρωΐ;

Παρατηρήσεις. Ἀπαρίθμητον τὰ ἀγαθά, τὰ ὅποια ἀπολαύομεν, ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης.

Ἄεορτες Μυκηνῶν.

(Εἰκὼν 25 πρὸς περιγραφήν).

58. Σιδηρόδρομος.

Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ σιδηροδρόμου; Πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἀνεκαλύφθη; Πότε εὐνέλια εἰσήχθη; Ποῖα μέρη τῆς Ἑλλάδος συγκοινωνοῦσι διὰ σιδηροδρόμου; Ποία ἡ ὡφέλεια ἡ ὑλικὴ καὶ ἡθικὴ εἴς τε τὰ ἄπομα καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ; Πόσα χιλιόμετρα διατίθενται καθ' ὥραν; Εἴνε εὐχάριστον τὸ ταξιδεύδιον διὰ σιδηροδρόμου;

59. Γῆρας.

Ποῖα εἶνε τὰ κακὰ τοῦ γῆρατος τὰ τε σωματικὰ καὶ πνευματικά; Τίγων σωματικῶν καὶ πνευματικῶν τέρψεων στερεῖται ὁ γέρων; Ποῖα ἀγαθὰ ἔχει τὸ γῆρας; (ἀπόλαυσις τῶν καρπῶν τῆς ἐπιμελείας, ὑπόληψίς, σεβασμός, ἡδονὴ ἡθικὴ, τέκνα, ἔγγονοι, περιποίησις οἰκείων, ἀγάμηνησις ἀγαθῶν πράξεων, εὐεργεσίῶν, φιλοπατρίας, κατάπαυσις παθῶν, ἡμερότης κτλ.). Τίνες διέρχονται τὸ γῆρας εὐφροσύνως καὶ τίγεις λυπηρῶς;

Παρατηρήσεις. Ἐκ τούτων τῶν ἐρωτήσεων κατέρρισον ἔκθεσιν περὶ γῆρατος.

60. Ἀγαθὰ πράξεις.

Κατάλεξον, ποῖαι εἶνε ἀγαθὰ πράξεις. Ὑπὸ τίγος ἐπιβάλλονται εἰς ἡμᾶς; Τί κέρδος ἔχομεν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελοῦντες ἀγαθὰς πράξεις;

61. Ταξιδεον.

Ορισμός. Πόσων εἰδῶν ταξιδία ἔχομεν; Ποῖα ἡ ωφέλεια ἡ ὑλική, ἡ ἡθική, ἡ πνευματική, ἡ ὑγιεινὴ ἐκ τῶν ταξιδίων;

62. Συγκοινωνία κατὰ ξηράν.

Τί εἶνε συγκοινωνία, τίς ὁ σκοπὸς τῆς συγκοινωνίας, ποῖα ἀγαθὰ ὑλικὰ καὶ ἡθικὰ ἔχομεν ἐκ τῆς συγκοινωνίας, κατὰ πόσους τρόπους δυνάμεθα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον γὰ συγκοινωνῶμεν κατὰ ξηράν; *Απαρίθμησον*

τοὺς τρόπους τῆς κατὰ ξηρὰν συγκοινωνίας ἀρχόμενος· ἀπὸ τοῦ ἀτελεστέρου μέχρι τοῦ τελειοτάτου. (πεζῶς, ὅνος, ἵππος, ἡμίονος, κάμηλος, εἰδὴ ἀμαξῶν, τροχιόδρομοι, σιδηρόδρομοι, ποδήλατα).

Φωλεὰ Μελισσῶν.

(Εἰκὼν 26 πρὸς περιγραφήν).

63. Τὰ κατὰ ξηρὰν ταξεῖδεα.

Οἱ Ιωάννης ἀγαπᾷ ωὐ ταξιδεύη πεζῇ. Τὴν γνώμην ταύτην δικαιολογεῖ διὰ τῶν ἑξῆς:

1. Εἶνε πλέον ἐλεύθερος. Σταματᾷ ὅπου καὶ ὅταν θέλῃ, πορεύεται ὅπου εἴναι καλόν, ἐκλέγει σίαν ὁδὸν θέλει κτλ.

2. Μαγήσαντες περισσότερα. Εξετάζει τὸν τόπον, τὸν ὄποιον διατρέχει, σπουδάζει τὰς γεωργικὰς ἔργασίας κλπ.

3. Ἔχει καλλιτέραν εὐθυμίαν. Τὸ σῶμα ἴσχυρον ποιεῖται, ύγιαίνει κτλ.).

Παρατηρήσεις. Διὰ πλατυτέρων ὅς ἀναπουχθῆ τοῦτο καὶ ὅς ἔξη γηθῶσιν οἱ τρεῖς λόγοι, διὰ τοὺς ὄποιους προτιμῷ τὰ κατὰ ξηρὰν ταξιδιώα ΣΗΜ. Ἄς πλάστη ὁ μαθητὴς ὅμοιον καταδεικνύων ποῖον ταξιδιώαν ἀγαπᾷ καὶ διατί, τὸ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἢ τὸ διὰ τοῦ ἀτμοπλοΐου.

64. Προσευχὴ.

Μὲ σεβασμὸν καὶ προσοχὴν
τὶς πρᾶξις θειοτέρα;
νὰ ἀρνιέωης τὴν ψυχὴν
καὶ τὸ ἀπενθύρης προσευχὴν
εἰς τὸν Θεὸν πατέρα.

Καὶ ὁ Θεὸς θὰ σ' εὐλογῇ
θὰ εἴτε βοηθός σου
εἰς τὸ καλὸν θὰ σ' ὁδηγῇ
καὶ θειῶν ἀγαθῶν πηγὴ
θ' ἀροιγεται ἐμπρός σου.

Ἡ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεὸν
χαρδίας ὄμηλία
ὑψώσις πρὸς Θεὸν τοῦ νοῦ
καὶ λύρις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
εἰς τὴν ψυχὴν ἀγία.

Προσεύχον μετὰ πίστεως
ἀγάπης, εὐσεβείας
ὡς ὁ τελώνης καὶ οὐχὶ^ν
ὡς φαρισαϊκὴ ψυχὴ
μετὰ ὑπεροψίας,

νύφοῦμερ ταπειρόφρορα
πρὸς τὸν Θεὸν καρδιὰρ
καὶ πάντας, σῶτερον Ἰησοῦ,
ώς ὁ τελώρης διὰ σοῦ
αἰτοῦμερ σωτηρίαρ.

ΣΗΜ. Ἐκ τούτου τοῦ ποιήματος καὶ τῶν ἐπομέρων ἐρωτήσεων ἃς συντεθῆ σύνθεσις περὶ προσευχῆς.

Τί εἶνε προσευχὴ; Πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα; Ποῦ πρέπει νὰ προσευχώμεθα; Τί πρέπει νὰ ζητῶμερ παρὰ τοῦ Θεοῦ προσευχόμεροι; Ποιαρ ἐπιφροὺρ ἔχει ἐφ' ἡμῶν ἡ προσευχὴ; Τις ἐδίδαξεν ἡμᾶς νὰ προσευχώμεθα; Ποῖορ τέπορ προσευχῆς ἐδωκεν ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς καὶ πότε; (ἐπὶ τοῦ ὄφους Ἐλαιῶ—Πάτερ ἡμῶν).

Παιδίσκη ὀδηγεῖ ὄνον.

(Εἰκὼν 27 πρὸς περιγραφήν).

65. Εὐγνωμοσύνη.

Τί εἶνε εὐγνωμοσύνη; Πρέπει νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες; Πρὸς ποῖον πρῶτον καὶ διατί; (πρὸς τὸν Θεόν), Πρὸς ποῖον δεύτερον καὶ διατί; (πρὸς τοὺς γονεῖς). Πρὸς ποῖον τρίτον καὶ διατί; (πρὸς τὴν πατρίδα). Πρὸς

ποίους εἴτα καὶ διατί; (πρὸς τοὺς διδασκάλους) Καὶ τέλος πρὸς ποίους ἄλλους; Πῶς πρέπει νὰ ἐκδηλωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ὑμῶν πρὸς ἔκαστον τούτων; "Εγε- μεν κέρδος ὑλικὸν ή ἡθικὸν δεικνύμενοι εὐγνώμονες;

66. Εὔπειθεια.

Ψυχή μου, ἔσο εὔπειθής
υπδέποτ' ἀπειθήσῃς.
Θ' ἀπολεσθῆ ὁ ἀπειθής.
ἄν υπακούῃς, θὰ σωθῆς.
πειθάρχει, ἵνα ζήσῃς.

Πειθάρχει ἀλλ' εἰς τὸ καλὸν
εἰς τὸ κακὸν ἀπείθει·
καλὸν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ·
εἰς τὸν παράνομον ἰού·
ὑπάκουε καὶ ζῆθι.

Πρὸς σὲ ὑψοῦμεν, ὑψιστε,
τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας·
ἐκπλήρωσον εὔχην θεοῦν,
δὸς χάριν, κύριε, ἡμῖν,
δὸς πνεῦμα εὔπειθείας.

Μαρατηρήσεις. Ἐκ τούτου ὁδηγούμενος κατάρτισον σύνθεσιν περὶ εὔπειθειας καταδεικνύων καὶ ἐκ τῆς ἴδιας σου παρατηρήσεως τὰ ἀγαθὰ τῆς εὔπειθείας.

67. Συγκοινωνέα κατὰ θάλασσαν.

Ο σκοπὸς τῆς κατὰ θάλασσαν συγκοινωνίας. Κατά- λεξον τοὺς τρόπους, κατὰ τοὺς ὄποιους γίνεται ἡ συγ-

κοινωνία διὰ θαλάσσης ἀπὸ τοῦ ἀτελεστέρου τρόπου μέχρι τοῦ τελειοτάτου. (σχεδία, μονόζυλον, μονόζυλον μετὰ κωπῶν, μονόζυλον μετὰ ίστιων, λέμβος, πλοῖον, ἀτμόπλοιον). Περιγραφον ἔκαστον τούτων.

68. Ἐκκλησία.

Ορισμός. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας; Πρέπει γὰ συχνάζωμεν εἰς τὰς Ἐκκλησίας; Πότε; Πῶς πρέπει νὰ ίσταμεθα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Ποῖον κέρδος ἔχομεν συχνάζοντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ;

Παῖς τύπτει κύρα

Θεῖος ἐπιπλήκτει τὸν παῖδα.

(Εἰκὼν 28 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 29 πρὸς περιγραφήν).

69. Ἐκδρομὴ μαθητική.

Κατὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην ἔστωσαν ὑπὸ ὅψει τὰ ἔξηγες. Πότε ἐγένετο ἡ ἀναγώρησις ἐκ τῆς πόλεως; Πῶς ἐγένετο, μετὰ τίνων ἄλλων, πότε ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ὕρισμένον μέρος, τί καθ' ὅδον ἄξιον λόγου συνηγ-

τήσαμεν, πόθεν διήλθομεν; Ή οδὸς ἦτο καλή, πολλὰ φυσικὰς καλλονὰς εἶχεν ἡ πορεία, τι ἄξιον μνημεῖον ἀργαῖον ἢ νεώτερον συνηγνήσαμεν, συνηγνήσαμεν θέσιγ τινὰ ἄξιοσημείωτον ίστορικῶς, τὸ ταξείδιον ἦτο εὐχάριστον; Πῶς διήλθομεν τὴν ἡμέραν; (γεῦμα, δεῖπνοι, ἄσματα, χροὶ, ἀσκήσεις). Πότε ἐπανήλθομεν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς; Χαρὰ καὶ εὐχαρίστησις, ὅπνος γυναικός.

Παιδίσκη τρέφει νεοσσούς.

Ἄγε λας ἀμελγομένη.

(Εἰκὼν 30 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 31 πρὸς περιγραφήν).

70. Καραγένεσις.

Ποτέ, ἀν οἱ γονεῖς οὲ κράζουν
ἀπρόθυμος μὴν εὔρεθῆς,
καὶ κάμε δ, τι σὲ προστάζουν
μετὸ χαρᾶς καὶ παρευθύς.
Παιδὶ ποῦ ἔχει κεφαλὴ^ν
ποῦνε μυαλὸ γεμάτη
μεγάλα λόγια δὲν λαλεῖ
μεγάλα ἔργα πράττει.

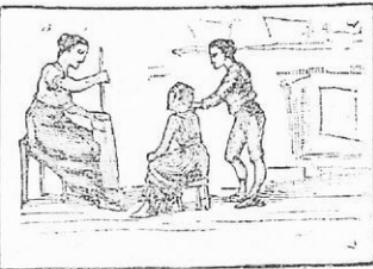
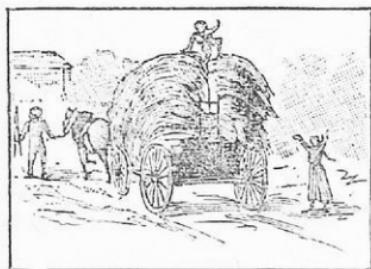
ΣΗΜ. Ἐκ τούτων πρέπει νὰ συντεθῇ σύνθεσις περὶ τῶν καθηκόντων, τὰ ὅποια ἔχομεν πρὸς τοὺς γονεῖς.

71. Ο Θεός δημιουργός τῶν πάντων.

Απόδειξον τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου τούτου κατ' ἀναλογίαν. Ή σίκια ἡ.... προδίδει κτίστην.... Τὸ ώρολόγιον, τὸ ὄποιον.... προδίδει ώρολογιστού, ὅστις.... Όμοιώς παρατηροῦντες τὸν οὐρανόν. τοὺς ἀστέρας κατὰ συμπεραίνομεν, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὅστις....

Μεταφορὰ δραγμάτων.

Παιδίσκη-βοετυρο.

(Εἰκὼν 32 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 33 πρὸς περιγραφήν).

72. Ο ἀγαθὸς Ἰάκωβος.

Δέος συμμαθητών ὁ Δημήτριος καὶ Ἰωάννης συνωμιλούν περὶ τοῦ Ἰακώβου. Ο εἶς ἔλεγεν, ὅτι ὁ Ἰάκωβος εἶνε πολὺ ἀγαπητὸς εἰς τοὺς συμμαθητάς. Διατί; ἐρωτᾷ ὁ Ἰωάννης; Μήπως, διότι ἔχει ώραιούς δοφθαλμούς; "Οχι.. Μήπως διότι ἔχει...." "Οχι.. Μήπως διότι ἔχει...." "Οχι.. Διατί λοιπὸν εἶνε ἀγαπητός; Ο Ἰωάννης ἀπαντᾷ. Εἶνε ἀγαπητὸς ὁ Ἰάκωβος ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ, διότι....

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ προσθέτων τὰς καταλήλους φράσεις, δηλούσας τὰ σωματικὰ προτερήματα διὰ τὰ ὅποια δὲν ἔχει ἀγαπητός, καὶ τὰς ἀρετάς, διὰ τὰς ὅποιας ἔχει ἀγαπητός.

73. Ο Θεός.

Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ σεβόμεθα τὸν Θεόν, οὐότι ὁ Θεός παρέχει πρὸς ἡμᾶς μέγιστα ἀγαθά. Ο Θεός.....

Παρατηρήσεις. Κατάλεξον τὰ ἀγαθά, τὰ ὅποια παρέχει εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός καθ' ἐκάστην.

74. Αλλαγὴ Θρησκεύματος.

Χριστιανός τις συνελήφθη αἰχμάλωτος. Ἡναγκάζετο νὰ ἀλλάξῃ θρησκευμα ἀντὶ πλούτου, δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐκεῖνος ἤρνετο λέγων :

Χριστιανὸς ἐγεννήθη, χριστιανὸς θ' ἀποθάρω.

Παρατηρήσεις. "Ἄς ὄρισθωσιν αἱ ὑποσχέσεις αἱ διδόμεναι εἰς τὸν παιδία περὶ πλούτου, δόξης καὶ δυνάμεως, ἃς ἔξαρθῇ δὲ τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα τούτου καὶ η ἀμετάτερπος ἀπόφασις τοῦ νὰ μὴ ἀλλάξῃ θρησκευμα.

75. Εὰν ἦμην δῆμαρχος.

"Αγ ἐξελέγεσο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν σου δῆμαρχος, πῶς θὰ διηγήσουνες τὸν δῆμον; Τί καὶ τί θὰ ἔπραττες ὑπὲρ τοῦ δήμου;

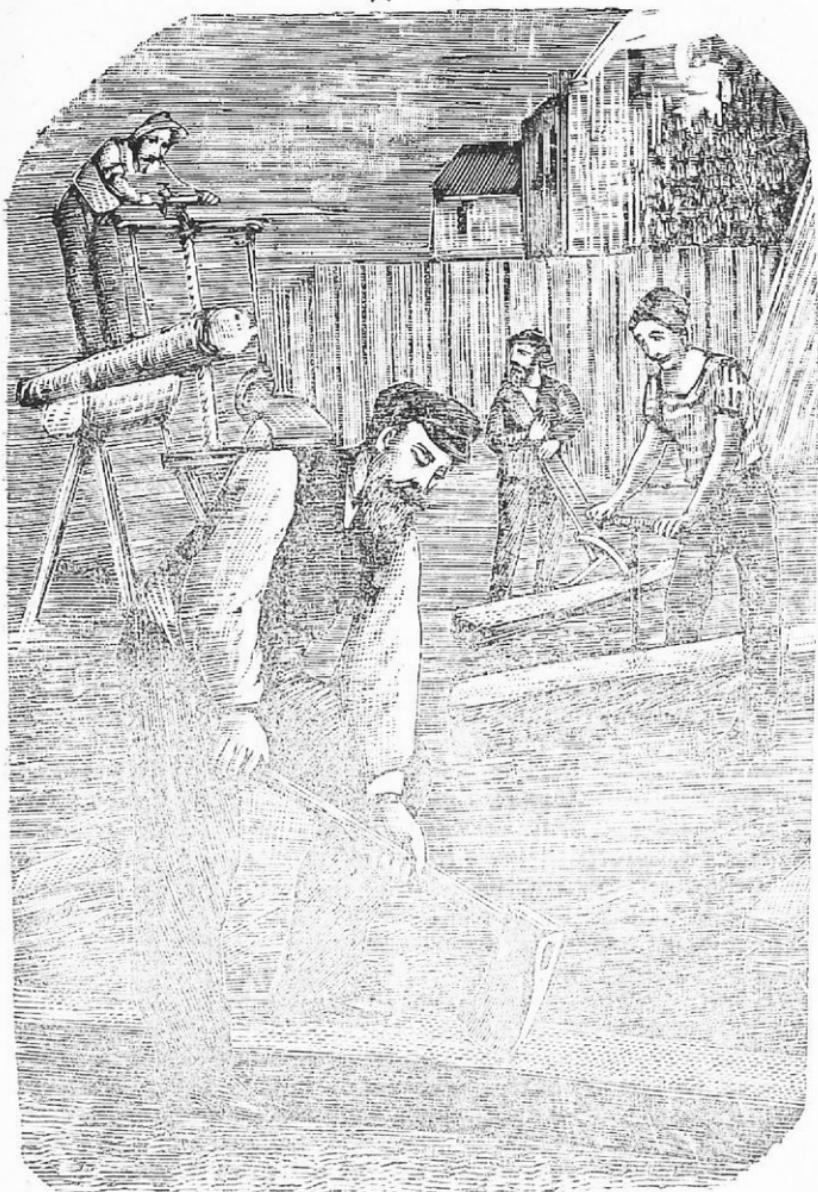
76. Εὰν ἦμην βασιλεὺς.

"Εὰν ἦσο βασιλεὺς πῶς θὰ διώκεις τὸ κράτος; Τί καὶ τί θὰ ἔπραττες ὑπὲρ τοῦ κράτους;

77. Εὰν ἦμην πλούσιος.

"Αγ ἦσο πλούσιος, πῶς ἥθελες διαθέσει τὸν πλοῦτον ὑπὲρ σεκυτοῦ, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων, τοῦ πλησίου καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος;

Ἐργαστήριον.

(Εἰκόνα 34 πρὸς περιγραφήν).

78. Κριτική.

Ορισμός. Ἐχομεν καθηκον νὰ φροντίζωμεν περὶ τῆς ὑγείας; Διὰ τίνων μέσων δυνάμεθα νὰ εἴμεθι υγιεῖς; Ἀριθμησόν τινα τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὄποια ἀπολαύει ὁ υγιής.

Ψυχῆς καὶ σώματος ἡ ύγεια,
Εἰρ' ἡ ἐπίγειος Εὐτυχία.

Νοῦς υγιής ἐν σώματι υγιεῖ— Υγεία καὶ νοῦς ἀγαθὸς τῷ βίῳ δύο— Φλόροφός τις ἐρωτηθείς, τι ἔστιν εὐτυχία; ἔρη· πρῶτον τὸ υγιαίνειν, εἶτα τὸ ἡθῶν μετὰ φίλων καὶ τὸ πλουτεῖν ἀδόλως.

Παρατηρήσεις. Ἐκ τούτων κατάρτισον σύνθεσιν περὶ ύγειας.

79. Αναγκαῖα καὶ ἐπουσιώδη.

Κατάλεξον, τίνα εἶνε ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραιτητα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνευ τῶν ὄποιων δὲν δύναται νὰ ζήσῃ καὶ τίνα εἶνε ἐπουσιώδη, ἀνευ τῶν ὄποιων δύναται νὰ ζήσῃ.

80. Οἱ εὐεργέται ἡμῶν.

Οἱ πρῶτοι εὐεργέται μας εἰρ' οἱ καλοὶ γορεῖς μας, ἀς ἀγαπήσωμεν αὐτοὺς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μας.

Διὰ τῆς πείρας οἱ γορεῖς διὰ τῶν συμβουλῶν των, τὴν ἀπειρίαν σφίζουσι τῶν εὐπειθῶν νιᾶν των.

Λοιπὸν ἀς ὑπακούωμεν καὶ ἀς εὐγρωμορῶμεν, δι' ἔργων δὲ ἀς δείχνωμεν, ὅτι αὐτοὺς τιμῶμεν.

ΣΗΜ. Ἄς μετατραπῇ εἰς πεζὸν λόγον καὶ ἀς πλατυθῆ.

81. Νόσος.

Όρισμὸς νόσου. Πόθεν προέρχεται ἡ νόσος; (ἀκράτεια, πολυφαγία, πολυποσία, οἰνοπνευματώδη ποτά, ἀτακτος καὶ ἀγώμαλος βίος, λύπη, θυμός, δργή, θλίψις, φόβος, ὑπέρμετρος κόπος κτλ.) Ποῦ τὰ κακὰ τὰ ὑλικὰ καὶ ἡθικὰ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐν τῇ νόσου; (περιορισμὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀπώλεια ἐλευθερίας, στέρησις διασκεδάσεων, λῃψίας ιατρικῶν κτλ.) Πῶς πρέπει γὰ συμπεριφερώμεθα ἀσθενεῖς ὅντες; (Θάρρος, ἡσυχία, δίαιτα, λῃψία φαρμάκων κτλ.).

Παρατηρήσεις. Ἐκ τούτων πλατυνομένων ἡς συντεθῆ ἡ σύγθεσις περὶ νόσου.

82. Καθήκοντα πρὸς τοὺς ὑπηρέτας.

Ἐχομεν καθήκοντα καὶ πρὸς τοὺς ὑπηρέτας; Ποῦ τα εἶνε τὰ καθήκοντα ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας; (μισθός, φιλανθρωπία, τροφή, εὐγένεια, διδασκαλία, θρησκευτικὴ παίδευσις κτλ.).

83. Η εὔτυχεία.

Δὲν εἴνε τις εὔτυχὴς οὕτε ἔνεκα τοῦ πλούτου, διότι..... οὕτε ἐκ τῶν τιμῶν, διότι....οὕτε ἔνεκα τῆς ἐπιστήμης, διότι....οὕτε ἔνεκα τῶν ἀπολαύσεων τοῦ κόσμου, διότι....οὕτε ἔνεκα τῆς ἀπομονώσεως, διότι.... ἀλλὰ εἴνε τις εὔτυχής, ὅταν.....

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ καταλλήλως.

84. Ἀλιεία καὶ κυνηγεῖον.

Συναντῶνται ἐπὶ τῆς ὅχθης ποταμοῦ τιγος θύροι, ἐκ τῶν ὄποιων ὁ μὲν ἡτο κυνηγός, ὁ δὲ ἀλιεὺς. Ἡρχισαν δὲ νὰ συζητῶσι περὶ τοῦ τί εἶνε προτιμότερον, τὸ κυνηγιόν τὴν ἡ ἀλιεία. Ὁ κυνηγός κατηγορεῖ τὴν ἀλιείαν, διότι συγηθίζει τὸν ἀλιέα εἰς ἀδράνειαν, διότι δὲν ἀγταμείθει πολύ, διότι δὲν δέχεται τὸν γοῦνατλον. Ἐπαινεῖ δὲ τὸ κυνηγιόν, διότι ὁ κυνηγός διατρέχει μακράς ἐκτάσεις, συγκινεῖται, κινεῖται, ἔξασκετ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, αἰσθάνεται χαρὰν ἐκ τῆς ποικιλίας τῆς φύσεως κτλ.

Ο ἀλιεὺς κατηγορεῖ τὴν σκληρότητα τοῦ κυνηγοῦ, τοὺς κινδύνους, τοὺς κόπους... Ἐπαινεῖ τὴν ἀγάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν τῆς ἀλιείας, τὰς γλυκείας συγκινήσεις καὶ τὴν χαράν κτλ.

Παρατηρήσεις. Ταῦτα διὰ πλατυτέρων διηγήθητι προσθίτων καὶ έστι σὺ δύνασαι νὰ εἴπῃς ὑπὲρ τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἀλιείας.

85. Τρυγγανός.

· Ἀπὸ πρωΐας τρυγγεῖται καὶ τρυγήτοιαι ἀγαχωροῦσιν ἐκ τῆς πόλεως εἰς... φέροντες μεθ' ἐκυπῶν...

Φθάσκοντες εἰς τὴν ἀριπελον ἀργίζουσι τὴν ἐργασίαν, καταγινόμενοι οἱ μὲν εἰς... αἱ δὲ εἰς... Πολλοὶ ταῦτες ἀκολουθοῦσι τούτους καταγινόμενοι εἰς...

Τὴν μεσημέριαν ἡ ἐργασία διεκόπη, διότι... Συγητοῦσι περὶ...

Μετὰ τοῦτο ἀργεῖται... μέχρι τῆς... Εἰς τὸ τέλος

τῆς ἑδομάδος ἐτρύγησαν ὄλόκληρον τὴν ἄμπελον, διδιοχτήτης δὲ προσεκάλεσε τοὺς ἔργατας καὶ...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά.

Γεωργίδς ἀροτριᾶ.

(Εἰκὼν 35 πρὸς περιγραφήν).

86. "Εχεδνα.

Μήτηρ εἶχεν ἔξι τέκνα. Ἐκάθητο ἡμέραν τινὰ μετ' αὐτῶν ἐν τῷ θωματίῳ, (πρόσθες εἰς τὴν αὔτην καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐνησχολοῦντο). Εἰσέρχεται ὁ κηπουρὸς μετὰ κανίστρου πλήρους ἀνθέων. (ὅρισον τὰ ἄνθη). "Εθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὰ τέκνα ἔσπευσαν εἰς τοῦτο. (Ζωγράφισον τὴν σπουδὴν τῶν τέκνων καὶ τὸν θαυμασμὸν ἐκάστου πρός τι ἄνθος καὶ τὴν χαρὰν αὐτῶν). Ἀλλ' ἀμέσως τὰ ἄνθη ἀνεταράχθησαν καὶ ὅφες ἴοβόλος ἦγειρε

τὴν κεφαλὴν ἐν μέσῳ τῶν ῥόδων. Τὰ τέκνα ἔξεπλάγησαν (ζωγράφισον τὴν ἔκπληξιν τούτων). Εὔτυχώς ὁ αητουρὸς ἐφόνευσε τὸν ὄφιν. (ἔξηγησον, πῶς εὑρέθη ὁ ὄφις ἐν τῷ κανίστρῳ· πῶς καὶ πότε εἰσεγέρησεν ἐν τῷ κανίστρῳ). Ὁ κίνδυνος ἀπεσοβήθη. Ημήτηρ προσεκάλεσε τὰ τέκνα καὶ εἶπεν εἰς αὐτά. Ως ἐν τοῖς ὅγισιν ἐνεργώλευεν ὄφις, οὕτω καὶ ἐν ταῖς πέρψεις καὶ ἡδοναῖς ὑποκρύπνεται κακόν. (ἀνάπτυξον διὰ πλατυτέρων ταύτην τὴν ὄμιλαν τῆς μητρός).

87. Τὰ Λεπτούγετα.

Ο. Φ. ἦτο ἦδη 14 ἔτῶν. Ἐσκέπτετο, ποῖον στάδιον ὠφειλε γὰρ ἀκολουθήσῃ. Θέλω γὰρ ἀκολουθήσω, εἶπε, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γεωργοῦ, διότι.... Μετά τινα χρόνου παρεπονέθη εἰς τὸν πατέρα κατὰ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου λέγων... 'Ἐξεδήλωσε δὲ τὴν ἐπιθυμίαν γὰρ γίγη κυνηγός, διότι....' Άλλὰ μετ' ὀλίγον τρόχισε παραπονούμενος κατὰ τούτου λέγων, διότι.... 'Ἐπῆλθεν δὲ τοῦτο γίγης ἀλιεύς, διότι....' Άλλὰ πάλιν μετά τινα χρόνου μετενόησε, διότι.... 'Ἐξέλεξε δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μαγείρου, διότι....' Άλλὰ παρεπονεῖτο καὶ κατὰ τούτου, διότι.... 'Ο πατὴρ ὅμως μὴ ἀνεχόμενος γὰρ μεταβάλῃ ἐπάγγελμα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν συνέστησεν, διότι....

Πατατηρήσεις. Πρόσθετος, ποῖα καλὰ ἔχει ἔκαστον ἐπάγγελμα, ἔνεκα τῶν ὀποίων ὁ 14ης παιᾶς ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ ποῖα κακά, ἔνεκα τῶν ὀποίων ἀπεστράφη τοῦτο. Ο πατὴρ τί συνέστησεν εἰς τὸν παιδία; (ὅφειλει γὰρ ἐμμείνηντες εἰς ἓν, διότι....).

88. Ἡ φωλεά.

Ο Γ. περιπατῶν ἐντὸς τοῦ κήπου ἀνεκάλυψε (ποῦ...) φωλεὰν (τίς;...). Ἡ φωλεὰ αὕτη εἶνε κατεσκευασμένη ἐξ... Ο Γ. καθ' ἐκάστην ἐπεσκέπτετο ταύτην ἀλλὰ μετὰ προφυλάξεως, διότι...).

Μετά τινας ἑδησμάδας ἡ φωλεὰ ἦτο κενή, ἐπὶ τῶν κλάδων δὲ τῶν παρακειμένων δένγρων βλέπει τέσσαρας νεοσσούς, σῖτιγες (τί ἔκαμον...). Ο πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν νεοσσῶν ἦσαν πέριξ αὐτῶν· (τί ἔκαμον...)

Ἡμέραν τινὰ ὁ Γ. δὲν εἶδε πλέον αὐτούς, διότι...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ καταλλήλως.

89. Χρῆσμα ζῷα εἰς τὴν γεωργίαν.

Κατάλεξον τίνα τῶν ζώων εἶνε χρήσιμα εἰς τὴν γεωργίαν καὶ πῶς ἔκαστον τούτων.

90. Ἐκλογὴ κόρης.

Κυρίᾳ τις εἶχε μεγάλην περιουσίαν. Μὴ ἔχουσα τέκνα κατήλθειν ἐκ τῆς ἑζοχῆς εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἐν κοράσιον ἐκ τῶν συγγενικῶν, τὸ ὄποιον νὰ υἱοθετήσῃ. Πολλὰ συγγενικὰ κοράσια προσέτρεξαν, περιεποιήθησαν αὐτήν. "Εδωκεν εἰς ἔκαστον ποσότητα χρημάτων διὰ νὰ ἀγοράσῃ, δ, τι ἀρέσει. Πάντα ἔτρεξαν μετὰ χαρᾶς εἰς τὴν ἀγοράν, ἥγρασαν ἄλλα μέν.... ἄλλα δέ... ἄλλα... "Ἐν τούτων ἡγόρασεν... "Ἐπανῆλθον, ἐπέδειξαν τὰ ἀγορασθέντα. Ἡ κυρία υἱοθέτησε ἐν ἑξ αὐτῶν, τὸ ὄποιον ἡγόρασεν... εἰπε δὲ εἰς αὐτό...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά.

91. Τρόπος ἐκλογῆς εἰλικρινοῦς φέλου.

Μαθητής τις θέλων γὰ τὸ ἐκλέξη φίλον εἰλικρινῆ καὶ ἀληθῆ προσεκάλεσεν εἰς τὴν σίκιαν τρεῖς ἐκ τῶν ἐπιμελῶν καὶ εὐτάχτων συμμαθητῶν καὶ μετὰ τὸ φαγητὸν ἐπέδειξεν εἰς αὐτοὺς τὰς ἑζηγήσεις καὶ παρεκάλεσε γὰρ διορθώσωσι τὰ σφάλματα αὐτοῦ. Οἱ δύο ἀναγγέλσαντες τὴν ἑζήγησιν θέλοντες γὰρ κολακεύσωσιν αὐτὸν εἶπον· (πρόσθεις ποίους λόγους κολακευτικοὺς εἴπον). 'Ο τρίτος φίλος ὧν εἰλικρινῆς καὶ φιλαλήθης εἶπεν. (πρόσθεις τί εἴπεν). Μετὰ τοῦτο ὁ μαθητής τί εἴπραξεν, τίνα προετίμησε φίλον; (πρόσθεις).

Παρατηρήσεις. Πλάσον δύοιον τρόπουν ἐκλογῆς εἰλικρινοῦς φίλου.

92. Τέ ἀποστρέφομαι καὶ θεατέ.

1. Ἀποστρέφομαι τοὺς ἀσεβεῖς, διότι...
2. Ἀποστρέφομαι τοὺς κόλακας, διότι...
3. Ἀποστρέφομαι τοὺς ἀγαρίστους, διότι...
4. Ἀποστρέφομαι τοὺς μὴ σεβομένους τοὺς γρονθούς, διότι...
5. Ἀποστρέφομαι τοὺς ψεύστας, διότι...
6. Ἀποστρέφομαι τοὺς ἀκοθάρτους, διότι...
7. Ἀποστρέφομαι τοὺς ἀνελεήμονας, διότι ..
8. Ἀποστρέφομαι τοὺς βλάπτοντας τὰ δένδρα, διότι..
9. Ἀποστρέφομαι τοὺς καταστρέφοντας τὰς φωλεὰς τῶν πτηγῶν, διότι...
10. Ἀποστρέφομαι τοὺς ὀκνηρούς, διότι...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ καταλλήλως.

93. Τεμάχιον της Αποστροφής.

Ποίεις ἄνδρας τιμῆς καὶ διατί;

Παρατηρήσεις. Ό μαθητὴς ἀς ἐκθέσῃ, τίνα τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὅποίους ἐγνώρισεν ἐκ τῆς διδαχῆς ιστορίας, τιμῆς περισσότερον καὶ διατί; Τίνα δὲ ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀποστρέφεται καὶ διατί;

Ἐσπερίς.

(Εἰκὼν 36 πρὸς περιγραφήν).

94. Η ἔνωσις ἀποτελεῖ δύναμιν.

Ἄποδειξον τοῦτο καὶ ἐκ τῆς φυσικῆς τάξεως (καθ') ἦν μικρὰ γήματα σχηματίζουσι μέγα σχοινίον, τὸ ὅποιον δὲν δύναται τις νὰ διαρρήξῃ, καθ' ἦν τεχνῖται ἡγωμένοι ἐγείρουσι μεγάλους ὅγκους κτλ.) καὶ ἐκ τῆς ἡθικῆς τάξεως (τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ισχυροποιοῦνται κτλ.) καὶ ἐκ τῆς κοινωνικῆς τάξεως (ὅλοι οἱ τίμιοι.

ἀνθρωποι ὄμοι ἐνώμενοι ἀπωθοῦσι τοὺς κακούς, συντεχνίαι, σύλλογοι κτλ.).

95. Ποῖον ἐπάγγελμα προτειμᾶς.

Ἐκ τῶν τεχνῶν ποίαν προτειμᾶς καὶ διατί;

Ἐκ τῶν ἐπιστημῶν ποίαν προτειμᾶς καὶ διατί;

96. Τι προτειμᾶς.

Ἐκ τῶν ζόφων ποῖα προτειμᾶς καὶ διατί;

Ἐκ τῶν πτηγῶν ποῖα προτειμᾶς καὶ διατί;

Ἐκ τῶν ἀνθέων ποῖα προτειμᾶς καὶ διατί;

Παρατηρήσεις. "Ας ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ μαθητὴς νὰ γράψῃ τι προτειμᾷ καὶ τὰ αἴτια τῆς τοιαύτης προτειμήσεως.

97. Φιλάργυρος καὶ οἰκονόμος.

"Ο φιλάργυρος φειδωλεύεται, ὁ οἰκονόμος... Ο φιλάργυρος μεταχειρίζεται ὅλα τὰ μέσα, ἵνα... Ο οἰκονόμος θέλει μόνον... Ο φιλάργυρος ἐπιθάλλει εἰς ἑαυτὸν στερήσεις... Ο οἰκονόμος..." Ιδετε τὸν φιλάργυρον... τὰ ἐνδύματα... κατοικία... "Ιδετε τὸν οἰκονόμον... Ο φιλάργυρος εἶνε ἐγωιστής, σκληρός, ψεύστης. Ο οἰκονόμος... Ο φιλάργυρος περιφρογεῖται... Ο οἰκονόμος..."

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενὰ καταλλήλως.

98. Κένδυνος ἐκ κακῆς συγχαστροφῆς.

Καταδείξατε τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς κακῆς συγχαστροφῆς λαμβάνοντες παραδείγματα ἐκ τῆς ιστορίας καὶ ἐκ τοῦ καθ' ἥμέραν βίου ἢ ἐκ τιγρος διηγήσεως ἐπιτηδείως πλασθείσης.

99. Ἀκαθαρσία.

Συγέπειαι δλέθριαι τῆς ἀκαθαρσίας. (αἰτία ἐξόδων, αἰτία ἀσθενειῶν). Περίγραψον ἀκάθαρτον μαθητήν. (βιβλία, τετράδια, πρόσωπον, ἐνδύματα, χεῖρας, πόδιας ὑποδήματα, δωμάτιον).

Παρατηρήσεις. Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων σύνθεσον ἔκθεσιν περὶ ἀκαθαρσίας.

Πτωχὴ παιδίσκη.

(Εικὼν 37 πρὸς περιγραφήν).

100. Ο ἄσωτος καὶ ἐλευθέριος.

Ο ἄσωτος διασκορπίζει τὰ χρήματα αὐτοῦ ἕνευ ωφελείας ἔχυτοῦ ἢ τῶν ἄλλων. Ο ἐλευθέριος... Ο ἄσωτος δὲν γνωρίζει ἡδονὰς ἥθικάς... Ο ἐλευθέριος... Ο ἄσωτος ἔχει κόλακας οὐχί φίλους. Ο ἐλευθέριος...

‘Ο ἄσωτος βαδίζει ταχέως εἰς τὴν πενίαν, τὴν ἀθλιότητα. ‘Ο ἐλευθέριος...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον καταλλήλως τὰ κενά.

101. Τέ αγαπῶ καὶ διατέ.

1. Ἀγαπῶ τὸν Θεόν, διότι...
2. Ἀγαπῶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, διότι...
3. Ἀγαπῶ τὴν ἀδελφήν μου, διότι...
4. Ἀγαπῶ τοὺς φίλους, διότι...
5. Ἀγαπῶ τοὺς γέροντας, διότι...
6. Ἀγαπῶ τοὺς πτωχούς, διότι...
7. Ἀγαπῶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου μου, διότι...
8. Ἀγαπῶ τὴν φύσιν, διότι...
9. Ἀγαπῶ τὴν ἀνάγνωσιν, διότι...
10. Ἀγαπῶ τὴν πατρικὴν σκίαν, διότι...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον καταλλήλως τὰ κενά.

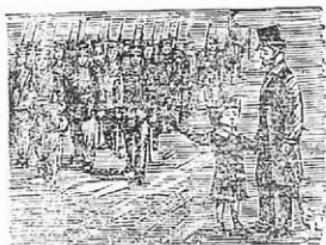
102. Ἔρωτὴσεις.

1. Τίνας ὡφελεῖας παρέχει ὁ κύων;
2. Τίνας ὡφελείας παρέχει ἡ γαλῆ;
3. Ἐκ τῶν κατοικιδίων ζῷων ποῖον προτιμᾶς καὶ διατέ;
4. Διατέ δὲν πρέπει νὰ καταστέψωμεν τὰς φωλεάς;
5. Ποίαν ὥραν τοῦ ἔτους προτιμᾶς καὶ διατέ;
6. Πώς σχηματίζονται τὰ νέφη;
7. Ποία ἔντομα διδάσκουσιν ἡμᾶς περὶ τῶν ὡφελεῶν τῆς κοινωνίας;
8. Ποῖα ἀγαθὰ παρέχει εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός;

9. Ποῖα ἀγαθὰ παρέχει εἰς ἡμᾶς ἢ μήτηρ;
10. Ποῖαι εἶναι αἱ συνέπειαι τῆς ὀκνηρίας;
11. Τί πρέπει νὰ πράττῃ τις διὰ νὰ τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἄλλων;

Παρατηρήσεις. Ἀπάντησον πρὸς ἐκάστην ἐρώτησιν ἢ δι' ὅλην γων ἢ διὰ μακρῶν. Ἐκάστη ἐρώτησις δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἔδιαν ἔκθεσιν.

Στρατιωτικὰ γυμνάσια

(Εἰκὼν 38 πρὸς περιγραφὴν).

Παῖς-ἴππος.

(Εἰκὼν 39 πρὸς περιγραφὴν).

103. Ἔκτέμ. θεές.

Κατάλεξον, τί πρέπει νὰ πράττωμεν, τί νὰ μὴ πράττωμεν διὰ νὰ ἐκπιμόψεια παρὰ τῶν ἄλλων.

104. Τὸ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν.

Κατάλεξον, τί δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν καὶ διατί;

105. Ηποδέξιες τὴν ἡμέραν.

Διηγήθητι μετὰ λεπτομερείας, πῶς διέργεσαι τὴν ἡμέραν ἀπὸ πρωΐας ὥπερ ἐγερθῆς τοῦ ὑπνου μέχρις ἐσπέρας, ὅτε κατακλίνεσαι πρὸς ὑπνον.

106. Ἐγκράτεια γλώσσης.

— "Ἄρ ὁμιλῆς παρὰ πολὺ^ν
βαριοῦνται ρὰ σ' ἀκοῦντε.
ἄρ λές ὅ, τι ὁ καιρὸς κα. λεῖ
ἀκοῦνται καὶ σ' ἐπαιροῦντε.
Σιώπ' ἄρ ἀ. λ. λος ὁμιλῆ
ἄρ θες ρὰ σ' ἀγαποῦντε.

— 'Ο λόγος εἶτε ἄργυρος κι' ή σιωπὴ χρυσάφι—
— Τὰ λίγα λόγια ζάχαρι καὶ τὰ καθόλου μέλι.
— "Ἀκούε πολλά, ὁμιλεῖ λίγα.

— 'Ξυπνὰ παιδιὰ προσέχουντε
τὰ λόγια ποῦ λαλοῦντε
σωστὰ νὰ τὰ μετροῦντε.
Κι' ἄν τίποτε δὲν ἔχουντε
τῆς προκοπῆς νὰ ποῦντε
καλήτερα σιωποῦντε.

Παρατηρήσεις. Ἐκ τούτων σύνθεσον σύνθεσιν διατηρῶν μὲν τὰ νοήματα, πλατύνων δὲ ταῦτα.

107. Φράμακον κατὰ τῆς ὄργης.

'Ο 'Αναστάσιος ὡργίζετο εὐκόλως καὶ παρεξετρέ-
πετο. ἥθελε νὰ θεραπεύσῃ τὸ ἐλάττων τῆς ὄργης
ἀλλὰ δὲν ἤδυνατο. 'Ο πατήρ προσφέρει πρὸς τὸν υἱὸν
φιληγανή περιέχουσαν φάρμακον κατὰ τῆς ὄργης. Συνι-

στᾶ νὰ λαμβάνῃ ἐν κοχλιάριον τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν
όποιαν θὰ ὀργίζηται. Ὁ Ἀναστάσιος ἔκτελεῖ τὴν
παραγγελίαν τοῦ πατρός. "Οταν ὀργίζηται, λαμβάνει
τὸ φάρμακον. "Εως ὅτου ὅμως λάθη τὸ φάρμακον,
παρέρχεται χρόνος τις, ὅστις καταπραύνει καὶ κατα-
στέλλει τὴν ὄργην. Οὕτως δὲ Ἀναστάσιος κατέπαυσε
τὴν ὄργην. Ὁ πατὴρ ἐξήγησε τότε τὸν λόγον, διὰ
τὸν ὄποιον κατέπαυσεν ἡ ὄργη. Ὁ Ἀ. χαίρει, διότι
ἀπηλλάγη τοῦ ἐλαττώματος.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὸ ἐλάττωμα τοῦ Ἀναστασίου καὶ
τὶ ἐπραττεν, ὅταν ὀργίζετο. Τί ἀπέβαινεν εἰς αὐτόν, ἢμα ἐπαυεν ὄργι-
ζόμενος., (μεταμέλεια). Τί ὑπενθύμισε τότε ὁ πατὴρ αὐτόν ; Περί-
γραψον, πῶς παρέρχεται ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ νὰ λάθη τὸ
φάρμακον μέχρι τῆς στιγμῆς, κατὰ τὴν ὄποιαν λαμβάνει. ("Ἀνοιγμα
φιλίας—κοχλιάριον—ῦδωρ—γλυκύ τι). Λαμβάνει τὸ φάρμακον, παρ-
έρχεται ἡ ὄργη, μεταμέλεται, χαίρει.

108. Ἀγαθὴ πρᾶξις.

Πατὴρ τις εἶχε τρεῖς υἱούς, εἰς τοὺς ὄποιους διέ-
νειμε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπο-
μεμυχρυσμένον τόπον γὰ εὔρωσιν ἐργασίαν· ἀλλὰ συνε-
θιύλευσεν αὐτοὺς γὰ προσπαθήσωσιν ἔκαστος γὰ ἔκτε-
λέσωσι χριστιανικὴν τινα πρᾶξιν ὑποσχεθείς, ὅτι θὰ
δώσῃ πολύτιμον δακτύλιον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἥθελεν
ἔκτελέσει τὴν χριστιανικωτέραν πρᾶξιν. Οἱ υἱοὶ ἡκο-
λούθησαν τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρὸς καὶ μετά τινα
χρόνον ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν. Ὁ πατὴρ
ὑπεδέχθη αὐτοὺς φιλοστοργότατα καὶ ἡρώτησε, τίνα
πρᾶξιν ἔκαστος χριστιανικὴν ἐπράξεν. Ὁ πρῶτος διη-

γάθη, ὅτι ἔπραξε... (πρόσθες ποίαν χριστιανικὴν πρᾶξιν ἔπραξεν). Ὁ δεύτερος διηγήθη, ὅτι ἔπραξε... (πρόσθες ποίαν χριστιανικὴν πρᾶξιν ἔπραξεν). Ὁ τρίτος ὠσαύτως... Ὁ πατὴρ ἀκούσας τὰς πρᾶξεις εἰπεν, ὅτι ὑμεῖς οἱ δύο ἐπράξατε ἀληθῶς πρᾶξιν χριστιανικὴν ἀλλ᾽ ἡτο καθῆκον ὑμῶν οὗτως νὰ πράξητε, ὁ τρίτος ἔπραξε πρᾶξιν χριστιανικωτέραν. Εἰς τὸν τρίτον λοιπὸν ἔδωκε τὸ δακτύλιον.

Παρατηρήσεις. "Ορισον τίνα πρᾶξιν χριστιανικωτέραν ἔπραξεν ὁ τρίτος. ("Εδοκήθησεν ἐχθρόν).

109. Μάνθανε νὰ περιεμένῃς.

Παῖς τις ἥλθε καθιδρυμένος εἰς πηγὴν ἥτο θέρος· ἔπιε κατάψυχρον ὑδωρ· ἡσθένησεν. Ὁ Ιατρὸς δυσκόλως ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν.

Παρατηρήσεις. "Ἄς περιγραφῶσι πλατύτερον τὰ ἐπόμενα. Πηγὴ χωρίου. Θερμότης καιροῦ. Ἰδρώς παιδός· ἐπιθυμία ποτοῦ· πόθος ἀσθενοῦς· ἀσθένεια εἰδος ἀσθενείας· πόνος ἀσθενοῦς· κινδύνος· ιατρός. Θεραπεία· τρόπος θεραπείας.

ΣΗΜ. Όμοιώς διηγήθητι, τὶ δύναται τις νὰ πάθῃ ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ νὰ πίῃ ζωμὸν θερμὸν ἢ γάλα θερμόν.

110. ΚΕΛΑΣΤΗΜΟΣΥΝΗ ἀξειδεματικῷ.

Ἄξιωματικὸς ψήφη δυνάμενος νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς οἰκογενείας ἑζήτησε παρὰ τοῦ βασιλέως βοήθημα γηρυματικόν. Ὁ βασιλεὺς ἡρώτησε πόσα τέκνα ἔχει· ὁ ἀξιωματικὸς ἀπεκρίθη «δέκα». Θέλων νὰ μάθῃ τὴν ἀληθινὰ μετέβη αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν σίκιαν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀλλὰ ἀντὶ δέκα τέκνων εὑρεν ἔγενα. Τότε ἐρωτᾷ, διατί ἀπέκριψε τὸ ἐνδέκατον; Ὁ ἀξιωματ-

τικός ἀπήγνησεν, ὅτι τὸ ἐνδέκατον εἶνε ξένον καὶ ὄρ-
φανόν, τὸ διόποιον παρέλαθεν ἐξ οἰκτου ἐν τῇ οἰκογε-
νείᾳ. Ὁ φιλάνθρωπος βασιλεὺς ἀντήμειψε τὴν ἐλεημο-
σύνην τοῦ πτωχοῦ ἀξιωματικοῦ.

Παρατηρήσεις. Ἀναλυτικώτερον ἔστω τοῦτο. Ἄς ξεκρῆ ἡ φιλε-
λεημοσύνη τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ ἀς ὄρισθη, ποιῶν ἀμοιθὴν ἔδωκεν
ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν.

111. Αἱ μέλεισσαι.

Βασιλόπαις τις περιπατεῖ ἐν τινι δάσει. Ἀκούει
θόρυβον συμήνους μελισσῶν. Ἐκπλήσσεται ἐπὶ τῷ θεά-
ματι. Ἡ βασίλισσα τῶν μελισσῶν πλησιάζει αὐτὸν
καὶ δεικνύει τὴν κυψέλην ὡς μέσον διδασκαλίας
εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυθεργᾶν. Οὐδαμοῦ βλέπει ἀτα-
ξίαν, δικυρίαν ἀλλὰ ἐργασίαν καὶ φιλοπονίαν. Ἡ βασί-
λισσα ἔχοράζει τὴν εὐχὴν ἡμέραν τινὰ ὁ λαὸς νὰ ἴδῃ
τὴν αὐτὴν τάξιν ἐν τῇ διοικήσει. Ὁ βασιλόπαις
ἐπεισθῇ. Διοίκησις αὐτοῦ.

Παρατηρήσεις. Ἄς περιγραφῆ ἡ φιλοπονία τῶν μελισσῶν, τῶν
ὑποίων αἱ μὲν εἰς τοῦτο, αἱ δὲ εἰς ἔκεινο καταγίνονται, ἡ τάξις
ἐν τῇ κατανομῇ τῆς ἐργασίας, ἡ εύπειθεία, ἡ τιμωρία τῶν κηφή-
νων καὶ ὁ λόγος, τὸν ὅποιον εἴπε πρὸς αὐτὸν ἡ βασίλισσα. Ὁποιαν
ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν οἱ λόγοι τῆς μελισσῆς εἰς τὸν βασιλόπαιδα;
Πῶς διώκησεν;

112. Τὰ κακὰ τοῦ πολέμου.

Πόθεν οἱ πόλεμοι προέρχονται; Ποῖα εἶνε τὰ κακὰ
τὰ προερχόμενα εἰς τε τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄτομα ἐκ τοῦ
πολέμου;

113. Ἐς αἱρεσιν.

Χωρικός τις ἡμέλησε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ἀνέβαλε νὰ καλλιεργήσῃ αὐτόν. Πολλαὶ αἰτίαι ὅτε δέχοντο ἀλλήλας ἀναγκάζουσαι αὐτὸν νὰ ἀναβάλῃ. Τέλος πορεύεται νὰ καλλιεργήσῃ αὐτόν. Ὁ χρόνος τῆς σπορᾶς παρῆλθεν, δὲν συνέλεξε καρπόν, ἐδιδάχθη δὲ τὸ ἀναβάλλειν, πόσον κακὸν εἶνε.

Παρατηρήσεις. "Ορισον τὰς αἰτίας, αἵτινες ἡμπόδιζον αὐτὸν νὰ καλλιεργήσῃ τὸν ἀγρόν. (συμπόσιον, γάμοι, ἑορταί, ἀδιαθεσίαι, ὥραιος ἥλιος, ψυχρότης, ἐπίσκεψις φίλου, ἀσθένεια ἵππου κτλ.) Κατάδειξον τὰς διὰ τὸν χωρικὸν συνεπειας τῆς ἀναβολῆς. Πλάσσον δόμοιον διήγημα καταδεικνύων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναβολῆς.

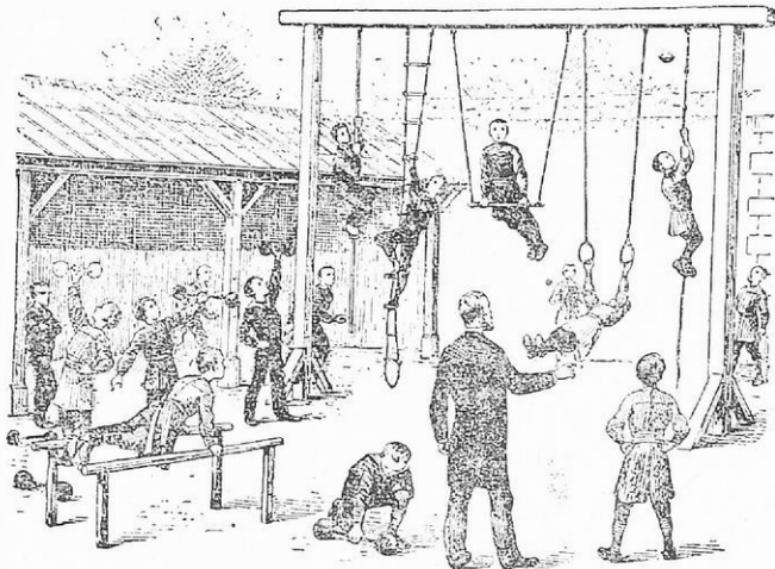
114. Ἐπάνοδος εἰς τὴν πατρίδα.

Νέος τις ἀνεγύρησεν ἐκ τῆς πατρίδος. Μετὰ ἔτη πολλὰ ἐπιστρέψει πλούσιος ἀλλὰ δὲν εύρισκει οὐδὲν μέλος τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἀπέθανον, οἱ ἀδελφοί καὶ ἡ ἀδελφὴ ἀποδημοῦσιν εἰς ξένας χώρας. Οἱ γείτονες δὲν ἀναγνωρίζουσιν αὐτόν. Γρατά τις ὑπηρέτρια, ἡ ὃποίᾳ ἀνέθρεψεν αὐτόν, κάθηται νήθουσα πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Αὕτη ἀναγνωρίζει ἐκ τῆς φωνῆς καὶ ἐκ τινος σημείου ἐπὶ τοῦ προσώπου, χαίρει τὸ πρῶτον αὕτη, εἴτα λυπεῖται, ὅταν διηγήσται τὰ τοῦ θαγάτου τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς ἀποδημίας τῶν ἀδελφῶν, χαίρει πάλιν, διότι ἐπαναβλέπει αὐτὸν πλούσιον ἐπανεργόμενον. Ὁ νέος ἀποκρίνεται... Ἡ γραῖα παρασκευάζει γεῦμα λιτότατον ἀλλὰ καθαρόν... Παρουσιάζει ποτήριον σε-

νου, τὸ ὄποιον ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ὁ νέος
κλαίει διὰ τοῦτο... Ζητεῖ εὐρυτέρας πληροφορίας περὶ
τῶν γονέων καὶ συγγενῶν. Αὕτη διηγεῖται τὰ κατ'
αὐτούς.

Παρατηρήσεις. Πλάτυνον τὸ διήγημα τοῦτο καὶ περιγραψόν τὰς
ἐν αὐτῷ μεταπτώσεις ἀπὸ τῆς χαρᾶς εἰς λύπην καὶ ἀπὸ τῆς λύπης
εἰς τὴν χαράν.

Γυμναστήριον.

(Εἰκὼν 40 πρὸς περιγραφήν.)

115. Μικρὸς ἔμπορος βελονῶν.

Δύο νέοι εὔποροι ἐταξείδευσον· ἡμέραν χειμερινήν,
κατὰ τὴν ὄποιαν χιών... συγήντησαν μικρὸν παιδία πα-
γωμένον ἐκ τοῦ ψύχους πωλοῦντα βελόνας. Πλησιά-
ζουσιν αὐτόν. Ὁ εἰς τούτων ἐρωτᾷ περὶ τοῦ εἶδους τοῦ

έμπορίου καὶ περὶ τῶν κερδῶν καὶ περὶ αὐτοῦ· ὁ παῖς
όμολογεῖ, δτι εἶνε υἱὸς χήρας πτωχῆς... Ὁ εὔπορος
συγκινεῖται καὶ δίδει εἰς αὐτὸν 50 δραχ. Ἐκπλήσσεται
ὁ παῖς, μανθάνει τὸ ὄνομα τοῦ εὐεργέτου. Μετὰ 20 ἔτη
συναντῶνται εἰς τις ζενοδοχεῖον. Ὁ μικρὸς παῖς ἥδη
εἶνε μέγας καὶ πλούσιος ἐμπόρος. Ὁ πρὶν εὔπορος
νέος εἶνε ῥακένθυτος, πένης, ζητεῖ ἐλεημοσύνην... Ὁ
παῖς, ἀναγνωρίζει ὑπὸ τὸν ἐπαίτην τὸν παλαιὸν εὐερ-
γέτην, ἐναγκαλίζεται αὐτόν, περιποιεῖται καὶ ἐπιδα-
ψιλεύει πολλὰ καλά.

Παρατηρήσεις. Πρέπει νὰ πλατυνθῇ τὸ διήγημα καὶ νὰ ἐξαρ-
θῶσιν αἱ περιπέτειαι. Ὁ πλούσιος ἐγένετο ἐπαίτης, ὁ πτωχὸς παῖς
εὔπορος. Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ
παιδὸς καὶ αἱ πρὸς τὸν εὐεργέτην ἀποδοθεῖσαι χάριτες.

116. Ἡ πρόνοια.

Ο Μ. ιεροκήρυξ διάσημος ἐπανηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ, ἀφοῦ ἔν τινι ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐκή-
ρυξε λόγον περὶ προνοίας. Μετ' ὀλίγον ἐπισκέπτεται
τοῦτον τεχνίτης τις. Ὁ τεχνίτης λέγει: «Ἄκουσα
τὸν λόγον Σου, ἐθαύμασα αὐτὸν ὅληλα δὲν πιστεύω εἰς
τὴν πρόνοιαν, διότι ἐγὼ δὲν εἰδον αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἔαυ-
τοῦ μου. Τιπήρξα τίμιος κατὰ τὸν βίον μου, εἰργά-
σθην προθύμως καὶ ἐγ τούτοις ἥμην ἀδύνατος νὰ ίκανο-
ποιεω τὰς ἀνάγκας μου, ἔνεκα τούτου ὑπέπεσον εἰς χρέη,
τὰ ὄποια δὲν δύναμαι νὰ πληρώσω εἰς τοὺς δαχειστάς.
Απεφάσισα λοιπὸν νὰ πνιγῶ». Ὁ ιεροκήρυξ συμβου-
λεύει, ἔρωτῷ: «πόσον ποσὸν ὀφείλει». Ἐπειδὴ οὗτος

πρὸς ὄλιγου εἶχε λάβει. Τον ποσὸν πρὸς τὸ χρέος τοῦ τεχνίτου παρὰ τινος εὐσεβοῦς πλουσίου διὰ τοὺς πτωχούς, ἔδωκε τοῦτο εἰς αὐτὸν ἐρωτῶν, ἂν ἡ ἐπίσκεψις αὐτοῦ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, τὴν ὅποιαν πρὸς ὄλιγου ἡρεῖτο.

Μαρατηρήσεις. Κίνησις ἐν τῇ διηγήσει. Περίγραψον τὰ ὄμοιοῦντα πρόσωπα κατὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Ο τεχνίτης θὰ ὄμιλῃ ἀποτόμως ὡς ἀνθρώπος ἀποληπισμένος, ὁ ἱεροκήρυξ θὰ ὄμιλῃ γλῶσσαν πλήρη ἥδυτητος καὶ πνευματικῆς γάριτος. Πλάτυνον τὸ διήγημα.

117. Βραβεῖον εἰς φελόστοργον τέκνον.

Ἐν τινι πόλει συγεστάθη σύλλογος σκοπῶν νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν φιλοστοργίαν τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Οὗτος προεκήρυξεν, ὅτι θὰ δώσῃ βραβεῖον εἰς ἐκεῖνο τὸ τέκνον, τὸ ὅποιον ἥθελε ἀποδειχθῆ, ὅτι ἔδειξε τὴν μεγαλειτέραν στοργὴν πρὸς τοὺς γονεῖς. Κατὰ τὴν ὥρισμένην ἥμέραν τοῦ διαγωνίσματος παρουσιάσθησαν πρὸ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς γονεῖς μετὰ τῶν τέκνων αὐτῶν γνωστοποιοῦντες ἔκαστος, ὅτι τὸ τέκνον αὐτοῦ ἐπέδειξατο τὴν ἔξτης στοργήν. (Πρόσθεις 3-4 γονεῖς γνωστοποιοῦντας κατὰ σειράν, ποῖον εἶδος φιλοστοργίας ἐπέδειξε τὸ ἔκαστον τέκνον). Ἡ ἐπιτροπὴ ἀκούσασα ταῦτα ἀπένειψε τὸ βραβεῖον εἰς τὸ τέκνον τοῦ τετάρτου, ὅστις ἐπέδειξε ταύτην τὴν στοργήν. (πρόσθεις στοργὴν ἀνατέραν τῆς στοργῆς τῶν τριῶν ἄλλων τέκνων καὶ ὅρισον τὸ εἶδος τοῦ βραβείου τὸ ἀπονεμηθὲν εἰς αὐτό).

118. Δύο πατέρες.

Απέθανον οἱ γονεῖς. Οἱ δύο πατέρες ἔμειναν ὄρφανοι. Γυνὴ τις παρέλαβεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐφόροντισε περὶ αὐτῶν. Οὗτοι ἐσπούδασαν, προήχθησαν, ηὔγνωμόνουν πρὸς αὐτὴν καὶ ἐσέθιοντο ὡς μητέρα.

Παρατηρήσεις. Μείναντες ὄρφανοι τί ἔπασχον οἱ δύο πατέρες; Περίγραψον τὰς φροντίδας καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς γυναικός, τὴν προαγωγὴν αὐτῶν, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πῶς πρὸς αὐτὴν ἐφέροντο γηράσασαν.

119. Ἡ γλώσσα τὸ εὑεργετικώτατον καὶ ὀλεθρεώτατον μέλος τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ Αἴσωποις διετάχθη παρὰ τοῦ κυρίου Ξάνθου γὰρ ἀγοράσῃ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τὸ κάλλιστον, διότι ἐσκόπει γὰρ ἐστιάσῃ τινὰς τῶν φίλων. Οἱ Αἴσωποις ἡγόρασε γλώσσας, τὰς ὁποίας διέταξε γὰρ μαγειρεύσωσι πάσας κατὰ διαφόρους τρόπους. Οἱ προσκεκλημένοι τρώγοντες κατ’ ἀρχὰς ἐπίγνεσαν τὸ φαγητόν, ἐπὶ τέλους δύμως ἀηδίασαν τρώγοντες τὸ ἕστιον φαγητόν. Οἱ Ξάνθος δυσηρεστήθη καὶ ἐπετίμησε τὸν Αἴσωπον εἰπὼν «Δὲν σοὶ εἶπον γὰρ ἀγοράσῃς, δοῦτοι κάλλιστον εῦρης ἐν τῇ ἀγορᾷ;». Τί καλλίτερον τῆς γλώσσης» εἶπεν ὁ Αἴσωπος, ὑπάρχει; Ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ ὅργανον τῆς γεύσεως. Διὰ ταῦτη... (ἐξηκολούθησε προσθέτων ὁ Αἴσωπος τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια προξενεῖ ἡ γλῶσσα). Οἱ Ξάνθος καὶ οἱ προσκεκλημένοι ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθησαν, δῖτι δίκαιον ἔχει ὁ Αἴσωπος. Τὴν ἐπαύριον ὁ Ξάνθος διέταξε τὸν Αἴσωπον γὰρ ἀγοράσῃ, δοῦτοι χείριστον

εῦρη ἐν τῇ ἀγορᾷ διὰ νὰ ἔστιάσῃ τοὺς ἴδίους φίλους. Τὴν ἐπαύριον δὲ Αἴσωπος παρέθηκεν εἰς τοὺς προσκεκλημένους φαγητὰ δλα ἐκ γλώσσης κατεσκευασμένα. Ὁ Ξένθος ἐπετίμησε τὸν Αἴσωπον ἀλλ' οὗτος ἐδικαιολογήθη εἰπών, ὅτι ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ χεῖριστον πάντων, διότι διὰ ταύτης...

Παρατηρήσεις. Ἀριθμησον τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τὰ ἐκ τῆς γλώσσης προερχόμενα.

Γραῖα πλέκοντα.

Ἄγελάς-Χωρικοί.

(Εἰκὼν 41 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 42 πρὸς περιγραφήν).

120. Ποιμῆνος.

Ποιμῆν ἐτραγῳδεῖ, ἐφύλαττε πρόδοτα εἰς τινα λευκῶνα. Ὁ βασιλόπαιος ἐκυνήγει, εἰδεν αὐτόν, ἐρωτᾷ, «Διατί εἰσαι τόσῳ εὔθυμος;» ὁ ποιμῆν λέγει: «Διατί νὰ μὴ εἴμαι εὔθυμος; ὁ βασιλόπαιος ἡμῶν δὲν εἶνε πλουσιώτερος ἐμοῦ». Ἄλλὰ σὺ τί κατέγεις περισσότερα τοῦ βασιλόπαιος;» λέγει ὁ βασιλόπαιος ὁ ποιμῆν ἀριθμεῖ τὰ ἀγαθά, τὰ ὄποια ἔχει. Ὁ βασιλόπαιος

πείθεται εἰς τοῦτο, διάγει τοῦ λοιποῦ βίου φυσικώτερον.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὸν ποιμενικὸν βίον τοῦ ποιμένος, τὴν εὐθυμίαν αὐτοῦ καὶ ἀπαρίθμησον τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου τούτου.

121. Μπροτερήματα ζώων ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον.

Ποῖα τῶν ζώων καὶ κατὰ τί ὑπερτεροῦσι τὸν ἄνθρωπον;

1) σωματικῶς.

α') δύναμις, δύνη (λέοντες, τίγρεις, ἵπποις, ταῦροις).

β') ταχύτης (ἵπποις, ἔλαφοις, λαγός, πτηνά).

γ') φυσικὴ ἐγδυμασία (τρίχες, πτερά, μαλλία, δέρμα).

δ') δὲν ὑπόκειται εἰς ποικίλας ἀσθενείας.

ε') αὔξανουσι ταχύτερα μὴ ἔχοντα ἀνάγκην τῆς μητρικῆς περιποιήσεως.

ϛ') κατὰ τὰς αἰσθήσεις (ἀράχην, ἀφή. Κύων-ὅσφρησις καὶ ἀκοή. Ἀρπακτικά-ὅρασις).

2) Ως πρὸς τὰς ἐμφύτους δρμάς (ἔγστικτα) ὑπὸ τῶν ὄποιων ὁδηγοῦνται τὰ ζῷα.

α') εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς κατοικίας (φωλεὰ πτηνῶν, κατοικία καστόφων, μύρμηκες, μέλισσαι).

β') εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς τροφῆς.

γ') εἰς τὰ προφυλακτικὰ μέτρα (δάγκαμα λύκων, κυνῶν. ἵπποι λακτίζουσι, βέες κέρατα, μέλισσα κέντρον, λαγός εὐκινησία).

δ') εἰς τὴν προαισθήσιν τοῦ πλησάζοντος χειμῶνος (ἐκτοπιστικὰ πτηνά, μύρμηκες, γαλαῖ).

122. Ο ἄνθρωπος ὑπερέχει τῶν ζῷων.

Κατάλεξον, κατὰ τί ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει τῶν ζῷων σωματικῶς καὶ διανοητικῶς.

Θερισταὶ διασκεδάζοντες

(Εἰκὼν 43 πρὸς περιγραφήν).

123. Ο ἀὴρ τῆς ἐξοχῆς καὶ
ο ἀὴρ τῆς πόλεως.

Ποῖος ἀὴρ εἶνε καθαρώτερος καὶ διατί; Ποῖος εἶνε ὑγιεινότερος καὶ διατί; Τί περιέχει ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τί ὁ ἐν ταῖς πόλεσιν, πῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ὑγείας ἡμῶν ὁ ἀὴρ; Τί περιέχει ὁ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ τί ὁ ἀπὸ τῆς θαλάσσης; Τίς ὑγιέστερος;

124. Καθαριότης.

Ἡ καθαριότης
εἶνε ὡραιότης,
εἶνε στολισμός.
ἢ ἀκαθαρσία
εἶνε ἀσχημία
κ' ἐξευτελισμός.
Τῶν καλῶν παιδίων
εἶνε πᾶν βιβλίον
σῶιν καθαρόν.
τῶν κακῶν παιδίων
εἶνε πᾶν βιβλίον
φάκος φυπαρόν.
Σῶμα καὶ βιβλία
καὶ ἐνδυμασία
πάντα καθαρά.
ἢ ἀκαθαρσία
εἶνε ἀπαισία
εἶνε νόσοις.

Ἡ καθαριότης εἶνε ἢ καλλίστη τῶν στολῶν
καὶ κατὰ τῆς ἀσθενείας εἶνε μέγας προμαχὸν
ὁ δὲ φυπαρός τὸ σῶμα ἔχει φυπαρὰν ψυχήν,
καὶ ἀνύκει εἰς τῶν χοίρων τὴν ἀκάθαρτον φυλάν.

Παρατηρήσεις. Ἐκ τῶν ποιηματίων τούτων ὁδηγούμενος ὁ μα-
θητὴς ἂς συνθέση ἔκθεσιν περὶ καθαριότητος. Πρὸς τούτοις ἂς ἔχῃ
ὑπὲν καὶ τὰ ἑξῆς: Εἰς τί συνιστάται ἡ καθαριότης, πῶς ἐπι-

τυγχάνεται αὕτη, τί φρονοῦμεν περὶ τοῦ καθαρίου, ποία ἡ ὥφέλεια ἐκ τῆς καθαριότητος; Ἡ καθαριότης ἐν τῷ σώματι μόνον τηρητέα; Τί εἶνε ρυπαρότης, ποῖα τὰ ἐξ αὐτῆς κακά; Ποῖα κακά προέρχονται ἐν τε τοῖς ἀτόμοις καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τῆς ρυπαρότητος; Πῶς δυνάμεθα νὰ εἴμεθα καθαροὶ ἡμεῖς καὶ πῶς ἡ πόλις; Τὴν καθαριότητα πρέπει νὰ διατηρῶμεν μόνον ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν; (Ἐνδύματα, ἔπιπλα, μαγειρικὰ σκεύη, αὐλὴ κτλ.).

Προετοιμασία.

(Εἰκὼν 44 πρὸς περιγραφήν).

125. Η Καραμυθέα.

"Ἄρ. λύπηρ ἔχης, ἄρθρωπε, ἄρ. ἀθυμῆς πολλάκις,
"Ἄρ συμφοραὶ δαμάζονσιν, ἄρ εἰς ψυχῆς φωτάζης,
"Ἄρ φιλους εὔρεις ὡς ἔχθρούς, ἄρ συγγενεῖς λυποῦσιν,
"Ἄρ δὲ καὶ δοὺξ ἡ ἔτερος κακῶσαι σε ζητοῦσιν
καὶ τήκη καὶ μαραίρεσαι καὶ συνεχῶς δακρύης
μέσον τούτων τῶν κακῶν ἀποφυγῆς καὶ λύσις
η πρὸς Θεὸν καταλλαγὴ καὶ πρὸς Θεὸν ἐλπίδες.

Παρατηρήσεις. "Ας διατηρηθῶσιν αἱ ἐτῷ ποιηματίῳ ιδέαι
ἄλλα πλατύτεροι ἃς γίνη τὸ διήγημα κατὰ τὴν μετατροπὴν
εἰς πεζὸν λόγον.

126. Η ἐκκλησία.

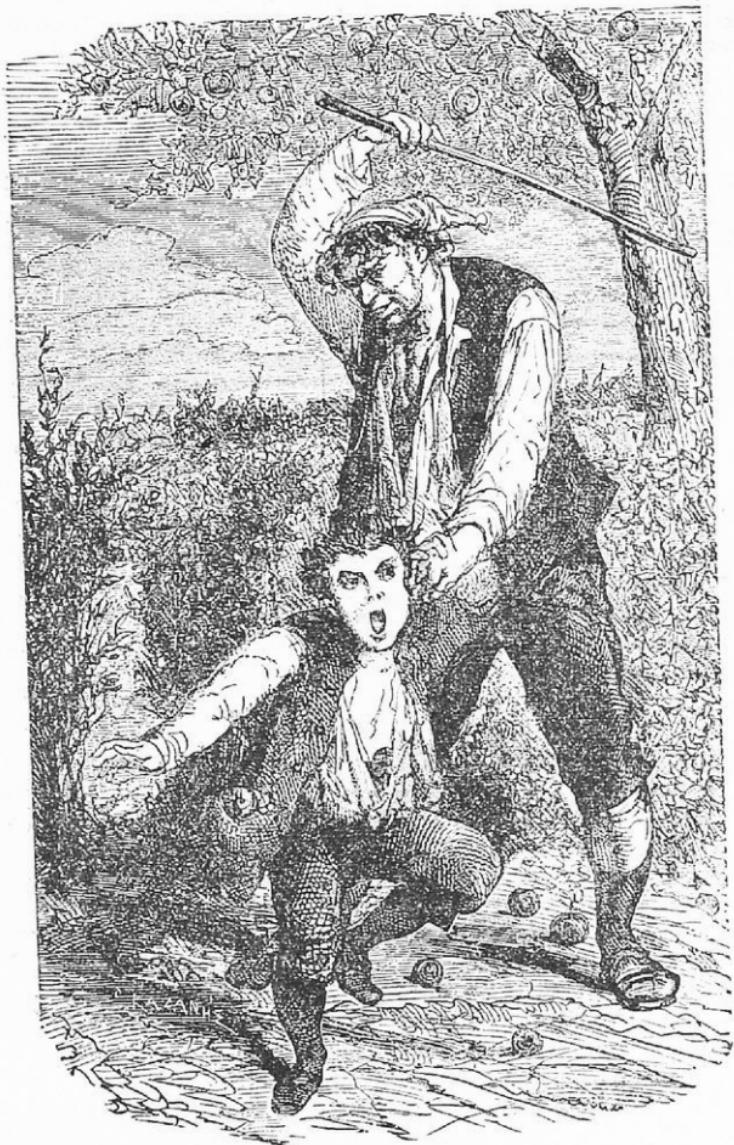
*Marθārōr kai ἀκο.lovθῶr
 τὰς θείας ἀ.լηθείας
 θὰ ζήσῃς βιοὶ ἀγαθὸὶ^r
 θὰ τύχης δόξης θείας.
 "Otar ὁ κώδωr τοῦ raoū
 ἥxῆ, ὁ ἥxος τὶ δη.loī;
 εἰc τὴr latρεiār τοῦ Θεοῦ
 τὰ τέκra τοῦ Θεοῦ κa.leī.*

*Ka.là παιδία, σπεύσατε
 μετὰ χαρᾶς εἰc τὸr raὸr
 και τὸr Θεὸr latρεύσατε
 προσεύξασθε εἰc τὸr Θεόr.
 Nà cιωπῆ; ἐτὸc τῆc ἐκκ.λησίας
 rὰ iστασαι μ' ει.λύειαr και προσοχήr,
 r' ἀκούης τὰς εὐχὰς και ψa.λυφδίας
 και μνστικήr r' ἀποπέμπης προσευχήr.*

*Σπεῦδε μετὰ χαρᾶς πo.l.lῆc
 διὰ πατὸc τοῦ βίoυ
 r' ἀκούης και rὰ ἐκτε.lῆc
 τὸr lόgor τοῦ Kυρίou.*

*Παρατηρήσεις Ἐκ τοῦ ποιημάτiou τούτου σύγθεσον σύγθεσιν
 ἀναλυτικωτέραν.*

Γέρων τύπτει παῖδα.

(Εἰκὼν 45 πρὸς περιγραφήν).

127. Ο τυφλός καὶ ὁ παραλυτικός.

Δέο ἐπεχῖται, ὃ μὲν τυφλός, ὃ δὲ παραλυτικός συγγνηθῆσαν ἐπὶ τινος γωνίας οἰκίας τιγάς. "Εκκεστος διηγήθη τὸ πάθημα καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ. Μετὰ τὰ παράπονα κατὰ τῆς τύχης αὐτῶν ἀπεφάσισαν νὰ βοηθήσωσιν ἀλλήλους· λοιπὸν ἀμφότεροι βοηθούμενοι ἐπορεύοντο εἰς ἐπαντείαν καὶ ἀνεκουφίζοντο.

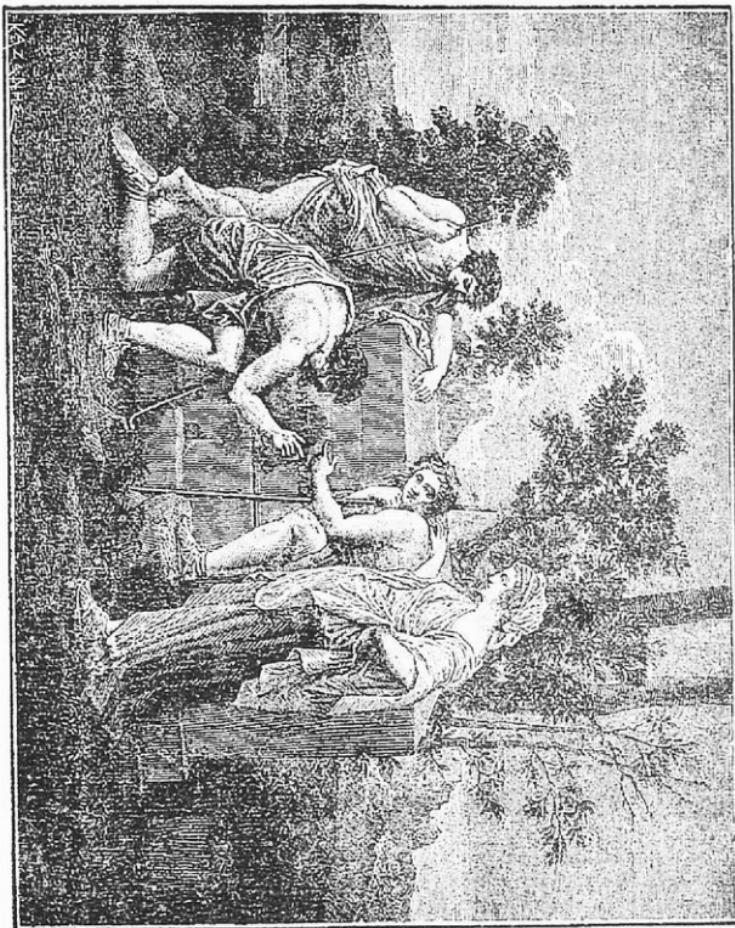
Παρατηρήσεις. Τι ἔλεγε πρὸς τὸν παραλυτικὸν ὁ τυφλός περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ καὶ τοῦ παθήματος αὐτοῦ καὶ τὸ ὁ παραλυτικὸς πρὸς τὸν τυφλόν; Πῶς ἐδοκίζει ὁ τυφλός τὸν παραλυτικὸν καὶ ὁ παραλυτικός τὸν τυφλόν;

128. Ἀρτος.

"Ἐν τινι πόλει συνέβη σιτοδεία (περίγραψον ἐν δλίγοις τὰ κακὰ τῆς σιτοδείας). Πλούσιός τις (πρόσθεις ἀνάλογα ἐπίθετα) συνέλεξεν 20 παιδία πτωχοτάτων οἰκογενειῶν καὶ εἰς ὡρισμένην ὥραν ἔδιδεν εἰς αὐτὰ ἐντὸς κανίστρου ἀνὰ ἔνα ἄρτον. Τὰ παιδία ὅντα... ἅρπαζον ἔκαστος τὸν μεγαλείτερον ἄρτον καὶ κάλλιον ἐψημένον. "Ἐν ἑς αὐτῶν... τελευταῖον προσήρχετο καὶ ἐλάμβανεν, ὅτι ύπελείπετο. Βεβαίως ὁ ἄρτος, τὸν ὅποιον ἐλάμβανεν, ἦτο ὁ μικρότερος· ὁ πλούσιος συγεπάθησε πρὸς τοῦτο, διότι... Θέλων νὰ βραχεύσῃ τὴν... ἡμέραντινά, καθ' ἣν προσῆλθον τὰ παιδία διὰ νὰ λόθωσι τοὺς ἄρτους, ὁ πλούσιος διέταξεν ἐντὸς τοῦ μικροτέρου ἄρτου νὰ θέσωσι νομίσματά τινα χρυσᾶ. Λαζῶν ὁ παιδεὶς τοῦτον τὸν ἄρτον ἔφερεν εἰς τὴν μητέρα. 'Αλλ', ἴδοντες τὰ νομίσματα ἐξεπλάγησαν· ἔφερε τὸν ἄρτον εἰς

τὸν πλούσιον· ὁ πλούσιος εἶπεν, ὅτι δὲν εὔρεθησαν τὰ νομίσματα κατὰ τύχην ἀλλ' αὐτὸς ἔθεσεν αὐτὰ ἐντός, διότι...

Παρατηρήσεις. Συμπλήρωσον τὰ κενά.

Πολύτελε,
Αδαμάντιον.

129. Τὸ κέλυφος τῶν καρύων.

Ο Γ. εὗρε κάρυον κεκαλυμμένον διὰ τοῦ πρασίνου κελύφους. Ἐνόμισε τοῦτο μῆλον, ἐπεχείρησε γὰρ φάγη

ἀλλὰ μόλις ἐδάγκασεν αὐτό, ἀμέσως ἔρριψε χαμαὶ φωνάζων ὅτι εἶνε πικρόν. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δ. ἔλαβε τὸ κάρυον, ἡσύχως ἀφήρεσε τὸ κέλυφος καὶ ἔφαγεν· εἴπει δὲ πρὸς τὸν Γ...

Παρατηρήσεις. Πλατύτερον ἔστω. Περίγραψον τὴν ὑπομονὴν τοῦ Δημητρίου, μετὰ τῆς ὁποίας ὀφήρεσε τὸ ἔξωτερικὸν περικάλυψμα τοῦ καρύου καὶ πρόσθεις, τί συνεθούλευσε τὸν μικρότερον ἀδελφόν. (ὑπομονὴν ὑπό τὸ πικρὸν ὑπάρχει τὸ ἡδύ).

130. Κενότητα τεμωρηθεῖσα καὶ διορθωθεῖσα.

Ο Κ. ἦτο υἱὸς πλουσίου. Ο Κ. συναντᾷ τὸν Λ. συμμαθητήν. Ο Λ. ἦτο πτωχός, ὁ Λ. προσκαλεῖ τὸν Κ. γὰρ συμπαίξωσιν. Ο Κ. ἀρνεῖται, περιφρονεῖ τοῦτο, διηγεῖται τοῦτο εἰς τὸν πατέρα. Ο πατὴρ κατηγορεῖ αὐστηρῶς τὴν κενότητα τοῦ υἱοῦ. Ο υἱὸς μετανοεῖ, διορθοῦται, συνδέεται μετὰ τοῦ Λ. στεγῶς.

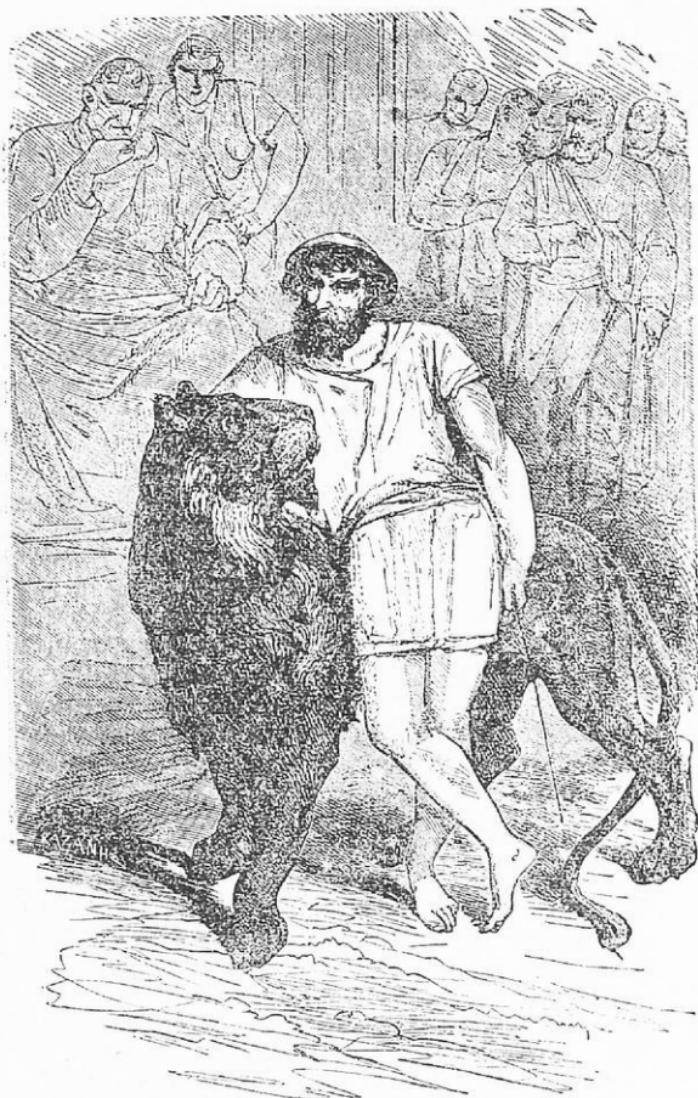
Παρατηρήσεις. Διεις αὐτοὺς τοὺς δύο τὸν Κ. καὶ Λ. νὰ συνομιλήσωσι, πῶς ὁ Λ. ὥμητησε πρὸς τὸν Κ καὶ πῶς ὁ Κ ὁ κενὸς πρὸς τὸν Λ; Τί ὁ πατὴρ λέγει;

131. Ἡ φωλεὰ τῶν πτηγῶν.

Ο Νικόλαος ἀνακαλύπτει φωλεὰν ἔχουσαν τέσσαρα φύλα. Ο Δημήτριος ἀνακαλύπτει φωλεὰν ἔχουσαν τέσσαρας νεοσσούς.

Παρατηρήσεις. Ας πλατυνθῇ τοῦτο καὶ ἀς ζωγραφισθῇ, τί ἔπραξεν ὁ καλὸς Νικόλαος ἀνακαλύψας τὴν φωλεὰν μὲ τὰ ὡὰ καὶ τὸ ὄκανὸς Δημήτριος ἀνακαλύψας φωλεὰν μὲ τοὺς νεοσσούς. Συμπέρασμα ἐκ τῆς καλῆς διαγωγῆς τοῦ Νικολάου καὶ ἐκ τῆς κακῆς τοῦ Δημητρίου, ὅποια τις ἡ ὀφέλεια ἔχει τοῦ Νικολάου, ὅποια ἡ βλάβη ἔχει τοῦ Δημητρίου.

Δέωρ τῆς Φιλορεγίας.

(Εἰκὼν 47 πρὸς περιγραφήν).

132. Ἀγάπα τὴν μητέρα.

1. "Ω, πρέπει τὴν μητέρα
νὰ ἀγαπῶ θεομῶς
Ἐκ νηπιότητός μου μὲν γάπα
τρυφεοῦς.
- Καὶ δλ' ἂν ἐρευνήσω
τὰ πέρατα τῆς γῆς
δὲν δύναμαι νὰ εὕρω
ἀγάπην ὡς αὐτῆς.
2. Ὁπόταν ἦταν βρέφος
ἀδύνατον ἐγώ,
Μ' ἐβάστα, εἰς τὸ στῆθος
διὰ ν' ἀναπαυθῶ.
Φροντίδα οὐδεμίαν
ἢ κόπον δι' ἔμε
οὐδόν αὐταπαρησίαν
ἔφειδετο ποτέ.
3. Καὶ νῦν ὅποια λύπη
μοῦ θλίβει τὴν ψυχὴν
οὐδέποτ' ἀναφέρω
ματαίως εἰς αὐτήν.
Εἰς δλους μου τοὺς κόπους
τί μὲ παρηγορεῖ;
ἢ ὁψίς τῆς μητρός μου
κ' ἢ τρυφερὰ φωνή.
4. Τὴν τῆς μητρὸς ἀγάπην
ἄν καὶ ἐν ὅσῳ ζῶ

ἀρκούντως ν' ἀνταμείψω
ποτὲ δὲν ἐμπορῶ.
Θέλω τὴν περιθάλπει
μ' ἀνελλιπῆ χαράν,
θέλω τὴν ὑπακούει
καὶ θέλω τὴν τιμῆ.

Παρατηρήσεις. Έκ τούτου σύνθεσιν περὶ στοργῆς πρὸς τὴν μητέρα.

133. Θ μεκρός αηπουρός.

Πατὴρ παρεχώρησε μέρος τοῦ αἵπου εἰς τὸν υἱὸν
νὰ καλλιεργήσῃ αὐτὸν καὶ νὰ φυτεύσῃ ἄνθη. Ὑπή-
κουσεν ὁ υἱός, ἐκαλλιεργησεν, ἐφύτευσεν ἄνθη. Τὰ
ἄνθη τὸν δοκίμησαν. Ἐγέρη αὐτός. Ο πατὴρ ἐπανελθὼν
εἶδε καὶ ἐγέρη, ἀντήμειψε.

Παρατηρήσεις. Πλατύτερον ἔστω ἀριθμησον, τίνα ἄνθη ἐφύτευ-
σε. Περίγραψον τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν φιλοπονίαν τοῦ παιδός, τὴν χα-
ράν, τὴν ὄποιαν ἡσθάνετο αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ. Τίνα ἀνταμοιθὴν ὁ
πατὴρ ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν;

134. Επιελεισημοσύνη.

Ο Ι. ἦτο ἐπιμελής μαθητής. Ο πατὴρ θέλων νὰ
βραβεύσῃ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ παραλαμβάνει αὐτὸν
καὶ μετ' αὐτοῦ συμπορεύεται εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ
ἀγοράσῃ παιγνιόν τι. Συναντῶσι γραῖαν πτωχὴν κρα-
τοῦσαν μικρὸν παιδίον. Ο Ι. λυπεῖται, συμπονεῖ,
ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ πατρὸς νὰ μὴ ἀγοράσῃ τὸ παιγνίον.
Τὸ ἀνάλογον πρὸς ἀγορὰν τοῦ παιγνίου χρῆμα δια-

Θέτει ίπερ τῆς πτωχῆς. Ὁ πατὴρ χαίρει, ἀνταμεῖθει τὸν υἱόν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν πτωχὴν γράφαν καὶ τὸ πτωχὸν παιδίον. Τί ἐξίτουν οὗτοι; Περίγραψον τὴν λύπην τοῦ Ἰωάννου καὶ τὸν τρόπον, μετὰ τοῦ ὁποίου παρεκάλει τὸν πατέρα νὰ διαθέσῃ τὸ χρῆμα ὑπέρ τούτων. Ὁ πατὴρ διατί χαίρει; "Ορισον τὴν ἀμοιβὴν τοῦ πατρός.

135. Αἱ περιστεραί.

'Ο Γ. καὶ ὁ Δ. ἦσαν παιδεῖς ἀγαθοὶ καὶ γείτονες. 'Ο Γ. ἦτο πλούσιος, ὁ Δ. πτωχός. Εἶχεν ὥραιοτάτας περιστεράς, ὁ Δ. κοινοτάτας. Ἡμέραν τινὰ ζεῦγος περιστερῶν τοῦ Γ. εἰσῆλθεν εἰς τὸν περιστερεῶνα τοῦ Δ. εἶδεν αὐτάς, ἔχάρη, ἐζήλευσε, διενοήθη νὰ σφετερισθῇ, μετενόγησε, ἀπέδωκε ταύτας εἰς τὸν Γ. Ὁ Γ. ηύχαριστήθη διὰ τὴν τιμιότητα τοῦ φίλου καὶ ἀντήμειψεν αὐτόν.

Παρατηρήσεις. Παράστησον τὸν περιστερεῶνα καὶ τὰς περιστερὰς καὶ τοῦ πτωχοῦ καὶ τοῦ πλουσίου. Περίγραψον τὰς ἀντιθέσεις καὶ τὰς διαφόρους σκέψεις τοῦ Δ., τὴν χαράν, τὴν ὁποῖαν ἡσθάνθη ὁ Γ. καὶ πῶς ἀντήμειψε τὴν χρηστότητα τοῦ Δ.:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ

---

1. Αἴθουσα διδασκαλίας.

Ορισμός. Ἡ αἴθουσα ποῦ κεῖται; Εἶνε εὐήλιος, εὐάερος, ύψηλή, χαμηλή, καθαρό, εὔπρεπής; Πόσα παράθυρα ἔχει; Ποῦ τοῦ δρίζοντος κεῖται ἔκαστον; Τὰ παράθυρα εἶνε ύψηλά, πλατέα, χαμηλά, στενά; Ἐπὶ ἔκαστου τοίχου τῆς αἰθούσης τί εἶνε ἀνηρτημένον; Ποῦα διδακτικὰ ὅργανα καὶ σκεύη ὑπάρχουσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ;

2. Μαθρος πέναξ.

Ορισμός. Ποῖον σχῆμα, πλάτος, μῆκος, χρῶμα ἔχει; Ποῦ εἶνε ἀνηρτημένος; Εἶνε παλαιὸς ἢ νέος; Ἐκ τίνος ὄλης εἶνε κατεσκευασμένος; Ἐκ πέσων μερῶν συνισταται; Πῶς τὰ μέρη ταῦτα εἶνε προσηρμοσμένα; Κατάλεξον τὰς διαφόρους γρήσεις τοῦ πίνακος.

3. Σχολεικὸν κτέριον.

Ορισμός. Ποῦ τῆς πόλεως κεῖται τὸ σχολεῖον; Εἶνε ἰδιώτικὸν σίκημα ἢ δημόσιον; Πότε ἐκτίσθη; Πόσα δωμάτια ἔχει; Εἰς τί ἔκαστον χρησιμεύει; Πόση ἡ χωρητικότης; Εἶνε εὐρύχωρον, εὔπρεπές, εὐάερον, καθαρόν; Ἐχει κῆπον, αὐλήν; Ἐκαστον δω-

μάτιον ποῦ κεῖται; Τισόγειον ἡ ἀνώγειον, εἶνε μονόδιοφον ἢ διώροφον; Πόσα παράθυρα ἔχει ἐκαστον δωμάτιον καὶ πρὸς ποῖον μέρος τοῦ δριζούτος; Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ σχολείου;

4. Γεωγραφικὸς χάρτης.

Ορισμός. Ό ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αἰθουσῆς τῆς παραδόσεως γάρτης τίνων μερῶν εἶνε γάρτης; Σχῆμα, μέγεθος, ὑψος, πλάτος. Ἐκ πόσων μερῶν συγίσταται; Ἐκαστον μέρος ἐκ τίνος ὑλης εἶνε; Εἶνε παλαιὸς ἢ νέος; Εἶνε ἀκριβὴς ἢ ὄχι; Εἶνε δωρεά τινος ἢ ἡγοράσθη διὰ τῶν γρηγορίων τοῦ δημοσίου; Πόσων εἰδῶν γάρτας ἔχουμεν; Ποίᾳ ἡ γρηγορίης τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου;

5. Τὸ θρανέον.

Ορισμός. Ἐκ πόσων μερῶν συγίσταται; Ἐκ τίνος ὑλης εἶνε κατεσκευασμένον; Εἶνε καινουργὲς ἢ παλαιόν; Ποίον σχῆμα ἔχει; Ποίον γραμμα; Ποίον ὑψος καὶ μῆκος; Πόσοι μαθηταὶ δύνανται γὰρ καθήσωσι; Χρησιμότης αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Ομοίως περίγραψον τὴν διδασκαλικὴν ἔδραν.

6. Γυμναστήρειον.

Ορισμός. Ποῦ τῆς πόλεως εἶνε τὸ Γυμναστήριον; Ποῖον σχῆμα, πόσον μῆκος, πόσον πλάτος ἔχει; Εἶνε περιπεφραγμένον ἢ ἄφρακτον; Εἶνε κεκαλλωπισμένον ἢ ὄχι; Ἐχει δένδρα καὶ ποῖα; Ἐχει ἄνθη καὶ ποῖα; Ποῖα γυμναστικὰ ὅργανα ἔχει; Ταῦτα εἶνε

κατινουργῆ ἢ οὐχι; Ποῦ ἔκαστον τῶν ὄργάνων τούτων εἶνε τοποθετημένον; Εἴνε εἰς καλὴν θέσιν; Τὸ γυγακαστήριον εἶνε διωρεὰ ἴδιωτου, δημοσικὸν ή δημόσιον;

[Εἰκὼν 48 πρὸς περιγραφὴν.]

7. Κεμωλέα.

Ορισμός. Διατί ὀνομάζεται οὕτω; Ποῦ εύρισκεται, πῶς εύρισκεται, πῶς κατασκευάζεται, ποῖον γρῦμα, σχῆμα, μέγεθος, ἔχει; Εἰς τί χρησιμεύει;

8. Δοκός αξροιμένη.

‘Η αἰρομένη δοκὸς συνίσταται ἐκ πόσων ξύλων ;
 ’Εκ τίνος ξύλου κατασκευάζεται ἡ δοκὸς ἡ ὁριζοντία ;
 (δρῦς, καστανέα). Πόσον μῆκος ἔχει, πόσην διάμετρον, ποῖον σχῆμα (στρογγύλη) καὶ τί φέρει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ; (χαράγματα). Τὰ χαράγματα εἰς πόσην ἀπόστασιν ἀπ’ ἀλλήλων εἴνε ; Πόσα χαράγματα ἔχει ; Πόθεν ἔρχονται ; Ποῦ λήγουσιν ; Τί ἔξαρτῶμεν ἐκ τούτων ; (βάρη). Τὰ βάρη πρὸς τί εἴνε ἀνάλογα ; ‘Η δοκὸς δύναται νὰ είνε καὶ σιδηρᾶ ; Τὸ ἐν ἄκρον τῆς δοκοῦ ποῦ στηρίζεται ; Τὸ ἄλλο ἄκρον ποῦ καὶ πῶς ; Ἐκάτερον τῶν ἐρεισμάτων τὶ σχῆμα ἔχει ; Τίνας ἀσκήσεις ἀσκούμεθα διὰ ταύτης ;

9. Καντός.

‘Ορισμός. Πόσον μῆκος ἔχει ; Ησην διάμετρον ;
 ’Εκ τίνος είνε κατεσκευασμένος ; Τίς χρήσις τούτου γίνεται ;

10. Αεροπεταστής.

Τὸ ὄψος τοῦ στύλου τοῦ ἀεροπεταστοῦ πόσον εἴνε ; Πόσον είνε ἐντὸς τῆς γῆς καὶ πόσον ὑπὲρ τὴν γῆν ;
 ’Εκ τίνος κατασκευάζεται ; (κυπάρισσος, δρῦς, καστανέα) ; Ποῖον σχῆμα ἔχει ; Τὸ πρὸς τὴν γῆν μέρος καὶ τὸ ἄνω ἄκρον τὴν αὐτὴν διάμετρον ἔχει ; Ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ στύλου τί ὑπάρχει ; (φύλακος σιδηρᾶ, στρογγύλη). Διὰ τοῦ ἔξεχοντος μέρους τῆς φύ-

θέου ταύτης τί διαπερᾶται ; (σιδηροῦν μηχάνημα).
 'Εν τῷ μέσῳ εἶνε διάτρητον καὶ διατί ; Τί φέρει ;
 (4 ἄγκιστρα). 'Εκ τῶν ἀγκίστρων τούτων τί ἔξαρ-
 τῶνται ; (σχοινία) Πόσον μῆκος καὶ πόσην διάμετρον
 ἔχουσιν ; Τὰ κάτω ἄκρα τῶν σχοινίων εἶνε ὅμοια
 πρὸς τὰ ἄνω ; Τίγας ἀσκήσεις ἐκτελοῦμεν διὰ τούτου ;

'Ο τρυγητός.

(Εἰκὼν 49 πρὸς περιγραφήν).

11. Ἀμφέστροφος σιθηρᾶ ράβδος.

'Ορισμός. 'Εκ τίνος εἶνε κατεσκευασμένη ; Πό-
 σον μῆκος, βάρος καὶ πόσην διάμετρον ἔχει ; Ποῖον
 σχῆμα ἔχει ; Κατὰ τὰ δύο ἄκρα εἰς τὴν ἀπολήγει ; Εἰς
 τί χρησιμεύει ;

12. Ἀλτήρες.

Οὐισιόδες. Σχῆμα, μῆκος, διάμετρος, Ὂλη, βάρος, τὰ ἄκρα τῶν ἀλτήρων. Ἡ λαβὴ εἶναι ὅμοία κατὰ τὸ μέσον καὶ τὰ ἄκρα; Χοήσις. Ομοίως περίγραψον τὰς κορύνας καὶ τὸν δίσκον.

13. Μονόζυγον.

Ποῖον σχῆμα ἔχει τὸ μονόζυγον (Π); Συνίσταται ἐκ πόσων ζύλων; (τριῶν). Πῶς ταῦτα εἶναι τεθειμένα; (καθέτως καὶ παραλλήλως τὰ δύο, ὁρίζοντιώς τὸ ἔν). Εξ τίνος Ὂλης εἶναι τὰ τρία ταῦτα μέρη; Επὶ τοῦ ἄνω μέρους τῶν καθέτων στύλων τί εἶναι; (μία τετραγωνικὴ ὀπή). Ζυγὸν ποῖον λέγεται; Εξ τίνος εἶναι κατεσκευασμένον; Τί σχῆμα ἔχει; (στρογγύλων). Οἱ δύο κάθετοι στύλοι ἐκ τίνος ζύλου εἶναι; (καστανέα). Τὸ δὲ ζυγόν; (δέξια). Οἱ στύλοι τοῦ μονοζύγου ποῦ τίθενται; (ἐντὸς τάφρου ἐπιμήκους). Πῶς ἔγτος τῆς γῆς στερεοποιεῖται τὸ μονόζυγον; Ποίαν ἀπόστασιν ἔχει ἔκαστος στύλος τοῦ μονοζύγου; Ποῖον ὄψος; Τὸ ὄψος δυνάμεθα καὶ πῶς νὰ κανονίσωμεν; (κατὰ βούλησιν; Εἶναι χρωματισμένοι οἱ στύλοι καὶ διατί; Εἴναι τὸ ζυγόν). Ποίας ἀσκήσεις ἀσκούμεθα ἐπὶ τοῦ μονοζύγου; Ηερίγραψον μίαν ἐκ τούτων.

14. Δέξυγον.

Τὸ δίζυγον ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται; Εἶναι ἐξειργασμένα ὅμοίως ὅλα τὰ μέρη τοῦ δίζυγου; Εξ τῆς αὐ-

τῆς θύλης ἡ ἐξ ἀλλης; Πῶς εἶνε τοποθετημένον; Πόσον
ὕψος, πλάτος ἔχει; Ποίαν ἀπόστασιν ἔχουσι τὰ δύο
ἄκρα τοῦ διζύγου; Εἴνε κεχρωματισμένον τὸ διζύγον
καὶ διατί; Ποίας ἀσκήσεις ἀσκούμεθα ἐπὶ τοῦ διζύ-
γου; Ηερίγραψον μίαν ἐκ τούτων.

Bia καὶ ήδετης.

(Εἰκὼν 50 πρὸς περιγραφήν.)

15. Ἰππικὸν ἐφαλτήρεον.

Διατί ὄνομάζεται τοιουτοτρόπως; Ἐκ τίνος θύλης κα-
τασκευάζεται; Ἐκ πόσων μερῶν συγίσταται; Ἐκ τίνος
θύλης εἶνε ἔκαστον μέρος κατεσκευασμένον; Πόσον μῆ-
κος καὶ πόσον πλάτος ἔχει; Τὸ αὐτὸ πλάτος ἔχει
πανταχοῦ; Ἡλλω ἐπιφάνεια ποῖον σχῆμα ἔχει; Ποῖαι
ἀσκήσεις γίγονται ἐπὶ τοῦ ἵππικου ἐφαλτηρίου; Εἰς
τι ἀσκοῦσιν ἡμᾶς αἱ ἀσκήσεις αὗται;

16. Τὸ διάλειμμα.

Περίγραψον τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου καὶ τὴν θέαν κατὰ τὸ διάλειμμα τῶν μαθητῶν. Πόσαι ὅμιλοις σχηματίζονται; Τί ἐκάστη τούτων παιζεῖ; Εἰς τί ἐνασχολεῖται; Ὁποῖα τις εἶνε γενικῶς ἡ θέα τῶν κατὰ τὸ διάλειμμα παιζόντων μαθητῶν; Ὁποῖα αἰσθήματα διεγείρονται ἐν τῇ ψυχῇ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ διαλείμματος καὶ ὅποῖα κατὰ τὸ τέλος;

Παρατιθέμενος δεῖπτος.

(Εἰκὼν 51 πρὸς περιγραφὴν.)

17. Τὸ βεβλέον.

‘Ορισμός. Πόσαι φύλλα ἔχει ἡ γεωγραφία σου; ‘Ἐκ πόσων σελίδων συνίσταται; ‘Ἐκαστον φύλλον ποιον σχῆμα ἔχει; (ὁρθογωνίου). Τὰ φύλλα πῶς εἶνε τοποθετημένα; Εἶνε ἵσα δλα τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου; ‘Ἐκαστον φύλλον ἔχει γράμματα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη; Εἰς τὸ ἐπάνω μέρος ἐκάστης σελίδος τί εἶνε γεγραμένον καὶ τί δηλοῖ; Μετὰ τοῦτο τί ἔπονται; (τὰ

γράμματα). Τὰ γράμματα εἶνε κατὰ σειράν ; Ἐκάστη σελὶς ἔχει ἵσας σειράς, ἐκάστη σειρὰ ἀπέχει ἐξ ἵσου ; Τὰ φύλλα τὰ ἔξωτερικὰ εἶνε ὅμοια κατὰ τὸ χρῶμα πρὸς τὰ ἐσωτερικά ; Τί εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ τῶν ἔξωτερικῶν φύλλων, τί ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ; Ἡ γεωγραφία σου εἶνε δεδεμένη ἢ ἄδετος. Τί θὰ μάθης ἐκ τῆς γεωγραφίας σου ;

Oικογενειακὴ σκηνή.

(Εἰκὼν 52 πρὸς περιγραφήν).

18. Βιβλίου ἄδετον καὶ δεδεμένον.

Τὸ ἄδετον βιβλίον ἔχει τὸ αὐτὸ πάχος, μῆκος, πλάτος πρὸς τὸ δεδεμένον ἢ εἶνε διάφορον καὶ διατί ; Τὰ δύο ἔξωτερικὰ φύλλα τοῦ δεδεμένου βιβλίου καὶ τοῦ ἀδέτου εἶνε ὅμοια κατὰ τὸ σχῆμα, κατὰ τὸ πάχος ; Τὸ ἐν φύλλον πωῦ εἶνε καὶ τὸ ἄλλο πωῦ ; Πῶς συγέχονται τὰ δύο ἔξωτερικὰ φύλλα τοῦ δεδεμένου βιβλίου καὶ πῶς τοῦ ἀδέτου ; Ποῖον εἶνε στερεώτερον ;

19. Τὸ τετράδεօν σου.

Ορισμός. Τί σχῆμα ἔχει; Ἐκ τίνος ὅλης εἶναι κατεσκευασμένον; Τὰ ἐξωτερικὰ φύλλα ἔχουσι τὸ αὐτὸ σχῆμα, τὸ αὐτὸ γρῶμα πρὸς τὰ ἐσωτερικά; Πόσα φύλλα ἔχει τὸ τετράδεօν σου; Ποῖον γρῶμα ἔχουσι τὰ ἐσωτερικὰ φύλλα; Τί γράφεις ἐπὶ τοῦ τετραδίου σου; Υπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰδὴ τετραδίων διάφορα ἐκείνους, τὸ ὄποιον σὺ ἔχεις;

20. Τὸ μελανοδοχεῖον σου.

Ορισμός. Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται; Πῶς ὀνομάζεται ἔκαστον μέρος; Ἐκ τίνος ὅλης εἶναι κατεσκευασμένον; Τίς ἡ χρήσις ἔκαστου; Ποῖον σχῆμα ἔχει; Ποῖον μέγεθος, ποῖον γρῶμα; Υπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰδὴ μελανοδοχείων καὶ ποῖα; Εἰς τί γρηγορεύει τὸ μελανοδοχεῖον;

21. Τὸ ἀβάκιον σου.

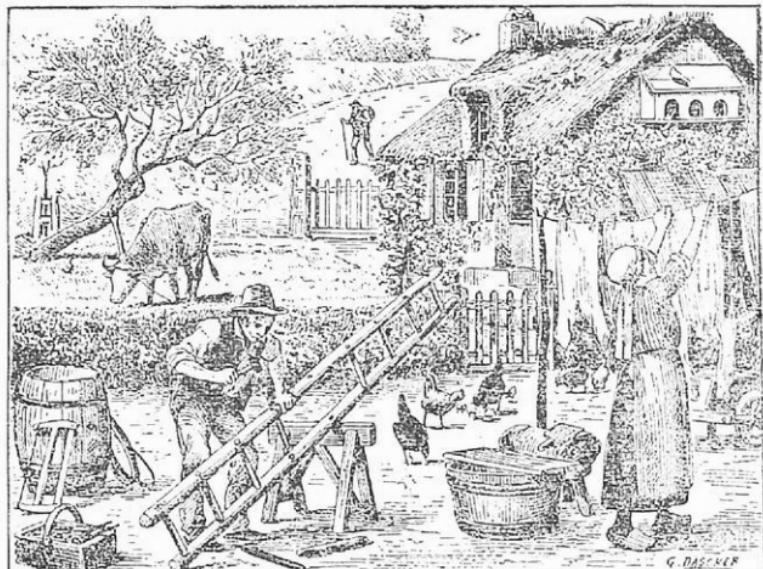
Ορισμός. Περίγραψον τὸ ἀβάκιον σου, ποῖον σχῆμα ἔχει, ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται, ἐκ τίνος ὅλης εἶναι ἔκαστον κατεσκευασμένον, ποίαν χρήσιν τούτου κάμνεις; (γραφή, ὑπολογισμός, γεωγραφικὸς χάρτης, δροθιγραφία, ἀσκήσεις, κτλ.). Διατί εἶναι προτιμώτερον τὸ ἀβάκιον τοῦ χάρτου; (ἐξαλείφομεν, ὅτι ἐγράψαμεν κτλ.).

22. Τὸ μολυβδοκόνδυλόν σου.

Ορισμός. Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται; Ἐκ τίνος ὅλης εἶναι κατεσκευασμένον ἔκαστον μέρος; Ποῖον

σχῆμα, μέγεθος, διάμετρον ἔχει; Ποῖον χρῶμα ἔχει; Τὸ αὐτὸν χρῶμα ἔχει ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς ἡ εἶνε διαφόρου χρώματος; Εἰς τί μεταχειρίζεσαι τὸ μολυβδοκύνηδον σου; Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἴδη μολυβδοκονδύλου διάφορα ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἔχεις; Τίς ἡ χρῆσις ἑκάστου εἴδους μολυβδοκονδύλου;

‘Η οἰκία τοῦ πάππου καὶ τῆς μάμυτος.

(Εἰκὼν 53 πρὸς περιγραφήν).

23. Ἡ γραφές σου.

‘Ορισμός. Ποῖον σχῆμα, μέγεθος, χρῶμα ἔχει; Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται; “Ἐ·αστον μέρος ἐκ τίνος ὅλης εἶνε καὶ τίς ἡ χρῆσις αὐτοῦ; Τὸ αὐτὸν χρῶμα ἔχει ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς; Οἱ ἀρχαιότεροι τί

μετεχειρίζοντο ὡς γραφίδα ; Εἶνε ἄλλα εἰδὴ γραφίδων ; Κατάλεξόν τινα ἐκ τούτων ; Κατάλεξον τὰς διαφόρους χρήσεις τῆς γραφίδος.

24. Ο καθρέπτης σου.

Ορισμός. Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται ; Πῶς ὀνομάζεται ἔκαστον μέρος ; Ἐκ τίνος ὑλης εἶνε κατεσκευασμένον ἔκαστον ; Ποῖον σχῆμα, μέγεθος ἔχει ; Εἶνε παλαιὸς ή καινουργής ; Υπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰδὴ καθρέπτῶν ; Χρῆσις αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Όμοιως περίγραψον τὸ ὑπόδημα, πίλον, ώρολόγιον, ἔνδυμα, βαρόμετρον, θερμόμετρον.

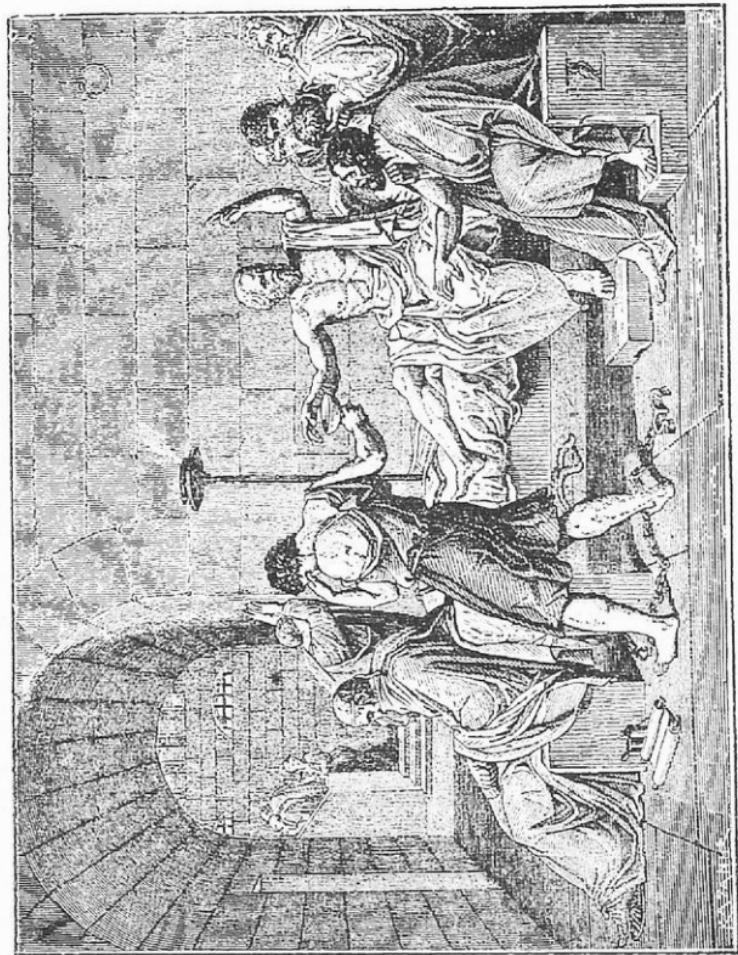
25. Η καθέκλα.

Ορισμός. Ποῖον σχῆμα, ὑψος, ἔχει η καθέκλα ή ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς παραδόσεως οὖσα ; Ἐκ ποίας ὑλης κατεσκευάσθη ; Ἐκ πόσων μερῶν ἀποτελεῖται ; Πῶς ἔκαστον τούτων ὀνομάζεται ; (ἔδρα, πόδες, περίβλημα, ἐπίκλιντρον). Τίς η γρῆσις ἔκαστου μέρους ; Ἐκ τίνος εἶνε κατεσκευασμένον ἔκαστον ; Εἶνε καινουργής ή παλαιά ; Εἶνε ὑψηλή ; χαμηλή ; Εἰς τι χρησιμεύει ; Υπάρχουσι καθεκλῶν ἄλλα εἰδη ; Αριθμησόν τινα ἐκ τούτων.

26. Η κλέψη σου.

Ἐκ πόσων μερῶν ἀποτελεῖται ; Ἐκαστον μέρος ἐκ ποίας ὑλης κατεσκευάσθη ; Ποῖον σχῆμα καὶ χρῶμα ἔχει ; Εἶνε ὑψηλή, χαμηλή, παλαιά, καινουργής ; Εἰς

τις χρησιμεύει ἡ αλίνη σου; Ὑπάρχουσι πολλὰ εἰδῆ
αλιγῶν; Ἀριθμησόν τινα τούτων τῶν εἰδῶν.

(Ἐτῶν 54 πρὸς περιγραφήν).

27. Ἡ θερμάστρα σου.

Ορισμός. Ποῖα τὰ μέρη αὐτῆς; Πῶς ἔκαστον
ὄνομάζεται; Ἐκ τίνος ὅλης ἔκαστον εἶναι κατεσκευα-
σμένον; Ποῖον συγήμα, μέγεθος ἔχει ἡ θερμάστρα;

Διὰ τίνος ὑλῆς θερμαίνεται ἡ θερμάστρα; Ποῦ τὴν
οἰκίας εἶναι τοποθετημένη;

28. Ἡ οἰκία σου.

Ορισμός. Ποῦ τὴν πόλεως κεῖται; Εἶναι εὐήλιος,
εὐάερος, ἴσογειος, μογόροφος, διώροφος, τριώροφος,
εὐπρεπής, μαρμάρινος, πέτρινος, πλίνθινος; Ἐκ πό-
σων μερῶν ἀπαρτίζεται ἡ οἰκία σου; Πόσα δωμάτια
ἔχει; Ἐκαστον δωμάτιον ποῦ τοῦ ὄριζοντος εὑρίσκε-
ται; Πόσα παράθυρα ᔁρέονται; Καὶ τίς ἡ χρῆσις καὶ ὀνο-
μασία ἐκάστου δωματίου; Εἶναι μικρά, μεγάλα, εὐή-
λια, εὐάερα; Ἐγειραντί, αὐλήν, κῆπον; (Περίγραψον τὴν
αὐλὴν ἢ τὸν κῆπον). Εἶναι ἰδιόκτητος ἢ ξένη;

29. Τὸ ἓδεαέτερόν σου δωμάτιον.

Τὸ δωμάτιόν σου ποῦ τοῦ ὄριζοντος κεῖται; Εἶναι
μικρόν, μέγα, εὐήλιον, χαμηλόν, καινουργές, παλαιόν;
Πόσα παράθυρα ᔁρέονται; Εἶναι χαμηλά, ὑψηλά; Οἱ τοῖχοι εἶναι ἀχρωμάτιστοι ἢ χρω-
ματισμένοι; Ἡ ὁροφὴ ᔁρέει εἰκονογραφίας; Πόσα καὶ
ποῖα ἔπιπλα ᔁρέονται ἐν τῷ δωματίῳ σου; Εἶναι καινουργῆς;
Πῶς ἔκαστον καὶ ποῦ ᔁρέονται τοποθετήσει;

30. Ἀξένη.

Ορισμός. Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται; Ἐκ τί-
νος ὑλῆς εἶναι κατεσκευασμένον ἔκαστον μέρος καὶ
διατί; Πόσα εἴδη ἀξιγῶν ᔁρέονται; (ἀξίνη πλατεῖα,
κασμᾶς). Ἐκαστον εἴδος εἰς ποῖον ᔁράφος μεταχει-

ριζόμεθα ; Περίγραψον, πῶς ὁ σκαρφεὺς μεταχειρίζεται τὴν ἀξίνην διὰ νὰ σκάψῃ.

31. "Αροτρον.

Τί εἶνε ἄροτρον ; Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται ; Ἐκ τίνος ὕλης εἶνε κατεσκευασμένον ἔκαστον μέρος τοῦ ἀρότρου ; Πῶς ὀνομάζεται ἔκαστον μέρος ; Ποία εἶνε ἡ χρησιμότης ἔκαστου μέρους ; Τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ ἀρότρου εἶνε στρογγύλον ἢ ὀξύ ; (ὀξύ). Διατί εἶνε ὀξύ ; Εἶνε μακρὸν καὶ παχὺ καὶ διατί ; Ποῖον σχῆμα ἔχει τὸ ἄροτρον ; (ν) Περίγραψον γεωργὸν ἀροτριῶντα τὴν γῆν διὰ τοῦ ἀρότρου .

32. Τράπεζα.

Ορισμός. Περίγραψον τὴν τράπεζαν τὴν ἐν τῇ αἴθουσῃ τῆς παραδόσεως ὑπάρχουσαν . Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται ; Πῶς λέγεται ἔκαστον ; Πόσον πάχος, ὕψος, ποῖον σχῆμα, χρῶμα ἔχει ; Ἐκ ποίας ὕλης κατεσκευάσθη ; Εἶνε καινουργής ἢ παλαιά ; Εἰς τί χρησιμεύει ; Κατάλεξον ἄλλα εἰδη τραπεζῶν καὶ δρισοντίς ἡ χρῆσις ἔκαστου .

33. Πόλις ἔνθα τὸ σχολεῖον.

Ποῦ ἡ πόλις κεῖται ; Πόθεν ὁρίζεται ; Πότε ἐκτίσθη ; Εἶνε ἀρχαία ; Πῶς ὀνομάζεται καὶ διατί ; Εἶνε μεσόγειος ἢ παράλιος ; Ἐχει σχέδιον κανονικόν ; Ποῖον κλῖμα ἔχει ; Εἶνε ὑγιεινή ; Ἐχει πεδιάδας πολλὰς καὶ καλάς ; Τί καλλιεργεῖται εἰς ταύτας ; Πό-

σας οίκιας ἔχει; Πόσους κατοίκους ἔχει; Εἰς τί καταγίγονται οὗτοι; Ἐχει κήπους, κρήνας, πλατείας, δενδροστοιχίας, ἐκκλησίας; Πῶς φωτίζεται; Ποῖον ἀξιοσημείωτον γεγονός συνέβη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἢ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821; Ποῖοι ὄνομαστοι ἄνδρες ὑπῆρξαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους; Ποῖα ἀξιοσημείωτα ἔχει ἢ πόλις ἀρχαῖα μνημεῖα;

ΣΗΜ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπος ἀς περιγράψῃ ἐκαστος τὴν ιδίαν αὐτοῦ πατρίδα.

34. Ὁρος πλησίον τῆς πόλεως, ἐνθα εἴνε τὸ σχολεῖον.

Τὸ ὅρος ποῦ κεῖται; Πόσον Ὕψος ἔχει; Ποῖον συγῆμα; Ἐκ τίνων πετρωμάτων συνίσταται; Πῶς εἴνε αἱ ὑπώρειαι, αἱ πλευραί, ἡ κορυφή; Εἴνε σύδενδρον ἢ φαλακρόν; Τίνα δένδρα ἔχει; Ἐχει ζῷα ἄγρια; Ὑδατα ἔχει τὸ ὅρος; Πόσον ἀπέχει τῆς πόλεως; Πῶς ὄνομάζετο καὶ διατί; Πῶς ὄνομάζεται καὶ διατί; Τί μυθολογεῖται περὶ αὐτοῦ; Συνέβη ἄξιόν τι γεγονός τὸ πάλαι ἢ κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους; Ὑπάρχει ἀρχαιότης τις; Ὑπάρχει ἐκκλησίδιον; Προστατεύει τὴν πόλιν κατὰ τῶν ἀγέμων καὶ τῶν ἐχθρῶν; Ποία ἡ χρησιμότης τοῦ ὅρους εἰς τοὺς πέριξ πληθυσμούς; Εἴνε εὔκολος ἢ ἀνάβασις, πῶς καὶ πόθεν δύναται τις νὰ ἀναβῇ; Ὁποία ἡ ἀπὸ τοῦ ὅρους ἄποψις; Τί ἔκειθεν βλέπει τις;

ΣΗΜ. Όμοιώς περίγραψον λόφον ἢ λοφίσκον.

'Ερημίτης-Βασιλόπατος.

(Εἰκὼν 55 πρὸς περιγραφήν).

35. Ποταμὸς τῆς πόλεως ἐνθα εἶνε τὸ σχολεῖον.

Πῶς ὡνομάζετο τὸ πάλαι, πῶς νῦν; Πόσον ἀπέχει τῆς πόλεως; Πόθεν πηγάζει; Ποτα μέρη διαρρέει; Ποῦ ἔκβάλλει; Αἱ ὅχθαι αὐτοῦ ὅποιαι εἰσιν; "Ἐχουσι δένδρα; Ποτα φυτὰ φύουνται πλησίον αὐτῶν; Πόσον βάθος καὶ πόσου πλάτος ἔχει; Τὸ θέρευτον εἶνε πόσιμον καὶ ἔχει ὑγιεινὰς ιδιότητας; Γέφυρα ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ; Εἴνε πλωτός; Ποίαν χρησιμότητα παρέχει· εἰς τοὺς κατοίκους; (λουτρά, καθαριότης, μῆλοι, περίπατος, ἀρδευσίς, ἵχθυς, ἐγχέλεις, πόσιμον θέρευτον κτλ.).

ΣΗΜ. Όμοιως περίγραψον ῥύακα ἢ χείμαρρον πλησίον τῆς πόλεως.

36. Ἐδώρῳ τῆς πόλεως.

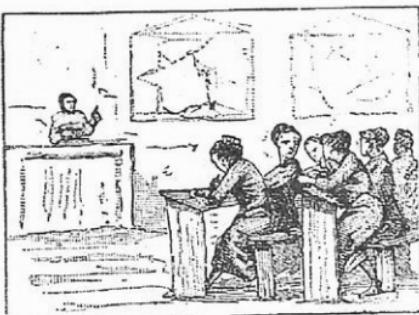
Πόθεν πηγάζει; Εἴνε πηγαῖον, φρεάτιον, ὄμβριον, ποτάμιον; Εἴνε ἀφθονον, ὑγιεινόν, διαυγές; "Ἐχει θραγωγεῖον παλαιὸν ἢ νεώτερον; Περίγραψον τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον τὸ θέρευτεύεται εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας καὶ οἰκίας τῆς πόλεως;

37. Κῆποι.

"Ορισμός. "Ἐχει κήπους ἢ πόλις, ἐνθα εἶνε τὸ σχολεῖον; Πόσους; Ποῦ κεῖνται; Πότε ἐσχηματίσθησαν καὶ ὑπὸ τίνος; Ποτα καὶ πόσα δένδρα ἔχει; "Ἐχει ἄνθη καὶ φυτὰ καὶ ποτα; Όποιον σχῆμα ἔχει; Όπόσην ἔκτασιν; Εἴνε ἀφρακτοί ἢ περιπεφραγμένοι;

Τὸ περίφραγμα ὅποῖον εἶνε ; Πῶς εἶνε διηρημένος ὁ κῆπος ; "Εκαστον διαμέρισμα τοῦ κήπου τί περιέχει ; Πόθεν ἔρχεται τὸ ὑδωρ, ἐκ τοῦ ὅποίου ποτίζεται ὁ κῆπος ;

Παιδίσκαι διδασκόμεναι.

(Εἰκὼν 56 πρὸς περιγραφήν).

38. Δενδροστοιχία.

Ἡ πόλις, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον, ἔχει δενδροστοιχίας ; Πότε ἐγένοντο αὗται ; Δυπάνη τίνος ; Ἐπὶ τίνος δημάρχου ; Πόσαι δενδροστοιχίαι ὑπάρχουσιν ; Πόθεν ἔκάστη ἄρχεται καὶ ποῦ λήγει ; Ποῖα δένδρα ἔχουσιν ; Εἴνε ἀγεπτυγμένα ; Εἴνε ἀπλαῖ ἢ διπλαῖ ; Αἱ δενδροστοιχίαι εἶνε ἐντὸς τῆς πόλεως ἢ καὶ ἐκτός ;

39. Πλατεῖαι πόλεως.

"Ορισμός. "Εχει πλατείας ἡ πόλις, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον ; Ποῦ κεῖται ἐκάστη ; Πῶς ὀνομάζεται ; Διατί ὀνομάζεται, ώς ὀνομάζεται ἐκάστη ; Ἐπὶ τίνος δημάρχου ἐγένετο ἐκάστη ; Εἴνε εὐρύχωρος ; "Εχει δέν-

δρα καὶ ποῖα; Ποίαν ἔκτασιν ἔχει; Ποῖον σχῆμα;
Τίς ἡ χρησιμότης τῆς πλατείας; Περίγραψον μίαν
ἐκ τούτων.

40. Ἐκκλησίας.

Πόσαι ἐκκλησίαι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πόλει, ἐν ᾧ τὸ
σχολεῖον; Πότε ἐκτίσθη ἐκάστη; Ἐπὶ τῇ μνήμῃ
τίνος τιμᾶται; Δαπάνη τίνος; Ἐπὶ τίνος δημάρχου;
Πῶς ὀνομάζεται ἐκάστη; Ποῦ τῆς πόλεως κεῖται;
Εἶνε ἀρχαία ἢ νέα; Εἶνε εὐπρεπής, εἶνε εὐρύχωρος;
Ποία τούτων εἶνε μητρόπολις; Ποία τούτων ἔχει
ἱστορικὴν ἀξίαν; Ποία θαυματουργὸν δύναμιν;

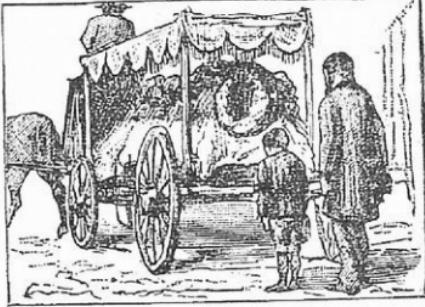
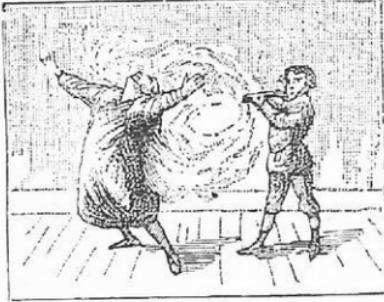
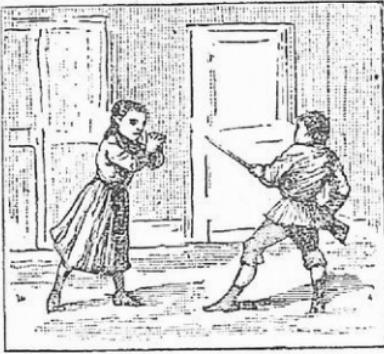
41. Συναφέας.

Ορισμός. Εἰς πόσας συνοικίας διαιρεῖται ἡ πόλις,
ἐνθα τὸ σχολεῖον; Πῶς ὀνομάζεται ἐκάστη καὶ διατί;
Ποῦ κεῖται; Πόσας οἰκίας καὶ κατοίκους ἐκάστη περι-
λαμβάνει; Ὁποῖαι εἶνε αἱ οἰκίαι ἐκάστης; Ποῖαι
συνοικίαι εἶνε κεντρικαὶ καὶ ποῖαι ἀπόκεντροι; Ποῖαι
εἶνε ὑγιεινότεραι καὶ διατί;

42. Φιλανθρωπικὰ καταστήματα

Ποῖα λέγονται φιλανθρωπικὰ καταστήματα; Ἐγει-
ἡ πόλις, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον, τοιαῦτα καὶ ὅποια; Τίνα
σκοπὸν ἔχει ἔκαστον τούτων, Ποῦ τῆς πόλεως κεῖται;
Εἶνε εὐπρεπής; Πότε ἐκτίσθησαν; Δαπάνη τίνος; Ἐπὶ
τίνος δημάρχου; Πῶς λειτουργεῖ ἔκαστον τούτων;
Πῶς συντηρεῖται; Περίγραψον ἐν ἐξ αὐτῶν.

Θαρατηγόρος ἀστειότης.

(Είχαν 57 πρὸς περιγραφήν).

43. Ἐκκλησία.

Ορισμός. Περίγραψον μίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ πόλει, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον. Ποῦ κεῖται αὕτη; Εἶνε μεγάλη, γαμηλή, ὑψηλή, παλαιά, νέα; Ὑπὸ τίνος ωκεδουμήθη; Ἐπ' ὀνόματι τίνος τιμῆται; Ὁ λαὸς ἀποδίδει θαυματουργὸν δύγαμιν; Ἐγειράται ἡ ἐκκλησία; Ἐγειράται ἡ αὐλὴ δένδρα; Ἐξωτερικῶς ὅποια τις εἶνε; Ἡ ἐκκλησία εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται; (ἱερόν, κυρίως ναόν, γάρθηκα). Ποῦ εἶνε ἐστραμμένον τὸ ἱερόν; Τὸ ἱερὸν πῶς γωρίζεται ἀπὸ τὸν κυρίως ναόν; (εἰκονοστάσιον). Εἶνε γαμηλότερον ἢ ὑψηλότερον; Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἱεροῦ τί κεῖται; (ἄγια Τράπεζα). Ἐπ' αὐτῆς τί εὑρίσκονται; (ἱερὸν Εὐαγγέλιον, δύο κηροπήγια, τίμιος σταυρός). Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς τραπέζης τί εἶνε; (πρόθεσις). Κυρίως ναὸς ποῖον μέρος λέγεται; Τί ἐν τῷ κυρίως ναῷ ὑπάρχει; (πρὸς δεξιὰ ὁ θρόνος τοῦ ἐπισκόπου, πρὸς ἀριστερὰ ὁ ἱερὸς ἀμβων). Τὰ ἀναλόγια, κηροπήγια, κανδήλια, στασίδια). Νάρθηξ ποῖον μέρος λέγεται; Ποῖος ὁ σκοπὸς ἐκάστου τῶν τριῶν μερῶν;

44. Νεκροταφεῖα.

Ορισμός. Πόσα νεκροταφεῖα ἔχει ἢ πόλις, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον; Ποῦ κεῖται ἕκαστον; Πότε ἐγένετο; Διπάνη τίνος; Ἐπὶ τίνος δημάρχου; Πόσην ἔκτασιν ἔχει; Ποῖον σχῆμα; Εἶνε εὔπρεπές; Ἐγειράται τάφους πολυτελεῖς; Εἶνε καλῶς διηρημένον; Ἐγειράται δενδροστοιχίας; Περίγραψον ἐν ἐκ τούτων.

45. Ἀρχαιότητες.

Πόσα ἀρχαῖα μνημεῖα ἢ τῶν νεωτέρων χρόνων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πόλει, ἐν ἣ τὸ σχολεῖον ἢ ἐν τοῖς πέριξ; Ποῦ κεῖται ἔκαστον; Πῶς ὀνομάζεται; Ποῖος ἡτο ὁ σκοπὸς ἔκαστου; Διατηρεῖται ἐν καλῇ καταστάσει ἔκαστον τούτων; Περίγραψο γένετο;

46. Αλώγεα.

Ποῦ τοῦ χωρίου κεῖνται; Ποῖον σχῆμα ἔχει ἔκαστον; Πόσην ἔκτασιν; Πρέπει γὰ εἶνε εἰς ὑψηλὴν θέσιν καὶ διατί; Πρέπει νὰ εἶνε πλησίον τῶν κατοικιῶν καὶ τῶν κήπων ἢ μακρὰν καὶ διατί; Εἶνε τῆς κοινότητος ἢ ἴδιωτικόν; Πῶς εἶνε κατεσκευασμένον καὶ πῶς λέγεται ἔκαστον τῶν μερῶν τοῦ ἄλωνίου;

47. Ἀγροί, κῆποι, λειμῶνες κτλ.

Πέριξ τῆς πόλεως, ὅπου εἶνε τὸ σχολεῖον, ὑπάρχουσιν ἀγροί, κῆποι, λειμῶνες, ἐλαιῶνες, ἀμπελῶνες σταφιδάμπελοι; Ποῦ τοῦ ὄριζοντος ὑπάρχει ἔκαστος τούτων; Τί ἐν τοῖς ἀγροῖς τούτοις καλλιεργεῖται; Ἐγουσιν οἱ ἀγροὶ δένδρα καὶ τίνα; Εἶνε μεγάλη ἡ ἔκτασις τῶν ἀγρῶν; Κῆποι ὑπάρχουσι πολλοί; Εἶνε δημόσιοι ἢ ἴδιωτικοι; Τί ἐν τούτοις καλλιεργεῖται; Τίνα δένδρα καλλιεργοῦνται καὶ φυτά; Οἱ ἐλαιῶν ποῦ κεῖται, εἶνε μέγας, μικρός, ἔχει πολλὰ δένδρα ἐλαιῶν, μεγάλα ἢ μικρά; Ποῖον εἶδος ἐλαιῶν καλλιεργεῖται καὶ εὔδοκιμεῖ; Οἱ ἀμπελῶν ποῦ ὑπάρχει,

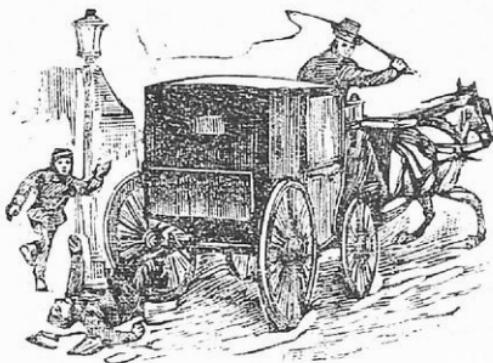
εἶνε παλαιός, γέος, μικρός, μέγας, τίνος εἴδους σταφυλὰς ἔχει; Αἱ σταφιδάμπελοι ποῦ ὑπάρχουσιν, πόσα στρέμματα εἶνε, εἶνε παλαιά; ἢ γέαι, κορινθιακὴ σταφὶς ἡ σουλτανίνα καλλιεργεῖται; Εἰς τοὺς ἀμπελῶνας ὑπάρχουσι δένδρα καὶ τίνα; Οἱ λειμῶνες ποῦ ὑπάρχουσι; Εἰς τί γρησιμεύουσιν; Υπάρχουσι καὶ ἐκτάσεις ἀκαλλιέργητοι; Ποῦ, πόσαι; Τί ἐν τούτοις φύεται αὐτομάτως;

48. Σετος (ἢ πόα).

Πρὸ τῆς σπορᾶς πῶς παρασκευάζεται καὶ πότε ἡ γῆ; Πότε σπείρεται; Πῶς σπείρεται ὁ σῖτος; Εἰς ποίας γαλας σπείρεται; Μετὰ πόσου χρόνον ἀναφαίνεται ἐκ τῆς γῆς; Ἐκ πόσων μερῶν ἀποτελεῖται; (βίζα, κάλαμος, φύλλα, ἄνθος, καρπός). Αἱ βίζαι ἐκτείνονται εἰς ἐν μόνον μέρος ἢ πολλαγῆσ; Ποῖον σγῆμα ἔχει ὁ κάλαμος, ποῖον γρῶμα, πόσου ὑψος, πόσου πάχος; Τί χρῶμα ὁ κάλαμος ἔχει, διατηρεῖ τὸ αὐτό; (πράσινον, χρυσοκίτρινον). Ο κάλαμος εἶνε κοῖλος ἢ ὡς ὁ κορμὸς τῶν δένδρων; Ο κάλαμος ἔχει κλάδους ὡς ὁ κορμὸς τῶν δένδρων; Τὰ φύλλα ποῖον σγῆμα ἔχουσι; (μακρά, στενὰ, λοχγοεῖδη). Τί διακρίνομεν εἰς τὸν κάλαμον; "Ἄνθος ἔχει ὁ σῖτος; (ἔχει, ἀλλ' οὔτε μέγα εἶναι οὔτε ωραῖον χρῶμα ἔχει). Τὰ ἄνθη τί ἀποτελοῦσιν; (τοὺς στάγυς). Ο καρπὸς τοῦ σίτου ποῦ ἀναπτύσσεται; Πῶς εἶνε κατ' ἀρχάς; Πότε ωριμάζει; Ο καρπὸς ποῦ εύρισκεται; (ἐντὸς θηκῶν). Πῶς εύ-

ρίσκεται εῖνε χωριστὰ ἢ ἡνωμένος; "Ολος ὁ καρπὸς τῆς ἀποτελεῖ; (στάχυν) "Εκαστος στάχυς πόσους κόκκους ἔχει; Ποῦ τῆς Ἐλλάδος καλλιεργεῖται σῖτος; Ποῦ τῆς γῆς; 'Ο σῖτος ἀντέχει εἰς χειμῶνα καὶ θέος; 'Ο κάλαμος τοῦ σίτου εἰς τὴν χρησιμεύει; (Πέλοι, καλάθια κιβωτίδια κτλ.).

Κτέπα ὀπίσω.

(Εἰκὼν 58 πρὸς περιγραφήν).

49. Θερισμός.

Ποῖον μῆνα γίνεται ὁ θερισμός; Πῶς ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν χωρικῶν ὁ μὴν οὗτος; Δράγματα καὶ θυμωνίαι ποῖα λέγονται; Τὰς θυμωνίας ποῦ μεταφέρουσι, πῶς μεταφέρουσι; Περίγραψον ὁ θερισμὸς πῶς γίγεται.

50. Ἀλώνισμα.

Ποῦ γίνεται τὸ ἀλώνισμα; Πότε; Πῶς ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὁ μῆν, κατὰ τὸν δῆμον γίνεται

τὸ ἀλώνισμα; Περίγραψον, πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα; Ποῦ τίθενται τὰ δράγματα, πῶς τίθενται, πῶς ἀποχωρίζεται τὸ ἄχυρον τοῦ σίτου κτλ.

51. Σετος (ό καρπός).

Ορισμός. Σκῆμα αὐτοῦ. Εἰς τὰ δύο ἄκρα πῶς εἶνε; Τὸ αὐτὸ ξρῶμα ἔχει ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς; Βάρος αὐτοῦ, ὅγκος αὐτοῦ. Πόσα εἴδη σίτου εἶνε; Ποῖα εἴδη κυρώτατα καλλιεργοῦμεν ἡμεῖς; (μαυρογάνι, ζουλίτσα). Κατάλεξον, ποίην ξρησιμότητα ἔχει ὁ σῖτος; (τροφή, κρίμνον (πουλγούρι) τραχυπάνι, μακαρόνια, οἰνόπνευμα κόλλυθα, θέρμανσις κτλ.).

52. Κρεθή (καρπός).

Η κριθὴ ποίον συγκρι, βάρος, ὅγκον ἔχει καὶ ποῖον χρῶμα; Τὸ ξρῶμα ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς εἶνε τὸ αὐτό; Χρῆσις αὐτῆς (κριθινός ἄρτος, σμιγάδι, τροφὴ ζέφων, πτηνῶν, ζεύς, κτλ.).

53. "Αλευρον — Πέτυρον.

Ορισμός. Πῶς ἀποχωρίζεται τὸ πίτυρον τοῦ ἀλεύρου; Τίς ἡ ξρῆσις ἑκάστου; Πῶς παρασκευάζεται ἐξ αὐτοῦ ὁ ἄρτος; Πῶς ζυμώνεται, πότε ζυμώνεται, πόσαι ὥραι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ σταλῇ εἰς τὸν κλιθρὸν, πῶς ψήνεται, ποὺ ψήνεται, πόσαι ὥραι ἀπαιτοῦνται; Αρίθμησον, εἰς τί μεταγειρίζομεθα τὸ ἀλευρον· (τροφή, ζυμαρικά, φύλλα, λουκουμάδες, γλυκύσματα, κολλητικὴ θληματική κτλ.).

Παῖς-Χῆρ.

(Είκων 59 πρὸς περιγραφήν).

54. **Αλεσμα σέτου.**

Κατάλεξον τοὺς τρόπους, κατὰ τοὺς ὅποιους ἀλέθεται ὁ σῖτος, ἀργόμενος ἀπὸ τοῦ ἀτελεστάτου μέχρι τοῦ τελειωτάτου. (γειρόμυλος, χνευμόμυλος, νερόμυλος,

·ἀτμοκίνητος). Πῶς ἐν ἑκάστῳ εἴδει μόλις ἀλέθεται
καὶ κατάδειξον, τίς εἶνε ὁ τελειότερος τρόπος τοῦ ἀλέ-
σματος καὶ διατί;

55. Η Σήκαλες.

Ο βλαστὸς τῆς σηκάλεως εἶνε ὅμοιος πρὸς τὸν τῆς
χριθῆς καὶ τοῦ σίτου; Κατά τι διαφέρει; Πότε ὡρι-
μάζει ἡ σήκαλις, πότε θεριζεται; Ο κάλαμος τῆς
σηκάλεως εἰς τί χωησιμεύει; (τροφὴ ζῷων, ψάθαι κα-
θένται, δέματα κτλ.). Ο καρπὸς τῆς σηκάλεως ὅποιον
σγῆμα, βάρος, δύγκον, χρῶμα ἔχει; Χρήσις τῆς ση-
κάλεως; (ἄρτος—ἀναμιγνύομεν μετὰ τοῦ καφφέ). Ο
ἄρτος ἐκ τῆς σηκάλεως εἶνε νόστιμος, θρεπτικός;

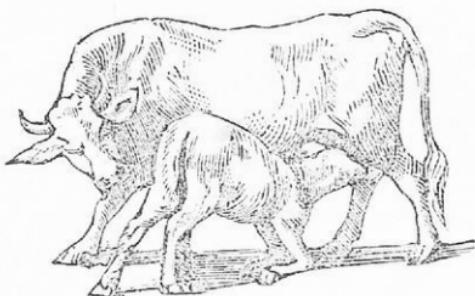
56. Αραβόσιτος.

Ορισμός. Σγῆμα, μέγεθος, χρῶμα. Εἰς πολας
γαίας εύδοκιμεῖ; (εἰς πάσας σγεδόν). Πότε σπείρεται;
(Απρίλιος). Πῶς σπείρεται; (εἰπὲ τὸν γνωστὸν μόνον
τρόπον τῆς σπορᾶς παρ' ἡμῖν). Πρέπει νὰ εἴνε πυκνὰ
τὰ φυτά; (ὅγι). Διατί πρέπει νὰ ἀπέγωσιν ἀλλήλων;
(διὰ τὸ σκάλισμα, προχωρώτωμα διὰ τὸν ἀέρα).
Χρῶμα, θύμος, σγῆμα τοῦ φυτοῦ καὶ τῶν φύλλων.
Πότε σγηματίζονται οἱ κῶνοι, ποῦ, ὅποιοι εἴνε κατ'
ἀργάς καὶ ὅποιοι ὅταν ὠριμάσωσιν; Πότε συλλέγον-
ται οἱ κῶνοι; (7/θριον) καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸν ήλιον
διὰ νὰ στεγνώσωσι; Ποῦ τῆς γῆς καλλιεργεῖται;
Ποῦ τῆς Ελλάδος; Χρήσις καλάμου, φύλλων, κώνων,
καρποῦ.

57. ΕΚΡΟΦΗ (ἢ πόα).

Πῶς, πότε, εἰς ποίας γαίας σπείρεται; Μετὰ πόσον γρόνιον ἀναφράγεται; Ὁιάλαμος τῆς κριθῆς ἔχει τὸ αὐτὸν ὄψις πρὸς τὸν τοῦ σίτου; Τὴν κριθὴν πάντοτε θεριζομένη ἢ μεταχειριζόμενη ταύτην καὶ ἀθέριστον; Εἰς τί μεταχειριζόμενη ταύτην καὶ πότε; Θεριζομένην τὴν κριθὴν καὶ πρὸς ὡριμάση; Ἐν τῆς θεριζομένης κριθῆς πρὸς ὡριμάση τί κάμνομεν; Εἰς τί γρησιμοποιοῦμεν τοῦτο; Τὰ ἄγυρα τῆς κριθῆς εἰς τὸ γρησιμοποιοῦμεν; (τροφή, στρῶψα, μαξιλάρια, πλίνθοις κτλ.).

'Α γελάσ.

(Εἰκὼν 60 πρὸς περιγραφήν).

58. ΘΡΥΞΑ (φυτὸν καὶ καρπός).

Εἰς ποῖα μέρη καλλιεργεῖται; Ἐν Ἑλλάδι καλλιεργεῖται καὶ ποῦ; Πῶς καλλιεργεῖται; Ὁ κάλαμος τῆς δρυζῆς πίσσον ὄψις ἔχει; Πρὸς ποῖον κάλαμον ὄμοιάζει; Πότε ὡριμάζει; Πῶς καὶ πότε θεριζομένη αὐτὴν; Ἡ δρυξα (τὸ δίζι) ὁποῖον σγῆμα καὶ

χρῶμα ἔχει; Ἀρίθμησον εἰς τὶ μεταγένετος θάλαττα τὸ
ἔδαφος. Τίνα φυγήτα κατασκευάζουμεν διὰ τοῦ ὁρούσιου;

59. Βάμβαξ.

Σχῆμα καὶ μέγεθος σπόρου. Πότε καὶ πῶς καὶ εἰς ποίας γαίας σπείρεται; Ἐκ τοῦ σπόρου μετὰ πόσων χρόνων ἐκφύεται τὸ φυτόν; (Βαμβακίς). Η βαμβακίς πόσον ὄψις ἔχει, ποῖον σχῆμα, ποῖον χρῶμα; Ἐκάστη βαμβακίς πόσα λέπυρα (καρύδια) παράγει; Ποῖον σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος ἔχει τὸ λέπυρον; Ἐκ πέσων μερῶν ἀπαρτίζεται; Ἐκ τοῦ λεπύρου πότε ἐξέρχεται ὁ βάμβαξ; Τὸ αὐτὸν χρῶμα καὶ σχῆμα ἔχει τὸ λέπυρον πάντοτε ἢ διαφέρει, ὅταν ἐξέλθῃ ὁ βάμβαξ; Ο βάμβαξ πότε ἀρχεται ἐξεργάζομενος τοῦ λεπύρου; Πότε συγκριμένεται; Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ βάμβαξ τοῦ σπόρου; (Περίγραψον τοὺς διαφέρους τρόπους τοῦ ἀποχωρίσεως ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἀτελεστάτου (ἀνεψοδούρα) μέχρι τῆς ἐκκοκιστικῆς μηχανῆς). Ποῦ τῆς γῆς καλλιεργεῖται ὁ βάμβαξ, ποῦ τῆς Ἑλλάδος; Ἀρίθμησον τὰς διαφόρους γρήσεις τοῦ βάμβακος, τῆς βαμβακίδος, τοῦ κόκκου.

Παρατηρούσεις. Η ἔκθεσις αὗτη δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ.

60. Άμπελος.

Τις, καρπός, κλάδος, φύλλα, ἄνθος. Η τις εἶνε βαθεῖα, παχεῖα, εἰσχωρεῖ ἐντὸς τῆς γῆς πολὺ; Συγῆμα, πάχος, ὄψις τοῦ κλήματος. Τοῦ κλάδου σχῆμα, μῆκος πάχος, γλωρός, ζηρός. Συγῆμα, γεῶμα, γρόνος

βλαστήσεως τῶν φύλλων, μέγεθος; "Ανθος, χρῶμα,
χρόνος ἀνθήσεως. Χρῆσις τῶν ῥιζῶν, τοῦ κορμοῦ, τῶν
κλάδων, τῶν φύλλων, τοῦ σπινθερού. Διάφορα εἴδη κλη-
μάτων (ἀναδειγόμενα κτλ.).

Γέρων ὁδηγούμενος.

(Εἰκὼν 61 πρὸς περιγραφήν.)

61. Σταφυλή.

Πότε ἄρχεται ἐκ τοῦ ἄνθους; νὰ σχηματίζηται ῥάξ;
Σγήμα, μέγεθος, γρῶμα ῥαγός, αὔξησις, ὠρίμανσις,
εἴδη σταφυλῶν, χρῆσις σταφυλῶν.

62. Τρυγητός.

Πότε γίνεται ὁ τρυγητός; Ήστι λέγεται ὑπὸ τῶν
γεωργῶν ὁ μὴν τοῦ τρυγητοῦ; Ύπὸ τίνων καὶ πῶς
κόπτεται αἱ σταφυλαί; Ποῦ ἀποτίθενται κοπτόμεναι
τὸ πρῶτον; Ύπὸ τίνων μεταφέρονται; Ήστι καὶ πῶς

μεταφέρονται; Ήως καὶ ποῦ αἱ σταφυλαὶ θλίβονται; Ὁ ἐκ τῶν σταφυλῶν χυμὸς ποῦ τίθεται καὶ πῶς λέγεται; Ἐκ τῆς ἀμπέλου τὸ γλεῦκος πῶς μεταφέρεται εἰς τὸ οἰνοποιεῖον, ποῦ ἀποτίθεται, πῶς γίνεται ἡ ζύμωσις, μετὰ πόσας ἡμέρας γίνεται τὸ γλεῦκος οἶνος; Χρῶμα γλεύκους, οἴνου, χρῆσις στεμφύλων, χρῆσις γλεύκους, χρῆσις οἴνου.

63. Δένδρον.

Ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται τὸ δένδρον; (βίζα, κορμός, κλάδος, φύλλα, άνθη, καρπός).

Ποῖα. Ποῦ εὑρίσκεται, τι χρησιμεύει; Εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὸ ἔδαφος;

Ο κορμός. Ποῖον μέρος τοῦ δένδρου λέγεται κορμός, ποῖον τὸ σχήμα τοῦ κορμοῦ; (κυλινδρικός). Ποίας ίδιότητας ἔχει ὁ κορμός; Ποίον ψύσις ἔχει; Πόσον πάχος; Ὁ κορμός ἐκ τίνων συνίσταται; (ἐντεριώνη, πυρήνη, στέαρ, φλοιός).

Κλάδος. Πέθεν φύεται; Τι παρατηροῦμεν ἐπὶ τῶν κλάδων; (διάφορα ἔξογκωματα, δρυθαλμοί). Ποίαν διεύθυνσιν ἔχουσιν οἱ κλάδοι; Πάχος, σχήμα, μῆκος.

Φύλλα. Ποῖον σχῆμα, ποῖον χρῶμα, μέγεθος ἔχουσιν; Ὁ σκοπὸς ποῖος εἶναι;

Άρθη. Σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος, χρῆσις.

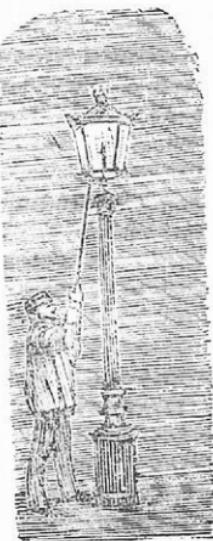
Καρπός. Σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος, χρόνος ὥριμάνσεως. "Ολα τὰ δένδρα ἔχουσι καρπούς; Ηῶς λέγονται τὰ ἔχοντα καρπούς, πῶς τὰ μὴ ἔχοντα; Εἰς τι με-

ταχειρίζόμεθα τὴν ἑ!ζαν, τὸν κορυφόν, τοὺς κλάδους,
τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη, τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων;

64. Ἐσπεριδοειδῆ Δένδρα.

Ποῖα λέγονται ἐσπεριδοειδῆ δένδρα; Διατί οὕτως
ώνομάσθησαν; Ποῦ εύδοκιμοῦσιν; Πῶς φυτεύονται;
Πῶς πολλαπλασιάζονται; Ποῦ τῆς Ἑλλάδος μᾶλλον
καλλιεργοῦνται; Πῶς διατί-
θέμεθα βλέποντες τοιαῦτα δέν-
δρα; Εἶνε ἀειθαλῆ; Μετὰ
πόσον χρόνου δίδουσι καρπόν;
Εἶνε προσοδοφόρα δένδρα; Τὸν
καρπὸν αὐτῶν καταναλίσκο-
μεν ἐν Ἑλλάδι ή ἔξαγομεν
καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν; Ἐκ
τίνων μερῶν τῆς Ἑλλάδος
γίνεται ἔξαγωγὴ τοῦ καρποῦ
τῶν δένδρων τούτων; Ποῖον
ὑψός, ποῖον σχῆμα ἔχει ἐκα-
στον τῶν δένδρων τούτων;
Κατὰ τὶς διαφέρουσι τὸ σχῆμα,
τὸ χρῶμα τῶν φύλλων τῶν
δένδρων τούτων πρὸς ἀλληλα;
Πότε ἀνθίζουσιν;
Ποῖον χρῶμα, σχῆμα, ὅσμὴν ἔχει τὸ ἄνθος ἐκάστου
τῶν δένδρων τούτων; Πότε ἐκ τοῦ ἄνθους γίνεται ὁ
καρπός; Ποίαν χρησιμότητα παρέχουσι τὰ δένδρα
ταῦτα διὰ τῶν φύλλων, ἀνθέων, καρπῶν;

Φαρός.

(Εἰκὼν 62
πρὸς περιγραφήν).

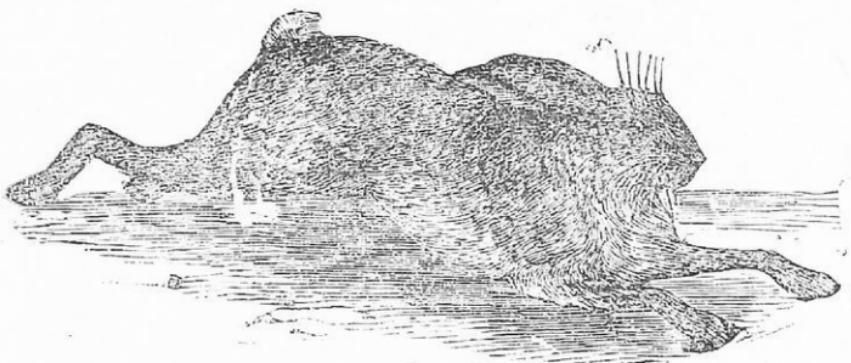
65. Πορτοκάλιον.

Οποῖον σχῆμα ἔχει τὸ πορτοκάλιον; (Ἐντελῶς σφαιρικὸν ἀλλὰ ὀλίγον πεπιεσμένον εἰς δύο μέρη καί μενα τὸ ἐν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου). Εἰς τὰ δύο ἀπέναντι μέρη τὸ παρατηροῦμεν; (δύο μικρὰ κοιλότητας, δύο λακκίσκους). Ποῦ εὑρίσκεται ὁ ποδίσκος; Πῶς εἶνε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ φλοιοῦ; (ἔχει μικρὰς ἔξοχάς). Ποῖον χρῶμα ἔχει; Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ φλοιοῦ ποῖον χρῶμα ἔχει; (λευκόν, ἐρυθρόν). Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἔξωτερικοῦ τοῦ φλοιοῦ εἶνε ἡ αὐτή; (Ἡ ἐσωτερικὴ εἶνε μαλακώτερα, ἀπαλωτέρα καὶ βαμβακώδητα, ἡ δὲ ἔξωτερικὴ σκληροτέρα). Ἐπὶ τῇς ἔξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ φλοιοῦ εἶνε ὅπαλ τινες καὶ τὶς ἔξεργεται ἔξ αυτῶν; (Εἶνε ὅπαλ, ἔξ τοις ἔξεργεται ὑγρὸν οἷοιάζουσαν ἔχον ὀσμὴν καὶ ὄψιν καὶ εἶνε εὔρητον). Εἰς τὸ χρησιμοποιεῖται τὸ ὑγρὸν τοῦτο; (Εἰς κατασκευὴν μύρων, ποτῶν, γλυκυσμάτων καὶ φαρμάκων). Ποῖον χρῶμα ἔχει ὁ ἄωρος καὶ ὥριμος καρπός, τίνα γεῦσιν, τίνα γυμνόν, τίνα ὀσμὴν; Πότες ὥριμάζει ὁ καρπός; Μετὰ τὸν φλοιὸν τὸ βλέπομεν; (σάρκα τοῦ πορτοκαλίου). Ἡ σὰρκ ἀπὸ τῆς ἀποτελεῖται; (ἀπὸ πολλὰ τεμάχια πλησίον ἀλλήλων καὶ ἀσθενῶς καλλιηρένα). Πόσας ἐπιφανείας ἔχει ἐκαστον τεμάχιον; (τρεῖς). Όμοιάζουσιν αὗται; (Αἱ δύο εἶνε ὄμοιαι ἐπίπεδοι, ἡ τρίτη κυρτὴ ἐγγίζουσα τὸν φλοιόν, αἱ ἀλλα: ἐγγίζουσι τὰς ἐπιφανείας τῶν ἀλλων τεμάχιων). Ἐκαστον τῶν τεμάχιων ἀπὸ τὸ περιβάλλεται; (ἀπὸ λε-

πετὸν δέρμα). Μετὰ τὸ δέρμα τοῦ τεμαχίου τὸ εὐρίσκομεν; (εὐρίσκομεν τὸ μέρος τοῦ πορτοκαλίου). Τὸ νοστιμώτερον μέρος ποῖον εἶναι; (ό δύποτε). Τὸ σπέρμα ποῦ εύρισκεται; "Ειαστον πορτοκάλιον ἔχει οὐσιαθμὸν σπερμάτων; Χρῆσις πορτοκαλίου.

ΣΗΜ. Όμοιώς περιγραψών τὸ λευμόνιον, τὸ κίτρον, τὸ νεράντζιον, τὸ μανδαρίνιον. "Ἄς ἐπιδειγμῆς εἰς τοὺς μαθητὰς ἔκαστον πούτων εἰς περιγραφήν.

A α γ ω δ c.

(Εἰκὼν 63 πρὸς περιγραφὴν).

66. Μηλέα.

Ποῖον σχῆμα ἔχει; Πόσον ὑψός; Ο κορμὸς καὶ οἱ αλάδοι ποίαν διάμετρον ἔχουσι; Τὰ φύλλα ποῖον συγχέμα, ποῖον γρῶμα ἔχουσι; Πότε ἀνθεῖ; Τὸ ἄνθος ποῖον χρῶμα καὶ σχῆμα ἔχει; Πῶς πολλαπλασιάζεται; Ποῦ τῆς Ἑλλάδος εύδοκιμεῖ; Πόσα εἴδη μηλέας ὑπάρχουσιν; Ποῖα εἴδη εἶναι τὰ συνηθέστερα παρ' ἡμῖν; Τὸ ξύλον τῆς μηλέας εἰς τὸ χρησιμεύει; Ζῆ πολλὰ ἔτη;

67. ΜΙθλον.

Ορισμός. Πότε ωριμάζει τὸ μῆλον ἐκ τοῦ ἄγθους; Μέγεθος, σχῆμα, χρῶμα αὐτοῦ ἀώρου ὅντος καὶ ωρίμου; Τὸ ἐπὶ τῆς ἑξωτερικῆς ἐπιφαγείας γρῶμα τοῦ μήλου εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ ἐντός; Πῶς εἶναι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μήλου; (λεία, στιλπνή). "Εγει λακκίσκους καὶ ποῦ; Εἰς τὸ κέντρον τοῦ μήλου τί βλέπομεν; (πυρηνας ἐντός ἴδιαιτέρας θήκης). Ἡ μηλη τῶν θηκῶν πῶς εἶναι; (σκληρὰ). Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς; (λεία). Τί γρῶμα ἔχει ὁ πυρήνη; Τὸ αὐτὸ γρῶμα ἔχει καὶ ἐντός; Ἐκ πόσων τεμαχίων ὁ πυρήνη συνίσταται; (ἐκ δύο μικρῶν καὶ λευκῶν πλακῶν, αἵπιγες ἀποτελοῦσι τὸ σπέρμα). Γεῦσις, ὀσμή, γρήσις.

68. Ἐλαῖα (δένθρον).

Πῶς πολλαπλασιάζεται; Σχῆμα, ψύρις, μέγεθος, βίζαι, κορμοῦ σχῆμα, πάχος, κλάδων σχῆμα, διεύθυνσις. Φύλλων σχῆμα, χρῶμα. "Αγθος σχῆμα, γρῶμα, χρόνος ἀγθήσεως. Εἶναι ἀειθαλὲς δένθρον; Ἀναπτύσσεται εύκόλως; Ζῆ πολλὰ ἔτη; Ποῦ τῆς Ἐλαΐδος εύδοκιμεῖ; Τί συμβολίζει ὁ κλάδος τῆς ἐλαίας; Ἄγρια καὶ ἥμερος ἐλαία. Πόσα εἴδη ἐλαιῶν ἔχομεν; Χρησιμότης τῶν βίζων, τοῦ κορμοῦ, τῶν κλάδων, τῶν φύλλων.

69. Ἐλαῖα (καρπός).

"Ἐκ τοῦ ἄγθους πότε σχηματίζεται ὁ καρπός; Ποῖον σχῆμα, χρῶμα, γεῦσιν ἔχει, ὅταν ωριμάσῃ;

Πότε ὡριμάζει; Ήσαν χρῆσιν ποιεύμεθα τοῦ ἀώρου καρποῦ καὶ ποίαν τοῦ ὡρίμου; Τρώγομεν τὸν καρπὸν ἄωρων καὶ ὥριμων καὶ κατὰ πόσους τρόπους; Ἐξάγομεν ἔλαιον ἐκ τοῦ ἀώρου καρποῦ καὶ τοῦ ὡρίμου; Πῶς ἐκ τοῦ καρποῦ ἐξάγομεν ἔλαιον; Εἰς τί μεταχειρίζομεθα τὸ ἔλαιον; (Θρησκεία, τροφή, βιωμήγανία, θεραπευτική κτλ.).

"Π π ο ι.

(Εἰκὼν 64 πρὸς περιγραφὴν).

70. Κεράσειον.

Σχῆμα, χρῶμα ὅταν εἶνε ἄωρον καὶ ὅταν ὡριμάσῃ. "Οταν εἶνε ἄωρον, εἶνε σκληρόν; "Οχι ὡριμάσῃ, εἶνε μαλακόν; "Εχει φλοιὸν καὶ ὅποιος εἶνε; Μετὰ τὸν φλοιὸν τί εἶνε; "Ἐν τῷ μέσῳ τὸ κεράσιον τί ἔχει; (πυρηνα σκληρόν). "Εντὸς τοῦ πυρηνος τί εἶνε; "Ο πυρήνη τρώγεται; Τὸ ἐντὸς τοῦ πυρηνος σπέρμα τρώ-

γεται; Τὰ κεράσια εἶνε χωρίστα ἢ πολλὰ γηγενά
ἐν τῷ μίσχῳ; Πότε ωριμάζει; Χρῆσις τοῦ κερασίου.
ΣΗΜ. Όμοιως περίγραψον τὸ βύσσινον, τὸ ἀμύδαλον, τὸ ροδά-
κινον, τὸ βερύκοκκον.

71. Δάσος.

Τί λέγεται δάσος; Ποίαν γρησιμότητα παρέχει τὸ
δάσος; (Τυγείαν, βροχάς, ἀγαπητέλλει πλημμυράς,
πηγὴ θεάτρων, πρέρχονται πτηνά, ζῷα, ξυλεία, σκιά,
τέρψις, ἀσματα πτηνῶν κτλ.).

Παρατηρήσεις. Ηλιατέρον διηγήθητε τὰς διαφόρους γρησιμό-
τητὰς τῶν δασῶν.

72. Τὰ ἄνθη.

Ιοῦ συναντῶμεν ἄνθη; "Εχομεν ἄνθη κατὰ τὰς
τέσσαρις ὥρας τοῦ ἔτους; Ποῖα ἄνθη ἔχει ἐκάστη
ὥρα; Ποῖα εἶνε τὰ ὡραιότερα ἄνθη; Χρῶμα, σγήμα,
εὐωδία ἄνθεων. Διατηροῦνται πολὺν χρόνον; Τί συμ-
βολίζουσι τὰ ἄνθη; (Τὸ ἵον τὴν μετριότητα καὶ τα-
πεινοφρεσύην, ὁ μήκων τὸν ὅποιον, τὸ λείριον (κρι-
νος) τὴν καθαρότητα καὶ ἀγνότητα (Παγαγία). Πότε
εἶνε τὰ εὐωδέστερα ἄνθη; Κατάλεξον, εἰς τί μετα-
χειρίζομεθα τὰ ἄνθη. (ἐκκλησία, ἐπιτάφιος, γάμος,
κηδεία, ἄνθεδέσμη, στέφανος, θεραπευτική κτλ.).

73. Χρησιμότης δένδρων.

Τίνα λέγονται καρποφόρα; Κατάλεξόν τινα ἐξ αὐ-
τῶν. Τίνα μὴ καρποφόρα; Κατάλεξόν τινα ἐξ αὐτῶν.
Τίνα ἀειθαλῆ; Κατάλεξόν τινα ἐξ αὐτῶν. Τίνα μὴ

ἀνειθαλῆ; Κατάλεξόν τινα ἔξι αὐτῶν. Ποίκιλη γεγονότητα παρέχουσι τὰ δένδρα εἰς τὸν ἄνθεωπον, καὶ τὰ

"Ελαφος.

(Εἰκὼν 65 πρὸς περιγραφήν).

Ζῷα; (σκιά, θέρμανσις, ἄνθρακας, ἐπιπλα, ἐργαλεῖα, σίκιας, πλοῖα, δύπλας κτλ.).

74. Ὁπῶραι.

Ποῖαι τῶν ὄπωρῶν εἶνε καλλίτεραι καὶ κατὰ τι
Αἱ ὄπωραι εἰς τὶ διαιροῦνται ; (νωπάς, ξηράς). Τίνες
εἶνε νωπαί, τίνες ξηραί, τίνες τρώγονται νωπαὶ μό-
νοι, τίνες τρώγονται ξηραὶ μόνον, τίνες τρώγονται
καὶ νωπαὶ καὶ ξηραὶ ; "Εγει ὄπωρας ἡ Ἑλλὰς καὶ
ποῖας καὶ τίνες τόποι αὐτῆς παράγουσι τοιαύτας ;
Εἰς ποῖα μέρη τῆς Ἑλλάδος ποῖαι ὄπωραι ἀφθονο-
σιν ; Κατάλεξον, ποῖαι ὄπωραι εἶνε συνήθεις καθ'
ἔκασταν μῆνα. Κατάλεξον εἰς τὶ μεταγειριζόμεθα
τὰς ὄπωρας.

75. Ἐππος.

'Ορισμός. Εἰς ποίαν τάξιν τῶν ζῴων ὑπάγεται ;
Ἡ μορφὴ αὐτοῦ ὅποια τις εἶνε ; (ώραια). Ἡ κε-
φαλὴ αὐτοῦ τὸ σχῆμα ἔχει ; (ἐπίμηκες). Οἱ ὄφεις λυσοί,
τὸ μέτωπον πῶς εἶνε ; "Ανωθεν τοῦ μετώπου τὸ φέ-
ρει ; (προσκόμιον). Τὰ ὄτα, αἱ σιαγόνες, τὰ γείλη,
ό τράχηλος πῶς εἶνε ; Χαίτη. Τὰ στέρνα τοῦ ἵππου
εἶνε εὔρεα ; (ναῖ). Κορμός. (μέγας καὶ πολὺ στε-
ρεός). Κοιλία, πλευραί, βάχις, οὐρά, πόδες ὅποιοι
εἶνε; Τρίγωμα ὅποιον εἶνε ; Ποιὸν γρῶμα ἔχει ; Πόσα
ἔτη ζῇ ; Τὶ τρώγει ; Τὶ μέωρ πίνει ; Πῶς ἀμύνον-
ται κατὰ τῶν ἐχθρῶν ; Πῶς ἀμύνονται, ὅταν ἐπέλ-
θωσι κατ' αὐτῶν λύκοι βοσκόντων εἰς τοὺς λειμῶ-
νας ; Ἡ φωνὴ πῶς λέγεται ; (γρεμετισμός). Εἴνε
ἡ αὐτὴ ἐπὶ γαρῆς καὶ λύπης ; Αἱ αἰσθήσεις εἶνε

ἀνεπτυγμέναι ; "Εγει αἰσθησιν τοῦ πόπου, σταύλου καὶ τῶν δέῶν ; "Εγει νοητικὰ προτερήματα καὶ ποῖα ; (γνωρίζει τὸν κύριόν του κτλ.). Ποῖα εἶνε τὰ ἡθικὰ αὐτοῦ προτερήματα ; Ἐλαττώματα τοῦ ἵππου ποῖα εἶνε. ; Χρησιμότης ἵππου ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ. Μετὰ θάνατον τί ἐκ τοῦ ἵππου χρησιμοποιούμεν;

76. Βοῦς.

Εἰς ποίαν τάξιν ἀνήκει ; Σχῆμα κεφαλῆς. Τί φέρει ἐπ' αὐτῆς ; Τὸ μέτωπον, πρόσωπον, σιαγόνες, οἱ ὀφθαλμοί, ὄτα, δίς, ἕρθινες, χεῖλη, λαιμὸς. (περίγραψιν ταῦτα ὡς τὰ περὶ ἵππου). Κάτωθεν τοῦ λαιμοῦ τί φέρει ; (ὑποδειρίδα). Πλευραί, κοιλία, οὐρά, πόδες, δέρμα. (περίγραψιν ὡς τὰ περὶ ἵππου). Οδόντας ἔχει ; (δὲν ἔχει κοπτήρας εἰς τὴν ἄνω σιαγόνα, ἀντ' αὐτῶν ἔχει ἐν σκληρὸν τίλωμα καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἔξι τραπεζίτας). Ο στόμαχος εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ; Τί τρώγει ὁ βοῦς ; Ποῖον βάδισμα ἔχει ; Εἶνε νοῆμον ζῷον ὁ βοῦς ; Ποῖος εἶνε ἐχθρὸς τῶν βοῶν ; (ἄρκτοι καὶ λύκοι). Πῶς ἀμύνονται κατ' αὐτῶν ; Ποίας ἴδιότητας ἔχει ; (εὔπειθής, ὀλιγαρχής, φιλόπονος). Κατάλεξον εἰς τὴν χρησιμεύει ὁ βοῦς ζῶν καὶ μετὰ θάνατον.

77. Θονός.

Εἰς τίνα τάξιν ἀνήκει ; Περίγραψιν κατὰ τὰ προηγούμενα κεφαλήν, πρόσωπον, μέτωπον, ὄτα, ὀφθαλμούς, χεῖλη, τράχηλον, χαίτην, κορμόν, οὐράν, πό-

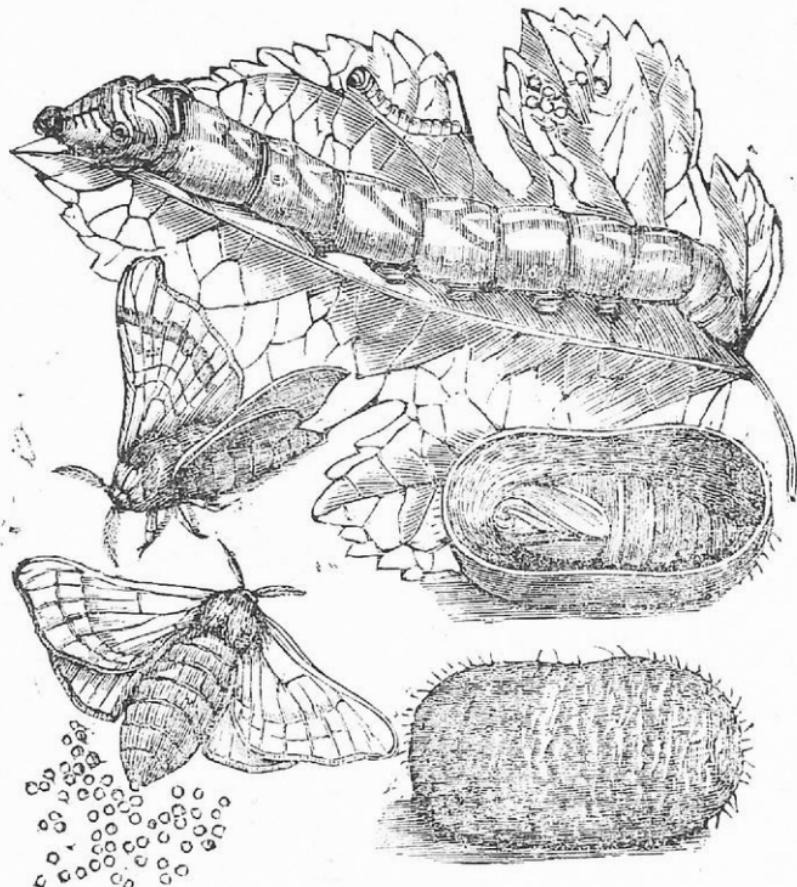
δας, δακτύλους. Ὄποιον τρίγωνα ἔχει, ὅποιον δέρμα;
(χονδρὸν καὶ ἀντέχον εἰς ξυλοκοπῆματα). Ἡ φωνὴ¹
ὅποια εἶναι; (μεγάλη, βαρύτονος). Πῶς λέγεται: ἡ
φωνή; Τί τρόποι; Ποῦ ζῇ; Πόσα ἔτη ζῇ; Πῶς
ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐθρῶν; (λάκτισμα). Ποῦ πο-
τερῆματα ἔχει; Τίς ἡ χρησιμότητα τούτου;

78. Γαλῆ.

Εἰς τίνα τάξιν ἀνήκει; Κεφαλῆς σγῆμα, μέγεθος.
Τριγύλου σγῆμα. Ορθαλφοὶ ὅποιοι εἶναι; (λοξοί καὶ
μεγάλοι). Τί γίνεται ἡ κόρη τοῦ ὄφθαλμοῦ, ὅταν εἶναι
πολὺ φῶς; (στενή). Τί γίνεται, ὅταν εἶναι σκότος ἢ
εἶναι ὥργισμένη; (Διαστέλλεται). "Εγει μέστακας καὶ
διατί; Πόσους ὀδόντας ἔχει καὶ εἰς τὸ χρησιμεύουσιν;
Σιαγόνες κινοῦνται; (Ἡ κάτω κινεῖται πρὸς τὰ ἄνω
καὶ κάτω, σύτε πρὸς τὰ δεξιά, οὔτε πρὸς τὰ αριστερά).
Πρὸς τὸ δύοιάζει ἡ γλῶσσα τῆς γαλῆς; (πρὸς ἐπιφά-
νειαν ἕντον). Σγῆμα κορμοῦ. Πῶς σγηματίζει τὸν
κορμὸν ὥργιζουμένη καὶ πῶς ὅταν περιποιώμεθα αὐτὴν;
Δέρμα, τρίγει, σύρα. Πόσα ἔτη ζῇ; Πόσα καὶ πο-
σάκις γεννᾷ; Φωνὴν ὄποιαν ἔχει παρακαλεῖσα, παρα-
πονημένη καὶ ἐριζουσα; Μεριμόρισμα γαλῆς ποῖον
λέγεται; Σγῆμα ποδῶν. (Βραχεῖς, συρκώδεις). Πό-
σους ὄνυχας ἔχει εἰς τοὺς ἐμπροσθίους πόδας καὶ πό-
σους εἰς τοὺς ὀπισθίους; (ἄντα πέντε εἰς τοὺς μέν,
ἄντα τέσσαρας εἰς τοὺς δέ). Οἱ ὄνυχες φαίνονται πάν-
τας; Εἰς τὸ χρησιμεύουσιν; Όποιον εἶναι τὸ βάδι-

σμα τῆς γαλῆς; (ἐλαφρὸν) διετί; Πότε θηρεύει λείαν;
Τί τρώγει; Τὸ σῶμα τῆς γαλῆς ὅποιον εἶναι; Τί

Μεταξοσκάληξ.

(Εἰκὼν 66 πρὸς περιγραφήν).

ἀγαπᾷ καὶ τὴν ἀποστρέφεται; Ἰδιότητας καλὰς καὶ
κακὰς κατάλεξεν. Χρησιμότητες τῆς γαλῆς.

79. ΙΚΘΥΑ.

Περιγραψών τὸν κύνα ως τὴν γαλῆν. Ἡ κίνησις τῶν ὥτων καὶ τῆς εὐρᾶς τὶ σημαίνει; Πόσα εἴδη καὶ ποῖα κυνῶν εἶνε; Τι ἀνακαλύπτει διὰ τῆς ὀσφρήσεως; Πῶς ἔχει πρὸς τὴν μουσικήν; (δυσαρέστως). Ἀκούων μουσικὴν τὶ πράττει; Ποῖα σωματικὰ καὶ ποῖα ψυχικὰ προτερήματα ἔχει; Χρησιμότης αὐτοῦ.

80. ΗΡΟΪΔΕΑΤΟΝ.

Εἰς τίνα τάξιν ὑπάγεται; Σγῆμα, μέγεθος; χρῶμα. Σγῆμα, μέγεθος κεφαλῆς: (Μετρία καὶ πολὺ στενὴ πρὸς ἐμπρός). Σγῆμα κεράτων. (ἐλικοειδῆ). Τίνες φέρουσι κέρατα; Σγῆμα, μέγεθος ὄφθαλμῶν. (Μέτροις καὶ πολὺ ἀλλήλων ἀπέχοντες). Ὡτα. Τὸ βλέμμα τοῦ προβάτου ὅποιον εἶνε; Οὐρὰ ὅποια εἶνε; Εἶνε αὐτὴ εἰς ἀπαντά τὰ εἴδη; Τὸ δέρμα ὅποιον εἶνε; Ηώσα ἔτη ζῆ; Ἐγθύρος τῶν προβάτων τίς εἶνε; Φύλαξ αὐτῶν τίς εἶνε; Ηῶς τὸ ἄρρεν, πῶς τὸ θῆλυ, πῶς τὸ νεογνὸν λέγεται; Πόσα γεννᾷ καὶ ποσάκις τὸ ἔτος; Τι τρώγει; Ποίας ἰδιότητας ἔχει; (Ημερον, πρόσων, ἄκανθων, ἀπαθέτης). Ὕπάρχουσι πολλὰ εἴδη παρ' ἡμῖν; Τίνων προβάτων αἱ τρίχες εἶνε πολυτιμώτεραι; Χρησιμότης προβάτου.

81. ΑΞΕ.

Ἡ περιγραφὴ ἔστω ως ἡ τοῦ προβάτου. Ἄλλὰ ἃς προστεθῶσι καὶ ταῦτα. Τι ἔχει περὶ τὸν τρίγγηλον; (χαίτην). Τι ἔχει ὑπὸ τὴν κάτω σιαγόνα; (γενεύων).

Τὰ κέρατα καὶ τὰ δοτῦ εἶνε στερεά ; Ποῦ αἱ αἴγες νέμονται ; Τί τρώγουσι ; Πόσα καὶ ποσάκις τοῦ ἔτους τίκτουσι ; Πῶς βρούσουσι ; Χρησιμότης αὐτῶν . Εἰς τις εἶνε ἐπιβλαβεῖς ;

82. Χοῖρος.

Περίγραψον κεφαλήν, μέτωπον, ὀφθαλμούς, ὤτα, τρίχηλον, κορμόν, δόδοντας, οὐράν, πόδας, δακτύλους, δέρμα, τρίχας. Χρῶμα, μέγεθος, σχῆμα, βάρος, φωνὴ (γρυλισμός). Πόσα γεννᾷ καὶ ποσάκις τοῦ ἔτους γεννᾷ ; Ποίας ἴδιότητας ἔχει ; (ὕπαρχότης, πολυράγια). Τί τρώγει ; Ἰδιότης τοῦ κρέατος αὐτοῦ μικροῦ ὄντος καὶ ἀγεπτυγμένου. Ἰδιότης κρέατος τὸν χειμῶνα καὶ θέρος. Κατάλεξεν, κατὰ πόσους τρόπους χρησιμοποιοῦμεν τὸ κρέας, τὸ λίπος, τὸ δέρμα καὶ τὸ τρίχωμα.

83. Πτηνά.

Ποῖα ὄνομάζομεν πτηνά ; Κατάλεξεν, πόσα τούτων γνωρίζεις. Ποῖον σγῆμα ἔχουσιν ; (ῷοειδές). Ὑπὸ τίνων καλύπτονται ; Πόσας πτέρυγας ἔχουσι καὶ πρὸς τὶ χρησιμοποιοῦσιν αὐτάς ; Ἡ κεφαλή, οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ὤτα δύοῖς εἶνε ; Πόσους πόδας ἔχουσι καὶ ὄποιους ; Πόσους δακτύλους καὶ ὄποιους ; Τὸ φάρμακος ὄποιον εἶνε ; Ζωτοκούσι. τὰ πτηνά ἢ ζωτοκούσιν ; Σιαγόνας πόσους ἔχουσιν ; "Ἐχουσιν ὀδόντας, μασσῶσι τὴν τροφήν ; Πτερὰ καὶ πτέλα, Χρῶμα πτερῶν καὶ πτέλων. Ἡ τροφὴ πῶς λαμβάνεται καὶ ποῦ

κατεργάζεται; Περίγραψον, πῶς γίνεται ἡ πτησίς τῶν πτηγῶν. Κατάλεξον, ποίας τροφὰς ἔκαστον τῶν πτηγῶν τρώγει.

84. Ἀλέκτωρ.

Όποῖον μέγεθος ἔχει τὸ σῶμα αὐτοῦ; Πόσου ὕψος ἔχει; Ἡ κεφαλὴ πόση εἶνε; Τὸ σχῆμα αὐτῆς ὅποῖον εἶνε; Πτερὰ, λόφοις, κάλλαις, μέγεθος ὀφθαλμῶν. Πῶς βλέπει πρὸς τὰ ἄνω; (στρέφει τὸ δεξιὸν μέρος πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ ἀριστερὸν πρὸς τὰ ἄνω ἔργεται.) Ράμφος, ςτα. Σιαγόνες. (ἡ ἄνω ἐπικάθεται ἐπὶ τῆς κάτω). Ο τράχηλος εἶνε μονοκόκκαλος ἢ ἔγει πολλοὺς σπονδύλους καὶ διατί...; Μῆκος λαιμοῦ καὶ μορφὴ αὐτοῦ. Τὰ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῆς δάχνεως πτερὰ ὅποια εἶνε; Αἱ πτέρυγες πῶς εἶνε; (μικραὶ καὶ καμπύλαι). Τὸ μῆκος τῆς οὐρᾶς καὶ ἡ μορφή. (μεγάλη καὶ ὀρθή.) Ποδῶν μῆκος καὶ ἴδιότης. Δάκτυλοι. Οἱ πόδες πῶς εἶνε ἐφωδιασμένοι; (δύο δέξια καὶ ἵσχυρὰ πληκτρα). Τοῦμα ὀνύγων καὶ ἐπιτηδειότης; (ἀμβλεῖς καὶ ἐπιτηδεῖοι εἰς τὸ σκάλισμα τῶν γυαμάτων.) Χρῶμα, ωραιότης. Τὴν αὐτὴν πάντοτε φωνὴν ἔχει; Πόσα ἔτη ζῇ ὁ ἀλέκτωρ; Ποῦ διαιτᾶται; Τί τρώγει; Όποια εἶνε ἡ πτησίς αὐτοῦ; Ἰδιότητες τοῦ ἀλέκτορος (ὑπερήφανος, τολμηρός, γενναῖος, ἵσχυρός, οἰκογενειάρχης τέλειος κτλ.). Περίγραψον τὴν πάλην ἀλέκτορος καὶ τοῦ γιακήσαντος καὶ τοῦ νικηθέντος. Χρησιμότης.

ΣΗΜ. "Ἄς ἐπιδειχθῆ ἀλέκτωρ πρὸς περιγραφήν.

85. ΤΟΡΑΝΕΣ.

Ἡ περιγραφὴ ἔστω δύοια πρὸς τὴν τοῦ ἀλέκτορος. Ἀλλὰ ἂς προστεθῶσι καὶ ταῦτα τὰ ἴδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ἡ φωνὴ τῆς ὄρνιθος ὅποια τις εἶνε, ὅταν φωτοκήσῃ, ὅταν ἐπωάζῃ καὶ ὅταν καλῇ τὰ τέκνα εἰς τροφὴν; Πόσα ὡὰ γεννᾷ τὸ ἔτος; Περίγραψον τὸν τρόπον καὶ χρόνον τῆς ἐπωάσεως. Μόνον ἴδια καὶ ὡὰ ἐπωάζει ἢ καὶ νήσσης. Περίγραψον τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν νεοσσῶν καὶ τὴν φιλοστοργίαν τῆς ὄρνιθος. Πῶς φέρεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν νεοσσῶν; Χρησιμότης. (χρέας, πτερά, πτῖλα, ὡὰ κτλ.).

ΣΗΜ. Ἄς ἐπιδειχθῆ ὄρνις πρὸς περιγραφὴν.

86. Η γῆσσα.

Εἰς τίνα τάξιν τῶν πτηγῶν ὑπάγεται; Πῶς εἶνε τὸ σῶμα; (μέγα πεπιεσμένον ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω καὶ στεγὸν περὶ τὸ τέλος). Κεφαλῆς μέγεθος. Οφθαλμοί. Ωτα ἔχει; Σγήμα ὁρμώσεις. (πλατύ, ὄμαλὸν ἔξωθεν, μὲν ἔνα δύνυχα κατὰ τὸ ἄκρον, ὅστις ἔχει ἔσωθεν μικροὺς ὀδόντας ὡς προνιόν καὶ ἐν λεπτὸν κήρωμα ἔξωθεν). Λαιμοῦ μέγεθος. Πτέρυγες. Οὐρᾶς σγήμα. (βραχεῖα καὶ περιφερής). Πόδες. (ἰσχυροί, χαμηλοί, ἐπτερωμένοι μέγρι τῆς καμπῆς αὐτῶν καὶ σγεδὸν πληρούσιν τῆς οὐρᾶς τοποθετημένοι). Πόσους δακτύλους ἔχει; (4, ὁ εἰς μικρότερος τῶν ἄλλων ὅπισθεν καὶ οἱ τρεῖς ἄλλοι

έμπροσθεγ γηνωμένοι διὰ λεπτοῦ δέρματος). Εἰς τὸ χρησιμεύει ὁ ὑμήν ; Πτέρωμα. Χρῶμα. Φωνή. Που διαιτᾶται εὐχαριστότερον ; Τί τρώγει. Πότες ἀρχεται νὰ γεννᾷ φά ; Γεννᾷ καθ' ἡμέραν ; (ἡμέραν παρ', ἡμέραν). Πόσα γεννᾷ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ; (ἔως ἐξήκοντα). Ἐπὶ πόσας ἡμέρας ἐπφύγει καὶ πόσα φά ; Βάδισμα γήσσης. (κακόν, κινεῖται δεξιὰ καὶ ἀριστερά). Διατὶ κινεῖται οὕτως ; (ἔχει τοὺς πόδας πολὺ χαμηλοὺς καὶ πρὸς τὰ ὄπίσω τεθειμένους). Πλέουσιν ἔντος τοῦ ὕδατος ; Αὔξάγουσι ταχύτερον τῶν δρυιθίων ἢ οὐ ; Παχύγονται καὶ πότε ; (παχύγονται πολύ, ὅταν δὲν κινῶνται). "Οταν μεταβαίνωσι που, πῶς βαδίζουσιν ; ἀτάκτως ; (ὅχι, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, οὕτως ὥστε σγηματίζεται γραμμή). "Εγουσι φωλεάς ; Ποῦται εἶνε ώραιότεροι αἱ ἀρσενικαὶ ἢ αἱ θηλυκαὶ ; (αἱ ἀρσενικαὶ). Πτέρωμα ἀρσενικῶν. (Ζωηρὰ χρώματα λάμπουσιν εἰς τὸν ἥλιον ὡς μέταλλα χρωματισμένα). Ὡφέλεια.

ΣΗΜ. "Δις ἐπιδειχθῆ νῆσσα πρὸς περιγραφήν.

87. Η Σήνη.

Εἰς τίνα τάξιν πτηνῶν ὑπάγεται ; Πρὸς ποῖα πτηνὰ συγγενεύει ; (λάρος). Περίγραψον κεφαλήν. Χρῶμα ράμφους καὶ σγῆμα. (συνήθως κίτρινον πλατύτερον καὶ ὑψηλότερον κατὰ τὴν βάσιν, στενώτερον, χαμηλότερον πρὸς τὸ τέλος). Λαιμός. Πτέρυγες. (μακραὶ φθάνουσαι καὶ πέραν τοῦ τέλους τῆς οὐρᾶς, πλα-

τεῖαι καὶ στενούμεναι κατὰ τὸ ἄκρον). Οὐράχ. (Βραχεῖα, εὐθεῖα, πλατεῖα καὶ περιφερής). Πόδες. (οὐχὶ ίσχυροί). Ποῦ εἴναι τοποθετημένοι οἱ πόδες; (πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος). Πόσοι δάκτυλοι καὶ πῶς ἔνοῦνται πρὸς ἄλλήλους; (4, ὅν ὁ εἶς μικρότερος τῶν ἄλλων εἴνε ὅπισθεν καὶ οἱ ἄλλοι 3 ἐμπροσθεν συγδέονται διὰ δέρματος λεπτοῦ). Πτέρωμα, φωνή. Πόσα ἔτη ζῶσι; (πε-

Kυρηγός.

(Εἰκὼν 67 πρὸς περιγραφήν).

ρισσότερον τῶν 20 ἑτῶν). Εἰς ποίους τόπους διαιτῶνται; Τί τρώγουσιν; Πότε ἀρχίζουσι νὰ γενῶσι; Πόσα ώρα ἐπιφάνουσιν; Οἱ χηνιδεῖς ποίου χρώματος εἴνε; (κίτρινον χρῶμα). Τὸ βάδισμα καὶ ἡ πτῆσις τῶν χηνῶν ἢ τῶν γηρασῶν καλλίτερα; (τῶν χηνῶν). Εἶνε προσεκτικὰ πτηνὰ καὶ ἄγρυπνα; (Ναι. Καὶ ὁ ἐλάχιστος θόρυβος καὶ ἡ ἐλαχίστη ταραχὴ ἔξυπνοιζουσι αὐτάς). Ζῶσι πολ-

λαὶ ὄμοι ; "Οταν τις χὴν ἀπομακρυγθῇ τῶν ἄλλων, τί πράττουσιν αἱ ἄλλαι; (προσκαλοῦσι μὲν μεγάλην φωνήν). Πῶς ἀμύνονται κατὰ τῶν ἐχθρῶν ή τῶν ἔνοχλοιςύτων αὐτάς; Περίγραψον τὸν τεφόπον τῆς ἀμύνης. Οφέλεια γηγενῶν.

88. Σελεσών.

Εἰς τίνα τάξιν ὑπάγεται; Μέγεθος σώματος. Ράμφους σγῆμα. (βραχὺ καὶ πλατύ κατὰ τὴν βάσιν, δέξιν καὶ κυρτὸν κατὰ τὴν ἄκραν). Στόμα. Μέγεθος λαιμοῦ. Μέγεθος καὶ σγῆμα πτερύγων. (εἴνε μακρὰ καὶ στενάτι, ἔχουσι μακρότατα τὰ πρῶτα πτερά). Πρὸς τὶ ὄμοιάζει ή οὐρά; Πόδες. Δάκτυλοι. "Ουγγρες. Χρῶμα. Εύρισκονται πανταχοῦ γελιδόνες; Πότε ἔργονται εἰς ἡμᾶς καὶ πότε ἀναγωροῦσι; Ποῦ κτίζουσι τὰς φωλεὰς αὐτῶν; Ποσάκις τοῦ ἔπους τίκτουσι (δίς) καὶ πόσα; (4—6). Ποσάκις τοῦ ἔπους νεοτοποιοῦσι; (δίς). Τί τρώγουσι; Πτητικὲς γελιδόνων καὶ ἀντογή. (εὐκόλως, ταχέως καὶ ἐπὶ πολὺν γρόνον). Ποιαν αἰσθησιν ἔχουσι μᾶλλον ἀνεπτυγμένην; "Εγγουσι μγήμην τοῦ τόπου; "Οταν ἐπανελθοῦσι εῦρωσι κατεστραμμένην τὴν φωλεὰν, λυποῦνται καὶ πῶς ἐκδηλοῦσι τὴν λύπην αὐτῶν; Ιδιότητες τῶν γελιδόνων. Πῶς παιζούσι πρὸς ἀλλήλας; "Εγγουσι συζυγικὰ προτερήματα; Πῶς περιποιοῦνται οἱ γονεῖς τους νεοσσούς; "Οταν οἱ νεοσσοί γίνωσιν ἵκανοι γὰ πετῶσιν, οἱ γονεῖς τὶ διδάσκουσιν αὐτούς;

‘Ωρέλεια χελιδόνων. Ή αφίξις αὐτῶν τί δηλοῖ, ἡ ἀναχώρησις τί;

ΣΗΜ. ‘Ας ἐπιδειχθῇ χελιδῶν πρὸς περιγραφήν.

89. Περὶ χρησιμότητος τῶν πτηνῶν.

‘Αριθμησον τὴν χρησιμότητα τῶν διαφόρων πτηνῶν εἰς τε τὸν ἄνθρωπον, γεωργίαν, βιομηχανίαν. (πτερά, πτερίλα, κρέας, ψάρια, καταστροφὴ ἐντόμων, πῖλοι, γραφίδες κτλ.).

90. “Ηλεος.”

‘Ορισμός. Σημα. Μέγεθος. Πόθεν ἀνατέλλει; Πότε ἀνατέλλει τὸν χειμῶνα, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον; Πῶς ὀνομάζεται τὸ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου ἡδὺ ἐκεῖνο καὶ λευκὸν φῶς; (λυκαυγές). Πῶς ὀνομάζεται τὸ μετὰ τὸ λυκαυγές ζωγρότερον φῶς; (ἡώς). Περιγραψον τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου. Ποίαν ὥραν τοῦ ἔτους εἶνε θερμότερος, ποίαν τῆς ἡμέρας; Δύσις τοῦ ἥλιου. Πότε δύει κατὰ τὸν χειμῶνα, ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον; Περιγραψον τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου. Πῶς ὁ οὐρανός, τὰ ὅρη αἱ πεδιάδεις, οἱ ἀγροί, οἱ ποταμοί, ἡ θάλασσα ἔχουσι κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου; Πῶς τὰ ζῷα, τὰ πτηνὰ, οἱ ἄνθρωποι διατίθενται κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἥλιου; Εἰς τί τρέπονται οἱ ἄνθρωποι ἀνατέλλοντος τοῦ ἥλιου καὶ δύοντος; Ποία ἡ γρησιμότης τῆς θερμότητος, τοῦ φωτὸς τοῦ ἥλιου ἐπὶ τῆς φύσεως, πτηνῶν, ζῴων, δένδρων, ἀνθρώπων; Θεραπευτικὴν δύναμιν ἔχει ἥλιος;

ΣΗΜ. Δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ ἡ ἔκθεσις αὗτη περὶ ἥλιου.

91. Σελήνη.

‘Ορισμὸς. Τὸ αὐτὸ σκῆνα ἔχει πάντοτε ; Πότε βλέπομεν τὴν σελήνην, τὴν ἡμέραν ή τὴν νύκτα ; ’Ανατέλλει, δύει ὡς ὁ ἥλιος ; Φωτίζει ; Πότε φωτίζει ; Τὸ φῶς τῆς σελήνης εἶναι ὡς τὸ τοῦ ἥλιου ; Περιγραφὴ νυκτὸς πανσελήνου. Πῶς διατίθεμεθα κατ’ αὐτὴν ;

92. Ἀστερόεις οὐρανοῖς.

Τί παρατηροῦμεν εἰς τὸν οὐρανὸν κατὰ τὴν ἀνέρελον νύκτα ; (ἀστέρας). Πρὸς τὶ ὄμοιάζουσιν ; (λυχνίαι κατεσπαρυέναι). Οἱ ἀστέρες εἶναι μεγάλοι τὸ μέγεθος ; Εἴναι πολλοί ; Εἴναι αὐτόφωτοι καὶ διάπυροι ; Πότε ἐπιφαίνονται ; Πότε ἀφανίζονται ; ’Απέχουσι πολὺ ἀλλήλων ; Ποιοι εἴναι οἱ κυριώτεροι ἀστέρες ; Πῶς διατίθεμεθα θεωροῦντες τὸν ἀστερόεντα οὐρανόν ; Πόσοι ἀστέρες ἔσαν γνωστοί διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, πόσοι εἶναι γνωστοί διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ; Οἱ ἀστέρες εἶναι μικροί, ὡς φαίνονται ; ”Ολοι οἱ ἀστέρες εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐπιφαίνονται καὶ διαμένουσιν ; (πολικὸς ἀστήρ... Διάττοντες ἀστέρες). ’Ο λαός, ιδίᾳ οἱ ναυτιλλόμενοι καὶ γεωργοί καὶ ποιμένες ποίας γνώσεις ἀστρονομικὰς ἔχουσιν ; (Μάγοι—ἀστήρ). Θεωροῦντες τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν αἰγοῦμεν τὸν Θεόν ; Τί οἱ ψαλμοὶ λέγουσι περὶ τούτου ;

93. Μεσημβρία.

Ποῦ εἶνε ὁ ἥλιος κατὰ τὴν μεσημβρίαν; Ἡ θερμότης τοῦ ἥλιου εἶνε ἡ αὐτὴ κατὰ τὴν μεσημβρίαν; Ὁ ἥλιος τὴν μεσημβρίαν τοῦ χειμῶνος εἶνε εὐχαριστότερος ἢ τοῦ θέρους; Πῶς διατίθενται τὰ ζῷα, τὰ πτηνά, ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν μεσημβρίαν τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους; Εἰς τί τρέπονται κατὰ τὴν μεσημβρίαν οἱ ἄνθρωποι; Ὁ μαθητὴς τὴν μεσημβρίαν πόθεν ἐπανέρχεται, ποῦ μεταβαίνει, πῶς μεταβαίνει καὶ πρὸς τί;

Λέμβος.

(Εἰκὼν 68 πρὸς περιγραφήν).

94. ΝΟΞ.

Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου ἀρχεται φῶς ἢ σκότος; Πῶς φαίνονται κατὰ τὴν νύκτα ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, αἱ πεδιάδες, ἡ θάλασσα, τὰ ὅρη, οἱ λόφοι, αἱ ὁδοί, αἱ πλατεῖαι, τὰ ἔργαστηρια, ἡ πόλις; Αἱ φωναὶ τῶν ἄνθρωπων, ὁ θόρυβος τῆς ἡμέρας, τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν, τῶν ζώων αἱ φωναὶ ἐξακολουθοῦσιν; Ἡ νύξ τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ τοῦ ἔαρος εἴνε ἡ αὐτὴ; Τίνες τῶν ἄνθρωπων, τίνα τῶν ζώων καὶ πτηνῶν τὴν

νύκτα δὲν ἀναπαύονται ἀλλ' ἀγρυπνοῦσι καὶ πρὸς τί,
καὶ διατί;

95. Ξειρών.

Πόσους μῆνας περιέχει ὁ γειμῶν; Κατὰ τὸν γειμῶνα πόσας ὥρας ἔχει ἡ ἡμέρα καὶ πόσας ἡ νύξ; Ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶναι τὸ αὐτό; Πότε ἀνατέλλει ὁ ἡλιος τὸν γειμῶνα, πότε δύει; Ποῖοι ἄνεμοι ἐπικρατοῦσι; Κατὰ τὸν γειμῶνα πῶς εἶναι τὰ δένδρα, τὰ δρῦ, τὰ δάση, οἱ κῆποι, οἱ λειμῶνες, αἱ πεδιάδες, οἱ ἀγροί, ὁ οὐρανός; Πῶς τὰ πτηνά, τὰ ζῷα, τὰ ἔντομα, τὰ ἑρπετὰ διάκεινται τὸν γειμῶνα; Πῶς τὰ θήρα, αἱ λίμναι, οἱ ποταμοί, ἡ θάλασσα εἶναι; Πῶς διακείμεθα σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἡμεῖς αὐτοῖς; Οἱ ποιμένες, οἱ ναυτιλόμενοι πῶς διάγουσι καὶ ποῦ; Ἐγδυμασίαν ποίαν ἔχομεν; Ποίαν τροφὴν πρέπει νὰ τρώγωμεν; Ποῖοι καρποί ὑπάρχουσι τὸν γειμῶνα; Ποῖα ἄνθη; Ποῖαι ἑσπεραὶ δύομασται ὑπάρχουσι κατὰ τὸν γειμῶνα;

96. Ξερό.

Πόσους μῆνας καὶ ποίους περιέχει τὸ ξαρό; Ὁ ἡλιος πότε ἀνατέλλει καὶ δύει κατὰ τὸ ξαρό; Ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶναι ὡς κατὰ τὸν γειμῶνα; Πόσας ὥρας ἔχει ἡ νύξ, πόσας ἡ ἡμέρα; Ποῖα πτηνά προαγγέλλουσιν τὸ ξαρό; Ὁ ἀκρό όποῖς εἶναι τὸ ξαρό; Κατὰ τὸ ξαρό τί γίνεται ἡ γιών; Τὰ θήρα τῶν ποταμῶν καὶ ὁμακίων τί γίνονται; Ἡ

θάλασσα εἶνε ἀγρία, ώς κατὰ τὸν χειμῶνα; Ὁ οὐρανός, τὰ ὅρη, οἱ λόφοι, τὰ δάση, αἱ κοιλάδες, αἱ πεδιάδες, οἱ κηποί, τὰ ἄνθη, οἱ ἀγροί, τὰ δένδρα πῶς εἶνε; Ποῖοι καρποί ὑπάρχουσιν; Τὰ ζῷα, τὰ πτηνά, τὰ ἔντομα, τὰ ἐρπετὰ εἶνε ώς κατὰ τὸν γειμῶνα; Ἡμεῖς αὐτοὶ πῶς διακείμεθα σωματικῶς καὶ ψυχικῶς; Ποῖαι ἑορταὶ ὄνομασται εἶνε κατὰ τὸ ἔαρ; Ποῖαι τροφαὶ εἶνε χρήσιμοι; Ποία τις πρέπει νὰ εἶνε· η ἐνδυμασία ήμῶν;

97. Θέρος.

Πόσοι μῆνες καὶ ποῖοι ἀποτελοῦσι τὸ θέρος; Πόσας ὥρας ἔχει ἡ νύξ, πόσας ἡ ἡμέρα; Πότε ἀνατέλλει, πότε δύει ὁ ἥλιος; Ἡ θερμότης τοῦ ἥλιου ὀπόση εἶνε; Ποίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἡ θερμότης τοῦ ἥλιου εἶνε ηὔξημένη; Ἡ φύσις ἐν γένει πῶς ἔχει κατὰ τὸ θέρος; Ποίους καρποὺς ἔγομεν κατὰ τὸ θέρος; Ποίας τροφὰς τρώγομεν, ποίαν ἐνδυμασίαν ἔγομεν; Ποῖαι αἱ συνήθειαι ἔργασίαι τῶν γεωργῶν; (συλλογὴ δημητριακῶν καρπῶν). Πῶς διακείμεθα σωματικῶς καὶ ψυχικῶς; Τι ἐπιζητοῦμεν πρὸς ἀπορηγήν τῆς θερμότητος; (λουτρὰ—ξέογχα!).

98. Φθινόπωρον.

Πόσοι καὶ ποῖοι μῆνες ἀποτελοῦσι τὸ φθινόπωρον; Πόσας ὥρας ἔχει ἡ νύξ, πόσας ἡ ἡμέρα; Πότε ἀνατέλλει, πότε δύει ὁ ἥλιος; Ἡ θερμότης τοῦ ἥλιου

όπόση εἶνε; Ὁποῖοι ἀνεμοὶ ἐπικρατοῦσι; Ἡ φύσις
ἐν γένει πῶς εἶνε κατὰ τὴν ἀρχήν, πῶς κατὰ τὸ
τέλος τοῦ φθιγοπάρου; Πῶς διακείμεθα σωματικῶς
καὶ ψυχικῶς; Ὁποῖαι αἱ συγήθεις ἔργασιαi τῶν γεωρ-
γῶν; (τρυγητός, σπορά, συγκομιδὴ ἐλαιῶν). Ποῖαι
ἀπῶραι ὑπάρχουσιν; Ποίας τροφὰς τρώγομεν, ποίαν
ἐνδυμασίαν ἔχομεν;

99. ΦΘΟΣ.

Ορισμός. Ποία ἡ ὡρέλεια ἐκ τοῦ φωτός; Ἀριθ-
μησον, τί ἀπολαύσομεν καὶ τί μαυθάνομεν διὰ τοῦ φω-
τός; Πόσων εἰδῶν φῶς ἔγομεν; (δύο, φυσικὸν καὶ
τεχνητόν). Ποῖον εἶνε φυσικὸν φῶς; (ἥλιος, σελήνη,
ἥστερες, ἀστραπή, βρόεισιν σέλας). Ποῖον εἶνε τε-
χνητόν; (ξύλα, κηρία, ἔλαιον κτλ.). Ηερίγραψον,
πῶς εἶνε ἔκαστον τεχνητὸν φῶς ἀπὸ τοῦ ἀτελεστά-
του μέχρι τοῦ τελειοτάτου καὶ πῶς τὴν νύκταν γίνε-
ται ὁ φωτισμὸς τῆς πόλεως, ἔνθα τὸ σύολεῖον.

100. ΑΓΓΡ.

Ορισμός. Τί περιέχει; Ποῦ ὑπάρχει; Ποίας
ἰδιότητας ἔχει; Πότε εἶνε πυκνότερος, νοσωδέστερος;
Πότε ἀραιότερος, καθαρώτερος; Κατάδειξον τὴν γρη-
σιμότητα τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ζῷων, φυτῶν,
δένδρων. Τί χρησιμεύει εἰς τὸ πῦρ, ἥγον, δσμήν,
νέφρη, γεωργίαν, βιομηχανίαν, ἀτμοπλοῖαν κτλ. Ποίας
καταστροφὰς καὶ πότε δύναται γὰρ ἐπιφέρῃ ὁ ἄτηρ;

101. Ποταμοί.

Ορισμός. Πόθεν λαμβάνουσι τὸ ὕδωρ αὐτῶν οἱ ποταμοὶ; Πόθεν ἐκρέουσιν, ποῦ ἐκβάλλουσιν; Ποῖοι εἶνε ὄνομαστοι ποταμοὶ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη; Ποῖοι ἐν Ἑλλάδι εἶνε ὄνομαστοι ποταμοὶ; Ποῖοι ποταμοὶ εἶνε πλωτοὶ; Ποῖοι ἔχουσιν ἴγθυς; Τίς εἶνε ἵερὸς ποταμός, ποῦ κεῖται, τί ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ; ('Ιορδάνης-βάπτισις). Ποῖοι ποταμοὶ ἔχουσιν ἴστορικὴν ἀξίαν; Ποῖοι μυθολογικὴν; ('Ιγδός, 'Ρουθίκων, Τίθερις, Εύρωτας, 'Αχέρων, 'Εραστῖος, 'Αχελῶος κτλ.). Ποῖος ποταμὸς εἶνε γρυπορρόας; Ποία ἡ γρηγορότης τῶν ποταμῶν; Ποίας καταστροφὰς ἐπιφέρουσιν;

102. Θάλασσα.

Ορισμός. Η θάλασσα εἶνε μικροτέρα ἢ μεγαλειτέρα τῆς ξηρᾶς; Εἶνε ὑψηλοτέρα ἢ γαμηλοτέρα; Η ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ὅποια εἶνε; (ἐπίπεδος). Ο πυθμὴν δύποιος εἶνε; (ἀνώμαλος). Ποῖον γρῦμα ἔχει; Βάθος πόσον ἔχει ἢ θάλασσα; Πῶς ἐξακριβοῦται τὸ βάθος; (βολίς). Πανταχοῦ τὸ αὐτὸ βάθος ἔχει ἢ θάλασσα; Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ποίαν ιδιότητα ἔχει; (ἀλμυρόν). Θέαμα τῆς θαλάσσης. Πῶς εἶνε, ὅταν ἐπικρατῇ γαλήνη, πῶς δέ, ὅταν εἶνε τρικυμία; Υπὸ τὴν θάλασσαν τί ὑπάρχουσιν; (ὑφαλοί, σκόπελοι, νῆσοι, ὑψώματα, λόφοι, βουνά, ὄρη, βάραθρα,

ρεύματα, φυτά, δάση, κοράλλια κτλ). Κατάδειξου τὴν γρηγορότητα τῆς θαλάσσης.

103. Περιγραφὴ τῆς γῆς.

Ἡ γῆ εἶναι πανταχοῦ ὄμαλή ; Πότε ἀνώμαλος ; (λόφος, ὅρος). Ἡ γῆ εἶναι μεγαλειπέρα ἢ ἡ θάλασσα ; Τί ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς βλέπομεν ; (ὅρη, λόφους, δάση, ποταμούς, πηγὰς κτλ). Τί ὑποκάτω τῆς γῆς ὑπάρχουσιν ; (γρυσός, ἀργυρες κτλ). Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς εἶναι εὔφορον, ἄγονον, ξηρόν, ύγρόν, ἀργιλώδες, πετρώδες, ἀμυδρός ; Ποία ἡ γρηγορότητα τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ζῷων κτλ ;

104. Ήδωρ.

Ορισμός. Ἐκ τίνων συνίσταται τὸ ὕδωρ ; Πόθεν ἐκρέει ; Πόσων εἰδῶν πηγαὶ ὑπάρχουσιν ; (φυσικαὶ καὶ τεχνηταὶ). Ποῖαι εἶναι φυσικαὶ καὶ ποῖαι τεχνηταὶ ; (φυσικαὶ αἱ ὑπὸ τῆς φύσεως, τεχνηταὶ τὰ κοινὰ φρέατα, τὰ ἀρτηγιανά). Ποῖα ὕδατα εἶναι πόσιμα, ποῖα οὐ ; Κατὰ τί διαφέρει τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς καὶ τὸ τῶν φρεάτων ; Ποῖον ὕδωρ εἶναι γλυκὺ καὶ ποῖον ἀλμυρὸν καὶ ποῖον μεταλλικόν ; Ὑπὸ πόσις μορφὰς παρουσιάζεται ; Εἰς τί μεταβάλλεται ; Ἐκ τοῦ ὕδατος τί σχηματίζονται ; Ποῦ ὑπάρχει ὕδωρ ; (λίμναι, ποταμοί, φρέατα, χείμαρροι, βροχή, θάλασσα, ιαματικά). Ιαματικὰ ὕδατα ποῦ τῆς γῆς ὑπάρχουσι ; Ποῦ τῆς Ἑλλάδος ; Ποία ἡ θεραπευτικὴ ἐκάστου

ἰδιότητες ; Τὰ ἴαματικὰ ὑδάτα κατὰ πόσους τρόπους
ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ ; (ἐσωτερικῶς καὶ
ἐξωτερικῶς). Ποῖα ἴαματικὰ ὑδάτα μεταχειρίζομεθα
ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ; Ποῖα μόνον ἐξωτερικῶς ;
Ποῖα μόνον ἐσωτερικῶς ; Τὸ ὑδώρ συγκρινόμενον πρὸς
τὰ ἄλλα ποτὰ ὅποιον εἶνε ; Κατάδειξον τὴν χρησι-
μότητα τοῦ ὑδατος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ζῷων, φυτῶν,
δένδρων κτλ. Εἰς τί χρησιμοποιεῖ τοῦτο ἡ ἐκκλησία ;
(Βάπτισμα, βάντισμα).

Παιδίσκη ἐρδύεται.

Μάμμη καὶ παιδίσκη.

(Εἰκὼν 69 πρὸς περιγραφήν). (Εἰκὼν 70 πρὸς περιγραφήν).

105. ΠΙΣΤΡΟ.

Τὸ πῦρ ποῦ ὑπάρχει ; Τίς ἡ χρησιμότητα αὐτοῦ ;
Τίς ἡ βλάβη ἐκ τοῦ πυρός ;

106. ΧΕΩΝ.

Πῶς γίνεται ἡ χιών ; Ποῖον χρῶμα ἔχει ; Πῶς πι-
πτει ; Πότε πίπτει ; Ποῦ πίπτει ἀφθονοτέρα ; Ποῦ
ἀλιγωτέρα ; Ποῦ διαρκεῖ περισσότερον χρόνον ; Πῶς

εῖνε τὰ ὅρη, τὰ δάση, αἱ οἰκίαι, τὰ δένδρα, ὀλόκλη-
ροι ἢ πόλις, ὅταν χιονίζῃ; Πῶς διατίθενται εἰ ἄνθρω-
ποι καὶ τὰ παιδία, ὅταν πίπτῃ χιών; Κατάλεξον
τὴν χρησιμότητα τῆς γιόγος.

107. Νέφη.

Νέφη ποῦ βλέπομεν, πότε βλέπομεν; Πότε εἴνε
πολλά, πότε ὀλίγα; Ποῦν γρῦπα ἔχουσι; Τὰ νέφη
πρὸς τὶ ὄμοιάζουσιν; (ἄνθρωποι, ζῷα, δένδροι, φυτά).
Ἐκ τῶν γεφῶν τὶ παράγεται;

108. Βροχή.

Πόθεν προέρχεται; Πῶς πίπτει; Πῶς διατίθενται
οἱ ἄνθρωποι, τὰ ζῷα, τὰ φυτά, ὅταν βρέχῃ; Πότε
βρέχει συνηθέστερον; Εἰς τὶ ὀφελεῖ ἡ βροχή;

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

---

1. Υἱὸς γράφει πρὸς τοὺς γονεῖς ἐπιστολὴν συγχρητήριοις διὰ τὸ νέον ἔτος.

Παρατηρήσεις. Τί θὰ εὔχηται πρὸς αὐτούς; (Ἐτη πολλὰ κτλ.). Λυπεῖται, διότι καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι παρὼν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ νέου ἔτους.

2. Ἀπάντησις τῷ γορέω. Τί θὰ εὔχηθῶσιν οὗτοι γενικῶς καὶ τί μερικώτερον; (Ὑγείαν, εὐτυχίαν, ἐπίδοσιν, συνεορτασμὸν κτλ.)

3. Υἱὸς ἀγγέλλει πρὸς πατέρα, ὅτι κατὰ τὰς ἐξετάσεις ἡρίστευσεν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν χαράν, μετὰ τῆς ὁποίας ἀναγέλλει, ὅτι ἡρίστευσε καὶ ὄρισον εἰς τίνα ἴδιαιτέρως μαθήματα εὑδοκίμησε.

4. Ἀπάντησις. Ο πατὴρ γάλρει, συγχαίρει δὲ τὸν υἱὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ εὔχεται . . . . . (πρόσθεις, τί θὰ γέγετο ὁ πατὴρ).

5. Πατὴρ πέμπει τὸ νέον ἔτος ώς ὁδῶρον εἰς τὸν υἱὸν ἀπλοῦν Εὐαγγέλιον.

Παρατηρήσεις. "Ἄς προστεθῇ δικαιολογία, διατί προύτιμης τοῦτο τὸ δῶρον παντὸς ἀλλού. Τί θὰ γέγετο πρὸς τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ καὶ τί θὰ συνίστα ἀποστέλλων τοιούτον δῶρον;

6. Ἀπάντησις τοῦ νιοῦ. Ὁ οὐδὲς εὐχαριστεῖται διὰ τὸ δῶρον καὶ ὑπόσχεται, ὅτι . . .

Παρατηρήσεις. Πρόσθεις, ποίας ὑποσχέσεις διδεῖ ὁ νιός. (Θὰ μελετᾶ τὸ Εὐαγγέλιον, θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς γῆικὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου κτλ.).

7. Πατὴρ ἀποστέλλει πρὸς τὸν οὐρανὸν βιβλίον περὶ ἔχον βίους ἐπιφανῶν ἀγδρῶν.

Παρατηρήσεις. Τί θὰ συνίστα πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁ πατὴρ καὶ τί θὰ τύχεται πρὸς αὐτὸν;

8. Ἀπάντησις. Ὁ οὐδὲς ἀπαντᾷ λέγων, ὅτι ἐμελέτησε τὸ βιβλίον, ἥρεσε δὲ εἰς αὐτὸν πρὸ πάντων ὁ βίος τοῦ . . . .

Παρατηρήσεις Πρόσθεις, τίνος ὁ βίος ἥρεσε καὶ διατί; Πρόσθεις ὑπόσχεσιν τοῦ νιοῦ, ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸν βίον τούτου.

9. Πατὴρ μαθὼν ὅτι ὁ νιός παραμελῶν τὰ ἐν τῷ σχολείῳ μαθήματα καταγίνεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν μυθιστορημάτων, γράφει ἐπιστολὴν ἀποτρέπων τοῦτον τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως.

Παρατηρήσεις. Τί θὰ ἔγραψεν ὁ πατὴρ διὰ νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν νὰ ἀναγινώσκῃ ψυχοθόρα μυθιστορήματα; Συνιστᾶ νὰ μελετᾶ τὰ μαθήματα τὰ ὄριζόμενα ἐν τῷ σχολείῳ. Κατὰ τὰς ὥρας δὲ τῆς σχολῆς συνιστᾶ νὰ μελετᾶ ἄλλα βιβλία. Πρόσθεις, τίνα βιβλία θὰ συνίστα ὁ πατὴρ πρὸς τὸν οὐρανὸν εἰς ἀνάγνωσιν κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς;

10. Ἀπάντησις τοῦ νιοῦ. Τί θὰ ἀπήντα ὁ νιός, ἂν ἦτο ψευδές, ὅτι ἀγαγινώσκει μυθιστορήματα; Τί δὲ θὰ ἀπήντα, ἂν ἦτο ἀληθές;

11. Υἱός μαθών παρά τινος, ὅτι ὁ πατὴρ ἀσθενεῖ γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν.

Παρατηρήσεις. Λυπεῖται διὰ τὴν ἀσθένειαν. Εὔχεται ταχεῖαν ἀνάρρωσιν. Παρακαλεῖ νὰ πληροφορήσῃ αὐτὸν περὶ τῆς θύειας.

12. Ἀπάντησις. Ὁ πατὴρ ἀπαντᾷ, ὅτι ἡσθένησεν. "Ηδη εἶνε ἐν ἀγαρρώσει.

Παρατηρήσεις. "Ορίσον ἐκ τίνος νόσου ἡσθένησεν. Περίγραψον, τίνας ἐνοχλήσεις ὑφίστατο ἐκ τῆς νόσου. Πόσας ἡμέρας ἦτο ἀσθενής; Περίγραψον τὰ τῆς ἀνάρρωσεως.

13. Υἱός γράφει πρὸς πατέρα περὶ ἐκδρομῆς εἰς τινα ἑξοχὴν μετὰ ἄλλων μαθητῶν κατὰ τὴν πρώτην Μαΐου.

Παρατηρήσεις. "Ἄς πλάσῃ ἔκαστος τῶν μαθητῶν ἐκδρομὴν τινα μαθητικὴν καὶ ταῦτην θές περιγράψῃ.

14. Ὁ υἱὸς παρακαλεῖ τὴν μητέρα νὰ στείλῃ ἐκ τοῦ αἵπου ὀλίγας ὀπώρας καὶ ἕδεις πορτοκάλια ἐξ ἐκείνης τῆς πορτοκαλίέας, τὴν ὁποίαν αὐτὸς περιεποιεῖτο. Ἐκ τούτων θέλει νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ οἰκοδεσπότου, ἢτις περιεποιήθη αὐτὸν κατὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ.

15. Ὁ υἱὸς ήδη ἐν παρακλίψ πόλει σπουδάζων γράφει πρὸς πατέρα κατοικοῦντα ἐν τοῖς μεσογείοις.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὰ θέληματα τῆς παρακλίσης πόλεως, τὴν θέαν τῆς θαλάσσης, τὴν αὔραν αὐτῆς, τὸν σχετικὸν πολιτισμὸν, τὴν ἡμερότητα τῶν ηθῶν, τὰ εἰσπλέοντα καὶ ἐκπλέοντα πλοῖα, τὴν ἀδιάκοπην φύσην την ξένιων κτλ.

16. Ἀδελφὸς γράφει πρὸς ἀδελφὸν, πῶς διῆλθε τὴν

ἥμεραν τοῦ Πάσχα παρὰ τῷ θείῳ κατοικοῦντι ἐν τοῖς κώμησι.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὰς συνηθείας τῆς κάμης καὶ πῶς ἔχονται παρὰ τῷ θείῳ τὸ Πάσχα. (Ἐκκλησία, κάκκινα αύγα, θείειάς κτλ.).

17. Πατέρων τις εὔπορος εἶχεν υἱὸν εὐμαθῆ ἀλλ' ἀλαζονικὸν καὶ ὑπεροπτικόν. Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς ἀλαζονικῶς καὶ περιφρονητικῶς συμπειριφέρεται πρὸς τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ, γράφει ἐπιστολὴν συνιστῶν γὰρ μὴ δείκνυται πρὸς αὐτοὺς τοιοῦτος, διέστι....

Παρατηρήσεις. Πρόσθετος, διατί ἀποτρέπει τὸν υἱὸν νὰ εἴναι ἀλαζονικὸς καὶ ὑπεροπτικός. Ό πατέρων συνιστᾶ πρὸς τὸν υἱὸν νὰ συμπειριφέρεται πρὸς τοὺς συμμαθητάς.....(πῶς καὶ διατί;)

18. Φίλος προσκαλεῖ φίλουν νὰ ἔλθῃ νὰ παραστῇ κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν γάμων τοῦ μεγαλειτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ.

19. *Ἀπάρτησις.* Ο φίλος πῶς θὰ ἀπαντήσῃ, ἢν ἀπορεῖσθαι νὰ ἔλθῃ; Πῶς θὰ ἀπαντήσῃ, ὃν δὲν ἔλθῃ; Ποίας δικαιολογίας θὰ προτείνῃ;

20. Φίλος γράφει πρὸς φίλουν διαμένοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει περιγράφων τὰ κατὰ τὴν περιφράγματος ἐπιταφίου.

21. *Ἀπάρτησις.* Ο φίλος ἀπαντᾷ, ὅτι γιαίρει διὰ τὴν περιφράγματον ἀλλὰ λυπεῖται, διότι αὐτὸς ζῶν ἐν πόλει, διθωμανικῷ δὲν ἀπολαύει τοιοῦτον θέαμψον.

22. Υἱὸς ζητεῖ παρὰ τοῦ πατρὸς χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἐνδύματα προσεγγίζουσῶν τῶν ἐξετάσεων.

23. Ἀπάτησις. Ὁ πατὴρ πέμπει χρήματα. Συνιστᾷ εἰκονομίαν καὶ φιλοκαλίαν καὶ ἐπιτυχίαν εἰς ἐξετάσεις.

24. Ἄδελφὸς ἀναγγέλλει πρὸς ἀδελφὸν τὸν θάνατον τοῦ πατρός. Λυπεῖται ἀλλὰ παρηγόρει αὐτὸν.

25. Ἀπάτησις. Λύπη τοῦ ἀδελφοῦ διὰ τὸν θάνατον.

26. Συνιστᾷ τις πρός τινα μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ὁροφανοτεροφείου, ἵνα δεχθῇ παιδία στερούμενον πατέρος καὶ μητρός. Περιγράφει τὴν ὁροφανίαν τούτου, τὴν ἔλλειψιν παντὸς συγγενοῦς, τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐρυῖαν τοῦ παιδός.

27. Ὁ Γ. μαθητὴς ἐν τινι ἐκπαιδευτηρίῳ ὡν ἀμελής καὶ ἀπειθής γράφει πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ παραπονούμενος κατὰ τὴς διδασκαλίας, διευθύνσεως, φραγμῶν καὶ παρακαλεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ ἀποσύρῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ σχολείου.

28. Ἀπάτησις. Ὁ πατὴρ λυπεῖται, διότι ὁ γιὸς δὲν ὑπομένει ἕστω καὶ αὐτὰς τὰς ἀπελείας τοῦ σχολείου συμβουλεύει δὲ αὐτὸν εἰς ἐν μόνον γὰρ ἔγγονον αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐκπαιδευσιν, νὰ ἀδιαφορῇ δὲ πρὸς τὰς μικρὰς ἔλλειψεις τοῦ φραγμοῦ κατλ. Συνιστᾷ νὰ ὑπομένῃ, νὰ ἀνέγηται καὶ τῶν συμμαθη-

τῶν τὰ σκάμματα, διότι καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θὺ συν-
αγτήσῃ ἐμπόδια. "Αγ εἶνε ἐπιφελῆς, δὲν θὺ εὔρι-
σκῃ αὐτηρὸν τὸν κανονισμόν.

29. Ο Γ. γράφει πρὸς τὸν ἐπιστάτην τοῦ ἔξογο-
κοῦ ατήματος αὐτοῦ νὰ ἔτοιμόσῃ τὴν σίκιαν, διότι
μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὺ ἔλθῃ σίκογενειακῶς διὰ νὰ
παραθερίσῃ, νὰ εὐπρεπίσῃ δὲ καὶ τὸν κῆπον.

30. Απάντησις. Ο ἐπιστάτης λέγει, δητοῦ τὰ
πάγια εἶνε ἔτοιμα, ὑποδεικνύει δύμας τινὰς ἐλλείψεις,
τὰς ὄποιας θὺ διορθώσῃ.

Παρατηρήσεις. "Ορίσον τὰς ἐλλείψεις τῆς σίκιας

31. Πατήρεις συμβουλεύει τὸν υἱὸν νὰ ἀκολουθῇ τὴν
όδον τῆς ἀρετῆς καὶ οὐγῇ τὴν τῆς κακίας, ὑποδεικνύει
δὲ τὰς κακὰς συνεπείας τὰς ὄποιας θὺ ἔγγι ἀκολουθῶν
τὴν ὁδὸν τῆς κακίας, καὶ τὰς καλάς, τὰς ὄποιας θὺ
ἔγγι ἀκολουθῶν τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς.

32. Απάντησις. Ο υἱὸς ἀπαντῶν λέγει, δητοῦ τοῦ
λοιποῦ θὺ ἀκολουθῇ πιστῶς τὰς συμβουλὰς ταῦτας.
Μεταμέλεται διὰ τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγήν.

33. Μηθυτής τις σπουδάζει δι' ἔξοδων τοῦ θείου
αὐτοῦ, ζητεῖ παρ' αὐτοῦ χρηματικόν τι βοήθημα
περισσότερον τοῦ ὡρισμένου μισθοῦ διὰ νὰ ἀγοράσῃ
ἀναγκαῖα τίνα βιβλία. ("Ορίσον τίνα βιβλία").

34. Απάντησις. Ο θεῖος ἀπαντᾷ, ἀποστέλλει
τὸ ζητούμενον ποσόν. Εὑγεῖται καὶ προτρέπει νὰ ἐπι-
μελῆται.

35. Ἐδελφὸς δικαιογέσας ἀνοήτως; τὸ μερίδιον τῆς περιουσίας αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν γονιάτων. Γράφει πρὸς τὸν ἀδελφόν Ζητῶν βοήθειαν. Ὑπόσχεται, ὅτι ταύτην θὰ χρησιμοποιήσῃ ὑπὲρ ἐκυτοῦ καταλλήλως.

36. Ἀπάντησις. Ο φιλάδελφος ἀδελφὸς γράφει πρὸς αὐτόν, πέμπει βοήθειαν χρηματικήν, συμβούλευει νὰ ποιησῇ ἀγαθὴν γρῆσιν ταύτης, δηλοῦ δέ, ὅτι οὐδέποτε εἰς τὸ μέλλον θὰ βοηθήσῃ αὐτόν, ἢν ἔξακολουθῇ ζῶν ἀσώτως.

37. Υἱὸς ἀποπερατώσας τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ζητεῖ τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρὸς νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν σχολὴν τῶν εὐελπίδων, ἔξαίρει δὲ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο καὶ καταδεικνύει τὴν γρησιμότητα αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα.

38. Ἀπάντησις. Ο πατὴρ ἀπαντᾷ, ἀποτρέπει αὐτόν, ὑποδεικνύει τοὺς κινδύνους τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπαγγέλματος, συνιστᾷ εἰς αὐτὸν νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὴν ιατρικὴν σχολὴν, ἔξαίρει τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ιατρικοῦ ἐπαγγέλματος.

39. Υἱὸς γράφει πρὸς πατέρα ἀναρρώσαντα ἐκ μακρᾶς ἀσθενείας, γιαίρει, δοξάζει τὸν Θεόν, εὔχεται.... (τί εὔχεται;)

40. Διευθυντὴς ἰδιωτικοῦ σχολείου γράφει πρὸς πατέρα μαθητοῦ ἀμελοῦς καὶ ἀπειθοῦς.

Παρατηρήσεις. Τί θὰ ἔγραψε περὶ τούτου ὁ διευθυντής;

41. Ἀπάντησις. Ό πατήρ λυπεῖται, παρακαλεῖ τὸν διευθυντὴν νὰ ἐπιμείνῃ καὶ ὑπομείνῃ συμβουλεύων καὶ προτρέπων τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Συγχρόνως γράφει καὶ πρὸς τὸν υἱὸν παραινεταικὴν ἐπιστολήν.

Παρατηρήσεις. Τί θὰ παρήγει τὸν υἱὸν εἰς τὴν παραινετικὴν ἐπιστολήν;

42. Ἀπάντησις. Ό υἱὸς γράφει πρὸς τὸν πατέρα δικαιολογούμενος διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ καὶ ὑπόσχεται μεταθολήν, ἐπιμέλειαν καὶ εὔπειθειαν.

43. Πατήρ ἀναγγέλλει εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν θάνατον τοῦ πάππου, ἀριθμεῖ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀποθανόντος, λυπεῖται, διότι τῇδη εἰς τὸ γῆρας ἡ ἐπιζῶσα σύζυγος τοῦ ἀποθανόντος λυπεῖται καὶ εὔχεται ὁ υἱὸς νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ μιμηθῇ τὰς ἀρετὰς τοῦ πάππου.

Παρατηρήσεις. "Ορισον, τίνας ἀρετὰς τοῦ πάππου πρέπει νὰ μιμηθῇ;

44. Ἀπάντησις. Ό υἱὸς ἀπαντᾷ, λυπεῖται, παραμυθεῖται καὶ ὑπόσχεται, ὅτι θὰ φροντίσῃ νὰ μιμηθῇ τὰς ἀρετὰς τοῦ πάππου.

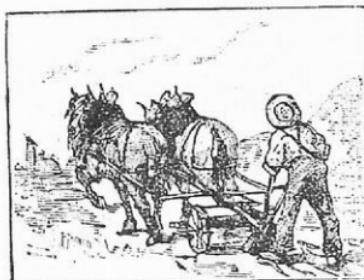
45. Πατήρ γράφει πρὸς υἱὸν, συγχαίρει αὐτὸν διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ εὔπειθειαν, γιαίρει καὶ ἐλπίζει μεγαλειτέραν πρόσδον.

46. Πατήρ ἀπαριθμεῖ ἐν τῇ ἐπιστολῇ συμβουλάς, δές ὁφείλει ὁ υἱὸς νὰ ἀκολουθῇ.

Παρατηρήσεις. Κατάλεξον, τίνας συμβουλάς θὰ συνίστα ὁ πατήρ πρὸς τὸν υἱόν.

'Αροτρίασις.

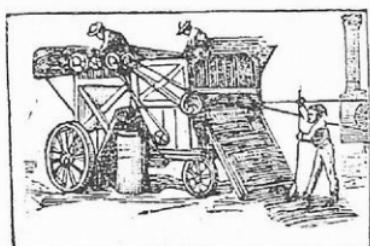
Θερισμός.

(Εἰκὼν 72 πρὸς περιγραφήν). (Εἰκὼν 73 πρὸς περιγραφήν).

'Αλώνισμα.

Mύ.loс.

(Εἰκὼν 74 πρὸς περιγραφήν). (Εἰκὼν 75 πρὸς περιγραφήν).

Κλίβαρος.

"Αρτος.

(Εἰκὼν 76 πρὸς περιγραφήν).

(Εἰκὼν 77 πρὸς περιγραφήν).

47. Γράφει τις πρὸς πάππουν. Συγχαίρει. Εὔχεται νὰ ζήσῃ πολλὰ ἔτη, διηγεῖται γένα ἀφορῶντα τὴν οἰκογένειαν.

Παρατηρήσεις. Πλέοντες, όποια γένα θὰ εἶναι. Αλλὰ παῦτα δέοντα εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν πάππουν.

48. Ἐπιστολὴ μαθητοῦ πρὸς θεῖον, παρὰ τῷ ὄποιῳ ἐφιλοξενήθη ἡμέρας τινάς. Διηγεῖται, ὅτι ἐπανῆλθεν ὑγιὴς, λέγει τινὰ περὶ τοῦ ταξειδίου αὐτοῦ. Εὔρετοὺς οἰκείους ὑγιεῖς. Εὐχαριστεῖ διὰ τὰς περιποιήσεις. Τὸ πενθυμιάζει εὐχαριστούς τινὰς στιγμάς, τὰς ὄποιας διῆλθε παρὰ τῷ θεῖῳ. Προσκαλεῖ τὸν θεῖον νὰ ἔλθῃ τὸ θέρος διὰ νὰ ἀνταποδώσῃ τὰς εὐχαριστήσεις.

49. Ο Γ. γράφει πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι συνέδεσε σχέσεις φιλικωτάτας μετὰ τοῦ συμμαθητοῦ αὐτοῦ Δ., τὸν ὄποιον ἐπαινεῖ ὡς καλὸν μαθητὴν. Διδεῖ δὲ ὁ Γ. πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰκόνα τοῦ καλοῦ τούτου μαθητοῦ περιγράφων αὐτόν, οἷος εἶναι ἐν τῇ τάξει κατὰ τὴν ὥραν τῆς διδασκαλίας, (προσεκτικός, κρατεῖ σημειώσεις κτλ.). Κατὰ τὸν χρόνον τῆς σπουδῆς, (ἐπιμελής εἰς τὴν ἐργασίαν, τακτικός κτλ.). Κατὰ τὰ διαλείμματα (ἀγαθὸς πρὸς τοὺς ἄλλους, εὐπροσήγορος, πάντοτε πρόθυμος κτλ.).

50. Απάντησις. Ο πατὴρ γράφει, διὰ τὴν φιλίαν τοῦ υἱοῦ μετὰ τοῦ Δ. Συγιστᾷ μετὰ τούτου καὶ τὸν ὄμοιῶν νὰ συναναστρέψηται, διότι... Συγιστᾷ δὲ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς μετὰ τῶν κακῶν συμμαθητῶν φιλίας, διότι...

51. Μαθητής ιδιωτικοῦ ἐκπαιδευτηρίου γράφει πρὸς ἄλλον συμμαθητὴν τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὅποιαν ἡσθάνθη κατὰ τὴν 15 Δεκεμβρίου, ὅτε ἔπεισε πολλὴ γένου ἐν τῇ πόλει.

Περατηρήσεις. Περιγράφει ἐν τῇ ἐπιστολῇ, πῶς ἐφαίνετο ἡ πόλις, τὰ δένδρα, αἱ οἰκίαι, αἱ ὁδοί, οἱ ἀνθρώποι. Περιγράφει παιδία τὰ δὲ γένος τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σχολείου.

52. Διευθυντής ιδιωτικοῦ ἐκπαιδευτηρίου γράφει πρὸς τὸν πατέρα τοῦ μαθητοῦ Γ, ὅτι ἀμελεῖ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

53. Ἀπάντησις. Ο πατὴρ γράφει πρὸς τὸν γένον ἐπιστολὴν συνιστῶν τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Παρατηρήσεις. Λύπη τοῦ πατρός. Τί ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἔγραψεν ὁ πατὴρ ύπερ τῆς γρηγορότητος τοῦ μαθήματος τῆς γεωγραφίας;

54. Νέος τις ἀναγγέλλει εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, εἰς τὸν προστάτην καὶ εἰς τινα φίλον, ὅτι ἡρίστευσε κατὰ τὰς ἐξετάσεις.

Παρατηρήσεις. Γράψου καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ἐπιστολάς. διδων τὸν ἀνάλογον χαρακτῆρα εἰς ἑκάστην. Πῶς θὰ ἔγραψε πρὸς τὸν ἀδελφόν, πρὸς τὸν προστάτην, πρὸς τὸν φίλον;

55. Φίλος ἀναγγέλλει εἰς φίλον, ὅτι ἔφθασε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑγιὴς εἰς Κρήτην.

Παρατηρήσεις. Περίγραψου τὴν χαράν, τὴν ὅποιαν ἡσθάνθη ἐλῶν εἰς Κρήτην ἐλευθέραν ζῆση. Χαρὰ τῶν κατοίκων. Ἡμισέληνος. Ἐλληνικὴ σημαία.

56. Ἀπάντησις. Συγγάρει ὁ φίλος διὰ τὴν χαρὰν τοῦ φίλου.

57. Υἱὸς γράφει πρὸς πατέρα ἔορτάζοντα τὰ γράψαντος, εὑρίσκεται νὰ ζῇ ἐτη πολλά....

58. Ἀπάρτησις. Εὐγαριστεῖ, εὑρίσκεται τι;....

59. Στρατιώτης υἱὸς γράφει πρὸς πατέρα ἐπιστολὴν τὴν ἐπιοῦσαν τρομερᾶς μάχης, κατὰ τὴν ὑπόλοιπον ἐφογεύθησαν, ἀλλὰ ἐνίκησαν.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν μάχην. Ήρετο, πᾶς ἄτελεστος, ποὺ συνήρθη ἡ μάχη, πόσοι ἦσαν οἱ ἐχθροί, πόσοι ἐφονεύθησαν, τίνες οἱ ἀνδραγαθῆσαντες. Χαίρει ὁ υἱὸς, διότι ὅτια ταῦτα τῆς νίκης.....

60. Φίλος γράφει πρὸς φίλου, τοῦ ὄποιού ὁ πατὴρ ἀπέθανεν.

Παρατηρήσεις. Συλλυπεῖται διὰ τὸ ἀτύχημα, παρηγορεῖ τοῦτον, συνιστᾷ νὰ μὴ λυπηται πολύ, διότι ὁ πατὴρ ἀποθανὼν ἀφῆκε μηδὲν ἀγαθὴν αὐτῷ.

61. Ἀναγγέλλει τις εἰς τινα τὸν θάνατον ὀνομαστοῦ ἀνδρὸς καὶ περιγράφει τὸ γενικὸν πένθος τὸ προξενγήθεν ἐκ τούτου. Ἀπαριθμεῖ τὰς ὑπηρεσίας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ περιγράφει τὰς ἀποδοθείσας αὐτῷ τιμὰς ὑπὸ τῶν συναδέλφων καὶ τοῦ ἔθνους, καταλέγει δὲ καὶ τὰς ἴδιωτικὰς τούτου ἀρετάς.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον, πῶς ἐξεδηλώθη τὸ γενικὸν πένθος. Ἀπαριθμησον τὰς ὑπηρεσίας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τὰς ἀποδοθείσας εἰς τὸν νερκὸν αὐτοῦ τιμὰς, κατάλεξον δὲ καὶ τινας τῶν ἴδιωτικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν.

62. Μαθητής τις διέπραξεν ἀποπόν τι ἐν τῇ τάξει καὶ ἐπιμωρήθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. Οὗτος μετενόησε καὶ δι' ἐπιστολῆς παρακαλεῖ τὸν διδάσκαλον νὰ μὴ

εἰπῇ τι εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Υπόσχεται δέ, ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ δώσῃ ἀφορμὰς δυσαρεσκείας.

63. Ἐπιστολὴ μαθητοῦ πρὸς τὸν ὑιόσκαλον δικαιολογουμένου, ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ προσέλθῃ εἰς τὸ σχολεῖον.

ΣΗΜ. Η ἡμερομηνία ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ εἶνε ἀδιάφορος; Ο μαθητὴς εἶνε καταρροϊσμένος. Η μήτηρ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἔξελθῃ. Διατί λυπεῖται ὁ μαθητής; Παρακαλεῖ νὰ στείλῃ ἐνα τῶν συμμαθητῶν νὰ ὀδηγήσῃ αὐτόν, ποῖα μαθήματα θὰ ἔχῃ αὔριον.

64. Φίλος γράφει πρὸς φίλον παρακαλῶν νὰ ἀποστείλῃ εἰς αὐτὸν ἀλιευτικὰ ἐργαλεῖα διὰ νὰ ἀλιεύῃ.

ΣΗΜ. Η χρονολογία εἶνε ἀδιάφορος; Πότε ἀλιεύουσιν οἱ μαχροί μαθηταὶ; "Ορίσον τὰ ἀλιευτικὰ ἐργαλεῖα. Υπόσχεται, ὅτι θὰ στείλῃ ἐν τῶν ἴχθυών.

65. Φίλος γράφει πρὸς φίλον ἀσθενῆ, λυπεῖται διὰ τὴν ἀσθένειαν. Γράφει τὴν, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι ἀνέρωσεν. Διηγεῖται, τί κατὰ τὴν ἀσθένειαν συνέβη ἐν τῷ συγκλείῳ (πλάσον τι εὐχάριστον δυνάμειν νὰ εὐγχαριστήσῃ τὸν φίλον).

66. Άπαρτησις. Εὐχαριστήθη διὰ τὴν ἐπιστολὴν πλήρη αἰσθημάτων. Εὐχαριστήθη διὰ τὰς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ συγκλείῳ συμβάντων. Υπενθυμιζει τὰ κατὰ τὴν ἀσθένειαν. Βεβαιοῦ, ὅτι προθαίνει ἡ ἀνάρρωσις. Λεπτομερείας τινὰς ὅρισον ἀναρρώσεως. Ζητεῖ πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν μαθημάτων. Λυπεῖται, ὅτι καθυστέρησεν. Παρηγορεῖται, ὅτι θὰ ἐπιμεληθῇ.

67. Κρήτης τις γράφει πρὸς φίλον ἐν Ἀθήναις, πῶς

έωρτάσθη ή 25 Μαρτίου τὸ πρῶτον ἔτις τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης.

Παρατηρήσεις. Ἀντίθεσις τοῦ τρόπου τῆς ἑορτάσεως τῆς 25 Μαρτίου ὑπὸ τὴν δουλείαν καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθερωσιν. Ἐκδήλωσις χαρᾶς.

68. Φίλος τις ζῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει: ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ φίλου διαμένοντος ἐν Ἀθήναις περιγράφουσαν πῶς ἐωρτάσθη ἐν Ἀθήναις ή 25 Μαρτίου.

69. *Ἀπάντησις.* Ο φίλος ἀπαντᾷ πρὸς αὐτόν, συγχρίζει, διότι ή 25 ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς ἀλλὰ λυπεῖται, διότι ἐν Κωνσταντινουπόλει ή 25 Μαρτίου δὲν ἐορτάζεται πανηγυρικῶς. Τέλος εὔχεται.....

Παρατηρήσεις. Ο ἐξ Ἀθηνῶν γράψαν, πῶ. περιέγραψε τὰ τῆς τελετῆς τῆς 25 Μαρτίου; Ο ἐν Κωνσταντινουπόλει: διατί συνεχάρη τὸν ἐν Ἀθήναις φίλον, διατί λυπεῖται; Όποια ἀντίθεσις τοῦ ἐν Ἀθήναις πανηγυρικοῦ τρόπου τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ψυχρῆς ἑορτῆς; (Σημαία Ἑλληνική, ἡμισέληνος, Ἐπευθέρα Ἀθηναί, δούλη Κωνσταντινούπολις). Τί εὔχεται; (ἐλευθέρα Κωνσταντινούπολις· Ἀγία Σοφία).

70. Γράψει δρόφανός τις εἰς τὸν πρωστάτην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει τὰ ἔτη.

Ο θάνατος ἀφήρετε ἐνωρίς τοὺς σεβαστούς μας γονεῖς. Ἐγεινα δρόφανός μικρός ἔτι τὴν ἡλικίαν. Δὲν ἔγνωρισα οὕτε πατρικὴν οὔτε μητρικὴν στοργήν. Άλλ, ο Θεὸς δὲν μὲν ἀφῆκεν ἐν τῇ ἀθλιότητι. Εξαπέστειλεν ὑμᾶς, δοσιε... Εὔχομαι, Σεβαστὲ προστάτα,...

Παρατηρήσεις. Απὸ τοῦ «ὁ θάνατος—ἐν τῇ ἀθλιότητι» ἂς πλατυνῆ τοῦτο. Λέ συμπληρωθῶσι καταλλήλως τὰ κενὰ καὶ ἂς τοῦτο καταλλήλως φέλοιερόνησις ἐν τέλει.

71. Ἡ μικρὰ Ἐλένη ἀναγωροῦσα εἰς τὴν ἔξοχὴν ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν ἀδελφὴν Αἰκατερίνην τὴν μεγάλην αὐτῆς πλαγγόνα συστήσασα εἰς ταύτην νὰ φροντίζῃ πολὺ περὶ αὐτῆς. Ἡ Ἐλένη ἡμέραν τινὰ εἶδε πτωχὴν ἐπαίτιδα κρατοῦσαν τριῶν ἑτῶν θυγάτριον ἄνευ καλύμματος. Ἀφαιρεῖ τὸν σκοῦφον ἐκ τῆς πλαγγόνος καὶ διδει εἰς τὸ θυγάτριον. Ἡ Ἐλένη γράφει πρὸς τὴν Αἰκατερίνην ἐπιστολὴν καὶ διηγεῖται, τι συνέβη, δικαιολογεῖται, αἰτεῖται συγγράψην καὶ πιστεύει, ὅτι θὰ τύχῃ ταύτης.

Παρατηρήσεις. Περίγραψον τὴν συγκίνησιν, τὴν ὅποιαν ἡσθάνθη ἡ Ἐλένη ἰδοῦσα τὴν ἐπαίτιδα. Περίγραψον τὴν ἐπαίτιδα καὶ τὸ μηκόν θυγάτριον.

ΣΗΜ. Πλάσον ἐπιστολὴν, τὴν ὅποιαν δηθεν ἔστειλεν ἡ Αἰκατερίνη πρὸς τὴν Ἐλένην ἐγκρίνασσαν καὶ ἐπιδοκιμάσασαν τὰ γενόμενα.

72. "Ανθρωπός τις πολυμελῆ οἰκογένειαν ἔχων ἐκ νόσου δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ, ζητεῖ βοήθειαν παρά τινος ὀνομαστοῦ διὰ τὰς ἀγαθοεργίας πλευσίου.

73. *Ἀπάντησις.* Διδει βοήθημα γρηγοριακὸν γράψων πρὸς αὐτὸν εὐγενῶς.

74. Ἐπιστολὴ χωρικοῦ ζητοῦντος παρὰ φίλου νὰ τῷ δανείσῃ 1200 φργ. διὰ νὰ ἀγοράσῃ παρακείμενον ἀγρόν. Ὑπόσχεται δὲ νὰ ἔξιφλήσῃ τὸ χρέος μετὰ ἓν ἔτος.

75. *Ἀπάντησις.* Ο φίλος πέμπει τὸ πεσσὸν ἄτοκον.

76. Χωρικός τις παρακαλεῖ φίλου νὰ ἔλθῃ μετὰ τῆς

σίκογενείας τὴν 25 Ἰουλίου εἰς τὸ χωρίον, ὅπε τελεῖται πανήγυρις.

77. Ἀπάντησις. Εὐχαριστεῖ διὰ τὴν πρόσκλησιν, ὑπόσχεται, ὅτι θὰ ἔλθῃ. "Αν δύμως δὲν ἔλθῃ, εἰπέ, ποίου δικαιολογίαν θὰ προτείνῃ.

Παρατηρήσεις. "Ορίσον, ποία εἶναι ἡ πανήγυρις; πᾶς τελεῖται ἐν τῇ ἑξοχῇ; Ποίας ἀρά γε τέρψεις γράφει, ὅτι θὰ αἰσθανθῇ, ἢν ἔλθῃ εἰς τὴν πανήγυριν;

78. Πατήρ ἐλέγγει τὸν μαθητεύοντα υἱόν, διότι ἀγελεῖ τὸ μαθήματα, συγγάζει εἰς καρφενεῖα. Συγ-
ρούλευει γὰρ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πρότερον σώφρονα βίον,
ἀπειλεῖ, ὅτι θὰ παύσῃ γὰρ βοηθῆ αὐτὸν γρηγοριῶν.

79. Ἀπάντησις. Υἱὸς δύσκολογεῖ τὸ σῷάλμα, ὑπό-
σχεται σωρόνεστερον βίον καὶ ἐπιμελέστερον.

80. Θεῖός τις ἔστειλε πρὸς τοὺς 4 ἀνεψιοὺς αὐτοῦ
δῶρα ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει. (ἀπαρίθμησαν τὰ δῶρα δι' ἔκαστον).

81. Ἀπάντησις. Ο πρεσβύτερος εὐχαριστεῖ, ἀπα-
ρίθμει δὲ τὴν γαράν, τὴν δύοίσιν ἡσθάνθῃ ἔκαστος καὶ
καταλέγει τὴν γρῆσιν τοῦ δώρου ἔκάστου.

82. Υἱὸς γράφει πρὸς τὸν πατέρα ἀγγέληων, ὅτι
ὁ θεῖος αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπιμελεῖαν αὐτοῦ ἔπειμψε δῶραν
εἰκόνα τινά.

Παρατηρήσεις. "Ορίσον, τίνα εἰκόνα ἔστειλε καὶ περίγραψον ταῦτην.

ΜΙΚΡΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

---

1. Ἔαρ καὶ φθινόπωρον.

Ποῖοι μῆνες ἀποτελοῦσι τὸ ἔαρ καὶ ποῖοι τὸ φθινόπωρον; Πῶς εἶνε αἱ πεδιάδες, οἱ ἄγροι, οἱ λειμῶνες, τὰ δένδρα, τὰ φυτά, τὰ ἄνθη, τὰ πτηνά, τὰ ζῷα, οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ ἔαρ, πῶς κατὰ τὸ φθινόπωρον; Αἱ ἥμέραι καὶ αἱ νύκτες πῶς εἶνε κατὰ τὸ ἔαρ καὶ πῶς κατὰ τὸ φθινόπωρον; Τίνος τὰ ἀγαθὰ παραμένουσι περισσότερον, τοῦ ἔαρος ἢ τοῦ φθινοπώρου;

2. Ψηλος καὶ κόλαξ.

Εἶνε εὔκολον νὰ διακρίνωμεν τοὺς κόλακας ἀπὸ τοὺς φίλους; Κατὰ τὶ διαφέρουσιν οἱ κόλακες τῶν φίλων; Πρὸς τὶ ἀποθέπει ὁ κόλαξ καὶ πρὸς τὶ ὁ φίλος; Ποίους πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν καὶ ποίους νὰ ἀποφύγωμεν καὶ διατί;

3. Ἀστικὸς καὶ ἀγροτικὸς βίος.

Ποῖος λέγεται ἀστικὸς καὶ ποῖος ἀγροτικὸς βίος; Ποῖα εἶνε τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου; Ποῖα εἶνε τὰ ψεκτὰ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου; Ποῖα εἶνε τὰ ἀγαθὰ

τοῦ ἀστικοῦ βίου καὶ ποῖα τὰ κακά; Τίνα βίου προτιμᾶς, τὸν ἀστικὸν ἢ τὸν ἀγροτικὸν ἢ τὸν μὲν χειμῶνα τὸν ἀστικόν, τὸ θέρος δὲ τὸν ἀγροτικὸν καὶ διατί;

4. Εὔμετάθλητος ἢ τύχη.

Ἄποδειξον τὴν ὄρθοτητα καὶ ἀλήθειαν ταύτην ἐπὶ τῆς ὡραιότητος, ἐπὶ τῶν εὔτυχῶν ἐκθάσεων, ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπὶ τῆς ἐξουσίας, ἐπὶ τοῦ πλούτου. (Πολυκράτης "Αμασίς, Κροῖσος Σέλων, ἡγεμόνες, κατακτηταί, κτλ.).

5. Χρησιμότης ξύλου καὶ σεδήρου.

Άριθμησον, εἰς τί δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὸ ξύλον καὶ εἰς τί τὸν σίδηρον.

6. Τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης.

Τίνα ἀγαθὰ ἀπολαύσουσι τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄπομα ἐκ τῆς εἰρήνης; (ἐμπόριον, βιομηχανία, κίνησις κεφαλαίων, γεωργία, τέχναι, ἐπιστήμαι, συγκοινωνία κτλ.).

7. Μελοποννησιακὸς πόλεμος - Ἀθηναῖος.

Ποῖα κακὰ σί 'Αθηναῖοι ἔπαθον ἐκ τοῦ πολέμου τούτου; Ἐξησθένησαν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ὑλικῶς καὶ ἡθικῶς; Κατάδειξον τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ταύτην ἐξασθένησιν, τὴν ὑλικὴν καὶ ἡθικὴν ἐξασθένησιν. ('Εκμηδένισις ἐμπορίου. 'Αποικίαι. 'Ελάττωσις πληθυσμοῦ ἐκ τοῦ λοιμοῦ τοῦ πολέμου, ἐκ τῶν ἀσθενειῶν καὶ κακουγιῶν, διαφθορὰ ἡθῶν, με-

ταθολὴ νομοθεσίας, ἐλάττωσις στόλου, κατεδάφισις τειχῶν, ἀφαιρέσις ἡγεμονίας, ἀπώλεια συμμάχων, ἐξάρτησις ἐκ τῆς Σπάρτης κτλ.).

8. "Εχει ἐπερροήν ἡ γεωγραφικὴ θέσης ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου;

Οποῖοι εἶνε τὸ σῶμα, τὸ πνεῦμα, τὰ κρήτη, τὰ ἔθιμα, τὸν βίον, τὰς ἐγασχολήσεις οἱ κατοικοῦντες τὰ δρεινὰ μέρη, τὰς πεδιάδας, τὰ παράλια; Ἀπόδειξον τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ἴστορίας καὶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

9. Λατρεία.

Ορισμός. "Εγχωμεν καθηκον νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν καὶ διατί; Κατὰ πόσους τρόπους δεικνύομεν τὴν λατρείαν ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν; (δύο ἐσωτερικὴ καὶ ἔξωτερικὴ λατρεία). Εἰς τὶ συνίσταται ἐκατέρᾳ; Εἶνε καὶ αἱ δύο ἀναγκαῖαι καὶ διατί; Τὶς ἡ πρωτιμοτέρα; Τί κέρδος ἔχωμεν λατρεύοντες τὸν Θεόν;

10. Τροφαί.

Ορισμός. Σκοπός. Ποίας τροφὰς πρέπει νὰ τρώ- γωμεν τὸν χειμῶνα καὶ ποίας τὸ θέρος; Ποσάκις τῆς ἡμέρας; Πόσον; Πόθεν προμηθευόμεθα τὰς τροφὰς; Τίνας τροφὰς τρώγουσι τὰ ζῷα, τὰ ἔντομα, τὰ πτηνά, οἱ ιχθῦς, τὰ ἑρπετά, τὰ δένδρα καὶ φυτά;

11. Κατοικία.

Σκοπὸς τῆς κατοικίας. Ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς φυσικωτάτης μέχρι τῆς τελειωτάτης κατάδειξον τὴν κα-

τοικίσην τοῦ ἀνθρώπου. Ποῦ κατοικοῦσι τὰ ζῷα τὰ
ἄγρια, τὰ ἥμερα, οἱ ἐγθῦς, τὰ πτηνά, τὰ ἑρπετά, τὰ
έντομα;

12. Τέχναι.

Ορισμός. Εἰς πόσας τάξεις διαιροῦνται; (χειρωνακτικὴ καὶ καλαὶ τέχναι). Ποῖαι εἶναι χειρωνακτικαὶ καὶ ποῖαι καλαὶ τέχναι; Τίς ἡ χρησιμότητας τῶν χειρωνακτικῶν καὶ τίς ἡ τῶν καλῶν τεχνῶν; Αἱ τέχναι ἔν τοις Ἑλλάδι ἀκμάζουσι; Ποῖαι εἶναι μᾶλλον προτιγμέναι;

13. Οἱ ἄνθρωποι ἐφευρέτης.

Κατάλεξον, τί ὁ ἄνθρωπος ἐφεῦρε διὰ τοῦ λογικοῦ εἰς πλήρεσιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ; Εἰς τί ἐκάστη ἐφεύρεσις ὠφελεῖ αὐτόν;

14. Σφρησιμότης Γλωσσῶν.

Κατάδειξον τὴν χρησιμότητα τῆς ἐκμαθήσεως ξένων γλωσσῶν εἴς τε τὸν ἐπιστημονικὸν βίον καὶ εἰς τὸν καθ' ἥμεραν. Πόθεν προήλθει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκμαθήσεως ξένων γλωσσῶν;

15. Καθήκοντα ἐλευθέρων Ἑλλήνων καὶ ὑποδούλων.

Τίνες Ἑλλήνες εἶνε σήμερον ἐλεύθεροι καὶ τίνες ὑπόδουλοι; Πότε καὶ πῶς ἔγειναν ἐλεύθεροι; Εἰς ποὺς καὶ ἀπὸ πότε εἶνε ὑπόδουλοι οἱ ὑπόδουλοι; Ποῖα καθήκοντα ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐλεύθεροι;

καὶ ὑπόδουλοι "Ελληνες; Ή ἐλευθερία τῶν Ἐλλήνων εἴνε ἔργον μόνον τῶν ἐλευθερωθέντων ἢ καὶ τῶν ὑποδούλων καὶ ποίων; Ποῦτα καθήκοντα ἔχουσιν οἱ ἐλεύθεροι πρὸς τοὺς ὑποδούλους καὶ ποῖα οἱ ὑπόδουλοι πρὸς τοὺς ἐλευθέρους;

16. Κακὰ ψεύδουσι.

Τίνα κακὰ δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐκ τοῦ ψεύδους εἰς αὐτὸν τὸν ψευδόμενον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους; Πρέπει γ' ἀποφεύγωμεν τὸ ψεῦδος;

17. Μὴ ἐπιχεέρεε ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων σου.

Πόθεν προέρχεται τοῦτο, τὸ νὰ ἐπιχειρῇ τις ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ; (ματαιότης, φιλοδοξία, ἄγνοια τοῦ γνῶθι σκυτόν, ἄγνοια τοῦ πράγματος, ὅπερ ἐπιχειροῦμεν). Διατί δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρῶμεν ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων ἡμῶν; (καταναλίσκομεν προτερήματα καὶ δυνάμεις, περιουσίαν εἰς ἀλλότρια τῆς ἡμετέρας δυνάμεως, καθιστάμεθα δυστυχεῖς, γενόμεθα καταγέλαστοι).

Παρατηρήσεις. Ἀπόδειξον τὴν ὀρθότητα καὶ ἀλήθειαν ἐκ τῆς ιστορίας, ἐκ τῶν μύθων ("Ικαρος Δαίδαλος") ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου.

18. Άξι παιδεαέ.

Τί εἴνε παιδιά; Τίς ὁ σκοπὸς τῶν παιδιῶν; Ὡρελοῦσι μόνον τὸ σῶμα ἢ καὶ τὸ πνεῦμα; Πᾶσκι αἱ παιδιά γενικῶς ὠφελοῦσι τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἢ

έκάστη ίδια ωφελεῖ τοῖς μέλος τοῦ σώματος καὶ ἀναπτύσσει ίδιαν ίδιοφυΐαν; Ποῖαι εἶνε παρ' ἡμῖν συγήθεις παιδιά; Ποῖαι ἐκ τούτων προσήκουσιν εἰς τοὺς ὄρρενας, ποῖαι εἰς τοὺς θήλεις; Ποῖαι παιζόνται τὸν γειμῶνα, ποῖαι τὸ θέρος, ποῖαι τὸ ἔαρ; Ποῖαι εἶνε κοινοὶ καὶ εἰς τοὺς ὄρρενας καὶ εἰς τοὺς θήλεις; Ποίας ἀρχαῖς παιδιάς γνωρίζεις; Ποῖαι ἀργαῖαι παιδιάι δροιάζουσι πρὸς τὰς σημερινάς; Περίγραψον τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὄποιον παιζεται μία ἐκ τῶν συγήθων παιδιῶν. Κατάλεξον παιδιάς ὅριζων καὶ τὸν σκοπὸν ἑκάστης αὐτῶν;

19. Ἀμυντήρεα ὄπλα.

Ορισμός. Ποῖα ἀμυντήρια ὄπλα ἔχουσι κατὰ τῶν ἐγθεῶν τὰ ζῷα, τὰ πτηγά, τὰ ἔντομα, οἱ ἵγθις, οἱ ὄνθεωποις; Κατάλεξον ζῷα καὶ τὰ ἀμυντήρια αὐτῶν ἔργανα. (κύνες λύκοι δάκνουσιν, ἵπποις ὄπλή, βοῦς κέρατον, μέλισσα κέντρον, ἐγίνοι τυλίσσονται καὶ προσυλάσσονται, λαγοὶ ταχύτης κτλ.).

20. Ἐμπόριον.

Σκοπὸς ἐμπορίου. Πῶς τὸ ἐμπόριον διεξήγετο κατὰ τοὺς παλαιοτέρους γρόνους; (δι' ἀνταλλαγῆς πραγμάτων). Ο τρόπος οὗτος τῆς ἀγορᾶς πραγμάτων δι' ἀνταλλαγῆς διετηρήθη καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα γρόνους καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς; "Οταν αἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἡ ἀγορὰ ἦτος δυσκολωτέρα δι' ἀνταλλαγῆς πραγμάτων, τῇ ἐπενόησαν

οι ἄνθρωποι; (νόμισμα) καὶ διατί, καὶ ποῖα νομίσματα καὶ διατί ἐκρίθησαν κατάλληλα εἰς τοῦτο; Διὸ ἀγορὰν ὅμως μεγάλων ποσῶν πραγμάτων ἀντὶ τῶν ἐκ μετάλλου νομισμάτων τί ἀπλούστερον ἐπενοήθη; (χαρτονόμισμα). Ποίας ἀνάγκας σωματικὰς καὶ πνευματικὰς τοῦ ἀνθρώπου πληροῖ τὸ ἐμπόριον;

21. Βασιλέως προσφώνησες.

Βασιλεὺς προσφωνεῖ στρατὸν ἀπεργόμενον εἰς πόλεμον κατὰ τῶν ἔχθρῶν.

Παρατηρήσεις. Τυποτεθίσθω, δις ὁ Ἀλέξανδρος ἀποθιθασθεὶς εἰς Ἀσίαν προσφωνεῖ τοὺς στρατιώτας ἑτοίμους εἰς πόλεμον. Τί οὐδὲλεγε πρὶς τούτους; Ἄς ἐκλέξῃ ἀντὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ μαθητὴς ἄλλον βασιλέα.

22. Ή εἴ γνώσεις εἶνε ὁ κάλλιστος πλοῦτος.

Εἶνε τοῦτο ἀληθές; Διατί αἱ γνώσεις εἶνε ὁ κάλλιστος πλοῦτος;

23. Ἐλευθερία—Δουλεία.

Κατάδειξον τὰ καλὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὰ κακὰ τῆς δουλείας ἐν τε τῷ δημοσίῳ βίῳ καὶ ἴδιωτικῷ, ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ, ἐν τῇ γεωργίᾳ, ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ πίστωσιν τοῦτο ἐκ τῆς ἴστορίας τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους.

24. Ταχυδρομεικὴ συγκοινωνία.

Οἱ σκοπὸς ταύτης ποῖος εἶνε; Κατάλεξον τὴν χρησιμότητα τῆς ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας. Πῶς διε-

ξέγεται αὕτη παρ' ἡμῖν; Πῶς διεξάγεται αὕτη μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ξένων; Κατὰ ξηρὰν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν γίνεται ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία; Μόνον ἐπιστολὰς ἀποστέλλομεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπουν ἢ καὶ ἄλλα πράγματα; Τὸ κράτος προγοεῖ περὶ ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας;

25. Σύλλογοι.

Τί λέγεται σύλλογος; Πόσων εἰδῶν σύλλογοι δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν; Ποῖοι ὁ σκοπὸς τῶν συλλόγων; Ποῖοι ἀποτελοῦσι τοὺς συλλόγους; Ποῖα καθήκοντα ἔχουσιν οἱ ἀπαρτίζοντες τοὺς συλλόγους; Κερδίζουσι τι τὰ μέλη τοῦ συλλόγου; Οἱ σύλλογοι παρέχουσιν ὠφέλειάν τινα εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς τὰ μέλη τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν τὸν σύλλογον;

26. Εὗ φερομένης τῇς γεωργίας ἔρρωνται πᾶσαι αἱ ἄλλαι τέχναι.

Ανάπτυξον τοῦτο καὶ ἀπόδειξον διὰ παραδειγμάτων, ὅτι προάγονται αἱ τέχναι ἐκεῖ, ὅπου ἀκμάζει ἡ γεωργία.

27. Θρησκεία.

Εἶνε ἔμφυτος ἡ ὀργή, εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ὀργιζηται τις; Ποῖα τὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὴν ὀργήν, πῶς πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ ὀργιζώμεθα; Πρὸς τίνα δύμοιάζει ὁ ὀργιζόμενος; Πῶς διάκειται κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὸν γοῦν ὁ ὀργιζόμενος; Ποῖα τὰ κακὰ ἀποτελέ-

σματα τῆς ὀργῆς ἐπὶ τε τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ ;
Εἰς ποίας πράξεις δύναται νὰ παρεκτραπῇ ὁ ὄργιζόμενος ; Παραδείγματα ἀοργήτων (Σωκράτης, Πλάτων).
Ο μὴ ὄργιζόμενος τίνων σωματικῶν καὶ τίνων ἡθικῶν
ἀγαθῶν ἀπολαύει ;

28. Χαρά.

Τί εἶνε χαρά ; Πῶς ἐκδηλοῦται αὔτη ; Ὁποῖς τις φαίνεται κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὁ χαίρων ;
Ἐχει βαθμοὺς ἡ χαρά ; Ἐπὶ τίνι δύναται τις νὰ χαίρῃ ; Ἐπὶ τοῖς λόγοις μόνον ή καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοῖς κοινοῖς ; Τὴν αὐτὴν χαρὰν αἰσθάνεται καὶ ὁ κακός καὶ ὁ ἀγαθός ; Ἐπὶ τισι χαίρει ὁ ἀγαθός καὶ ἐπὶ τίσιν ὁ κακός ;

29. Λύπη.

Λύπη τί εἶνε ; Πῶς ἐκδηλοῦται αὔτη ; Πῶς διατίθεται καὶ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὁ λυπούμενος ; Ἐχει βαθμοὺς ἡ λύπη ; Ἐπὶ τίνι δύναται τις νὰ λυπήται ; Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς λυπεῖται καὶ ὁ κακός καὶ ὁ ἀγαθός ; Πῶς δύναται τις νὰ φέρῃ εὐκόλως καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην ; Πῶς ἐξεδήλουν οἱ ἀρχαῖοι Ἔλληνες, πῶς δὲ ἡμεῖς τὴν λύπην ἐπὶ τῷ θυνάτῳ οἴκείσι ;

30. Ἀγαθὰ καὶ κακά.

Κατάδειξον τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακά, τὸ ὅποῖα προξενεῖ ἡ βροχή, ὁ λίθος, τὸ βιβλίον, ὁ ποταμός, τὰ ὅπλα, ὁ οἶνος, ἡ θάλασσα, τὸ γρήμα, ὁ πόλεμος, ἡ εἰρήνη, τὸ πῦρ, ἡ χιών.

31. Αἱ δέκα ἐντολαέ.

Ἄναπτυξὸν ταύτας καὶ κατάδειξον τὴν χρησιμότητα ἑκάστης ἐφρομοζομένης καὶ τὰς βλάβας τὰς τε ἴδιωτικὰς καὶ δημοσίας τὰς προερχομένας ἐκ τῆς παραβάσεως. Τίς ταύτας ἔδωκεν, ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς;

32. Ὁμοιότητες καὶ διαφοραί.

Κατάδειξον τὰς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἥμέρας καὶ νυκτός, μήλου καὶ ἀπίου, χειρὸς καὶ ποδός, ὀφθαλμῶν καὶ ὤτων, θύρας καὶ γάλακτος, ἀνθρώπου καὶ ζῴου, ἐνκλησίας καὶ σχολείου, ἵππου καὶ βοὸς κ.τ.λ.

33. Ἐπιστήμη.

Τῆς ἐπιστήμης ἡ πρόοδος ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ; Κατάδειξον τοῦτο διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς ιστορίας καὶ τοῦ κοινοῦ βίου. (Ἀνακαλύψεις, τηλέγραφος, σιδηρόδρομος, ἀτμόπλοιο).

34. Πελαθελφέα.

Οοισμός. Διατί πρέπει νὰ ἀγαπῶνται οἱ ἀδελφοί; Πῶς πρέπει νὰ δεικνύωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην; Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη συντείνει εἰς τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς ἑαυτήν; Οἱ γονεῖς εὐχαριστοῦνται ἐκ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης; Ὁ κόσμος πῶς διατίθεται πρὸς τοὺς φιλαδέλφους; Ὅπο τίνος ἐπιθέλλεται ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη; (ὑπὸ τῆς φύσεως). Ποῖα καθήκοντα

ἔχουσιν οἱ μεγαλείτεροι ἀδελφοί, ποῖα οἱ νεώτεροι; Τίνας γνωρίζουμεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος φιλαδέλφους; (Διόσκουροι κτλ.).

35. Ηρωϊσμός.

Ορισμός. Αἱ διάφοροι αὐτοῦ μορφαὶ. Τίνες ἐπέδειξαν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἴστορίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν ἡρωϊσμόν; (Κυναίγειρος, Ἀμομφάρετος, Σουλιώτισσα, Ὁδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος, Ἀχιλλεύς, Διομήδης, Ἀλέξανδρος, Φιλοποίμην κτλ.).

36. Ηρεσθεία εἰς "Ηλείου.

Ο Πάρις ήρπασε τὴν Ἐλένην. Οἱ Ἑλληνες ὥργισθησαν, παρεσκευάσθησαν εἰς πόλεμον. Πρὶν δημοσίευστορατεύσωσιν, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν Πρίαμον καὶ ἐζήτησαν τὴν ἀπόδοσιν τῆς Ἐλένης καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν θησαυρῶν. Οἱ πρέσβεις οὗτοι, τί ἀρά γε εἴπον πρὸς τὸν Πρίαμον; Πῶς διετύπωσαν πρὸς αὐτὸν τὰ δίκαια παράπονα;

37. Συμπεριφορὰ καθ' ὄδον.

Πῶς πρέπει νὰ βαδίζῃ ὁ μαθητὴς καθ' ὄδον; Πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρηται, ὅταν συναντήσῃ ιερέα, γυναῖκα, ἄνδρα ἐπίσημον, γέροντα, ἀνάπηρον, συμμαθητὴν, φίλον τῆς οἰκογενείας, ἄνθρωπον βαστάζοντα εὔθρωντον πρᾶγμα; "Αν ἐκ συρροῆς ἐμποδίζηται ἡ κυκλοφορία, πρέπει νὰ βιάζηται, νὰ ἀπωθῇ τοὺς ἄλλους ἢ νὰ περιμένῃ τὴν σειράν αὐτοῦ; "Αν περιπατᾷ μετ'

ἀνωτέρων ὁύς, πρέπει γὰ τίθηται μεταξὺ αὐτῶν η̄ ἐξ εὐωνύμων ἀφίνων εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκ δεξιῶν τιμητικὴν θέσιν;

38. Ἐργασία.

Τὸ πᾶν ἐργάζεται. Εἰς τὸ πτηνόν, ὁ ἵππος, ὁ κύων, ἡ μέλισσα, ὁ μύρυνξ, ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ φύσις;

39. Ναυτικά.

Ποῖον ἔθνος ἀρχαῖον ἦτο ναυτικόν; Ποῖαι τῶν ἀρχαίων πόλεων εἴχον ναυτικὴν δύναμιν; Ποῖα σῆματα ἔθνη ἔχουσι ναυτικὴν δύναμιν; Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ναυτικὴν δύναμιν, πόσην καὶ πολαν; Ποῖαι ἑλληνικαὶ πόλεις ἔχουσι ναυτιλίαν; Ποία χρησιμότητες τῆς ναυτιλίας ἐν τῷ πολέμῳ; Ποία ἡ χρησιμότητες ἐν εἰρήνῃ; (Γνῶσις ξένων ἡθῶν, ἔθῶν, ἔθιμῶν, βίου, ζώων, φυτῶν, θρυκτῶν, καλλιτεχνικῶν ἐργῶν, ἀνταλλαγὴ πρεσβύτων ἐδάφους καὶ τέγνης, κτλ.).

40. Σεβασμὸς πρὸς τὴν ἴδιοκτησίαν.

Πῶς ἀποκτᾶται ἡ ἴδιοκτησία ἐκάστου; Εἶνε μόνον ἴδιοκτησία ὑλικὴ ἢ καὶ πνευματική; "Εγχομεν καθῆκον γὰ σεβόμενα τὴν ἴδιοκτησίαν τῶν ἄλλων; Διατί; Ἀριθμησον τὰ κέρδη, τὰ δύοια ἔχομεν σεβόμενοι τὴν ἴδιοκτησίαν τῶν ἄλλων; Ἀριθμησον τὰς ζημίας, τὰς δύοιας πάντες ἔχομεν μὴ σεβόμενοι τὴν ἴδιοκτησίαν; Οἱ νόμοι προστατεύουσι τὴν ἴδιοκτησίαν; Τιμωρεῖται

ύπὸ τῶν νόμων ὁ μὴ σεβόμενος τὴν ἴδιοκτησίαν ; Ο Θεὸς συνιετῷ τὸν σεβασμὸν τῆς ἴδιοκτησίας ;

41. Ἐπειροοή τῶν καλῶν τεχνῶν ἐπὶ τοῦ ἥθους.

"Ἐγουσιν ἐπιρροοήν αἱ καλαι τέχναι ἐπὶ τοῦ ἥθους τοῦ ἀνθρώπου ; Ποῖα ἔργα τῶν καλῶν τεχνῶν ἐπιρροῶσιν ἐφ' ἡμῶν ; "Ολα τὰ ἔργα τῶν καλῶν τεχνῶν τὰ αὐτὰ ἐξεγείρουσιν ἐν ἡμῖν συναισθήματα ἢ ἔκαστον τούτων ἵδια ἐξεγείρει ;

42. Τὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν.

Ποῖα ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ποῖα ὑπὸ τὴν γῆν ; "Ωρελοῦσιν ἡμᾶς ταῦτα ἀμφότερα καὶ κατά τι ; Πῶς ἀνακαλύπτομεν τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ;

43. Ἐφημερές.

Κατάδειξον, ποῖα ἀγαθὰ ἀπολαύομεν ἐκ τῆς ἐφημερίδος καὶ ποῖα κακά, ἀφοῦ προηγουμένως εἴπης, τί εἶνε ἐφημερίς καὶ τίς ὁ σκοπὸς ταύτης. Ἡ ἐφημερίς ὥφελεῖ μόνον τὰ ἄποικα ἢ καὶ τὸ ἔθνος καὶ πᾶς ;

44. Βιομηχανέα.

Εἶνε προηγμένη ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλλάδι ; Ποῖον εἶδος βιομηχανίας εἶνε μᾶλλον προηγμένον ; "Εκαστον εἶδος βιομηχανίας ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἀκμάζει ; "Ἐχει τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἐκ τῆς βιομηχανίας κέρδος ἡλικόν ; "Ἐν τῇ πόλει, ἔνθα τὸ σχολεῖον, ποῖον

εἰδος βιομηχανίας ἀκμάζει καὶ κατὰ τί ἐκ τούτου ὠφελεῖται ἡ πόλις; Ήσαν ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἔχουσι προηγμένην βιομηχανίαν καὶ ποῖον εἴδος βιομηχανίας καλλιεργεῖ ἕκαστον ἐθνος; Τίνα προϊόντα τῆς βιομηχανίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰσάγονται εἰς Ἑλλάδα; Ποῖα βιομηχανικὰ προϊόντα ἔξαγονται ἐξ Ἑλλάδος;

45. Ἰαματικὰ πηγαί.

Ποῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουσιν Ἰαματικὰ ὕδατα καὶ ποία ἡ θεραπευτικὴ δύναμις καὶ ἀξία αὐτῶν; Τὰ ὕδατα τῶν Ἰαματικῶν τούτων ὑδάτων ὠφελοῦσι πιγήμενα ἢ δι' ἔξωτερικῆς χρήσεως ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα; Καὶ ποῖα τούτων πίνονται μόνον, ποῖα μόνον ἔξωτερικῶς ωρελοῦσι, ποῖα δὲ μεταχειριζόμεθα καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἔξωτερικῶς; Ήσαι πηγαὶ Ἰαματικὰ ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, ποῦ, ποία ἡ χρήσις αὐτῶν; "Ὕδατα τοιούτων πηγῶν μεταχειριζόμεθα ἐν Ἑλλάδi;

46. Νῆσοι.

Τίσαν αἱ νῆσοι ἄλλοτε ἡγαμέναι μετὰ τῆς ζηρᾶς; Πῶς ἀπεσπάσθησαν (δι' ἡραιστειαθῶν ἐκρήξεων) καὶ πότε (εἰς παλαιοτάτους γρόνους); Ήσαι εἶναι ἐλληνικαὶ νῆσοι καὶ ποῦ κείνται; Ήσαι νῆσοι εἶνες ἐστία ἡραιστείων ἐνεργειῶν; (Θήρα, Μῆλος). Ήσαι εἶνες ἐλεύθεροι καὶ ποῖαι δοῦλαι; Πόσον πληθυσμὸν ἔχουσιν αἱ ἐλεύθεροι καὶ πόσον αἱ δοῦλαι; Ήσαι προϊόντα παράγουσιν; Ήσος ὁ χαρακτήρος, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, ἡ ἐνασχόλησις, ὁ πολιτισμὸς τούτων; Συνετέλεσαν αὐται εἰς ἀπελευ-

θέρωσιν του ἔθνους κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ;
Ποῖαι καὶ πᾶς ;

47. Λέμνας.

Ποίας λίμνας ἔχει ἡ Ἑλλάς, ποῦ ἐκάστη κεῖται ;
Ποίαν μυθολογικὴν ἢ ἴστορικὴν ἀξίαν ἔχει ἐκάστη
τούτων, ποία ἡ χρησιμότης ἢ ἡ βλάβη ἐκάστης εἰς τὰς
παρακειμένας χώρας ; Ποίαι λίμναι ὀνομασταὶ ὑπάρ-
χουσιν εἰς ἐκαστού τῶν ἄλλων ἔθνων ;

48. "Ορη.

Ποῖα τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Πελοπονήσου, τῆς
Στερεάς Ἑλλάδος, τῶν νήσων ; Πόσον ὕψος ἐκαστον
ἐκ τούτων ἔχει ; Ποία εἶνε ἡ χρησιμότης ἐκάστου τού-
των εἰς τὰς παρακειμένας χώρας ; Ποία τούτων ἔχουσι
μυθολογικὴν ἢ ἴστορικὴν ἀξίαν ; Ποία εἶνε σύδενδρον,
ποία ἄδενδρα ; Τὸ πάλαι ἦσαν δασώδη ; (ναι'). Ποῖα
εἶνε χιονοσκεπῆ θέρους τε καὶ χειμῶνος ; Ποῖον εἶνε
τὸ ὑψηλότατον τῶν ἐλληνικῶν ὄρέων, ποῦ κεῖ-
ται ; Ὁ "Ολυμπος εἰς τι ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἀρ-
χαιότητα (ἔδρα θεῶν), εἰς τοὺς χρόνους τῆς δουλείας,
καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ; ("Ολυμπος,
Οσση, Κίσσαθος πάντα σχεδὸν ὑπῆρξαν τὰ κρησφύγετα
τῶν κλεφτῶν καὶ ἀρματωλῶν καὶ ὁ θρόνος τῆς ἐλευ-
θερίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας).

49. Ἀκρωτήρια.

Ποῖα ἀκρωτήρια ἔχει ἡ Ἑλλάς, ποῦ κεῖται ἐκα-

στον, πῶς πάλαι καὶ νῦν ὀνομάζεται καὶ διατί; Τί ἄξιον λόγου γεγονὸς ἐπράχθη ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ρέγχοις ἡμῶν, τί ἄξιον λόγου ἀρχαῖον κτίριον ὑπάρχει ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν; (Ταίναρον ναὸς Ποσειδῶνος, Ἀρτεμίσιον ναὸς Ἀρτέμιδος, Σούνιον ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς). Ποῖον εἶνε τὸ κινδυνωδέστερον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀκρωτηρίων καὶ διατί; Καὶ τί ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν περὶ αὐτοῦ; (Μαλέαν δὲ κάμψας ἐπιλάθου τῶν σίκαδες).

50. Προεύντα.

Ποῖα προϊόντα παράγει ἡ Ἑλλάς; "Εκαπτον τούτων ποῦ τῆς Ἑλλάδος εὑδοκιμεῖ; Πόσον ποσὸν ἑκάστου προϊόντος ἔξαγεται ἐκ τῆς Ἑλλάδος; Πόσον χρήμα δύναται ἡ Ἑλλὰς κατ' ἔτος νὰ κερδίζῃ ἐκ τῆς ἔξαγωγῆς τῶν προϊόντων αὐτῆς; Ποῖα προϊόντα ἀφθονώτερα παράγονται καὶ ποῦ καταναλίσκονται καὶ ποῦα κέρδη ἔξ αὐτῶν ἔχει ἡ Ἑλλάς;

51. Αποτελος.

Τίνες ἦσαν οἱ ἄποικοι οἱ ἐλθόντες εἰς Ἑλλάδα, πῶς ὀνομάζονται, πότε, ποιας χώρας κατέλαβον, ἦσαν πεποιητισμένοι, ἐπολιτισαν τὴν Ἑλλάδα ἐλθόντες, τί ἐδίδαξαν τοὺς κατοίκους; (Πελασγοί, Φοίνικες, Αιγύπτιοι). Ποῖα ἵγη σώζονται τῆς διαμονῆς αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι; (Πελασγικὰ ἡ Κυκλώπεια τείχη; Πυραμίδες παρὰ τὸ "Αργος").

52. Ἑλληνικαὶ ἀποεικέα.

Οἱ ἔλληνες ἀναγωρίσαντες ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς ξένας χώρας. Πῶς; (ἢ διὰ συμβάσεως καὶ συγχωνεύσεως ἢ μετ' ἀγῶνας καὶ πάλην πρὸς αὐτούς). Αἱ ἀποικίαι αὗται εἶχον σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν μητρόπολιν; "Ηκμασαν αὗται καὶ κατὰ τί; (ἐμπόριον, βιομηχανία, γράμματα, τέχνη κ.τ.λ.). Οἱ ἔλληνες ὠφέλησαν τοὺς κατοίκους τῶν ἀπαρχιζομένων πόλεων; (ναὶ, μετέχων τὸν πολιτισμόν, τὰ ἔλληνικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα κ.τ.λ.).

53. Μηδεικοὶ πόλεμοι.

Ποῖοι εἶνε οἱ μηδεικοὶ πόλεμοι; Πότε ἤρχισαν, διατὶ ἐγένοντο, πρὸς τί ἐγένοντο, ποῦ ἐγένοντο, πότε ἐτελείωσαν, ποῖαι μάχαι κατὰ ξηράν καὶ ποῖαι κατὰ θάλασσαν ἐγένοντο κατὰ τοὺς μηδεικοὺς πολέμους, πόσοις στρατὸς καὶ στόλος παρετάχθη ὑπὸ ἐκατέρων, πόσοις ἐφονεύθησαν, ποίαν ὠφέλειαν ἔσχεν ἡ Ἑλλὰς ἐκ τῆς εὔτυχοις ἐκβάσεως τοῦ ἀγῶνος τούτου, ποίαν ὠφέλειαν ὄλοκληρος ἡ ἀνθρωπότης; Ποῖοι ἦσαν οἱ μεγάλοι ὄνδρες κατὰ τοὺς μηδεικοὺς πολέμους;

54. Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

Ποῖα εἶνε τὰ ἀγαθά, τὰ ὅποια ἐκάτερος προύξενησεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους; (στόλος, ἀσφαλεῖς λιμένες, εὔρυχωρα κτίρια, ναύσταθμοι, τείχη κ.τ.λ.). Ποῖον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου;

55. Ἡ γεμονέα τῆς Σπάρτης.

Πότε ἥρχισε, πότε ἐτελείωσε, πῶς, πότε καὶ που ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν ἡ Σπάρτη, τί ἐπραξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλὰδος ἡ Σπάρτη κατὰ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς, ποιους πολέμους καὶ κατὰ τίνων συνῆψε, πότε ἀπώλεσε τὴν ἡγεμονίαν, ποῦ καὶ διατί;

56. Ἡ γεμονέα τῶν Θηρῶν.

Πότε ἥρχισεν ἡ ἡγεμονία τῶν Θηρῶν; Τίνες ἄνδρες καὶ διὰ τίνων πράξεων ἐδόξασαν τὰς Θήρας; Ποίας μάχας, ποῦ, πότε οἱ Θηρῖοι ἐπεχείρησαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν; Πότε, ποῦ καὶ πῶς ἀπώλεσαν τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν οἱ Θηρῖοι;

57. Ἀλεξανδρος ὁ Μέγας.

Πότε, ποῦ ἐγεννήθη, πότε ἀνέλαβε τὸν θρόνον, πότε, ποῦ ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Περσῶν; Κατάλεξον, ποῦ, πότε συνῆψε μάχας ὄνομαστὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ποῦ, πῶς, πότε ἀπέθανεν; Ποίος ὁ σκοπὸς τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Ἀλεξανδροῦ; Ωφέλησε τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ὁ Ἀλέξανδρος, ὡφέλησε τὴν ἀνθρωπότητα;

58. Ἀλωσεις τῆς Κορίνθου.

Πότε ἡλώθη; (145 π.Χ.) Ὅποτε τίνος, πόσον στρατὸν εἶχεν ὁ Μόρμυιος, πόσον οἱ ἐλληνες, ποῦ συνήφθη ἡ μάχη; (παρὰ τὸν ισθμὸν τῆς Κορίνθου). Ποίας συμφορᾶς ὑπέστη ὁ λόκοληρος ἡ Ἑλλὰς ὑποταχθεῖσα

ὑπὸ τοὺς Ἀρωματίους; Πῶς διφερεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀρωματῶν;

59. Αὐτοκράτορες Ἀρωματίοι.

Τίνεις αὐτοκράτορες Ἀρωματίους ὑπῆρχεν εὐεργεστικοὶ πρὸς τὴν ὑπαδευλαθεῖσαν Ἑλλάδα καὶ τίνεις αἱ πρὸς αὐτὴν εὐεργεσίαι; Σώζονται ἐν Ἑλλάδι, ποῦ, καὶ ποῖα μνημεῖα δηλοῦντα τὴν εὐεργεσίαν τῶν αὐτοκρατόρων;

60. Καθήκοντα στρατιώτου.

Ποῖα καθήκοντα ἔχει ὁ στρατιώτης ἐν εἰρήνῃ καὶ ποῖα ἐν πολέμῳ; Διὰ γὰρ ἐκτελέσῃ ταῦτα τὰ καθήκοντα τὸ πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἔγγη ὁ στρατιώτης; (εὐπειθεῖσαν).

61. Επελόστοργα τέκνα.

Τίνας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν γυναῖξις δείξαντας φιλοστοργίαν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ κατὰ τίνα τρόπον; ('Αλέξανδρος, Αἰνείας, Ἀμφίνομος καὶ Ἀναπίας, Ἐπαριεινώνδας, Πλίνιος ὁ νεώτερος, Κοριολάνος, Βεσιγκτών κτλ.).

62. Ἑλλὰς ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Πότε ἡ Ἑλλὰς ὑπεδουλώθη ὑπὸ τοὺς Τούρκους; Πότε ἔτη ἦτο ὑπεδουλος ὑπὸ τούτους; Πῶς διφέρουν τὴν Ἑλλάδα οἱ Τούρκοι; Ποῖα κακὰ ἔπαθεν ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ τοὺς Τούρκους; Όποια ἦτο ἡ τέχνη, ἡ βιο-

μηγανία, τὸ ἐμπόριον, ἡ ἐπιστήμη ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν;

63. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821.

Πότε ἐγένετο αὕτη; Διατί; Τίνες ἦσαν οἱ πρωτεργάται τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως; Ποῦ, πότε, ὑπὸ τίνος ὑψώθη ἡ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως; Πόσου στρατὸν καὶ ὄποιον εἶχεν ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν; Πόσουν καὶ ὄποιον ναυτικὸν εἶχον; Τίνες ἦσαν οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ τίνες οἱ κατὰ θάλασσαν ἀργηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως; Ποῦ, πότε ἐγένοντο αἱ κατὰ ξηρὰν ἐπισημότεραι μάχαι τῶν ἑλλήνων κατὰ τῶν τούρκων; Ποῦ, πότε ἐγένοντο αἱ ἐπισημότεραι ναυμαχίαι; Πόσα ἔτη διήρκεσεν ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις; Πότε ἐτελείωσε; Ποῖον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπαναστάσεως;

64. Ἡ ἐλευθερωθεῖσα Ἑλλάς.

Πότε ἡλευθερώθη; Ποῖος ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς; Ὁποία ὑπῆρξεν ἐν γέγει ἡ διοίκησις τῆς Ἑλλάδος; Ποῖα ἀγαθὰ ὀπέκτησεν ἡ Ἑλλὰς ἐλευθερωθεῖσα; Ὁποία ἡ πρόδοσις αὐτῆς ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ἐν ταῖς ἐπιστήμαις;

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΓΝΩΜΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Όρισμός. Αἱ παροιμίαι ὑπὸ τίνος ἐπενοήθησαν ; Πῶς ἐγεννήθησαν ; Τί ἐκφράζουσιν ; Πρὸς τί χρησιμεύσουσιν ; Πότε μεταχειρίζόμεθα ταῦτας ; Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες εἶχον παροιμίας ; Ἡμεῖς οἱ σῆμερον ἔχομεν ; Οἱ ἄλλοι λαοὶ ἔχουσιν ;

1. Οὐ μία χελιδών ἔσφ ποιεῖ. (ἔνας κοῦκος δὲν φέρει ἄνοιξιν).

Παρατηρήσεις. Τί σημαίνει αὕτη ἡ παροιμία ; Πότε δύναται τις νὰ μεταχειρίσθῃ αὐτήν ; (Ἐν ἐπιτυχεὶς ποίημα δὲν ἀποδεικνύει ποιητὴν ὀνομαστόν. Μία εὐεργετικὴ πρᾶξις δὲν ἀποδεικνύει φιλάνθρωπον).

2. Χεῖρ χεῖρα νίπτει (τόνα χέρι νίθει τἄλλο καὶ τὰ δύο τὸ πρόσωπον.).

Παρατηρήσεις. Ἄς ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια τῆς παροιμίας ταῦτης ἐκ τοῦ καθ' ἥμέραν βίου.

3. Σὺν Ἀθηνῷ καὶ χεῖρα κίνει.

Παρατηρήσεις. Ἀπόδειξον τὴν δοθότητα τούτου ἐκ

τῆς ὑγείας, ἐκ τοῦ πλούτου, ἐκ τῆς νοήσεως. (ἔπωνε
ταῦτα ὁ θεός ἀλλὰ σὺ πρέπει...)

4. Φασοῦλι τὸ φασοῦλι γεμίζει τὸ σακκοῦλι.

Παρατηρήσεις. Ἀπόδειξον τοῦτο ἐπὶ τῶν σπουδῶν,
ἐπὶ τῶν καθηκόντων, ἐπὶ τῆς περικύψεως τῶν ἔλαττω-
μάτων, ἐπὶ τῆς προσαποκτήσεως ἀρετῶν, ἐπὶ τῆς αὐ-
τούρσεως τῶν κτημάτων, ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τῆς φω-
λεᾶς τῶν πτηγῶν, ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τῆς οἰκίας κτλ.

5. Οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ ἴδιᾳ
αὐτῷ πατρίδι.

Παρατηρήσεις. Κατάλεξον τοὺς λόγους, διὰ τοὺς
ὅποις ἀποδεικνύεται ἡ ὄρθοτης καὶ ἀλήθεια αὕτη,
κατὰ τὴν ὅποιαν τις ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὕτου πατρίδι
ἢ τοιμάται τόσον, ὅσον ἀλλαγέο.

6. Σταγόνες ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσι.

Παρατηρήσεις. Εξήγγειλον τί σημαίνουσι σταγόνες
ὑδάτος καὶ τί τὸ κοιλαίνουσιν. Ἀπόδειξον δὲ ἐκ τοῦ
καθ' ἡμέραν βίου τὴν ἀλήθειαν καὶ ὄρθοτην ταῦτην,
κατὰ τὴν ὅποιαν παρατεταμένας ἐπιμέλειας ἔστω καὶ
ἀσήμαντος ἐπιτυγχάνουσι καὶ τὰ ὅυσκολώτερα.

7. Ἐκαστος εἶνε ἄξιος τῆς τύχης του.

Παρατηρήσεις. Ἀπόδειξον τὴν ὄρθοτην τούτου ἐπὶ¹
τῆς ἐσωτερικῆς εὐτυχίας ἡμῶν, ἐπὶ τῆς ὑγείας, ἐπὶ

τῆς παρὰ τῶν ἄλλων ὑπολήψεως, ἐπὶ τῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως εἰς τὰ μαθήματα. Τοῦτο δὲ ἂς ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐπὶ ὀλοκλήρου λαοῦ. Ὁ λαὸς εὗτε ἀξιος τῆς τύχης του. "Ἄς ἀπόδειγμῆ τοῦτο διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἴστορίας καὶ ἐκ τοῦ νῦν δημοσίου βίου.

8. Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθά οἱ Θεοί.

Παρατηρήσεις. Τί ἔννοεῖ τοῦτο; Ἀπόδειξον τὸ ἀληθές ἐπὶ σοῦ. Τί πρέπει νὰ πράξῃς, ἢν θέλῃς νὰ προβιβασθῆς, ἢν θέλῃς νὰ ἀγαπᾶσαι ὑπὸ τῶν γονέων, διδασκάλων, φίλων, οἰκείων, ἢν θέλῃς νὰ ἀποκτήσῃς δόξαν, πλοῦτον κτλ.

9. Ἡ ἀργία εἶνε μάτιο πάσις κακίας.

Παρατηρήσεις. Τί ἔννοεῖ τοῦτο; Εἶνε ὄρθον καὶ ἀληθές; Ἀπόδειξον τοῦτο διὰ παραδειγμάτων εἰλημένων ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καὶ κατάδειξον τὰ κακὰ τὰ ἐκ τῆς ἀργίας εἰς τὸν ἀργοῦντα, εἰς τοὺς οἰκείους, φίλους, συγγενεῖς, πολιτείαν.

10. Καλὸς γείτων εἶνε θησαυρός.

Παρατηρήσεις. Ἀπόδειξον τοῦτο ἐκ τῆς ἐλευθέρας μετ' αὐτοῦ συναναστροφῆς, ἐκ τῆς ἀπουσίας ἡμῶν, ἐκ τῶν αἰφνιδίων ἀτυχημάτων, καὶ ἐκ τῶν εὔτυχημάτων ἡμῶν κτλ.

11. Τοῦ νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ^τ
ἔχθρῶν ωφελεῖσθαι.

Παρατηρήσεις. Εἶνε ἀληθὲς τοῦτο, ὅτι δύναται τις,
ἄν εἶνε φρόνιμος, νὰ ὠφεληθῇ καὶ ἀπὸ τῶν ἔχθρῶν;
Πῶς ὁ φρόνιμος δύναται νὰ ὠφεληθῇ; Συμβουλεύθητι
περὶ τούτου τὸ τοῦ Πλουτάρχου «πῶς ἀρ τις ἀπὸ^τ
ἔχθρῶν ὠφελοῖτο;

12. Σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θω-
πεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, καὶ
ἢ πείθειν ἄν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἐάν τι
προστάτη παθεῖν, ήσυχίαν ἄγοντα,... ἐάν εἰς
πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμε-
νον. Βιάζεσθαι οὐχ ὅσιον οὕτε μπτέρα, πολὺ^τ
δὲ τούτων ἔτι πίττον τὴν πατρίδα.

Παρατηρήσεις. "Ἄς ἀναπτυχθῆ ἡ ἔννοια αὕτη καὶ
διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἡς
ἀποδειχθῆ, τίνες ἀνδρες ἐπέδειξαν ἀμνησικακίαν πρὸς
τὴν πατρίδα, ἄν καὶ αὕτη ἡδίκησε τούτους. ('Αριστεί-
δης, Θεμιστοκλῆς, Ἀλκιβιάδης, Μιλτιάδης, Κίμων,
Σωκράτης, Φωκίων κτλ.).

13. Πάντων κτημάτων κράτιστον ἄν εἴη
φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός.

Παρατηρήσεις. "Ἄς ἀποδειχθῆ ἐκ τε τοῦ καθ' ἡμέ-
ραν βίου καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ φίλος ὁ σαφῆς καὶ
ἀγαθὸς εἶνε κράτιστον πάντων τῶν κτημάτων. (Εὔ-
φωνος καὶ Εὔκριτος καὶ Διογύσιος τύραννος Συρακου-

σῶν. Δάχμων καὶ Φιντίας. Ἀρεταῖς, Χαρίξενος καὶ Εὐδαμίδας).

14. Ἡγοῦμαι ἔγωγε τὸν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὸν περὶ τοὺς γονέας... καὶ τὸν πρὸς αὐτοὺς εὔσέβειαν· εἰκότως· παρ' ὃν γὰρ τὸν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν, οὐ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ διὰ ἀμαρτεῖν, ἀλλ' διὰ μὴ ἐνεργοῦντας τὸν ἑαυτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστιν.

Παρατηρήσεις. "Ἄς ἀναπτυχθῆ ἡ ἔννοια αὕτη καὶ ἡς πιστωθῆ ἐκ τῆς ἴστορίας, τίνες τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ πῶς ἐπέδειξαν τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν εὔσέβειαν. (Δημήτριος ὁ πολιορκητής. Αἰνείας. Ἀλέξανδρος. Βασιγντών. Ἀυφινόης καὶ Ἀναπίας. Κοριολάνος. κτλ.).

15. Ὁπου ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοιεν, πολευτικὰ δὲ ἀσκοῖεν, πειθαρχίαν δὲ μελετῶν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι;

Παρατηρήσεις. Ἀγάπτυζον τοῦτο καὶ ἀπόδειξον τὴν ὅρθότητα τούτου ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἴστορίας.

16. Μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμώτερόν ἐστι πατρὸς καὶ σευνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι

μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσιν.

Παρατηρήσεις. Ἡ ἀναπτυγχῆ ἡ ἔννοια αὗτη πλα-
τύτερον καὶ ἂς ἀποδειγμῆ διὰ παραδείγματος, τίς τῶν
πάλαι ἀνδρῶν τοῦτο ἐφέρειον;

17. Ψήφισμα οὐδενὸς ἄξιόν ἔστιν, ἢν μὴ προσ-
γένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προ-
θύμως ὑμᾶς.

Παρατηρήσεις. Τοῦτο ἂς ἀποδειγμῆ ἐκ τε τοῦ ἴδιω-
τικοῦ βίου καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἂς πιστωθῆ ἐκ
τῆς ιστορίας.

18. Τὴς παιδείας αἱ μὲν φίλαι πικραὶ, γλυκὺς δὲ
ὁ καρπός.

Τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἐρ μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἴραι
χόσμιοι, ἐρ δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγήρ.

Kāllistor ἐφόδιοι τῷ γῆρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε.

Plátωρ εἶπε τὴν παιδείαν δεύτεροι τοῖς ἀρθρό-
ποις ἥλιοι εἴραι.

Οὐκ ἔστι περὶ ὅτον θειοτέρον ἦρ ἀρθρωπος βον. λεύ-
σαιτο ἦ περὶ παιδείας.

Ἡ παιδεία τὴν ψυχὴν κατακοσμεῖ πολ. λοῖς καὶ
ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβίᾳ,
πρᾳότητι, ἐπιεικείᾳ, συνέσει, καρτερίᾳ, τῷ τῷ καλῶ-
ς ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ.

*Η παιδεία καὶ πόρον πολλοῦ καὶ χρόνον μακροῦ
καὶ δαπάνης οἱ συμχρᾶς καὶ τύχης δέεται λαμπρᾶς.*

*"Απασα φύσις βελτιώτερη γίγνεται παιδειαν προσλα-
βοῦσα τὴν προσήκουσαν.*

*Άριστιτπος ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρονται οἱ πεπαι-
δενμέροι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ώστεροι οἱ δεδαμασμέ-
ροι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων.*

*"Αμεινον ἔφη ἐπαιτεῖν· η ἀπαιδεύτος εἶναι. Οἱ μὲν
γὰρ Χρημάτων, οἱ δὲ ἀρθρωπισμοῦ δέονται.*

*Οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ τον-
θεοίᾳ κυρίουν.*

*Μὴ κατόχει μακρὺν ὄδον πόρενεσθαι πρὸς τοὺς δι-
δάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένον.*

'Αραγαίρετον κτῆμά ἔστι παιδεία βροτοῖς.

"Απαρτας η παιδευσις ήμέρους ποιεῖ.

'Αρεστόν ἔστι πάρτα ἐπιστασθαι καλά.

Βακτηρία ἔστι παιδεία βίου.

Διπλοῦν ὄφῶσιν οἱ μαθότες γράμματα.

Καλλιστόν ἔστι παιδεία βροτοῖς.

'Ο σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιγέρει τὴν οὐσίαν.

Οὐκ ἔστι σοφίας τιμιώτερον.

Σοφία πλούτον κτῆμα τιμιώτερον.

*Παρατηρήσεις. "Εγων ταῦτα ὑπ' ὅψιν σύνθεσον σύνθεσιν περὶ
παιδείας.*

Ανάπτυξον τὰ ἔξης καὶ κατάδειξον τὴν ὁρθότητα
καὶ ἀληθείαν τούτων ἐκ τε τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καὶ
ἐκ τοῦ δημοσίου.

19. Θεοῦ θέλοτος κἄρτι φίτιος π.λέοις.
20. Εἰ χωλῷ παροικήσει ὑποσκάζειν μαθήσει.
21. Σοροῖς ὄμιλῶν καντὸς ἐκβῆσαι σορός.
22. Μηδέρα πρὸ τοῦ τέλος μακάριζε.
23. Ἐξ ὄργης τὸν λέοτα.
24. Μηδεὶς συμφορὰν ὀνειδίσῃς κοινὴ γὰρ οὐ τέλη
καὶ τὸ μέλλον ἀδρατορ.
25. Τῆς ἐπιμελείας πάντα δοῦλα γίνεται.
26. Πολλοὶ μὲν π.λοτοῦσι, οἵμεῖς δ' αὐτοῖς οἷς ἀμει-
ψόμεθα τῆς ἀρετῆς τὸν π.λοῦτον.
27. Ζεῦ χνήτρα, ζῆ φιλία.
28. Πάθος μάθος. Τὰ παθήματα μαθήματα.
29. Κορτὺ στὰ ἔηρὰ καιορταὶ καὶ τὰ χ.λωρά.
30. Θρέψει γιδὶ τὸν λειμῶνα ρὰ σέ γάγη τὸ καλοκαίρι.
31. Ἀρθρωτος ἀγράμματος ἔνδορ ἀπελέκητον.
32. Ἡ γλῶσσα εἶνε δίκοπον
καὶ τρομερὸν μαχαῖρι.
Ἄν δὲν προσέχωμεν αὐτὴν,
πολλὰς πληγὰς μᾶς φέρει.

33. Τῶν γονέων τὲς δομήνιες
μὴ ποτὲ καταφρονῆς,
Εἶνε πάντα πρὸς καλό σου,
δόσο ἀλλοιῶς σὺ κι' ἄν φρονῆς.
34. Πρακτικοῦ γεοργόντου γνώμην
ν' ἀφίγκραζεσαι καλά,
Ἐχει πρᾶξι σ' τὰ τοῦ κόσμου,
ἔπαθε, ἔμαθε πολλά.
35. Κάμε τὸ καλὸν καὶ φίλον 'σ τὸ γιαλό.
36. Κάμε καλὸν 'σ τὸν φίλον τὸ τέλος στήριγμα
τάγκηρ.
37. Κάμε καλὸν κι' ἀς κείτεται σᾶν νάσπειρες αιτάρι
ὅπου τὸ φίλον εἰς τήρη γῆ κι' ὑστερα βρισκεις χάρι.
38. Μιαρ χάριτος ὅταν θέλης τὸ τήρη κάμης κι' εἴμι-
[πορεῖς,
κάμε τήρη, διπλῆ τήρη ἔχεις, ὅταν δέρι ἀργοποδῆς.
39. Ἡ χάριτος θέλει ἀρτιχάρι καὶ πάλι χάρι τάρε.
40. Ὁποιος περιφρανέται, γρίγορα ταπεινώνεται.
41. Ἀγάλητα ἀγάλητα πᾶς μακρού.
42. Ἀγάλητα ἀγάλητα φύτευεν ὁ φρόνιμος ἀμπέλη
κι' ἀγάλητα ἀγάλητα ἐγίνετο ή ἀγονοίδα μέλη.
43. Γι' ἀγάπη τοῦ βασιλικοῦ ποτίζεται κι' ή γάστρα.
44. Ὁπον δῆς πολλῆ ἀγάπη
δέξον καὶ πολλῆ ἀμάχη.

45. Ἀγάπα με γὰρ ὄφρια
καὶ σ' ἀγαπῶ μὰ τριχιά.
46. Ἀγιος ποῦ δὲ θαυματορογεῖ
μήτε λίθαι, μήτε κερί.
47. Ἀγιος Δημήτριος ἔρχεται τὰ Λιόνια φορτωμένος.
48. Άστ' ἀγκύθι βραίρει φόδο καὶ ἀπὸ φόδο βραίρει
ἀγκύθι.
49. Τὸν ἀγῶνα ἔντριψε τὸν ἀγωγιάτην.
50. Αδικομαζόματα, διαβολοσκορπίσματα.
51. Τὸν αἴγα ρερὸ δὲ τινεται
καὶ ἄλλο τινεται δὲ τινεται.
52. Αγάλια ἀγάλια κότα μον
καὶ ἐγώ σὲ μαχειρέψω.
53. Ὁτον ἀκοῦει πολλὰ κεράσια
βάστα καὶ μικρὰ καλάθια.
54. Εμπάτε σκῦλοι ἀλέοτε
καὶ ἀλεστικὰ μὴ δόστε.
55. Άστὸ μεθηγημένο καὶ ἀπὸ μικρὸ παιδί
μαθαίρειε τὴν ἀλήθειαν.
56. Άτ.λοντος ὁ μῆθος τῆς ἀληθείας ἐγν.
57. Η ἀλήθεια πλέει σὺν τῷ λῆδι στὸν ρερό.
58. Ἀλλαξερ ὁ Μαρωλίος
καὶ ἔβαλε τὰ φοῦλα ἀλλοῖος.

59. "Αἱ λοι σκάρπτονται καὶ κλαδεῖνται
ἀἱ λοι πιρούνται καὶ μεθῆται.
60. "Οποιος σκάρπτει λάκκον ἀἱ λον πέφτει ὁ ἴδιος
μέσα.
61. "Ἄρ σὲ φήξῃ τ' ἀλλογο
πέζεψε καὶ σύρε το.
62. Άπο τὸν κακὸν τσοπάρο βδέλλασσαν τὰ πρόβατα.
63. Άργυρὸν τὸ μιλημα καὶ χρυσὸν τὸ σῶπα.
64. "Αρρακτος κῆπος, ἔρημα τὰ λάχαρα.
65. "Αχάροστον ἐλεεῖς, τεκφόρ θρηματίζεις.
66. Τὰ γελάκια τὰ γελάκια
φέρουνται καὶ τὰ κλαματάκια.
67. "Οτοιος συναραστρέψεται μὲ τοὺς στραβούς, τὸ
πρωτὸν ἀλλοιθωρίζει.
68. Τὸν λγόρον τὸν ταχύπτερον μὴ σταταλᾶς, παι-
[διον,
ό λγόρος τιμιώτερος ὑπάρχει κειμηλίων.
69. Ηᾶρ μέτρον ἀριστον.
70. Μηδὲν ἄγαρ.
71. "Οστις δὲρ ἀκούει γονιοῦ, παραγωγιᾶς καθίζει.
Ποῦ τοῦ γονιοῦ δὲρ ἀγροικᾶ, κακὸς καροῦ θὰ πάγη.
72. Τὸ στραβὸν τὸ ξύλο ή γωτιὰ τὸ σάζει.
73. "Εφαγες τὸ μέλι, πὶς καὶ τὸ ζεῦδι.

74. *Tῶr ἀχρείωr ή γιορτὴ ὁλίγοr καιρὸr κρατεῖ.*
75. *Μὴ πῆς τοῦ πηγαδιοῦ μπᾶ, μὴ σοῦ πῆ κι' αὐτὸ ᾶ!*
76. *Tὸ ησυχο βουρὸ τρυπάει τὸ βουρό.*
77. *Tὸ γοργὸr καὶ χύμιr ἔχει.*
78. *Tὶ τὰ θέλεις τὰ καλὰ χωρίς τὴν καλὴ καρδιά;*
79. *"Οποιος στραβὰ πατεῖ, πέρτει καὶ κρημίζεται.*
80. *"Οποιος ζητάει τὰ ξέρα, χάρει καὶ τὰ δίκα του.*
81. *"Οποιος γνρεύει τὸ πολὺ, χάρει καὶ τὸ λίγο.*
82. *"Οπον φθάρει τὸ χέρι σου μὴ κρεμᾶς τὸ καλάθι.*
83. *"Οποιος κακὰ ρουγρίζει στραβὰ καρβέλια βγάζει.*

Τ. Ε. Α. Ο. Σ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τεμάχιο Βραχμάς 2.